

**T.C.**  
**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**Nail GÜNEY**

**KEMALETTİN TUĞCU’NUN ELLİ ROMANINDA GEÇEN**  
**ÖLÜM VE ŞİDDET TEMASININ İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**TEZ YÖNETİCİSİ**  
**Yrd. Doç. Dr. LOKMAN TURAN**

**ERZURUM–2007**

**TEZ KABUL TUTANAĞI**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu çalışma, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Lokman TURAN

Danışman / Jüri Üyesi

Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR

Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. 04 / 06 / 2007

Prof.Dr. Vahdettin BAŞCI

Enstitü Müdürü

## İÇİNDEKİLER

|                       |      |
|-----------------------|------|
| ÖZET.....             | IV   |
| ABSTRACT.....         | V    |
| ÖN SÖZ.....           | VI   |
| KISALTMALAR.....      | VIII |
| TABLolar DİZİNİ ..... | IX   |

### BİRİNCİ BÖLÜM

|                                        |          |
|----------------------------------------|----------|
| <b>1. GİRİŞ...</b>                     | <b>1</b> |
| 1.1. Problemin Durumu.....             | 1        |
| 1.2. Problem Cümlesi.....              | 3        |
| 1.3. Alt Problemler.....               | 3        |
| 1.4. Sayıtlılar .....                  | 4        |
| 1.5. Tanımlar.....                     | 4        |
| 1.6. Sınırlılıklar .....               | 5        |
| 1.7. Araştırmanın Amacı ve Önemi ..... | 5        |
| 1.8. Yöntem.....                       | 6        |
| 1.9. Evren .....                       | 6        |
| 1.10. Örneklem.....                    | 6        |
| 1.11. Veri Toplama Teknikleri.....     | 6        |
| 1.12. Verilerin Analizi .....          | 7        |

### İKİNCİ BÖLÜM

|                                                                        |          |
|------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>KEMALETİN TUĞCU VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ...</b>                            | <b>8</b> |
| 2.1. Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve Edebî Kişiliğine Etkisi .....      | 8        |
| 2.2. Kemalettin Tuğcu'nun Eserlerine Yönelik Olumsuz Eleştiriler ..... | 14       |
| 2.3. Kemalettin Tuğcu'nun Tüm Eserlerinin Listesi.....                 | 17       |
| 2.4. Kemalettin Tuğcu'nun İncelenen Eserleri .....                     | 28       |

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

|                                               |           |
|-----------------------------------------------|-----------|
| <b>ESERLERDE İNCELENEN UNSURLAR...</b>        | <b>30</b> |
| 3.1 Şiddet .....                              | 30        |
| 3.1.1. Uygulanışına göre şiddet türleri ..... | 33        |
| 3.1.1.1 Fiziksel şiddet .....                 | 33        |
| 3.1.1.2 Duygusal şiddet.....                  | 35        |
| 3.1.1.3 Ekonomik şiddet .....                 | 42        |
| 3.1.2. Şiddeti doğuran faktörler.....         | 45        |
| 3.1.2.1. Biyolojik nedenler.....              | 45        |
| 3.1.2.2. Psikolojik nedenler .....            | 46        |
| 3.1.2.3. Sosyal nedenler .....                | 47        |
| 3.2. Hastalık .....                           | 52        |
| 3.3. Başa Gelen Talihsiz Olaylar .....        | 57        |
| 3.4. İntihar .....                            | 61        |
| 3.5. İdam .....                               | 68        |
| 3.6. Savaş .....                              | 71        |
| 3.7. Cinsellik .....                          | 75        |
| 3.8. Nedeni Belli Olmayan Ölümlemler .....    | 78        |

|                      |    |
|----------------------|----|
| 3.9. Yaralanma ..... | 81 |
|----------------------|----|

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

|                                                    |           |
|----------------------------------------------------|-----------|
| <b>İNCELENEN ROMANLARIN OLAY ÖRGÜLERİ...</b> ..... | <b>85</b> |
| 4.1. Köyden İndim Şehre .....                      | 85        |
| 4.2. Adam ve Çocuk.....                            | 85        |
| 4.3. Yapraklar Dökülürken.....                     | 85        |
| 4.4. Mehmetçik .....                               | 86        |
| 4.5. Boş Beşik .....                               | 86        |
| 4.6. Bir Ocak Söndü .....                          | 86        |
| 4.7. Miras Yediler .....                           | 87        |
| 4.8. Göçmen Kızı .....                             | 87        |
| 4.9. Kayıkçı Güzeli .....                          | 87        |
| 4.10. Köylü Çocuk .....                            | 87        |
| 4.11. Kuklacı .....                                | 88        |
| 4.12. Bir Garip Kızcağız .....                     | 88        |
| 4.13. Babam ve Ben .....                           | 88        |
| 4.14. Yetimler Güzeli .....                        | 88        |
| 4.15. Dilenci Baba.....                            | 89        |
| 4.16. Kuyulu Bahçe.....                            | 89        |
| 4.17. Annelerin Çilesi .....                       | 89        |
| 4.18. Yetim Ali.....                               | 89        |
| 4.19. Sokak Köpeği.....                            | 90        |
| 4.20. Dağdaki Yabancı.....                         | 90        |
| 4.21. Küçük İşportacı .....                        | 90        |
| 4.22. Benim Annem .....                            | 90        |
| 4.23. Küçük Serseri .....                          | 91        |
| 4.24. Şeytan Çocuk .....                           | 91        |
| 4.25. Yılanlı Bağ .....                            | 91        |
| 4.26. Cambazın Kızı.....                           | 91        |
| 4.27. Toprak Adamları .....                        | 91        |
| 4.28. Köyde Unutulanlar .....                      | 92        |
| 4.29. Süt Annem Nazlı .....                        | 92        |
| 4.30. Süt Kardeşler.....                           | 92        |
| 4.31. Babasızlar.....                              | 92        |
| 4.32. Köyden Gelen Kız.....                        | 92        |
| 4.33. Kız Evlat .....                              | 93        |
| 4.34. Annemin Hikâyesi.....                        | 93        |
| 4.35. El Kapısı.....                               | 93        |
| 4.36. Köydeki Arkadaşım .....                      | 93        |
| 4.37. Sokaktan Gelen Çocuk.....                    | 93        |
| 4.38. Can Yoldaşları.....                          | 94        |
| 4.39. Güllü Bahçe.....                             | 94        |
| 4.40. Çocuk İhtiyar.....                           | 94        |
| 4.41. Hacıbaba.....                                | 94        |
| 4.42. Büyüklerin Günahı .....                      | 94        |
| 4.43. Küçük Bey.....                               | 95        |
| 4.44. Balıkçının Kızı .....                        | 95        |

|                            |    |
|----------------------------|----|
| 4.45. Küçük Hanım .....    | 95 |
| 4.46. Tanrı Misafiri ..... | 95 |
| 4.47. Bir Dağ Masalı ..... | 96 |
| 4.48. Küçük Erkek .....    | 96 |
| 4.49. Doğduğum Ev .....    | 96 |
| 4.50. Satılan Çocuk .....  | 96 |

## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **KİTAPLARDA SIKÇA RASTLANAN DİĞER OLUMSUZLUKLAR..... 97**

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| 5.1. Köylü-Şehirli Çatışması .....                         | 100 |
| 5.2. Yalnız Kalmış Çocuk Profili.....                      | 104 |
| 5.3.Erken Yaşta Sorunluluk ve Hayatın Ağır Yüzü.....       | 106 |
| 5.4. Aile İçi Şiddet .....                                 | 111 |
| 5.5. Başa Gelen Talihsizliklerin Çokluğu .....             | 116 |
| 5.6. Kız Çocuklarına Karşı Şiddet .....                    | 119 |
| 5.7. Fedakâr Anneler .....                                 | 123 |
| 5.8. Ebeveynlerden Birinin Üvey Olması .....               | 126 |
| 5.9. Maddi İmkânsızlıklar .....                            | 129 |
| 5.10. Koca Dayağı ve Cefakâr Kadın .....                   | 131 |
| 5.11. Eserlerdeki Fiziksel Şiddet İçeren Davranışlar ..... | 135 |
| 5.12. Maddi Çıkar İlişkileri.....                          | 140 |
| 5.13. Uyum Sorunu (Köy-kent Arası).....                    | 143 |
| 5.14. Köy Hayatı .....                                     | 147 |

## **ALTINCI BÖLÜM**

### **SONUÇ**

|                  |     |
|------------------|-----|
| 6.1. Sonuç ..... | 153 |
|------------------|-----|

### **KAYNAKÇA ... 157**

### **ÖZ GEÇMİŞ ..... 163**

## **ÖZET**

### **YÜKSEK LİSANS TEZİ**

## **KEMALETTİN TUĞCU’NUN ELLİ ROMANINDA ÖLÜM VE ŞİDDET KONUSUNUN İNCELENMESİ**

**Nail GÜNEY**

**Danışman : Yrd. Dr. LOKMAN TURAN**

**2007 – SAYFA : 163**

**Jüri : Yrd. Doç. Dr. LOKMAN TURAN  
Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ  
Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR**

Çocuk Edebiyatı’nın amacı genç bireylere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak ve onları bütün yönleriyle dengeli, sağlıklı kişiler olarak yetiştirmektir. Fakat Kemalettin Tuğcu’nun eserlerinde karşılaşılan şiddet, ölüm gibi başlıklar; romanlarındaki kahramanların yürek parçalayan durumları; anne-baba, çocuk-ebeveyn arasındaki dengesiz ilişkiler, köylü ile şehirli arasında çekişmeler, köylülerin ve kentlerde yaşayan insanların, okuyucu kitlesine yanlış olarak aktarılması; kişilik, sosyal ve bilişsel gelişimini tamamlamamış bireyler için tehlikeler içermektedir. Bu nedenlerden ötürü Kemalettin Tuğcu’nun şiddet dolu romanlarının çocuklar üzerinde çok büyük zararlar yaratacağı düşünülmektedir. Romanlarda yer alan ölüm ve şiddet unsurlarının belirlenmesi ve psikolojik anlamda değerlendirilmesi, çocuk edebiyatı ve çocuk psikolojisine dönük bazı çalışmaların yapılmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Çalışmanın önemi, Türk çocuk edebiyatı ürünlerinden olan bir yazarın romanlarını, böyle bir bakış açısıyla değerlendirilmesinde yatmaktadır. Bugüne kadar Türkiye’de çocuk edebiyatı yazarlarından herhangi birinin eserleri çocuğun psikolojisine uygunluk, ölüm ve şiddet bakımından değerlendirilmemiştir. Böyle bir çalışma Türk çocuk edebiyatı incelemeleri bakımından da ilk olma özelliğini taşımaktadır.

Romanlardaki ölüm ve şiddet unsurlarını inceleyen kaynaklarda kullanılan bilgisayar destekli nicel ve nitel analiz yöntem olarak tespit edilmiştir.

**ABSTRACT**

**MASTER THESIS**

**THE ANALYSIS OF DEATH AND VIOLENCE IN KEMALETTİN  
TUĞCU'S FIFTY NOVEL**

**Nail GÜNEY**

**Supervisor: Assist.Prof.Dr. Lokman TURAN**

**2007 – PAGE: 163**

**Jury : Assist.Prof.Dr. Lokman TURAN**

**Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ**

**Assist.Prof.Dr. Ömer YILAR**

The aim of the child literature is to fall young people into reading habit and bring them up as stable and reliable people in every way. But the subjects faced in Kemalettin Tuğcu's works violence and dead are characters heart-reading position in his novels, the unstable relations between mother and father, child and parents. The conflicts between villager and citizen, being quoted the villagers and citizens for to reader wrongly imply hazard for the people who couldn't complete their personality, social and cognitive, development. Because of these facts. It is thought that violence in Kemalettin Tuğcu's novels will cause great harm to children. The determination of death and violence factors in his novels and evaluation of them psychologically make inevitable to study on child literature and child psychology. The importance of study is found in evaluation of writer's novels of Turkish child literature from such a point of view. There hasn't been evaluation of any writer's works in Turkish child literature from the death, violence and convenient to child psychology so far. A study like this is the first one from Turkish child literature studies point of view.

## ÖN SÖZ

Kemalettin Tuğcu eserleri, kişiliği ve hayatıyla edebiyatımızda ayrı bir yere sahiptir. Bedensel özü yüzünden dış dünya ile ilişki kuramayan Kemalettin Tuğcu, içine kapanıktır. Eserlerinde bu ruh halini yansıtmaya çalışmıştır. Babasının mesleği nedeniyle gittiği şehirlerde de üzerindeki çekingenliği atamamıştır. Yazdığı kitaplarla, yaşama sıkı sıkı sarılmıştır. Onun kitapları toplumda büyük beğeni kazanmıştır. Özellikle 1940–1980 arasında eserlerini okumayan yok gibidir. Bir nesil onunla büyümüştür. Toplum katmanları arasındaki çatışmaları dokunaklı ve sürükleyici bir üslupla yazan Kemalettin Tuğcu, eserleriyle insanları kendine bağlanmıştır. Köyden kente göçün, aile içinde kırılmaların, köylü-şehirli ayrımının yaşandığı, kız çocuklarının okuma haklarının elinden alındığı bir döneme ayna tutmuştur. Maddi sıkıntılar içinde kıvranan halkı, eserlerinde oluşturduğu karakterlerle çok iyi bütünleştirmiştir. Yalnızlığı, kimsesizliği, unutulmuşluğu ve umutsuzluğu, kitaplarındaki kahramanları vasıtasıyla çok güzel işlemiştir. Bu öğeler aynı zamanda o dönemin Türkiye’sinin bir özetidir. Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarını okuyan herkes o kitaplarda kendinden bir parça bulmuş ve hikâyeleri kendi hayat hikâyelerinin yansıması olarak kabul etmiştir. Onun kitapları insanlara okuma alışkanlığını kazandırmasına rağmen, kişileri psikolojik yönden olumsuz olarak etkileyebilecek çeşitli ölüm ve şiddet öğeleriyle doludur. Sıkıntılarla boğuşan karakterler, okuyucuların hayata bakış açılarını negatif yönde etkileme potansiyeline sahiptir. Bu olumsuzlukların bir de yaşamın içine yeni adım atan çocukları etkilediğini düşünürsek, durum pek parlak değildir. Tuğcu’nun hikayelerindeki ölüm ve şiddet temalarının çokluğu ve bunların çocuklar üzerindeki muhtemel olumsuzlukları bizi bu araştırmaya sevk etmiştir.

Bu araştırmada, Kemalettin Tuğcu’nun elli eserinde ölüm ve şiddet konuları tespit edilmiş ve çocuk psikolojisiyle ilişkilendirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu konuların cümle ölçeğinde kitaplara ne ölçüde yansıdığını tespit etmek için; şiddet, idam, intihar, başa gelen talihsiz olaylar; hastalık, savaş, cinsellik ve nedeni belli olmayan ölümler alt başlıklar halinde tablolastırılmış ve bu tablolar yorumlanmıştır. Bu çalışma eser odaklı olmasına rağmen, şiddet

unsurları arasında değerlendirebileceğimiz önemli bir problem olan kız çocuklarının okuma haklarının gasp edilmesiyle ilgili konulara da eğitimsel açıdan dikkat çekilmiştir.

Bu çalışmada benden yardımlarını esirgemeyen tez yöneticisi Yrd. Doç. Dr. Lokman TURAN'a teşekkür ederim.

Nail GÜNEY  
ERZURUM-2007

## KISALTMALAR

|                |                                                                      |
|----------------|----------------------------------------------------------------------|
| Age            | : Adı geçen eser                                                     |
| Agm            | : Adı geçen makale                                                   |
| Ank.           | : Ankara                                                             |
| DİE            | : Devlet İstatistik Kurumu                                           |
| Doç. Dr.       | : Doçent Doktor                                                      |
| IPEC           | : Çocukların alıştırılmasına Karşı alışma Programı                 |
| İst.           | : İstanbul                                                           |
| Ord. Prof. Dr. | : Ordinaryüs Profesör                                                |
| Prof. Dr.      | : Profesör Doktor                                                    |
| s.             | : Sayfa                                                              |
| SHCEK          | : Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu                          |
| TDK            | : Türk Dil Kurumu                                                    |
| TÜİK           | : Türkiye İstatistik Kurumu                                          |
| UNESCO         | : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü                 |
| Vb.            | : Ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi |
| Yay.           | : Yayını, yayınları, yayınevi                                        |
| Yrd. Doç. Dr.  | : Yardımcı Doçent Doktor                                             |
| WHO            | : Dünya Sağlık Örgütü                                                |

## ÇİZELGELER DİZİNİ

### Sayfa No

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tablo 1. Eserlerde şiddete gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları.....        | 51  |
| Tablo 2. Eserlerde hastalığa gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları.....      | 56  |
| Tablo 3. Eserlerde talihsiz olaylara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları.. | 60  |
| Tablo 4. Eserlerde intihara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları.....       | 67  |
| Tablo 5. Eserlerde idama gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları .....         | 70  |
| Tablo 6. Eserlerde savaşa gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları.....         | 74  |
| Tablo 7. Eserlerde cinselliğe gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları.....     | 77  |
| Tablo 8. Eserlerde ölüme gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları .....         | 80  |
| Tablo 9. Eserlerde yaralanmalara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları ....  | 83  |
| Tablo 10 Yerleşim yerleri arasında göç eden nüfus (1975–2000) .....                     | 147 |

## BİRİNCİ BÖLÜM

### 1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve yöntemi üzerinde durulacaktır.

#### 1.1. Problemin Durumu

Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik döneminde kapsayan bir sürede çocukların dil gelişimine, anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır. Çocuk edebiyatının en temel aracı da kitaptır. Çocuk kitapları çocuğa sanat eğitimi veren, dil gelişimine katkı sağlayan, hayal dünyasının ufuklarını genişleten, çocuğun gerçek dünyayla uyumunu kolaylaştıran araçlardır.

İlk çocukluk evresi olarak adlandırılan 2–3 yaşından itibaren çocuğu etkileme, onu iyi bir okur-yazarlık seviyesine ulaştırma iddiasıyla ortaya çıkan çocuk kitapları, dünyaya oyun perspektifinden bakan çocuklar için tabiatıyla eğlendiricilik vasfını bünyesinde barındırmalıdır. Çocuğun hayatına, onun dünyasının büyük bir kısmını oluşturan oyun ögesini kullanarak girmeye başlayan kitaplar, çocuğun bilişsel, sosyal ve kişilik gelişimini etkileyecektir.

İnsan doğduğu andan itibaren çevresini dikkatli gözlerle inceler. Gördükleriyle ve duyduklarıyla ana dilini öğrenmeye başlar. Dili geliştirecek ortam ne kadar iyi olursa, çocuklar da dil öğreniminden o derece yararlanır. Çocuğa iyi bir dil eğitimi vermenin en iyi yolu çocuk edebiyatıdır. Çocuk, dilinin en yetkin örneklerini ve en güzel kullanımlarını onun aracılığı ile fark eder. Çocuk edebiyatı iyi bir dil eğitimi vermenin yanında, ilerideki dönemlerde eleştirel bakabilen okurlar ve düşünürler yetiştirmeyi de hedeflemektedir.

Çocuk edebiyatında hikâye, roman gibi yazınsal türlerdeki olay örgüleri ve kahramanlar çocuklar için çok önemlidir. Okuma-yazma alışkanlığının edinilmesiyle hızlı bir ilerleme aşamasına giren çocuklar, kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurar, kahramanın veya diğer karakterlerin başlarından geçen olayları kendileri yaşıyormuş gibi hisseder. “Özdeşim, başka bir kişinin özelliklerini, duygu ve davranış biçimlerini, değerlerini ve inançlarını

benimseyerek, kendi benliğimize sindirip kişiliğimizin bir parçası, bir özelliği durumuna getirmedir.”<sup>1</sup> Çocuk, kitabı okurken eserdeki kahramanla kendi kişiliğini özdeşleştirir. Kahramanı kendine model alarak onun beğenilerini ve sevgilerini bir değer olarak benimser. Özdeşim kurulacak kişilerin veya kahramanların kişilik gelişimleri bu yüzden çok önemlidir.

Okuduğu bir kitaptaki kahramanın durumuna günlerce üzülen veya onun gösterdiği üstün başarılarından, kahramanlıklardan etkilenerek güncel hayatta kitaptaki kahramana öykünmeye, onun gibi yaşamaya, düşünmeye ve hissetmeye çalışan çocuklar elbette çevremizde vardır. Hatta okuduğu kitaplardan etkilenerek gelecekteki yaşantısına yön vermeye çalışan bir çocukla bile karşılaşmışızdır. Vas Gonzales’in “Şeker Portakalı”nı okuyan bir çocuk, içine iyilik tohumlarını ekecektir. Yine okuduğu bir kitaptan etkilenerek öğretmen, doktor veya asker olmayı isteyen çocuklar vardır. Bu güzel sonuçların yanında bir de okuduğu veya dinlediği kitaplardaki karamsar, içine düştüğü geçim sıkıntısıyla nefes almaya çalışan, baskı ve zorbalıklara maruz kalarak çok küçük yaşlarda hayatın sıkıntısını omuzları üstüne alan, bu mesuliyet altında ezilmekten kurtulamayan karakterlerin ve kahramanların yer aldığı hikâyeler ve romanlar, çocukların ruh gelişimlerini ve sosyalleşmelerini olumsuz yönde etkileyecektir. Özellikle amacına ulaşırken şiddeti bir yöntem olarak benimseyen ve bu şekilde başarılı olan kahramanlar, çocuğun şiddeti içselleştirmesine ve meşru bir yol olarak kabullenmesine neden olacaktır. Beydaba’nın “Kelile ve Dimne”sinde yer alan “Fil ile Çalı Kuşu” hikâyesindeki çalı kuşu, kendisini küçük gören filden intikam almak için şiddete başvurur. Diğer hayvanlarla iş birliği yaparak filin gözlerini kör eder. Daha sonra da onun uçurumdan yuvarlanmasına sebep olur. Şiddetin başarıya götüren bir araç olarak verildiği bu öyküde, kendisini hakir gören bir kişiden şiddet yoluyla intikam alınabileceği fikri çocuk tarafından kabul görebilir. Yine İzzettin Dinamo’nun “Kenti Yiyen Çocuk” hikâyesinde bulunan şiddet dolu ifadeler de kötü bir örnektir. Devin bir kadına tecavüzü sonucu meydana gelen çocuk, ailedeki ve çevredeki tüm insanları ve hayvanları yemeye başlar. Buna engel olmak isteyen aile ve çevre, besledikleri aslan yavrularını bu çocuğun üstüne salarak, onun ölmesine neden olur. Her iki eserde de şiddet, akılcı bir hareket gibi

---

<sup>1</sup> S. SEVER, “Özdeşim Ögesi Olarak Çocuk”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 35.

görülmektedir. Şiddeti zekâ ile birleştiren kahramanlar, isteklerine kısa sürede ulaşmıştır. Bu ve bunun gibi eserleri okuyan bir çocuktan sağlam bir ruh hâli ve davranış biçimi beklemek her hâlde hayalperestlik olur. Yazının başında söylenildiği gibi çocuk edebiyatının amacı; her yönden dengeli ve sağlıklı biçimde gelişmiş bir kişiliğe, karaktere sahip bireyler yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda yapılacak etkinliklerden birisi, yukarıda belirtilen özelliklere sahip ve çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek yazınsal metinleri okumak olamaz. Bu tür kitaplarda yer alan unsurlar (şiddet, ölüm, intihar, savaş, idam v.b.) çocukların psikolojik yapısını kötü yönde etkiler. Sabah-akşam bilgisayar başında şiddet içerikli oyunlar oynayarak veya televizyonda seyrettiği filmlerden etkilenecek hayatındaki şiddet unsurunu bir erdem, bir çıkış yolu veya bir cevap olarak farkında olmaksızın bilinçaltına kaydeden çocuk, yeri geldiğinde bunu kullanmaktan veya göstermekten kaçınmayacaktır.

## **1.2. Problem Cümlesi**

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında ölüm ve şiddet teması hangi sıklıkla kullanılmıştır?

### **1. 3. Alt Problemler**

1. Kemalettin Tuğcu niçin çok okunan bir yazardır?
2. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarının, öne çıkan ortak özellikleri nelerdir?
3. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarında, hangi olumsuz öğeler öne çıkmaktadır?
4. Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında çocuk karakterlerinin ortak özellikleri nelerdir?
5. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarında, üvey ebeveynlerle çocuk ilişkileri nasıldır?
6. Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinde aile içi ilişkiler nasıldır?
7. Kemalettin Tuğcu'nun, eserlerinde fiziksel şiddet öğeleri hangi sıklıkla kullanılmıştır?

8. Kemalettin Tuğcu'nun köyden kente göçün sonucunda oluşan toplumsal süreç ve uyum sorunu nasıldır?

#### 1. 4. Sayıtlar

1. Edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden, geçerliği ve güvenilirliği yüksek olan eserlerden yararlanılacaktır.
2. Veriler, incelenecek olan eserlerin bizzat kendisinin incelenmesi ile ve bu alanda yazılmış eserlerin ve yapılmış araştırmaların taranması yolu ile elde edilecektir.
3. Elde edilen bulgulardan bir fikir edinilecek araştırmamda kullanılacaktır.
4. Kemalettin Tuğcu, 1970'li yıllardan 1990'lı yıllara kadar çocuklar tarafından çok okunmuş bir yazardır.
5. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanları taşıdığı şiddet öğeleri açısından günümüzde okunmasında sakıncalar bulunmaktadır.
6. Kemalettin Tuğcu'nun eserleri, eğitimsel boyutuyla bugünün çocuğunun ruhsal ve psikolojik yapısına uygun değildir.

#### 1. 5. Tanımlar

**Çocuk:** “Çocuk, doğum ve ergenlik çağı arasındaki dönemi yaşayan küçük insandır.”<sup>2</sup>

**Edebiyat:** “Düşünce, duygu ve hayallerin söz ve yazı hâlinde güzel, etkili bir şekilde anlatılması sanatıdır.”<sup>3</sup>

**Çocuk Edebiyatı:** “Çocukların dil gelişimine katkıda bulunan onların edebi ihtiyaçlarını karşılayan; çocuklar için, çocuklara göre yaratılmış edebiyattır.”<sup>4</sup>

**Şiddet:** “sert ya da acımasız kişilik, güç”, “bir kişiye, güç veya baskı uygulayarak isteği dışında bir şey yapmak veya yaptırmak”, “cinayet, işkence darbe ve etkili eylem, savaş, baskı, suçluluk, terörizm vs.”, “bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri veya bir kaçının bedensel bütünlüğüne veya törel

---

<sup>2</sup> Yılar, Ömer, Turan, Lokman vd; Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 3.

<sup>3</sup> Yılar, Age., s. 27.

<sup>4</sup> Yılar, Age., s. 32.

bütünlüğüne, mallarına veya simgesel, sembolik ve kültürel değerlerine, oranı ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranması”<sup>5</sup>

### **1.6. Sınırlılıklar**

Çalışmamızın sağlıklı bir biçimde yürütülmesi ve sonuçlandırılması için mevcut ortamın imkân ve imkânsızlıklarını belirleyerek bazı sınırlandırmalar yapılmıştır.

Bu araştırma Kemalettin Tuğcu’nun en çok bilinen 318 kitabından 50’siyle sınırlıdır.

Veri toplarken sadece, Kemalettin Tuğcu ile ilgili olan materyaller taranacaktır.

Daha önce yapılan araştırmaların, sadece çocuk ve şiddetle ilgili olanlarından faydalanılacaktır.

### **1.7. Araştırmanın Amacı ve Önemi**

Ülkemizde çocuklar ve gençler tarafından çokça okunan bir yazar olan Kemalettin Tuğcu’nun elli eserindeki ölüm ve şiddet konularını tespit etmek ve bu kitaplarda geçen konuların çocukların psikolojilerine muhtemel etkileri üzerinde durmak; onların psikolojik bakımdan sağlam bireyler olabilmeleri için Tuğcu’nun romanlarını tavsiye etmek durumunda olanların kullanımına sunmak çalışmanın amaçları arasındadır.

Ülkemizde çocuklar için yazıldığı iddia edilen pek çok kitabın, pedagojik açıdan değerlendirilmeden çocuklara okutulması bir alışkanlık olmanın yanı sıra, duyarsızlığın da bir göstergesidir. Bu kitapların çocuklar üzerinde meydana getirebileceği muhtemel olumsuzlukların neler olduğunu tespit etmeden, bu konuyla ilgili fikir yürütmenin mümkün olmadığı kanaatini taşıyoruz.

Bu bağlamda araştırmanın amacı Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarında yer alan ölüm ve şiddet temasının ne düzeyde olduğunu ve bunların çocuklar üzerindeki muhtemel olumsuz yönlerini eğitimsel açıdan tespit etmektir.

---

<sup>5</sup> Yılar, Age., s. 204.

### **1.8. Yöntem**

Çalışmada, betimleyici yöntem kullanılmıştır. Ayrıca kitaplarda geçen ölüm ve şiddet konularının eserlere ne ölçüde yansıdığını tespit etmede *cümle*, hareket noktası olarak tespit edilmiş ve cümle ölçeğinde elde edilen rakamsal veriler tablolara yansıtılmıştır. Veri toplarken fişleme tekniği ile bilgiler bilgisayara kaydedilmiştir. Kemalettin Tuğcu'nun elli romanında geçen şiddet unsurları sayısal olarak ele alınmış çeşitli tasniflere tabi tutularak yorumlanmıştır. Çocuk edebiyatı alanında çalışmanın metodu hakkında örnek inceleme bulunmadığı için, psikoloji kitaplarındaki tasnif ve tahlil metotlarına başvurulmuş ve romanlarda ortaya çıkan verilerle bunlar birleştirilmeye çalışılmıştır.

### **1. 9. Evren**

Araştırmanın evrenini Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanları oluşturmaktadır. Evreni temsil edecek sayıda roman seçilerek, örneklem tayin edilmiştir.

### **1. 10. Örneklem**

Araştırmamızda, yazarın 50 romanı “random” yoluyla seçilerek, araştırmanın örnekleme oluşturulmuştur.

Örnekleme oluşturan 50 romanın, yaklaşık 318 romanın ortak kurgusunu belirlediği, romanlardaki ana çizgiyi ve ortak özellikleri ortaya koyduğu düşünülmüştür.

### **1.11. Veri Toplama Teknikleri**

Bu araştırmada:

1. Kaynak taraması yapılmış ve random yöntemiyle belirlenen 50 kitap okunmuştur. Ölüm ve şiddet; çocuk ve şiddetle ilgili çeşitli kaynaklardan taramalar yapılmıştır.

2. Fişleme tekniği kullanılmıştır. Okunan romanlarda ölüm ve şiddetle ilgili unsurlar toplanarak fişleme tekniği ile kaydedilmiştir. Ayrıca çocuğun aile ve eğitiminde şiddetle ilgili çalışmalardan da fişleme yapmak suretiyle yararlanılmıştır.

### **1.12. Verilerin Analizi**

1. Araştırmanın giriş kısmında çocuk, kitap, kitaplardaki şiddetin çocuklara etkisi üzerinde durulmuştur.

2. Araştırmanın birinci bölümünde Kemalettin Tuğcu'nun hayatı hakkında bilgi verilmiş ve incelenecek eserlerinin alfabetik sıraya göre sıralanmıştır.

3. Araştırmanın ikinci bölümünde incelenen unsurlardan şiddet, hastalık, başa gelen talihsiz olaylar, intihar, idam, savaş, cinsellik, nedeni belli olmayan ölümler, yaralanma kavramları üzerinde durulmuştur.

3. Çalışmanın üçüncü bölümünde, incelenen elli romanın içeriği hakkında kısa bilgiler de sunulmuştur.

4. Dördüncü bölümde Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinde sıkça karşımıza çıkan; yalnız kalmış çocuk profili, köylü-şehirli çatışması, erken yaşta sorumluluk alma gibi çeşitli konular da farklı başlıklar altında örneklerle açıklanmıştır.

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2. KEMALETTİN TUĞCU VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

#### 2.1. Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve Edebî Kişiliğine Etkisi

Kemalettin Tuğcu (1902-1996) yılında İstanbul'da doğmuştur. “Kemalettin Tuğcu'nun aile kökleri Safranbolu'ya kadar uzanmaktadır. Dedesinin dedesi Mustafa, II. Mahmut'un son yıllarında Safranbolu'da yeniçeri ağası olarak görev yapmaktadır. Mustafa, oğulları Halil ve Ömer'i iyi bir eğitim alması için İstanbul'a göndermiştir. Enderun Mektebi'nde öğrenimini tamamlayan Ömer, kısa sürede görevinde yükselmiş ve padişahın gözüne girmiştir. Sarayda kilercibaşı olarak uzun bir süre hizmet vermiştir. Kemalettin Tuğcu'nun doğduğu köşkün de padişah tarafından hediye olarak verildiği söylenmektedir.

Ömer Ağa'nın oğlu Faik Bey (1850–1910), II. Abdülhamit'in komiseri, Hasan Paşa'nın muavini, Bahriye Nezareti Heyeti Teftiş Reisi Sanisidir.”<sup>6</sup> Faik Bey, torunu Tuğcu'nun gönlünde çok büyük bir yer edinecek ve onun üzerinde önemli etkiler yaratacaktır. Özellikle sevgisi ve yardımseverliği yazarı derinden etkileyecektir.

Tuğcu'nun eserlerine bakıldığında dede rolündeki kişilerle sıklıkla karşılaşmaktadır. Bu karakterlerin eserin kahramanına karşı sergilediği güler yüz ve dost canlısı tutum, Tuğcu ve dedesi arasındaki ilişkinin eserlere yansımalarıdır. “Doğduğum Ev” ve “Kuklacı” adlı eserler, dede-torun yaklaşmasının en yoğun yaşandığı eserlerdir.

“Kuklacı” adlı eserde, çocukları ve onların eşleri tarafından beklediği ilgiyi ve sevgiyi göremeyen Recai Bey anlatılmaktadır. Bütün varlığını, ailesinin mutluluğu için harcayan Recai Bey, fedakârlıklarının karşılığını alamamıştır. Onu sadece torunu Yıldız anlayabilmiştir. Yıldız ile Recai Bey arasındaki sevgi ve saygı esasına dayalı ilişki giderek güçlenmiştir.

“Doğduğum Ev” de tıpkı “Kuklacı” gibi yaşlı bir adamın ihmal edilmesini konu almaktadır. Eserin kahramanı Ekrem Bey, kendisine yakınlık gösterenleri şu şekilde belirtilmiştir:

---

<sup>6</sup> Tuğcu, Nemika; Sırça Köşkün Masalcısı, Can Yayınları, İstanbul, 2004, s. 41.

“Bu evde bana karşı muhabbeti olan bir o kara köpek dediğiniz Arapçık, bir Deniz, bir de şu masum çocuk vardır.”<sup>7</sup>

Görüldüğü gibi her iki eserde de dede-torun yaklaşması belirgin bir şekilde söz konusudur. Dede karakteri yalnız bırakılan, ihmal edilen bir kişiliktir. Onun en büyük destekçisi de her zaman için torunu olmuştur. Tuğcu’nun hayatında da buna benzer bir durum vardır. Faik Bey, köşkün sahibi ve evin geçimini sağlayan kişi olmasına rağmen, yukarıda bahsedilen eserlerdeki gibi en çok saygıyı ve sevgiyi torunu Kemalettin Tuğcu’dan görmektedir. Bu yaklaşma, Tuğcu’nun dedesinin -Faik Bey’in- yazarın zihninde ne kadar büyük bir kapladığını işaret etmektedir. Tuğcu, dedesine ait düşüncelerini Yeğeni Nemika Tuğcu’nun “Sırça Köşkün Masalcısı” adlı kitabında şu şekilde ifade etmiştir:

“Dedemizin bize büyük yardımları oluyordu. O hepimizin iyi okutulmasını isterdi. Bunun için de sık sık yardım yapardı. İşte o öldüğü zaman bu bolluktan darlığa düşmüştük.”<sup>8</sup>

Görüldüğü gibi Tuğcu, tıpkı eserlerinde verdiği çocuk karakterler gibi dedesine sıkı sıkıya bağlıdır. Onun değerini bilen tek kişidir.

“Kuklacı” ve “Doğduğum Ev” dışındaki birçok eserde de yaşlı karakterler bulunmaktadır. Bunlar; bunalan, maddi sıkıntılar yüzünden sıkıntı içinde kıvranan çocuk karakterlere yardım eli uzatmaktadır. Yukarıda belirtilen dede karakterinden tek farkı, çocuk karakterlerle hiçbir akrabalığının bulunmamasıdır. “Dilenci Baba”, “Küçük İşportacı”, “Hacıbaba” ve “Tanrı Misafiri” adlı romanlar bu kişilerin yer aldığı eserlerin bazılarıdır. “Dilenci Baba”daki Abdullah Efendi, hayatının büyük bir kısmını savaş esiri olarak geçirmiştir. Yurda dönünce de birçok taliksizlikle karşılaşmıştır. Fakat o, her şeye rağmen kendini yardıma muhtaç insanlara adamıştır. Her gün sokak sokak, cadde cadde gezerek ihtiyacı olanları bulmakta ve onları mutlu etmektedir. Eserin kahramanını da bu şekilde tanımıştır. Abdullah Efendi’nin amacı düşkünleri bulmak ve yardım eli uzatmaktır. Kendisine dinlenmesini söyleyen eşine “Ben artık sokaklarda dolaşmazsam, görünmezsem ölmüş olmaz mıyım?”<sup>9</sup> cevabı onun hayata dair plânlarını ortaya koymaktadır. “Küçük İşportacı”daki Halit Bey,

<sup>7</sup> Tuğcu, Kemalettin; Doğduğum Ev, Damla Yay., İstanbul, 2005, s. 21.

<sup>8</sup> Tuğcu, Nemika; Sırça Köşkün Masalcısı, Can Yayınları, İstanbul, 2004, s. 61.

<sup>9</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dilenci Baba, Damla Yay., İstanbul, 2005, s. 70.

Hacıbaba, “Tanrı Misafiri” romanındaki Beybaba karakterleri, eserlerin kahramanlarına ve ailesine, en zor zamanlarda yardım eden, onun iyi bir eğitim almasını sağlayan kişilerdir. Bu yönüyle Tuğcu’nun dedesi Faik Bey’e çok benzemektedirler.

Faik Bey, Ayşe Hatice Hanım’la evlenmiştir. Galip adında bir çocukları olmuştur. Galip Bey, iki metreye yakın boyuyla herkesin çekindiği fakat bir o kadar da sevdiği bir insandır. Galip Bey, Şaziment evlenerek mutlu bir yuva kurmuştur. Bu evlilikten olan ilk çocuk Mehmet Nurettin, gayet sağlıklıdır. “Fakat 27 Aralık 1902’de Çengelköy’deki dedesinin köşkünde doğan Kemalettin Tuğcu’nun ayak tabanları doğuştan içe dönüktür. Hastalığa çare aranırken çıkıkçı Şahnazar, çocuğun kemiklerinin çok yumuşak olduğunu söylemiş ve ayaklarını tahtaya sarmıştır. Tahtaların kesinlikle çıkarılmaması gerektiğini de tembih etmiştir. Fakat Galip Bey, ağlayan oğlunun durumuna dayanamaz ve tahtaları çıkarır. Şahnazar bir ay sonra tekrar gelir. Tahtaların açık olduğunu gören kadın, Tuğcu’nun ayaklarını tekrar tahtaya sarar ve kesinlikle çıkarılmamasını, aksi hâlde çocuğun sakat kalacağını söyler. Fakat Galip Bey, oğlunun ağlamalarına dayanamadığı için sargıları tekrar açmıştır, böylece Tuğcu sakat kalmıştır.”<sup>10</sup>

Babasının merhametinden ve sevgisinden dolayı sakat kalan Tuğcu, ayaklarının durumundan hep babasını sorumlu tutmuştur. Ona karşı içinde hep bir kırgınlık vardır. Tuğcu’nun, babasına yönelik suçlamaları Nemika Tuğcu’nun eserinde şu şekilde belirtilmektedir:

“İşte babamın acıma duygusu yüzünden ben sakat kaldım ve ömrüm boyunca sakatlığın bütün ıstırabını çektim. Bu sakatlık yüzünden gençlik hayatımı yaşayamadım ve okula da gidemedim. Çünkü her iki ayağımda yaralar açılır, aylarca yürüyemezdim, ancak evin içinde dizlerimin üzerinde dolaşabiliyordum. Artık, babam merhametten mi, yoksa benim ağlamama sinirlendiği için mi bilmem, sargılarımı açmış. Ben o yüzden sakat kaldım.”<sup>11</sup>

Ayaklarından babasını sorumlu tutan Tuğcu, onun kendine ve kardeşlerine karşı tutumundan da rahatsızdır. Galip Bey’in sergilediği otoriter tavır, yazarın tepkisini çekmiştir. Başından geçen bir olayı anlattığı şu yazı, babasıyla ilişkisini göstermektedir.

<sup>10</sup> Tuğcu, Nemika; Sırça Köşkün Masalcısı, s. 47.

<sup>11</sup> Tuğcu, Nemika, Age., s. 48.

“Babam, benden on altı ay büyük olan ağabeyime, ilk okuma dersini gazeteden veriyordu. Sert, acımasız, düşüncesiz bir insandı. Beş altı yaşındaki oğluna, gazeteden ders veriyor, onu hırpalıyor, ama ağlamasına da müsaade etmiyordu. Ben, aynı odada, bir yer minderinde onu dinlerdim. Dedem sofada merak içinde, bir aşağı bir yuları dolaşır, ara sıra, ‘Nurişan, ben yatıyorum.’ diye ağabeyime seslenirdi. Babam, dersi kesmez, uyku saati olduğunu düşünmezdi. Zavallı ağabeyim, ağlaya sızlaya gazeten okumaya çalışırken, korkudan olacak ben de Arap harfleriyle okumayı öğrendim. Benim öğretmenim böylece, korku olmuştı.”<sup>12</sup>

Görüldüğü gibi Tuğcu’nun babasına karşı bakışı her zaman olumsuz yöndedir. Onun babasına karşı tavrı, romanlarına da yansımıştır. Eserlerine bakıldığında genel olarak baba karakterleri; sert, acımasız ve ilgisizdir. Beşinci bölümde “Aile İçi Şiddet”, “Fedakâr Anneler” ve “Koca Dayağı ve Cefakâr Kadın” gibi başlıklarda, konuya geniş bir biçimde değinilecektir. Ünlü Yayınları’ndan çıkan “Yapraklar Dökülürken” adlı eserdeki ilgisiz ve sevgisiz baba karakteri, onun babasıyla iletişimini gösteren en güzel örnektir. Eserde eşine ve çocuklarına karşı hiçbir zaman iyi davranmayan, onları istediği gibi yönlendirmeye çalışan baba karakteri, Tuğcu’nun yukarıda tasvirini yaptığı babasına genel olarak benzemektedir.

Tuğcu’nun annesi Şaziment Hanım ise şefkat dolu, güler yüzlü, sevecen, fedakâr bir kadındır. Babasının gösterdiği katı tutuma karşın annesi tüm benliğiyle oğluna yakın, onu sevip okşayan bir kişidir. Nemika Tuğcu, biyografi niteliğindeki kitabında Şaziment Hanım’ı şöyle tanıtmaktadır:

“Kemalettin Tuğcu’nun annesi Şaziment Hanım (1851–1965), Üsküdarlı bir ailenin kızı. Risalei ahlak, ilmihâl ve elifba okumuş, güzel keman çalan, düzgün bir hanım. Annesini böyle tanıttırdı amcam.”<sup>13</sup>

Yazarın romanlarına bakıldığında, annesinin özelliklerinin kitaplardaki anne karakterlerinde sıkça bulunduğu görülmektedir. Romanlarındaki anne karakterleri, özverili, kültürlü ve çocuklarını çok seven kişilerdir. Bu konu, beşinci bölümde “Fedakâr Anneler” adı altında geniş olarak incelenecek başlıkla da yakından ilintilidir. Yazarın “Benim Annem” adlı romanı, annesine ait

---

<sup>12</sup> Tuğcu, Nemika, Age., s. 79.

<sup>13</sup> Tuğcu, Nemika, Age., s. 72.

özellikleri kadın karakterlere yüklemesiyle dikkat çekmektedir. Eserde genç yaşta dul kalmış bir kadının, oğluna iyi bir eğitim verebilmek için önüne çıkan engelleri aşması konu edilmektedir. Kahramanın annesi tıpkı Tuğcu'nun annesi gibi iyi bir ailede yetişmiş ve kültürlü bir kadındır. Kahramanın, annesinin tanıtırken kullandığı “Kolej tahsili vardı, ama ilk girdiği işte yılışık erkeklerle karşılaşmış, cemiyetin içinde ziyan olmaktan korkmuştu.”<sup>14</sup> cümlesi kadının eğitim seviyesini göstermektedir. Yine aynı eserde, kadın karakterin orta yaşların sonuna doğru evlendiği adamın annesi de Tuğcu'nun annesine çok benzemektedir. Yazar bu karaktere de annesinin dinî yönünü yüklemiştir. “Hafız Hanım hatim indiriyor, adak, Yasin okuyor ve bunlardan aldığı para ile geçiniyor ve oğlunu okutuyordu.”<sup>15</sup> cümlesi, Tuğcu'nun annesiyle roman karakteri arasındaki benzerliği ortaya koymaktadır.

Şaziment Hanım, oğlu Kemalettin Tuğcu'ya sonsuz bir sevgi beslemektedir. Bunun nedenlerinden biri de oğlunun sakat kalmasından kendini sorumlu tutmasıdır. Yazarın hastalığı, annesinde derin yaralar açmıştır. Özellikle Tuğcu'nun kendini dış dünyadan soyutlaması ve hastalığını her şeyin üstünü örten bir kara bulut olarak algılaması, Şaziment Hanım'ı çok üzmektedir. Oğlunu, içinde bulunduğu kötü psikolojiden kurtarabilmek ve çevreyle iletişimini sağlayabilmek için sürekli olarak ona kitaplar, defterler aldırarak ve iyi bir müzik eğitimi vermektedir. Keman, piyano gibi müzik aletlerini çalmayı öğrenen Tuğcu, bazı akşamlar çeşitli yerlerde bu hünerini sergilemektedir. Yazarın annesinden aldığı müzik dersleri, onun romanlarına da yansımıştır. “Doğduğum Ev” adlı romandaki Deniz ve “Bir Garip Kızcağız”daki İnci karakterleri keman; “Küçük Hanım”daki Bilge ise piyano çalmaktadır. Üstelik “Bir Garip Kızcağız”daki İnci'nin annesi de çok iyi bir kemanidir.

Tuğcu, ilk yazarlık deneyimlerini annesinin aldıracağı kitaplar ve defterler aracılığıyla yaşamıştır. Geniş hayal dünyası ve sakatlığın vermiş olduğu hiçbir hissi, onun yazarlık alanında ilerlemesini sağlamıştır. Ayrıca babasının da okumaya meraklı bir insan oluşu, onu daha da heveslendirmiştir. Babasının kütüphanesinin onun üzerindeki etkilerini, Nemika Tuğcu kitabında açıkça dile getirmiştir.

---

<sup>14</sup> Tuğcu, Kemalettin, Benim Annem, , s. 9.

<sup>15</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 78.

Tuğcu, ayaklarının içe dönük olmasını, yürümemesini çok fazla sorun etmiş; bunu, bütün hayatına yansıtmıştır. Evden hemen hemen hiç çıkmayan, kimseyle görüşmeyen ve arkadaşı olmayan Tuğcu; Ahmet Haşim, Necip Fazıl Kısakürek gibi oluşturduğu dünyasında kendini avutmaktadır. Romanları ve diğer yazıları, onun hayata tutunan kısmını oluşturmaktadır. Kendisini tanıttığı, “Kimlik kartım” dediği şu şiir onun dünyaya bakış açısını ortaya koymaktadır.

“Ne sanatım var benim

Ne mesleğim ve işim

Istırap çekmek için

Bu dünyaya gelmişim

Ne okul yüzü gördüm

Ne yol gösteren kişi

Yalnızlık içerisinde

Yazıya döktüm işi

Kendimi yetiştirdim

Kendi azmimle kendim

İnsafsız kaderimi

Yazı yazmakla yendi...”<sup>16</sup>

Şiirde Tuğcu’nun sahip olduğu bozuk psikoloji bariz olarak görülmektedir. Hayata dert çekmek için geldiğini düşünen yazar, bunu her fırsatta dile getirmektedir. Eserlerindeki karamsar tablo da bu duygunun sonucudur. Yazmaya başlamasının nedenini de şu şekilde açıklamaktadır:

“Benim yazı hayatına başlamamamın nedeni, yalnızlık, sakatlık, çocukluk ve gençliğimi yaşayamayışım. Herkes okur; sınıflarını geçer, meslek tutarken, ben Çengelköy’ün tepesinde, Padişah Vahdettin’in sarayına bitişik olan bahçenin içindeki köşkte annemle yalnız kalırdım...”<sup>17</sup>

---

<sup>16</sup> Ş. ŞİMŞEK, “Kemalettin Tuğcu’nun Hayatı ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ADÜEF, 2005, s. 32–33.

<sup>17</sup> Tuğcu, Nemika; Sırça Köşkün Masalcısı, s. 152.

Görüldüğü gibi bir yazmayı çıkış yolu, eğlence ve yegâne arkadaş olarak gören, bu yeteneğini geliştirmiştir.

Tuğcu, altı yaşındayken dedesi vefat etmiştir. Bu olay onu üzmüştür. Maddi açıdan da etkilenmişlerdir.

“Balkan Savaşı çıkınca babası Çanakkale’deki 27 Alay’ın 3. Tabur’unun 4. Bölük komutanlığına atanmıştır.<sup>18</sup> Bu sebeple uzunca bir süre burada kalmak zorundalardır. Çanakkale’de şahit olduğu savaş manzaraları yazarı derinden etkilemiştir. Bir de babasının yaralanması onu büsbütün sarsmıştır. Eserlerinde savaş öğelerine yer vermesi, tanık olduğu savaşların yansımaları olarak algılanabilir. Özellikle “Çocuk İhtiyar” romanı, Kurtuluş Savaşı’nda gösterilen üstün mücadeleyi ve eserin kahramanının yaralanmasını anlatması yönüyle babasına çok benzemektedir.

İlk romanını on üç yaşında iken yazan Tuğcu’nun bu eseri, basılmadan kaybolmuştur. Yirmi yaşındayken bir ayağı annesinin çabalarıyla düzeltilir. Bu dönem sancılı ve uzun geçtiği için yazar, diğer ayağını tedavi ettirmeye çekinmiştir.

“25 yaşında ilk defa İstanbul dışına çıkmıştır. Ankara’ya yakın bir yerde, Irmak İstasyonu’nda, Ankara-Çankırı demiryolunda ambar memuru olarak göreve başlamıştır. İşçilere dağıtılan malzemelerin terkiibinden sorumludur. Fakat sıtmaya yakalandığı için ayrılmak zorunda kalmıştır.”<sup>19</sup>

1932 yılında Tahsin Demiray’ın matbaasında çalışmaya başlamıştır. Daha sonra Türkiye Yayınevi adını alacak matbaada iki yıl sonra idarecilik görevini üstlenmiş ve Tahsin Demiray’la Yavrutürk Mecmuası’nı çıkarmaya başlamıştır.

1937 yılında ilk kitabı “Kocanızı Nasıl Muhafaza Edebilir siniz?”i çıkaran yazar büyük ilgi görmüştür. Yine aynı yıl yayınladığı “Çiftlikten Kaçanlar” da büyük beğeni toplamıştır. Kitaplarının ve idareciliğinin yanında Ev-İşi dergisinde yönetici olarak görev yapmıştır.

1941 yılında annesini ve babasını kaybeden yazar, Beyhan adında bir göçmenle evlenmiştir. 1942 yılında Ayşe Hatice, bir yıl sonra da Mehmet Yaman adını vereceği çocukları dünyaya gelmiştir.

---

<sup>18</sup> Tuğcu, Nemika, Age., s. 152.

<sup>19</sup> Tuğcu, Nemika, Age., s. 162.

Tuğcu, 1974 yılında danışman olarak hayat dergisinde göreve başlamıştır. Fakat gözündeki katarakt nedeniyle ayrılmak durumunda kalmıştır. 18 Ekim 1996 yılında hayta gözlerini yuman Tuğcu, Çengelköy Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

## **2.2. Kemalettin Tuğcu'nun Eserlerine Yönelik Olumsuz Eleştiriler**

Kemalettin Tuğcu, eserleriyle birçok kişiyi etkilemiş ve yazın alanında büyük rağbet görmüştür. 1940–1990 yılları arasında eserleri defalarca basılmasına ve büyük bir kitleye ulaşmasına rağmen Tuğcu, eserlerindeki olay örgüleri, karakterlerinin özellikleri ve içerdiği şiddet unsurlarıyla birçok eleştiriye hedef olmuştur. Bu eleştirilerin ortak noktası, romanlarının edebi olmadığı, çocukların bilişsel ve sosyal yapısını olumsuz yönde etkilediğinin düşünülmesidir.<sup>20</sup>

Tuğcu çok okunan bir yazar olmasına karşın, her zaman eleştirilerin odağında olmuştur. Bu eleştiriler eserlerin pedagojik açıdan çocukların ruh ve düşünce dünyalarına uygun olmadığı yönündedir. Özellikle Çağdaş Türk Dili Dergisi'nin 1995 yılının Mart sayısındaki inceleme, bu araştırmayla paralellik göstermektedir.

Tuğcu'nun romanları her ne kadar okuma alışkanlığını kazandırmada olumlu bir etken olsa da çocuğun ruhsal bütünlüğünü bozabilecek ifadeler ve olay örgülerine sahiptir. Dördüncü bölümde “Erken Yaşta Sorumluluk ve Hayatın Ağır Yüzü”, “Yalnız Kalmış Çocuk Profili” gibi ayrı başlıklar hâlinde verilecek tespitler bu konunun destekleyicisi olacaktır. Yine “Kemalettin Tuğcu İçin Ne Dediler?” başlıklı Çocuk Vakfı duyurusunda Gülten Dayıoğlu:

“Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında anlatım akıcı ve açık seçiktir. Ancak hep acıklı olmaları nedeniyle olumsuz eleştirilere sebep oldu. Ama kitapları yarım yüzyıldır hep okundu, hâlâ daha okunuyor.”<sup>21</sup> ifadelerinde Tuğcu'nun romanlarının acıklı olduğunu ve bu yüzden birçok tepkiye maruz kaldığını dile getirmektedir.

Tuğcu'nun eserlerinin ortak noktalarından bazıları, Gülten Dayıoğlu'nun vurgu yaptığı acıklı olması, yaşanan talihsizliklerin çokluğu ve şiddetin varlığıdır.

---

<sup>20</sup> Bu konudaki eleştirilerin ayrıntısı için. Bkz. Şahin ŞİMŞEK, “Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) ADÜEF, 2005, s. 24-35.

<sup>21</sup> İmzasız, “Kemalettin Tuğcu İçin Ne Dediler?”, Çocuk Vakfı Duyurusu, 1976.

Birçok kişi, acının, ölümün, yalnızlığın, yoksulluğun ve şiddetin hayatın bir parçası, bir ögesi dolayısıyla da eserlerde sıklıkla karşılaşılan bu olumsuzlukların normal olduğunu iddia etmektedir. Fakat yanlış olan, hayatın içinde yaşanan bu konuların eserlerde veriliş şeklidir. Yani şiddetin bir araç, etkili bir yöntem olarak sunulması; yalnızlığın ileri boyutlarının eserlerde geniş yer tutması; çocukta istenmedik davranışların oluşmasına ve gelişmesine neden olabilir. Kişilere ve çevreye karşı güvensizlik hâli ortaya çıkabilir. Yine eserlerde insan ilişkilerinde çoklukla yaşanan ikiyüzlülük, şiddetin geçerliliğı gibi durumlar, çocukların bu kavramları hayatın bir parçası olarak algılamasına sebep olabilir. Bu ve bunun gibi olumsuz öğeleri, hayatın bileşenleri adı altında çocuğı, korkutucu ve kötü örnek teşkil edecek şekilde sunmak gerçek yanlışlıktır. Gazali de çocuk eğitimi ve yazınıyla ilgili olarak “Çocuğun kalbi saf bir cevherdir. Çocuğı övmek veya kötülemek yoluyla çocuk istenmeyen davranışlardan uzaklaştırılamaz. Bunun yerine iyiliğın ve güzelliğın bulunduğı örnekler sunulmalıdır”<sup>22</sup> diyerek konunun önemini vurgulamıştır. İbni Sina da çocuğun ruh ve beden gelişiminde senkronize hareket edilmesi gerektiğini savunmuştur. “Çocuğun tam bir kişiliğı ve ahlaki eğitime sahip olabilmesi için verilecek tüm emekler, onun ruhi yapısına yönelik olmalıdır. Duygusal açıdan iyi bir seviyede olmanın, gelişim için önemli bir faktör olduğunu vurgulamıştır.”<sup>23</sup> İki filozofun düşünceleri bugünkü çocuk edebiyatına uyarlandığında iyi karakterlerin küçük insanlara sunulması gerekliliğı ortaya çıkacaktır.

Yine konuyla ilgili olarak 1981 yılındaki Çocuk Yayınları Sempozyumu’nda Kemalettin Tuğcu’nun eserleri ile ilgili şu bilgiler verilmiştir:

“Ayrıca Kemalettin Tuğcu’nun çok okunan ‘Küçük Besleme’, ‘Yetim Ali’, ‘Öksüz Oğlan’ ve ‘Üvey Baba’ gibi kitaplarında olduğu gibi, ‘yetimlik’ ve ‘üveylik’ kavramları ile verilmek istenen imajlar sık sık işlendiğinden ve çocukta aile bireylerine karşı duyduğu yetim kalabileceğine ve üvey anne veya baba ile yaşamak zorunda kalabileceğine göre ‘üveylik’in daima ‘acımasızlık, sevgiden yoksunluk, kötülük’ kavramlarıyla; ‘yetimlik’in de ‘ezilmek, horlanmak, ihmal edilmek, zulüm görmek’ kavramlarıyla yan yana ve ilgili olarak işlenmesi, *bu durumdaki ailelere psikososyal yönden olumsuz etkiler yapmaktadır.*

<sup>22</sup>Yavuzer, Haluk; Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2004, s. 17.

<sup>23</sup> Yavuzer, Age., s. 17.

Bu itibarla ortaokul çağı çocuklarının bu dönemlerinde psikososyal karakterlerine uygun olarak, konusunu Millî tarihimizden ve büyüklerimizden alan roman ve hikâyelerin daha yararlı olduğu, Ömer Seyfettin, Abdullah Ziya Kozanoğlu ve Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinin çocuklarca sevilerek okunduğu kütüphanelerimizin istatistiklerinden anlaşılmaktadır.”<sup>24</sup>

Çocuk Yayınları Sempozyumu'nda da dile getirildiği üzere Tuğcu'nun romanlarında sıkça rastlanan olgulardan olan yetimlik ve üveylik, özellikle üvey ebeveynlerin olduğu aileleri zedelemektedir. Kitaplarda üvey anne veya babanın, otorite kurmak ve hâkim olmak amacıyla yaptığı ağır psikolojik darbeler, okuyan bireyleri derinden etkilemektedir. Dördüncü bölümde “Ebeveynlerden Birinin Üvey Olması” başlığında geniş olarak işlenecek bu tema, eserlerde verilen düşüncelerin çocukları ne kadar etkilediğini ortaya koymaktadır. Çocuklar bu kitaplardan etkilenecek anne-babalarına karşı davranışlarını değiştirme eğilimine girebilirler.

1981 yılındaki Çocuk Yayınları Sempozyumu'nda açık bir şekilde dile getirilen bu eleştiri, çok iyi değerlendirilmelidir. Eleştirinin üzerinde durulması gereken en önemli yönü, eserin çocuğun bilişsel ve ruhsal dünyasına yaptığı etkinin tartışılmasıdır. Yani çocuklara hitap eden bir eser; akıcılığı, okuyucuyu esere bağlaması ve duygu yoğunluğunu yaratmasından ziyade hedef kitleye verdiği mesajlarla ele alınmıştır. Eserleri defalarca basılan, büyük bir kitleye ulaşan yazarın romanları, içeriği ve eğitsel yönü itibarıyla yeterli görülmemiş ve tavsiye edilmemiştir. Üstelik bildiri de eserlerde yer alan olumsuzluklardan sadece “üveylik” ve “yetimlik” başlıkları tahlil edilmiştir. Araştırmanın dördüncü kısmında yer alan tespitler ve bunların olumsuz sonuçları, geniş bir biçimde çocuk-kitap etkileşimini ortaya koyacaktır.

1940 yılından itibaren yazın dünyasında yer edinen Kemalettin Tuğcu, her dönemde eleştirilmiştir. Dönemin sosyal yapısını karakterleri aracılığıyla başarılı bir şekilde yansıtan Tuğcu, eserlerinde yer alan olumsuz öğeler ve olay örgüleriyle büyük tepki toplamıştır. Romanları her ne kadar okuma alışkanlığını kazandırmada önemli bir uyarıcı olsa da, kişiler üzerindeki psikososyal etkileri

---

<sup>24</sup>M. YÜKSEL, “Muhteva İtibarıyla Çocuk Yayınları ile Okul Çağı Çocuklarının Psikososyal Gelişimleri Arasındaki İlişkiler”, Çocuk Yayınları Sempozyumu Bildiriler, 11-15 Kasım 1981, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1987, s. 92-93.

negatif yönde olmuştur. Hedef kitlenin özellikleri göze alındığında bu tepkilerin normal ve haklı olduğu sonucuna ulaşılabacaktır. Çünkü çevreyi yeni yeni tanımaya başlayan, olaylar karşısında yetişkinler gibi mantıksal çıkarımlar yapamayan küçük insanlar, hayal ile gerçeği bir arada barındırır. Özellikle etrafındaki kişilerden (öncelikle ebeveynlerinden) etkilenecek görüşlerini oluşturmaya başlayan bu bireyler, verilen değerleri sorgulamadan içselleştirmekte ve kabullenmektedir. Çocuklar, öykünme ve özdeşim yolu ile kişilerin, karakterlerin bakış açılarını ve düşünce yapılarını doğru olarak kabul etmektedir. Bu özellikler göz önüne alındığında yukarıda, yazarın eserleri hakkındaki olumsuz görüşlerin yanlış olmadığı anlaşılabacaktır.

### **2.3. Kemalettin Tuğcu'nun Tüm Eserlerinin Listesi<sup>25</sup>**

- 1- “Açıkgözler, Maviş Yay., 1991
- 2- Adam ve Çocuk, Ünlü Yay., 1987
- 3- Adını Değiştiren Çocuk, İtimat Kitabevi, 1971
- 4- Aferin Yaşar, Anadolu Yay., 1983
- 5- Ağaçlar Uyanıyor, Şenyıldız Yay., 1987
- 6- Ah Bu Çocuklar, İtimat Kitabevi., 1968
- 7- Ahretlik, Ceylan Yay, 1958
- 8- Altın Bilezik, İtimat Kitabevi, 1970
- 9- Altın Rüyası, İtimat Kitabevi, 1971
- 10- Amcamın Kızları, Şenyıldız Yay., 1967
- 11- Ana Hakkı, Erdem Yay., 1991
- 12- Ana Kucağı, Damla Yay., 1984
- 13- Anaların Anası, Özer Yay., 1997
- 14- Anasının Kızı, İtimat Kitabevi, 1976
- 15- Anasının Kuzusu, İtimat Kitabevi, 1964
- 16- Annelerin Çilesi, Damla Yay., 1975
- 17- Annem, Anadolu Yay., 1964
- 18- Annemin Hikayesi, Damla Yay., 1981

---

<sup>25</sup> Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinin listesi Şahin ŞİMŞEK'in, “Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri”, adlı yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezinden alınmıştır. Bkz. Şahin ŞİMŞEK, “Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) ADÜEF, 2005, s. 36-42.

- 19- Annesizleri, Kurtuluş Yay., 1977
- 20- Arabacının Kızı, Maviş Yay., 1990
- 21- Arkadaşım Teoman, İtimat Kitabevi, 1974
- 22- Arkadaki Demir Kapı, İtimat Kitabevi, 1970
- 23- Ateş Böcekleri, Ünlü Yay., 1985
- 24- Aşifte, İtimat Kitabevi, 1972
- 25- Ayrılık, Kurtuluş Yay., 1982
- 26- Ayşecik, Ceylan Yay., 1960
- 27- Baba Evi, Damla Yay., 1977
- 28- Babaların Dönüşü, Kurtuluş Yay., 1982
- 29- Babam ve Ben, Damla Yay., 1983
- 30- Babamın Günahı, Kurtuluş Yay., 1980
- 31- Babasının Çilesi, Kurtuluş Yay., 1982
- 32- Babasının Oğlu, İtimat Kitabevi, 1968
- 33- Babasızlar, Damla Yay., 1977
- 34- Balıkçı Güzeli, İtimat Kitabevi, 1970
- 35- Balıkçının Kızı, Damla Yay., 1977
- 36- Bekçi Baba, Kurtuluş Yay., 1977
- 37- Bekir'in Arabası, Maviş Yay., 1991
- 38- Benden Sonrakiler, Şenyıldız Yay., 1987
- 39- Benim Annem, Damla Yay., 1982
- 40- Benim Babam, İtimat Kitabevi, 1968
- 41- Benli Ahmet, İtimat Kitabevi, 1974
- 42- Bir Çocuğun Öyküsü, Kurtuluş Yay., 1980
- 43- Bir Çocuk Düşmanı, Kurtuluş Yay., 1982
- 44- Bir Çırağın Öyküsü, Maviş Yay., 1991
- 45- Bir Dağ Masalı, Damla Yay., 1980
- 46- Bir Evlatlığın Hatıra Defteri, Anadolu Yay., 1982
- 47- Bir Garip Kızcağız, Damla Yay., 1983
- 48- Bir Köpeğin Anılar, İtimat Kitabevi, 1976
- 49- Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay., 1985
- 50- Bitişik Komşular, İtimat Kitabevi, 1971

- 51- Bizans Yıkılıyor, İtimat Kitabevi, 1972
- 52- Bizim Kuşak, Ünlü Yay., 1985
- 53- Bizim Mahallenin Çocukları, İtimat Kitabevi, 1973
- 54- Bizim Sokak, Şenyıldız Yay., 1987
- 55- Boş Beşik , Ünlü Yay., 1987
- 56- Bu Çocuk Kimin, Damla Yay., 1975
- 57- Bu Toprağın Çocukları, İtimat Kitabevi, 1977
- 58- Bücür, Şenyıldız Yay., 1987
- 59- Büyük Göç, İtimat Kitabevi, 1972
- 60- Büyüklerin Günahı, Damla Yay., 1979
- 61- Cambazın Kızı, Damla Yay., 1975
- 62- Canavar Doktor, Arif Bolat Kitabevi, 1943
- 63- Can Yoldaşları, Damla Yay., 1982
- 64- Ceylanlı Bahçe, Erdem Yay., 1991
- 65- Ceylan Çocuk, Türkiye Çocuk Yay., 1990
- 66- Cilt Güzelliği, Arif Bolat Kitabevi, 1937
- 67- Çalınmış Çocuklar, İtimat Kitabevi, 1970
- 68- Çeşitli Hikâyeler, İtimat Kitabevi, 1972
- 69- Çıkmaz Sokak, Kurtuluş Yay., 1980
- 70- Çiçekçi Amca ,Maviş Yay., 1990
- 71- Çiçekçi Kız, Anadolu Yay., 1982
- 72- Çiftlikteki Sürgünler, İtimat Kitabevi, 1973
- 73- Çifte Kumrular, Erdem Yay., 1991
- 74- Çilli Kız, Maviş Yay., 1991
- 75- Çingene Kızı, Erdem Yay., 1991
- 76- Çocuk Hırsızları, Erdem Yay., 1991
- 77- Çocuk İhtiyar, Damla Yay., 1981
- 78- Çocuk Pazarı, İtimat Kitabevi, 1971
- 79- Çocuk Sesleri, Şenyıldız Yay., 1987
- 80- Çocuklar Adası, İtimat Kitabevi, 1970
- 81- Çocuklara Şiirler, İtimat Kitabevi, 1972
- 82- Çocukluk Arkadaşım, Damla Yay., 1981

- 83- ocuksuzlar, Ceylan Yay., 1959
- 84- Dağdaki Yabancı, Damla Yay., 1975
- 85- Dağların ocuğu, Şenyıldız Yay., 1987
- 86- Dağların Delisi, Kurtuluş Yay., 1980
- 87- Dedemin ocukları, Maviş Yay., 1991
- 88- Dedemin Evi, Kurtuluş Yay., 1980
- 89- Dede ile Torun, Erdem Yay., 1991
- 90- Demir Adam, İtimat Kitabevi, 1976
- 91- Deniz ocuğu, Kurtuluş Yay., 1980
- 92- Deniz Kızı, Damla Yay., 1980
- 93- Denizlerin Esiri, Maviş Yay., 1991
- 94- Dert Ortağı, Şenyıldız Yay., 1987
- 95- Devlet Kuşu, Damla Yay., 1984
- 96- Dilenci Baba, Damla Yay., 1983
- 97- Doğduğum Ev, Damla Yay., 1985
- 98- Doktor Anne, Kurtuluş Yay., 1982
- 99- Düşkün ocuk, Ceylan Yay., 1957
- 100- Dişi Kuş, 1942
- 101- Ekmek Parası, İtimat Kitabevi, 1970
- 102- El Kapısı, Damla Yay., 1981
- 103- Emeklilik, Maviş yay., 1991
- 104- En Güzel ocuk Şiirleri, İtimat Kitabevi, 1972
- 105- Eski Bir Masal, Erdem Yay., 1991
- 106- Eskici Baba, İtimat Kitabevi, 1968
- 107- Eskicinin Köpeği, Damla Yay., 19852
- 108- Eski Evimiz, Şenyıldız Yay., 1987
- 109- Eski Toprak, Şenyıldız Yay., 1987
- 110- Evlatlık, Kurtuluş Yay., 1977
- 111- Fırtına Gecesi, Şenyıldız Yay., 1987
- 112- Garip, İtimat Kitabevi, 1970
- 113- Garip Anne, Kurtuluş Yay., 1980
- 114- Garip Kuşun Yuvası, Kurtuluş Yay., 1980

- 115- Gecekondur Kızı, Kurtuluş Yay., 1980
- 116- Gece Kuşları, Erdem Yay., 1991
- 117- Geçim Dünyası, Şenyıldız Yay., 1987
- 118- Gelişigüzel (Şiirler), Helios Yay., 1995
- 119- Geriye Dönüş, Maviş Yay., 1991
- 120- Göçmen Kızı, Ünlü Yay., 1985
- 121- Göçmen Kuşlar, Şenyıldız Yay., 1987
- 122- Göçmen Oğlu (Tefrika)
- 123- Gönül Sevince (Tefrika)
- 124- Görmeyen Yavrucak, İtimat Kitabevi, 1970
- 125- Gurbet Acıları, Kurtuluş Yay., 1980
- 126- Gurbetteki Çocuk, Kurtuluş Yay., 1982
- 127- Gülçin Abla, Erdem Yay., 1991
- 128- Güllü Bahçe, Damla Yay., 1978
- 129- Güngörmüşler, Kurtuluş Yay., 1980
- 130- Güzel Yusuf, İtimat Kitabevi, 1972
- 131- Güzin Hala, Kurtuluş Yay., 1980
- 132- Hacıbabası, Damla Yay., 1981
- 133- Handaki Yabancı, Şenyıldız Yay., 1987
- 134- Hayat Arkadaşı, Yeni Sabah, (Brş.) Arif Bolat Kitabevi, 1943
- 135- Hayırlı Evlat, Maviş Yay., 1991
- 136- Herkesten Uzak, İtimat Kitabevi, 1959
- 137- Hırdavatçı Dede, Erdem Yay., 1991
- 138- Hırsızın Oğlu, Ceylan Yay., 1959
- 139- Hissiz Adam, Türkiye Basımevi, 1943
- 140- Huysuz Çocuk, İtimat Kitabevi, 1968
- 141- İçki Saati (Oyun), Yeşilay Cemiyeti, 1976
- 142- İçler Acısı, İtimat Kitabevi, 1968
- 143- İhtiyar At, Kurtuluş Yay., 1992
- 144- İhtiyar Balıkçı, İtimat Kitabevi, 1972
- 145- İhtiyar Dilenci, Kurtuluş Yay., 1980
- 146- İhtiyarlar, Ünlü Yay., 1985

- 147- İhtiyar Öğretmen, Kurtuluş Yay., 1980
- 148- İki Kardeş, Türkiye Çocuk Yay., 1980
- 149- İncili Terlik, İtimat Kitabevi, 1971
- 150- İnci'nin Kısmeti, Maviş Yay., 1991
- 151- İstanbul Sokakları, Kurtuluş Yay., 1977
- 152- İstenmeyen Çocuk, Kurtuluş Yay., 1980
- 153- İyi Saatte Olsunlar (Tefrika) ,İtimat Kitabevi, 1972
- 154- Kaçak, İtimat Kitabevi, 1972
- 155- Kaçık, Garip Bir Adam, İtimat Kitabevi, 1971
- 156- Kahve Çekirdeği, Maviş Yay., 1991
- 157- Kahvedeki Adam, Maviş Yay., 1991
- 158- Kapı Yoldaşları, Kurtuluş Yay., 1980
- 159- Kara Annem, Özer Yay., 1997
- 160- Karakaçan, Damla Yay., 1984
- 161- Karanlıkta Bir Çocuk, Kurtuluş Yay., 1977
- 162- Karataşlı Emine, Maviş Yay., 1991
- 163- Karayılan (Tefrika) , İtimat Kitabevi, 1972
- 164- Kardeş Çocukları, İtimat Kitabevi, 1972
- 165- Kardeş Kalbi, Şenyıldız Yay., 1987
- 166- Kardeşim Tomris, İtimat Kitabevi, 1971
- 167- Kartalın Yuvası, Damla Yuvası, 1984
- 168- Kayıkçı Güzeli, Ünlü Yay., 1985
- 169- Kayıp Aranıyor, Anadolu Yay., 1982
- 170- Kediler Ülkesi, 1987
- 171- Kırk Ev Kedisi, Damla Yay., 1984
- 172- Kız Arkadaşım, Kurtuluş Yay., 1977
- 173- Kız Evlat, Damla Yay., 1977
- 174- Kimsesiz, Anadolu Yay., 1982
- 175- Kimsesiz Adam, İtimat Kitabevi, 1971
- 176- Kimsesiz Çocuklar, İtimat Kitabevi, 1963
- 177- Kimsesizler, Kurtuluş Yay., 1980
- 178- Kimsesiz Çocuk, Şenyıldız Yay., 1987

- 179- Kirli Çıkın, Şenyıldız Yay., 1987
- 180- Kocanızı Nasıl Muhafaza Edebilirsiniz, Arif Bolat yay., 1942
- 181- Kolsuz Adam, Şenyıldız Yay., 1987
- 182- Kolsuz Bebek, Ceylan Yay., 1961
- 183- Komşularımız, İtimat Kitabevi, 1972
- 184- Korkunç Yıllar, Ceylan Yay., 1958
- 185- Korudaki Adam, İtimat Kitabevi, 1972
- 186- Korudaki Ev, İtimat Kitabevi, 1972
- 187- Koruköy'ün Yetimi, Kurtuluş Yay., 1980
- 188- Köpekli Adam, Maviş Yay., 1991
- 189- Köy Doktoru, Kurtuluş Yay., 1980
- 190- Köye Dönenler, İtimat Kitabevi, 1972
- 191- Köye Gelen Yabancı, İtimat Kitabevi, 1969
- 192- Köyde Bir Yabancı, Kurtuluş Yay., 1982
- 193- Köyde Unutulanlar, Damla Yay., 1984
- 194- Köydeki Arkadaşım, Damla Yay., 1981
- 195- Köydeki Evimiz, Kurtuluş Yay., 1980
- 196- Köydeki Kısmet, Maviş Yay., 1990
- 197- Köydeki Kız, Maviş Yay., 1990
- 198- Köyden Gelen Kız, Damla Yay., 1977
- 199- Köyden İndim Şehre, Ünlü Yay., 1987
- 200- Köyden Kaçan Kız, Şenyıldız Yay., 1987
- 201- Köylü Çocuk, Ünlü Yay., 1987
- 202- Köyün Garipleri, Şenyıldız Yay., 1987
- 203- Köyünü Unutan Adam, İtimat Kitabevi, 1970
- 204- Kucaktan Kucağa (Tefrika), İtimat Kitabevi, 1970
- 205- Kuyulu Bahçe, Damla Yay., 1984
- 206- Kuklacı, Damla Yay., 1983
- 207- Küçük Adam, İtimat Kitabevi, 1972
- 208- Küçük Anne, İtimat Kitabevi, 1972
- 209- Küçük Balıkçı, Kurtuluş Yay., 1980
- 210- Küçük Besleme, Kurtuluş Yay., 1977

- 211- Küçük Bey, Damla Yay., 1977
- 212- Küçük Boyacı, Kurtuluş Yay., 1982
- 213- Küçük Çalgıcı, Ünlü Yay., 1985
- 214- Küçük Çırak, İtimat Kitabevi, 1971
- 215- Küçük Erkek, Damla Yay., 1979
- 216- Küçük Gazeteci, İtimat Kitabevi, 1970
- 217- Küçük Göçmen, Kurtuluş Yay., 1980
- 218- Küçük Hanım, Damla Yay., 1977
- 219- Küçük Hanımefendi, Kurtuluş Yay., 1982
- 220- Küçük İşportacı, Damla Yay., 1982
- 221- Küçük Kambur, Kurtuluş Yay., 1982
- 222- Küçük Kaptan, İtimat Kitabevi, 1976
- 223- Küçük Mirasyedi, İtimat Kitabevi, 1976
- 224- Küçük Ressam, Şenyıldız Yay., 1987
- 225- Küçük Sanatçı, Şenyıldız Yay., 1977
- 226- Küçük Serseri, Damla Yay., 1975
- 227- Küçük Sevgili, İtimat Kitabevi, 1946
- 228- Küçük Sürgün, Kurtuluş Yay., 1982
- 229- Küçük Şoför, Anadolu Yay., 1982
- 230- Küskün Çocuklar, Kurtuluş Yay., 1980
- 231- Küskünler, Şenyıldız Yay., 1987
- 232- Mahallenin Sevgilisi, Kurtuluş Yay., 1977
- 233- Mahzendeki İskelet, Şenyıldız Yay., 1987
- 234- Mavi Gözlü Bebek, Kurtuluş Yay., 1982
- 235- Maymun Adam (Tfrk.) , İtimat Kitabevi, 1980
- 236- Maymunlar Adası, İtimat Kitabevi, 1968
- 237- Mehmetçik, Ünlü Yay., 1985
- 238- Mercan Kolye, Erdem Yay., 1991
- 239- Mine'nin Arkadaşı, Erdem Yay., 1991
- 240- Mirasyediler, Ünlü Yay., 1987
- 241- Ninelerin Ninesi, Erdem Yay., 1991
- 242- Ormandaki İhtiyar, Kurtuluş Yay., 1987

- 243- Oyuncakçı Dede, Kurtuluş Yay., 1980
- 244- Öksüz Dilimi, Kurtuluş Yay., 1980
- 245- Öksüz Murat, İtimat Kitabevi, 1969
- 246- Öksüz Oğlan, İtimat Kitabevi, 1970
- 247- Ömer'in Rüyası, Kurtuluş Yay., 1980
- 248- Pasifik'te Bir Türk Genci, İtimat Kitabevi, 1969
- 249- Piyangocu Kız, Anadolu Yay., 1982
- 250- Resimlerle Hz. Muhammet'in Hayatı, Hayat Derg. Eki
- 251- Saadet Borcu, Türkiye Yay., 1943
- 252- Sakat Çocuk, Erdem Yay., 1991
- 253- Satıcı Kız, Şenyıldız Yay., 1987
- 254- Satılan Çocuk, Damla Yay., 1979
- 255- Sedefli Çekmece, Şenyıldız Yay., 1987
- 256- Sen Bizden Değilsin, Şenyıldız Yay., 1987
- 257- Serseri Çocuk, İtimat Kitabevi, 1968
- 258- Sizin İçin Ne Diyorlar, Seviliyor musunuz, Kadın Neşriyatı, 1943
- 259- Simitçi Kız, İtimat Kitabevi, 1968
- 260- Siyah Atlı Şövalye, İtimat Kitabevi, 1972
- 261- Siyahlı Kadın, Ünlü Yay., 1985
- 262- Sokak Çocuğu, Ceylan Yay., 1955
- 263- Sokak Köpeği, Damla Yay., 1975
- 264- Sokaktaki Adam, İtimat Kitabevi, 1976
- 265- Sokaktan Gelen Çocuk, Damla Yay., 1982
- 266- Son Çocuk, Erdem Yay., 1991
- 267- Son Günlüğü, İtimat Kitabevi
- 268- Sonradan Görmeler, 1987
- 269- Soylu Çocuk, Kurtuluş Yay., 1980
- 270- Sucu Kız, Şenyıldız Yay., 1987
- 271- Sultanın Gözdesi, İtimat Kitabevi
- 272- Sürgün, Özer Yay., 1997
- 273- Süt Annem Nazlı, Damla Yay., 1984
- 274- Süt Kardeşler, Damla Yay., 1977

- 275- Sütçü Kız, Kurtuluş Yay., 1980
- 276- Şehir Çocuğu, Erdem Yay., 1991
- 277- Şeytan Çocuk, Damla Yay., 1975
- 278- Şımarık Kız, Maviş Yay., 1991
- 279- Şımarıklar, Kurtuluş Yay., 1982
- 280- Şoförün Kızı, Özer Yay., 1997
- 281- Talihsiz Çocuk, İtimat Kitabevi, 1969
- 282- Tanrı Misafiri, Damla Yay., 1978
- 283- Taş Yürek, Türkiye Yay., 1947
- 284- Tekinsiz Ada, Kurtuluş Yay., 1980
- 285- Toprak Adamları, Damla Yay., 1984
- 286- Toprak Ana, Kurtuluş Yay., 1982
- 287- Uçurum, Ahmet Saim Basımevi, 1945
- 288- Uğurlu Çocuk, Erdem Yay., 1991
- 289- Unutulan Çocuk, Ceylan Yay., 1960
- 290- Unutulan Kadın, Maviş Yay., 1990
- 291- Unutulan Kız, İtimat Kitabevi, 1968
- 292- Üç Arkadaş, İtimat Kitabevi, 1968
- 293- Üç Aylıklar (Tahsin Demiray'da kaldı.)
- 294- Üvey Anne, Kurtuluş Yay., 1980
- 295- Üvey Anne, İtimat Kitabevi, 1971
- 296- Viranbağ, Kurtuluş Yay., 1982
- 297- Yalancı, Şenyıldız Yay., 1987
- 298- Yalnız Adam, Kurtuluş Yay., 1982
- 299- Yalnız Çocuk, Kurtuluş Yay., 1982
- 300- Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., 1985
- 301- Yarım Adam, Şenyıldız Yay., 1987
- 302- Yaşar'ın Kaderi, Şenyıldız Yay., 1987
- 303- Yavrucak, , İtimat Kitabevi, 1971
- 304- Yer Altında Bir Şehir, İtimat Kitabevi, 1964
- 305- Yerin Kulağı Var, Şenyıldız Yay., 1987
- 306- Yetim Ali, Damla Yay., 1975

- 307- Yetim Kardeşler, Şenyıldız Yay., 1987
- 308- Yetim Malı, Şenyıldız Yay., 1959
- 309- Yetimler Güzeli, Damla Yay., 1983
- 310- Yılanlı Bağ, Damla Yay., 1975
- 311- Yolunu Şaşıran Adam, Ceylan Yay., 1959
- 312- Yurt Özlemi, Kurtuluş Yay., 1980
- 313- Yuvadan Uzak, , İtimat Kitabevi, 1970
- 314- Yuvaya Dönüş, Anadolu Yay., 1982
- 315- Zavallı Adam, Kurtuluş Yay., 1982
- 316- Zavallı Baba, , İtimat Kitabevi, 1972
- 317- Zavallı büyükbaba, İtimat Kitabevi, 1970
- 318- Zavallı Çocuk, Anadolu Yay., 1982

#### **Çeviri Kitapları**

Araba ile Dünya Gezisi, Türkiye Yay., 1949 (Jules Verne'den)

Çırak Uçman, Türkiye Basımevi, 1936–1937

İzci Korkut

İzciler Kralı (Çocuk Sesi Mecmuası'nın eki, Jean De Lahire'den)"

#### **2.4. Kemalettin Tuğcu'nun İncelenen Eserleri**

- 1-** Adam ve Çocuk
- 2-** Annelerin Çilesi
- 3-** Annemin Hikâyesi
- 4-** Babam ve Ben
- 5-** Babasızlar
- 6-** Balıkçının Kızı
- 7-** Benim Annem
- 8-** Bir Dağ Masalı
- 9-** Bir Garip Kızcağz
- 10-** Bir Ocak Söndü
- 11-** Boş Beşik
- 12-** Büyüklerin Günahı
- 13-** Cambazın Kızı
- 14-** Can Yoldaşları
- 15-** Çocuk İhtiyar
- 16-** Dağdaki Yabancı
- 17-** Dilenci Baba
- 18-** Doğduğum Ev
- 19-** El Kapısı
- 20-** Göçmen Kızı
- 21-** Güllü Bahçe
- 22-** Hacıbaba
- 23-** Kayıkçı Güzeli
- 24-** Kız Evlat
- 25-** Köydeki Arkadaşım
- 26-** Köyden Gelen Kız
- 27-** Köyden İndim Şehre
- 28-** Köyde Unutulanlar
- 29-** Köylü Çocuk
- 30-** Kuklacı
- 31-** Kuyulu Bahçe

- 32- Küçük Bey**
- 33- Küçük Erkek**
- 34- Küçük Hanım**
- 35- Küçük         **
- 36- Küçük Serseri**
- 37- Mehmet    k**
- 38- Miras Yediler**
- 39- Satılan   ocuk**
- 40- Sokak K      **
- 41- Sokaktan Gelen   ocuk**
- 42- S  tannem Nazlı**
- 43- Süt Kardeşler**
- 44- Şeytan   ocuk**
- 45- Tanrı Misafiri**
- 46- Toprak Adamları**
- 47- Yapraklar Dökülürken**
- 48- Yetim Ali**
- 49- Yetimler Güzeli**
- 50- Yılanlı Ba  **

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. ROMANLARDA İNCELENEN UNSURLAR

3.1.- Şiddet

3.2.- Hastalık

3.3.- Başa Gelen Talihsiz Olaylar

3.4.- İntihar

3.5.- İdam

3.6.- Savaş

3.7.- Cinsellik

3.8.- Nedeni Belli Olmayan Ölüm

3.9.- Yaralanma

**3.1. Şiddet:** Çocuk edebiyatı; konusu, anlatım biçimi, dili, estetik değeri ve içerdiği öğeleriyle bir bütündür. Çocuk edebiyatının en temel aracı da kitaptır. Erken çocukluk döneminden itibaren çocukların yaşamlarında önemli bir yer edinmeye başlayan çocuk kitapları, hedef kitlesinin özellikleri itibarıyla kusursuz olmalıdır. “Yavuzer’e göre kitap; çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir uyarandır. Gelişim süresi içinde çocuk, kendine özgü bir kişiliğe sahip olan bir bireydir. Çocuğun yetişkin insandan farklı oluşu sadece bir basamak farkından değil, aynı zamanda nitelik ve zihniyet farkından gelmektedir. Çocuk, ‘eksik bir yetişkin’ değil, fakat zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gereksinimlerini tamamlamak isteyen, kelimenin tam anlamıyla bir ‘kişi’dir. Bu nedenle çocuk kitaplarının hazırlanmasında, çocuğun kişiliğinin, içinde bulunduğu büyüme olgusunun ve gelişiminin çeşitli evrelerinin sürekli olarak göz önünde bulundurulması gerekir. Bir kitabın çocuğun ilgisini çekmesi için, o kitabın bazı gereksinimlere yanıt vermesi gerekmektedir. Bu gereksinimlerin başında sevgi gelir.”<sup>26</sup> Fakat çocuk kitaplarında şiddetin, yoğun olarak kullanıldığı gözlenmektedir. Şiddetin kitaplarda yer almasının başlıca nedeni, motivasyonu güçlendirici ve heyecanı arttırıcı bir unsur olarak algılanmasıdır. Roman

---

<sup>26</sup>Yavuzer, Haluk; Çocuk Psikolojisi, Remzi Yay., İstanbul, 2004, s. 186.

Jakobson'un "Edebiyat günlük dille uygulanan örgütlü şiddettir."<sup>27</sup> sözü şiddetin algılanış biçimini ve edebiyattaki şiddetin varlığını gösteren bir delildir.

Çocuklara yönelik kitaplardaki şiddet öğelerini Ahmet Ertuğrul "Sahte Metafizik ve Şiddet Edebiyatı" başlıklı bildirisinde şöyle dile getirmektedir: "Son yıllarda çocuklara yönelik film, kitap ve hatta oyuncaklarda şiddet içerikli görüntü ve unsurlar ön plâna çıkarılmıştır. Eğitim kurumlarında, televizyonlardaki tartışma programlarında, haber bültenlerinde şiddeti, ruhun derinliklerine yerleştiren ve paradigma olarak ötekini düşman kabul eden bir anlayış hızla yayılmış ve artık kanıksanmıştır."<sup>28</sup> Bu kötü durum gittikçe ilerlemekte ve birçok yazar bunun kötü bir alamet olduğunu düşünmektedir. Medyanın da şiddet ögesini ön plâna çıkararak ondan bir gelir elde etmeyi düşünmesi bu tezi pekiştirmektedir. John Keane "Şiddetin Uzun Yüzyılı" adlı eserinde, şiddetin tüm dünyayı etkisi altına alan bir tehlike olduğunu dile getirmekte ve sözlerine şu şekilde devam etmektedir: "Kısmen, medyanın şiddeti yoğun bir şekilde konu edilmesiyle tüm dünya, giderek daha fazla şiddetle dolmaktadır. Kimilerine, örneğin, Giuseppe Sacco ile Umberto Eco'ya göre dünya, kendisiyle çelişkili, çok katmanlı 'yeni ortaçağlara' doğru kayıyor olabileceğini görmek zorunda kalabilir."<sup>29</sup> Yazarların çizdiği tablo ve gidişat, kitaplardaki sevgi ögesinin yerini şiddetin almaya başladığını gözler önüne sermektedir.

Çocuklar için kitap, yeni yeni öğrenmeye başladıkları dünyanın ve toplumun ipuçlarıdır. Bu sebeple eserlerde yer alan karakterler, fiziksel ve ruhsal yapı itibarıyla iyi seçilmelidir. "Kurguda yer alan her kahraman, her türlü toplumsal ilişki, her türlü davranış biçimi; örtük-açık, her şekilde sunulan toplumsal ve ahlaki değer, çocuğun etkilenimleri dâhilindedir."<sup>30</sup> Özellikle de kişisel ilişkilerde araç ve amaca varmada bir yol olarak gösterilen şiddet olgusu, çocukların hayatı algılamalarını olumsuz yönde etkileyecektir. Kitaplardaki şiddeti gören ve ondan etkilenen çocuk korkacak ve ürkecektir. Basel Ruh Sağlığı Enstitüsü Direktörü Ord. Prof. Dr. Heinrich Meng'in korku hakkında söylediği

---

<sup>27</sup> N. ÖZYER, "Çocuk Kitaplarında Olumlanan Şiddet", Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 71.

<sup>28</sup> F. KOŞMAK, "Jose Mauro De Vazconcelos'un Şeker Portakalı Adlı Eserinde Çocuğa Yönelik Şiddet", Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 126.

<sup>29</sup> Koşmak, Aqm., s. 126.

<sup>30</sup> Doğan, Cüceloğlu; İçimizdeki Çocuk, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s. 107.

“Korku Aptallaştırır.”<sup>31</sup> sözü, eserlerdeki şiddetin çocukları ne derece etkilediklerini göstermesi açısından çok önemlidir.

“Şiddet, tüm zamanlarda tüm insanlık için önemli bir toplumsal sorundur. Şiddetin tarihi insanla başlar. İnsan bulunduğu her yere şiddeti de beraberinde götürmüştür.”<sup>32</sup> Şiddetin tanımı konusunda birçok farklı görüş vardır: “1- Bir hareketin, bir gücün derecesi, 2- Hız: Rüzgârın şiddeti, 3- Karşıt görüşte olanlara, inandırma veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma...”<sup>33</sup>

Bu konuda önemli çalışmaları olan Johan Galtung şiddeti, “Temel insani gereksinimleri ya da daha genel bir ifadeyle yaşamı, gereksinimlerin real olarak karşılanma derecesini gizil güç olarak var olan düzeyin altına düşürücü şekilde etkilemek”<sup>34</sup> diye oldukça geniş biçimde vermiştir. Şiddeti yapısal ve doğrudan olmak üzere ikiye ayıran Galtung, bunların yanına kültürel şiddet ifadesini eklemiştir. Şiddet zincirinin en alt tabakasına kültürel şiddeti yerleştiren Galtung, onu diğerlerini besleyen bir grup olarak tanımlamıştır. Keane de şiddeti “Daha önce huzur içinde yaşayan bir kişinin bedenini, bilerek ya da kısmen bilerek, o kişinin istenci dışında fiziksel olarak ihlal etme”<sup>35</sup> olarak açıklamıştır. Galtung şiddeti çok yönlü bir faaliyet olarak ele alırken Keane, fiili bir eylem olarak düşünmüştür.

Bu araştırmada, şiddet Galtung’un tanımındaki gibi çok boyutlu bir olgu olarak kabul edilmiş ve incelemeye tabi tutulan cümleler bu esasa göre belirlenmiştir. Fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel yönden kişilere zarar veren, onları yaralayan ve olumsuz yönde etkileyen bütün reaksiyonlar şiddet tanımı içerisinde incelenmiştir. Tanımlara ilave olarak insanların bilinçli bir şekilde, diğer canlılara ve doğaya karşı zarar verici eylemleri de şiddet kapsamına alınmıştır. “Çavuş tetiğe asılmış, köpeklerden birini vurup gebertmiş.”<sup>36</sup> cümlesi, hayvanlara karşı girişilen ve zarar verme amaçlı bir davranıştır. Bu sebeple şiddet başlığı altında ele alınmıştır.

<sup>31</sup> Hans, Zulliger; Çev: Kamuran Şipal, Çocuklarımızın Korkuları, Cem Yay., İstanbul, 1987, s. 44.

<sup>32</sup> T. KUZU, “Masallarda Anne Şiddeti”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 22.

<sup>33</sup> Türkçe Sözlük, TDK Yay., 2006, Ankara, s. 1866.

<sup>34</sup> N. ÖZYER, “Çocuk Kitaplarında Olumlanan Şiddet”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 71.

<sup>35</sup> [http://www.donusumkonagi.net/haber.asp?id=163&baslik=saldirganlik\\_siddet\\_teror](http://www.donusumkonagi.net/haber.asp?id=163&baslik=saldirganlik_siddet_teror) sitesinden 14.05.2007 tarihinde alınmıştır.

<sup>36</sup> Tuğcu, Kemalettin; Toprak Adamları, Damla Yayınevi, Ankara, s. 52.

Şiddet, uygulanışı ve şiddetin uygulandığı kişiler dikkate alındığında farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Uygulanışına göre: Fiziksel, duygusal (psikolojik) ve ekonomik şiddetten söz edilebilir.

### **3.1.1. Uygulanışına göre şiddet türleri**

**3.1.1.1 Fiziksel şiddet:** Şiddetin en yoğun olarak görüldüğü biçimdir. “Sarsma, hırpalama, tokat atma, dayak atma, bireye cisimler atma, duvarlara vurma, saçından tutup yerlerde sürükleme, itme, sopa ve odun ile dövme, ellerini kollarını bağlama, zorla cinsel ilişkide bulunma, kesici delici aletlerle üzerine yürüme ve bunları kullanarak kişiyi yaralama, ateşli silahlar kullanma, kişileri öldürme gibi durumlar fiziksel şiddet uygulamalarıdır.”<sup>37</sup>

Şiddet denilince ilk akla gelen, fiziksel darbelerdir. Özellikle kadınlara ve çocuklara karşı uygulanan fiziki baskıya, çocuk kitaplarında sıkça rastlanmaktadır. Şiddet öğelerinin heyecanı arttırıcı ve çocuğu kitaba çeken bir unsur olarak düşünülmesinden kaynaklanan bu sonuç, pedagojik yönü düşünülmemiş bir harekettir. Gerek Türk edebiyatında gerekse dünya edebiyatında bu şekilde şiddete gönderme yapan cümleler birçok araştırmacı tarafından ele alınmış ve bunların olumsuz etkileri üzerinde durulmuştur.

Çocuklar için yazılmamasına rağmen Ömer Seyfettin’in kitapları çocuklar tarafından büyük ilgi görmektedir. Onun kitapları ulusal bilinci geliştirmede, tarih sevgisi kazandırmada ve insani değerleri sezinletmede iyi birer araçtır. Fakat bazı eserleri, şiddete vurgu yapan cümlelerin çokluğu ile dikkat çekmektedir. “Bomba” adlı hikâyesi fiziksel şiddete gönderme yapan cümleleri ve şiddeti sergilemesi yönüyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Yrd. Doç. Dr. Nevin Akkaya’nın bu konuyla ilgili çalışması, kitaptaki şiddetin boyutunu göstermesi açısından iyi bir kaynak oluşturmaktadır. Hamile bir kadının uğradığı insanlık dışı muameleler, kadının eşi Boris’in hunharca öldürülmesi ve gelişen olaylar en çok göze batan fiziki şiddet örnekleridir. Kitaptan alınan şu kısım şiddetin çokluğunun en güzel kanıtıdır:

---

<sup>37</sup> [www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html](http://www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html) sitesinden 24.04.2006 tarihinde alınmıştır.

“-Anlaşıldı. Demek zahmet edeceksin. Mutlaka dayak yemeden, ayakların yanmadan, tırnakların çıkarılmadan söylemeyeceksin! Eğer gene söylemezsen oğlun Boris bizim elimizde mahpustur. Onu keseceğiz. Evini de yakacağız. Gene seni rahat bırakmayacağız.”<sup>38</sup> Görüldüğü gibi fiziksel şiddet örnekleri, işkence ve vahşet boyutuna ulaşmıştır. Tutsağa istenilenleri gerçekleştirmediği için yapılan eziyetler, insanlık sınırları içinde kabullenilemeyecek hareketlerdir. Bu eser dışında, içerdiği fiziksel şiddet unsurlarıyla dikkat çeken ve araştırmaya konu edilen birçok kitap vardır. İzzettin Dinamo’nun “Kenti Yiyen Çocuk”, Duran Yılmaz’ın “Çoban Çocukları”, Gülten Dayıoğlu’nun “Fadiş” adlı eserleri bunlardan bazılarıdır.

Edebiyatımızda önemli bir yere sahip olan Kemalettin Tuğcu’nun eserlerinde de birçok fiziksel şiddet örneği vardır. Romanlarının kahramanları genellikle çocuklar olduğu için şiddete maruz kalan karakterler arasında ilk sırayı çocuklar alır. Bu karakterler hayatın zor yanını çok erken yaşlarda tanımış ve yaşamak için mücadele etmek zorunda kalmış kişilerdir. Birçoğunun annesi ya da babası ölmüştür. Yalnız kaldıkları bu dünyada, çalışmak zorundalardır. İş ortamında ve aile içinde karşısına çıkan kişiler, fiziksel şiddet uygulayarak onlar üzerinde psikolojik üstünlük kurmak istemektedir. Fiziksel şiddetin hükümlerlik sürmek ve kişileri etkileyebilmek için araç olarak kullanıldığı bu eserlerde, çocuk karakterler büyük bir sorumluluk üstlenmiştir.

Tuğcu’nun eserlerinin bu tür eylemleri ve bunlarla karşılaşan kişileri işlemesi, konuyla paralellik göstermektedir. Yazarın bütün eserlerinde fiziksel şiddet konusuna işaret edilmektedir. Elli eser içerisinde şiddete en fazla vurgu yapan kitaplar “Bir Dağ Masalı” ve “Dağdaki Yabancı”dır. Konuları, olay örgüleri ve karakterlerinin yaşadıkları bu sonucu doğuran etmenlerdir.

“Bir Dağ Masalı”nda iki aşiretin güttüğü kan davası ve silahlı çatışmalar arasında kalan doktorla köylülerin yaşadığı dehşet dolu bir hayat anlatılmaktadır. Eserde geçen “ Bizden kimseye laf itme. Esmâ’ya da anlat, sonu fena olur bu işin, dedi. Bir onlardan bir bizden kan gövdeyi götürür, sen bu işin kötülüğünü bilirsin.”<sup>39</sup> cümleleri iki düşman aşiretin birbirinin varlığına tahammül edemediklerini ve birbirlerini ortadan kaldırmak için nasıl şiddete başvurdıklarını

<sup>38</sup>Seyfettin, Ömer; Bomba, İnkılâp Yay., İstanbul, 2003, s. 26.

<sup>39</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Dağ Masalı, Damla Yay., s. 11.

göstermektedir. “Bir zaman Toroslar’da yaşadık. Fakat silahlı çatışma eksik olmuyordu.”<sup>40</sup> ve “Toroslar’dan Şahin Bey’in aşiretini silmek istediler.”<sup>41</sup> cümleleri fiziksel şiddetin ne boyutlarda olduğunu ifade etmektedir.

“Dağdaki Yabancı” adlı romanda ise şehirdeki insan ilişkilerinden bunalmış bir doktorun gittiği köyde, halkın onu kabullenmeyişi, doktoru köylerinden atmak için giriştikleri amansız mücadele ve fiziksel şiddete başvurmaları konu edilmektedir. Görüldüğü gibi şiddet her iki eserde, amaca götüren bir yol, bir düşünce biçimi olarak benimsenmiş ve her fırsatta uygulanmaya çalışılmıştır. “Dağdaki Yabancı” adlı eserde şiddet, isteklerin yerine getirilmesinde bir metot olarak düşünülmüş ve uygulamaya konulmuştur. Köylerine gelen yabancıyı uzaklaştırmak isteyen köylüler, yaralama ve ekinlerine zarar verme gibi fiili olarak yapılabilecek tüm faaliyetleri denemiştir. “Delikanlıları kandırdılar. Kızımıza, kırsağımıza göz dikeyor, kovalayın bu adamı dağdan dediler.”<sup>42</sup> ve “Yeni diktiği fidanları kırmışlar. Ev diye kullandığı taş ocaklarına saldırmaya giderken yeni düzdüğü arı kovanlarını görmüşler. Akılsız kafalarıyla tekmeleyip yıkmışlar.”<sup>43</sup> cümleleri adı geçen kişinin maruz kaldığı fiziksel şiddet örnekleridir. Bu ve bunun gibi birçok davranışa, kitapta rastlamak mümkündür.

İncelenen eserlerin hepsinde fiziksel şiddet içeren cümleler vardır. Özellikle çocuklara ve kadınlara karşı uygulanan bu davranışlar, ayrı bir başlık halinde incelenecektir.

**3.1.1.2. Duygusal şiddet:** “Duygusal istismar, çocuk ve gençlerin, kendilerini etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalarak ya da gereksindikleri ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum bırakılarak toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik hasara uğratılmaları durumudur.”<sup>44</sup>

Hangi davranışların duygusal şiddet kapsamında yer alacağını gösteren başka bir kaynakta ise “Kişiye bağırma, başkaları önünde küçük düşürme, gururunu incitme, kişiyi fiziksel şiddet uygulamakla tehdit etme, kişinin duygu ve

---

<sup>40</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 58.

<sup>41</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 58.

<sup>42</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dağdaki Yabancı, Damla Yay., s. 34.

<sup>43</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 35.

<sup>44</sup> Polat, Oğuz; Çocuk ve Şiddet, Der Yay., İstanbul, 2001, s. 94.

düşüncelerini açıkça ifade özgürlüğünü elinden alma, kendi gibi düşünüp davranmaya zorlama, kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlama, kendi aile bireyleriyle veya arkadaşlarıyla iletişimini yasaklama, kişinin istediği gibi giyinme özgürlüğünü kısıtlama gibi fiziksel bir baskı olmaksızın uygulanan ve ruh sağlığını bozucu eylemlerin tümü duygusal şiddet kapsamındadır.”<sup>45</sup> denilmektedir.

Duygusal şiddetten en çok etkilenen şüphesiz çocuklardır. “Çocuk örselenmesi olarak değerlendirilen davranışlarda ilk sırayı (%78) duygusal örselenme alır. Çocukların aşağılanması; ilgisiz, sevgisiz bırakılması; ailede ve toplumda çeşitli duygusal baskılar altında bırakılması; aile beklentilerine uyması için zorlama vb. çocuklarda duygusal örselenmelere neden olur.”<sup>46</sup> “Çocuğa özerklik ve kişiliğini geliştirme hakkı tanınmaması, aşırı ahlak değerlerine bağlı kılmaya yönelik baskılar, erişilemeyecek amaçların yüklenmesi, aşılması; çocuk için çevresinde özdeşim (identification) örneklerinin yokluğu, olumsuzluğu ya da yetersizliği gibi etkenler çocukluk çağındaki ruhsal bozuklukların oluş nedenleri arasında sayılmaktadır.”<sup>47</sup>

Aile ve toplum tarafından çocuğa uygulanan baskı ve şiddet, çocuğun kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Başta benlik duygusu olmak üzere bireyin öz güven kazanımında ve sosyalleşmesinde kayıpların oluşmasına neden olmaktadır.

Aile içinde, ebeveynleri ve diğer kişilerden gördüğü baskı nedeniyle doğru düşünebilme ve karar verebilme yetisini tam olarak kullanamayan birey, bunu tüm hayatına yansıtacaktır.

Dünya ve Türk edebiyatında birçok eserde çocuklara uygulanan psikolojik şiddete rastlanır. Dünya edebiyatında psikolojik şiddete maruz kalan çocuk karakterlerin sergilendiği eserlerden bazıları Thomas Bernhard’ın “Vazgeçilen Araştırma”, Franz Kafka’nın “Babama Mektup” ve Susana Tamaro’nun “Öyle Bir Çocukluk” adlı kitaplarıdır.

Avustralyalı ünlü yazar Thomas Bernhard’ın “Vazgeçilen Araştırma” romanındaki küçük kahraman, gayri meşru bir ilişki sonunda meydana gelmiş ve

<sup>45</sup> www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html sitesinden 24.04.2006 tarihinde alınmıştır.

<sup>46</sup> S. SEVER, “Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 35.

<sup>47</sup> Sever, Agm., s. 40-41.

babasını hiç tanımamıştır. Bu yüzden annesi ve yakın çevresi ona sürekli baskı uygulamaktadır. Eşine karşı olan kinini oğlundan almaya çalışan kadın, çocuğu her fırsatta azarlamakta ve terslemektedir. Çocuğun yaşadığı psikolojik buhran ve dengesiz ruh hâli maruz kaldığı davranışların sonucudur.

Franz Kafka'nın "Babama Mektup" adlı eseri, yazarın gerçek yaşam öyküsünü, babasıyla ilişkilerini anlatan bir kitaptır. Çocuk karakter, babasının baskıcı tutum ve davranışlarıyla tüm öz güvenini kaybetmiştir. Uğradığı duygusal istismar onun silik ve eksik bir kişilik olarak gelişmesine neden olmuştur. Otoriter bir kişi olan babası, sürekli çocuklarıyla alay eden, onları ciddiye almayan ve mükemmeliyetçi birisidir. Kahramanın maruz kaldığı duygusal şiddet şu sözlerle somut olarak sergilenmektedir: " Sevgili babacığım! Bana son günlerde bir ara, senden korktuğum gibi bir savı hangi nedenle ileri sürdüğümü sormuştun. Her zamanki gibi bir cevap bulup verememiştim. Bu da işte senden biraz korkmamdan, korkmamın nedeninin de pek çok ayrıntılar içermesinden, dolayısıyla bunları yarı buçuk da olsa sözle belirtmeyeceğimden kaynaklanmıştı. Şimdi sana yazıyla cevap vermeye kalkıyorsam, bu cevapta da pek çok boşluk kalacak, çünkü söz konusu nedeni kaleme alırken, senden duyduğum korku ve bunun sonuçları sana karşı özgür davranmaktan beni alıkoyacak, konunun büyüklüğü belleğimle zekâ gücümü enikonu aşacaktır."<sup>48</sup> Görüldüğü gibi kahraman, babasının davranışları sonucunda karar alma ve sorumluluk üstlenebilme gibi yetilerini kaybetmiştir. Başkasına bağımlı ve öz güvenini yitirmiş bir kişi olarak topluma sunulmuştur.

Susana Tamaro'nun "Öyle Bir Çocukluk" adlı eseri de yine bireylerin uğradığı psikolojik şiddeti gösteren bir eserdir. Bu kitapta "Babama Mektup"taki gibi uğradığı duygusal istismarla eksik bir kişi olarak yetişen bir çocuğun durumundan bahsedilmektedir.

Masallarda da psikolojik şiddete örnekler mevcuttur. Sıkça karşılaşılan üvey anne karakteri (üvey anne motifi), bu tür baskıyı en çok uygulayan kişilerdir. Anne vefat ettikten sonra yerine gelen kadın, çocuğu yıldırma, dediklerini yaptırmak ve onu pasivize etmek için küçük çocuğu duygusal olarak yıpratmaya çalışmaktadır. Bilinen masallardan "Külkedisi" ve "Pamuk Prenses ve Yedi

---

<sup>48</sup>Kafka, Franz; Babama Mektup, Çev: Kamuran Şipal, Cem Yayınevi, İstanbul, 1999, s. 9.

Cüceler”deki üvey anneler, kızları yıpratmak ve ortadan kaldırmak için her fırsattan faydalanarak baskı uygulamaktadır. Babaları ile aralarını bozma, insanlarla iletişimini kesme, küçük düşürmeye çalışma ve özgürlüklerini kısıtlama gibi birçok eylem içerisine giren bu kadınlar, psikolojik baskıyı bir araç olarak kabul etmiş ve uygulamışlardır.

Edebiyatımızdaki birçok eserde de psikolojik baskı unsuruna rastlanmaktadır. Özellikle çocuk edebiyatı türlerinde şiddet kavramı, son yıllarda yoğun bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Genellikle çocuklara karşı olan bu şiddet türünün kullanılma nedeni, önceki bölümlerde de belirtildiği üzere, şiddetin motivasyonu ve heyecanı artıran bir öge olarak kabul görmesidir. Çocuklara karşı uygulanan şiddetin görüldüğü eserlerden bazıları; Ömer Seyfettin’in “Beyaz Lale”, Gülsen Dayıoğlu’nun “Fadiş” ve Mevlüt Kaplan’ın “Bücür Osman” adlı eserleridir.

“Beyaz Lale”, Bulgar ordusunun girdiği bir yerleşkede yaptığı zulüm ve baskının timsali olmuş bir kadının (Lale Hanım) durumunu anlatmaktadır. Her şeyi yıkmak, Türklere zarar vermek amacıyla hareket eden ordu, kadınlara tecavüz etmektedir. Ayrıca Türk halka yapılan psikolojik hareketler onları yıldırmaya yöneliktir. Bu davranışlar, duygusal şiddet başlığı ile örtüşmektedir. Kitapta geçen şu sözler ordunun giriştiği psikolojik harekâtın kanıtıdır: “Dikkat ediniz be karılar. Bize boşuna eziyet vermeyin. Laf dinlemeyen idam olunur. Şimdi bakın soyunmayan ve karşı gelen bu kaltağı nasıl pişireceğiz. İbret alın, yoksa hepiniz böyle olursunuz.”<sup>49</sup> Bu paragrafta fiziksel şiddet unsuru pek fazla olmamasına rağmen, kadınlar üzerinde baskı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Askerler, kadınları tehdit ederek ve zorlayarak isteklerini gerçekleştirmek istemektedirler. Bu da en bilinen psikolojik baskı çeşididir.

Gülten Dayıoğlu’nun “Fadiş” adlı eserinde de kız çocuğuna karşı yapılan ağır psikolojik darbeler söz konusudur. Anne-babasından uzakta olan Fadiş, çevre tarafından her zaman dışlanmış ve hor görülmüştür. Küçük kız sürekli istenmeyen ve sorun çıkaran biri olarak kabul edilmiştir. “Ananın kızıdır. Beş para etmezsin. Seni, adam etmek için dövdüm.”<sup>50</sup> cümlesi ailede ve çevrede kıza bakış açısını, davranış şeklini göstermektedir. Sürekli aşağılanıp duygusal olarak yıpratılan

<sup>49</sup> Seyfettin, Ömer; Beyaz Lale, Bilgi Yay., Ankara, s. 28.

<sup>50</sup> Dayıoğlu, Gülten; Fadiş, Altın Kitaplar Yay., İstanbul, 2000, s. 60.

çocuk, insanlara karşı güvensizlik duymaya başlamıştır. Mevlüt Kaplan'ın “Bücür Osman” adlı eserinde de yine yetim bir çocuğun maruz kaldığı duygusal şiddet anlatılmaktadır.

Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarının birçoğunda, psikolojik olarak zarar gören ve yıpranan karakterler vardır. Çocuklar, kadınlar ve yaşlılar bu şiddet türünü yaşayan kişilerdir. Çünkü yalnız ve korumasız durumdaki bu karakterler tacize ve saldırıya açıktır.

Tuğcu'nun eserlerindeki kız çocukları, genellikle annesini veya babasını (bazen de ikisini birden) kaybetmiş karakterlerdir. Yanına sığındığı insanlar, bu küçük çocuğu fazlalık ve sorun yuvası olarak görmektedir. Kızı bir hizmetçi gibi düşünüp kendi işlerinde kullanmayı ve her fırsatta aşağılamayı bir görev edinmişlerdir. “Kız Evlat”, “Köyden Gelen Kız”, “Dağdaki Yabancı” adlı romanlar, bu tür davranışların sergilendiği eserlerin bazılarıdır.

Kız olduğu için dışlanan ve kimse tarafından sahip çıkılmayan bir çocuğun hayatının anlatıldığı “Kız Evlat”, içerdiği şiddet öğeleriyle birçok araştırmaya konu olmuştur. Başta annesi ve yakın akrabaları tarafından hor görülen kız, hayata küsmüş ve yalnızlığı kabul etmiştir. “Ben kız olarak dünyaya gelmeseymişim onu el üstünde tutacaklarmış. İşte bunun için ne zaman anne diye seslensem bana: karın ağrısı veya ne var başımın belası diyordu.”<sup>51</sup> sözleri Cahit'in annesi tarafından söylenmiştir. Bu ifadeler kızın nasıl dışlandığını ve sevgisiz bırakıldığını göstermektedir. Bunu söyleyenin de annesi olduğu düşünüldüğünde, Cahit'in maruz kaldığı şiddetin boyutu daha rahat anlaşılmaktadır. “Her şeye sebep sensin, bir de soruyorsun. Dünyaya benim yuvamı yıkmak için mi geldin?”<sup>52</sup> sözleri de Cahit'e karşı uygulanan duygusal istismarın kanıtıdır. Kadın hayatta karşılaştığı bütün zorlukların ve düş kırıklıklarının nedeni olarak kızını görmekte, onu cezalandırmaktadır. Üstelik sadece kendisi değil, annesi, babası ve diğer akrabaları tarafından kızına uygulanan baskıya da göz yummaktadır. Kızın bütün istekleri reddedilmekte, yaptığı bütün hatalar dayakla cezalandırılmakta ve her zaman tehdit edilerek tecrit edilmektedir.

---

<sup>51</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kız Evlat, Damla Yay., s. 11.

<sup>52</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 14.

Okumak uğruna geldiği şehirde, horlanan ve ezilen bir kızın başarı öyküsünün anlatıldığı “Köyden Gelen Kız”da, Gülçiçek isimli kahraman, kaldığı ailede birçok kez psikolojik baskıya maruz kalmıştır. Başta kendi yaşlıları olan ailenin kızları olmak üzere, tüm aile (Nesibe Hanım dışında) onun üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışmaktadır. Gülçiçek’i köyden geldiği için küçük gören ve alay eden aile fertleri, kızın doğru düşünebilme ve öz güven gibi özelliklerinin gelişimine engel olmuştur. “Kızı evde alıkoyup hizmetçi gibi kullanacak. Kandırmaya çalışıyor.”<sup>53</sup> cümlesi insanların onun üzerindeki düşüncelerini ortaya koymaktadır. Peşin hükümlü davranarak köylü bir kızın başarısını kabullenemeyen kişiler, onu hizmetçi olarak görmektedir. “Bu çocuğu lekelemek, hırpalamak için neden bu kadar kafa yoruyorsunuz, bunu düşüneceğinize derslerinize çalışsanız diyordu.”<sup>54</sup> ifadesi evde kıza karşı girilen hareketin en bariz açıklayıcısıdır. Kızı hırpalamak, küçük düşürmek ve alay etmek için her türlü yola başvurulmuştur. Her fırsatta onun köyden gelişi vurgulanarak rencide edilmeye çalışılmıştır. “Hani bir köpek alırsın, en çok bir kişiye bağlanır ya? İşte bu da öyle. Eh, ne olacak, dağ başından gelme.”<sup>55</sup> ibaresi bu fikrin destekleyicisidir.

“Dağdaki Yabancı” adlı eserdeki kız da, mal varlığı yüzünden birçok şiddete maruz kalmıştır. Anne ve babasını kaybettiği için dayısının yanına sığınan kız, yengesi ve dayısının tutumuna dayanamayarak evden kaçmıştır. “Elin kızını kapadınız eve, malına kondunuz, ırgat gibi çalıştırırsınız, sonra da bir rahat uyku yok kıza.”<sup>56</sup> cümlesi kıza uygulanan duygusal şiddetin karşılığıdır. Genç kız, eve kapatılarak insanlarla iletişimi kesilmiş ve pasivize edilmiştir. Tüm hakları elinden alınarak aşırı derecede yıpratılmıştır. Onu bir meta olarak gören yakınları, kızın intihar etmesini, böylece malına konmayı hedeflemektedir. “Şimdi isterler ki, kız canına yetsin de evden kaçsın. O zaman kötü oldu diye büsbütün malına yatacaklar.”<sup>57</sup> sözüyle de bütün bu psikolojik yıpratma harekâtının amacı belirtilmektedir.

---

<sup>53</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 7.

<sup>54</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 12.

<sup>55</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 12.

<sup>56</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dağdaki Yabancı, Damla Yay., s.17.

<sup>57</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 35.

Tuğcu'nun eserlerindeki kadınlar da psikolojik şiddeti tüm ağırlığıyla yaşayan karakterlerdendir. Özellikle ev içerisinde eşleri tarafından şiddete maruz bırakılmışlardır. Kadınların bu kadar yoğun bir şekilde zarar görmesinin nedenlerinden biri, Galtung'un kültürel şiddet tanımı içerisinde verdiği iç dinamiklerdir. Kırsal kesimde kadını geri plâna atan fikirsel yapı, şiddetin güç kaynaklarından biridir. “Yılanlı Bağ”, “Toprak Adamları” ve “Köyden Gelen Kız”daki kadın karakterler, kırsal kesimde yaşayan tiplerdir. Hepsi de eşleri tarafında dışlanmış ve dikkate alınmayan kişilerdir. Bunun ana sebebi o bölgede yerleşmiş olan inançtır. “Fadime hep yılanlı dağda. Eri olacak İdris yüzüne bakmaz. Evlerinde kim varsa horlar, zora koşar bu garip gelini.”<sup>58</sup> cümlesi, Fadime'nin yalnızlığının ve uğradığı yıkımın resmidir. Eşi de dâhil olmak üzere aile içindeki bireyler tarafından itilen, kakılan ve aşağılanan Fadime, psikolojik açıdan çok kötü durumdadır. Çevresindeki tüm kişiler tarafından hor görülen ve incitilen Fadime, duygusal bir yıkım yaşamaktadır.

“Toprak Adamları” adlı romandaki kadın karakter de, eşi tarafından sürekli tehdit edilmekte, incitilmekte ve aşağılanmaktadır. Kadının yaptığı tüm davranışlar eşi tarafından kabul görmemekte ve acımasızca eleştirilmektedir. “Hürmüz yumuşak başlı, uyumlu bir kadıncağızdı. Ağalık taslayan Tahir Efendi onu çok hırpalıyordu.”<sup>59</sup> ibaresi kadının uğradığı psikolojik şiddetin kanıtıdır. Aynı kitaptaki bir başka kadın karakter ise, çocuğu olmadığı için ezilmektedir. Evin reisi olan kayınpederi, onu her fırsatta yermekte ve çocuğu olmamasını yüzüne vurarak alay etmektedir. “Sen varken bu işleri ırgatlara mı gördüreceğim, dölsüz garı?”<sup>60</sup> sözleri de bunun en tipik örneğidir.

“Köyden Gelen Kız”daki kadın karakterin ağzından verilen köy gerçekleri, kadınların nasıl duygusal olarak yıprandıklarını ve uğradıkları şiddeti gözler önüne sermektedir. “Ben bir köy bilmem ki, kadınlar evde otursunlar erkekler tarla işine baksınlar. Bunların hepsi kadınların işidir.”<sup>61</sup> ve “Rençperlik yapan, ezilen, dövülen kadınları, satılan kızları kurtaracağız.”<sup>62</sup> ifadeleri kadınların nasıl bir yaşam sürdükleri ve hangi kalıplar içerisine sokulmaya

---

<sup>58</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yılanlı Bağ, Damla Yay., s. 37.

<sup>59</sup> Tuğcu, Kemalettin; Toprak Adamları, Damla Yay., s. 7.

<sup>60</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 8.

<sup>61</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 39.

<sup>62</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 57.

çalışıldıklarını anlatmaktadır. Kadınları ev işlerinden sorumlu gören ve dışarıda söz hakkı tanımayan fikir, kadına karşı baskıyı beraberinde getirmiştir.

Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinde şiddete maruz kalan gruplardan biri de yaşlılardır. Maddi yetersizlik veya aile yapısı nedeniyle çocuklarıyla birlikte yaşayan bu fertler, çocukları tarafından sınırlandırılmaya, yönlendirilmeye veya yok sayılmaya çalışılmaktadır. Bu amaçlara ulaşmak için de psikolojik baskı kullanılmıştır. “Bugüne kadar beni anlamak hiç birinizin aklına gelmedi. Beni sadece sizlere para yetiştirmekle görevli bir insan saydınız.”<sup>63</sup> cümlesinde oğulları ve kızlarından hak ettiği sevgiyi ve ilgiyi göremeyen bir babanın durumundan bahsedilmektedir. Oğuz Polat'ın tanımında yer aldığı üzere duygusal şiddet, sadece zarar vermeye yönelik psikolojik hareketi değil, sevgi ve saygı göstermemeyi de içine alır. Yine aynı kitapta geçen “Daima beni yontmaya kalktınız, ama bana hiçbir şey vermediniz.”<sup>64</sup> ifadesi yaşlı adamın muhtaç olduğu hâlde gösterilmeyen alakayı sorgulamaktadır.

Bazen çocuklar, babalarının maddi imkânlarından faydalanmak için onlara baskı uygular hatta tehdit ederler. “Küçük Bey” romanındaki “Zaten yatmadan önce babasından büyük paralar istemeye başlamış, hatta onu bıçak çekerek tehdit etmişti”<sup>65</sup> cümlesi bir babanın oğlu tarafından tehdit edilişini ve psikolojik açıdan nasıl zarar gördüğünü göstermektedir.

**3.1.1.3. Ekonomik şiddet:** Ekonomik şiddet, maddi kaynakların şiddet aracı olarak kullanılmasıyla oluşan şiddet türüdür. “Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın, kişiler üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak sistematik bir şekilde kullanılmasıdır. Kişilerin çalışma ve gelir sağlama özgürlüklerinin ellerinden alınması, mal alıp satmalarının engellenmesi, gelirlerine el konulması, gelir sağlamak üzere çalıştırılmaya zorlanması gibi eylemler bu gruba girmektedir.”<sup>66</sup>

Ekonomik şiddeti uygulayanlar maddi imkânları ve otoriteyi elinde bulunduran kişilerdir. Bunlar aile içinde baba veya büyükbaba (geniş ailelerde), dışarıda ise işveren pozisyonundaki insanlardır.

<sup>63</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kuklacı, Damla Yay., s. 30.

<sup>64</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 31.

<sup>65</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Bey, Damla Yay., s. 60.

<sup>66</sup> www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html sitesinden 24.04.2006 tarihinde alınmıştır.

Ailede ekonomik şiddetten etkilenen kişiler çocuklar ve kadınlardır. Özellikle çocuklar, para kazanması için zorlanmaya, elindeki gelire el konulmasına ve büyükleri tarafından ekonomik gerekçelerle istismar edilmeye açıktır. Bu olguyu konu alan veya bu şekilde yetişen karakterleri anlatan kitaplar, hem dünya hem de Türk edebiyatında mevcuttur.

Dünya edebiyatında önemli bir yere sahip olan Kafka'nın "Babama Mektup" adlı eseri, babanın bir çocuk üzerinde yaptığı tahribatları ve bu süreci anlatan, gerçek hayattan alınmış bir öyküdür. Zengin sayılabilecek bir ailede yetişen Kafka, babası tarafından sürekli olarak yerilmekte ve yıpratılmaktadır. Babası, bütün maddi imkânları sunduğu için onu kendi felsefesine göre yetiştirmeyi bir hak olarak görmektedir. "...Lütfen baba beni yanlış anlama, gerçekte büsbütün önemsiz ayrıntılardı hepsi; benim için eza verici bir karakter taşımışlarsa bana zorla benimsettiğin yükümlülöklere, benim son derece insan gözüyle baktığım senin uymayışından ileri geliyordu."<sup>67</sup> cümlesindeki "benimsettiğin kurallar" ibaresi Kafka'nın gördüğü şiddetin karşılığıdır.

Edebiyatımızda ise Muzaffer İzgü'nün "Süslü Kızlar" adlı kitabındaki "Nasıl Şarlo Oldum", Mevlüt Kaplan'ın "Bücür Osman", Gülden Dayıoğlu'nun "Ölümsüz Ece" ve "Fadiş" eserleri ekonomik şiddetin uygulandığı eserlerdir.

"Nasıl Şarlo Oldum"daki baba karakteri, aldığı ayakkabının fiyatını ve kızının kullanım şekli alay konusu ederek kızını kırmaktadır. Baba rolündeki adam parayı bir araç olarak kullanıp kızına şiddet uygulamaktadır. Maddi imkânsızlıkların verdiği yokluk hissinin nedeni olarak da kızını görmektedir. "Ay ne güzel bot! Annem de böyle haykırdı, ben de öyle haykırdım paketin içinden çıkan botu görünce. Ama babam kızıyordu. Annem: haydi babana teşekkür etsene dediğinde, babam yine kızıyordu. Bir hafta sonra sen gör ayakkabıyı Emel. Babamın maaşı azmış, çok parası olsa önemli değilmiş, ama bir ayakkabı kaçaymış. Babam botun ederini söyledi, yine kızmaya başladı bana."<sup>68</sup> cümlesi, ekonomik şiddet içermektedir.

Gülden Dayıoğlu'nun "Ölümsüz Ece" romanı, Ece adındaki bir kız çocuğunun üç bin yıllık gezisini anlatmaktadır. Şiddetin her yerde ve her toplumda bulunduğunu gören Ece'nin Mısır gezisi sırasında gördüğü kölelik,

<sup>67</sup> Kafka, Franz; Babama Mektup, Çev: Kamuran Şipal, Cem Yayınevi, İstanbul, 1999, s. 24.

<sup>68</sup> İzgü, Muzaffer; Süslü Kızlar, Bilgi Yay., Ankara, 2002, s. 7.

dikkatini çekmiştir. Ece maddi olarak güçlü durumdakilerin bunu bir silah olarak kullanmalarını ve zayıfları ezmelerine çok içlerlemiştir. Bu olgu, ekonomik şiddetin en ağır biçimidir. Kahramanla bir köle arasında geçen şu konuşma insanların mağduriyetini net bir şekilde göstermektedir. “Köleliğe ilk başladığım sıralarda efendilerin ya da köle başlarının bizleri öldüreceğine inanıyordum. Hele böyle bir eylemin cezasız kalacağına aklım yatmıyordu...” Görüldüğü gibi zengin kesim, insanları ekonomik açıdan sınıflandırmakta ve alttaki tabakayı tüm gücüyle ezmektedir. Mevlüt Kaplan’ın “Bücür Osman” ve Gülten Dayıoğlu’nun “Fadiş” eserleri de içerisinde ekonomik şiddete uğramış karakterleri ve bu şiddet türünü barındıran diğer eserlerdir.

Kemalettin Tuğcu’nun incelenen eserleri ekonomik şiddetin uygulanışını ve etkilerini göstermesi açısından zengin bir kaynaktır. Kadınlar, çocuklar ve köylüler ekonomik şiddetin zararlarını en çok hisseden kesimdir. Çünkü maddi gücü elinde bulunduran kişinin tacizine hedef olabilecek ilk kişiler onlardır. Özellikle kız çocukları ve kadınlar, bu şiddet türünü en acı şekilde yaşamaktadır. Köylüler ise sosyo-ekonomik yapı itibarıyla ağalarının baskısıyla ezilmektedirler. “Köyden Gelen Kız”, “Can Yoldaşları”, “Köylü Çocuk”, “Miras Yediler” ve “Çocuk İhtiyar” ekonomik şiddetin görüldüğü eserlerden bazılarıdır.

Babası tarafından terk edilen ve köyde annesiyle birlikte yaşayan bir çocuğun anlatıldığı “Mehmetçik”teki “Tanrı ile ben hesabımı görürüm. Tez ver altını, yoksa boğarım seni.”<sup>69</sup> cümlesi ekonomik şiddetin tipik bir emsalidir. Özellikle kırsal kesimde oldukça sık karşılaşılan gelin-kaynana anlaşmazlığına, bu kitapta bir başka boyut eklenmiştir. Eşi askerde olduğu için kayınvalidesi ve kayınbabasıyla oturmak durumunda kalan kadının elindeki bütün maddi imkânlar, kocasının annesi yani kaynanası tarafından zorla alınmıştır. Kaynanası, yalnız günlük gelirlere değil, düğünde genç kadına hediye olarak gelen altınlara da el koymuştur. Kadın, hayatını idame ettirmek için muhtaç olduğu para ve diğer iradlar elinden alındığı için maddi açıdan zor duruma düşmüştür.

“Miras Yediler” adlı eserdeki çocukların eğitim hakları, ebeveynlerinin ekonomik kaygıları yüzünden, elinden alınacaktır. Erkek çocuk, bir bakkal veya ayakkabıcı yanına çırak olarak verilecektir. Kız çocuk ise bakkalın oğluyla

---

<sup>69</sup> Tuğcu, Kemalettin; Mehmetçik, Ünlü Yay., s. 8.

evlendirilecektir. “Fakirlik ablamı elimizden alacağı gibi beni de bir usta yanına çıarak olarak atayacaktı.”<sup>70</sup> cümlesi bu iki gencin mali çıkarlar için nasıl feda edileceğini özetlemektedir. İki düşüncenin de kaynağında maddiyat vardır. Fakat durumlarının düzelmesi ile bu kötü kaderlerinden kurtulmuşlardır.

“Çocuk İhtiyar” emekli bir albayın yaşadıklarını anlatmaktadır. Albayın ikinci karısı, eşinin parasını elde etmek için ailenin geçimini sağlayan parayı kendi özel istekleri doğrultusunda kullanmıştır. Öz kızı dahi bu duruma katlanamamıştır. Tüm gerçekleri ve kadının uyguladığı ekonomik şiddeti şu sözlerle anlatmıştır: “Sen bana anlatma ortalığın hâlini. Sen öteden beri para arsızısın. Senin gözünü kimse doyuramaz. Adamı bu hâlde gezdir, paraları aldığın gibi bankadaki hesabına yatır. Yoo, anne yeter artık.”<sup>71</sup> Buradan anlaşıldığı gibi kadın evin ihtiyaçları için harcaması gereken parayı, kendi hesabına aktararak evdekileri mağdur etmektedir.

Köydeki halkın nasıl ezildiğini ve kadınların hangi şartlarda yaşam mücadelesi verdiklerini göstermesi açısından “Köyden Gelen Kız” adlı eser çok önemlidir. Kitap, kadınların ve kızların gelir için çalıştırılmasını ve para getiren bir meta gibi düşünülmesini çok güzel ifade etmektedir. “Babalar kızlarını başlık parası diye aldıkları bir para karşılığında satar.”<sup>72</sup> ve “Ben bir köy bilmem ki, kadınlar evde otursunlar erkekler tarla işine baksınlar. Bunların hepsi kadınların işidir.”<sup>73</sup> cümleleri köyde kadınlara bakış açısını ve onlara uygulanan ekonomik şiddeti yansıtmaktadır. Kızlar başlık parası adı altında, gönül rızası aranmaksızın tamamen maddi çıkarlar doğrultusunda bir erkeğe satılmaktadır. Kahramanın annesi de bu yolla evlenmiş bir bayandır.

### 3.1.2. Şiddeti doğuran faktörler

**3.1.2.1. Biyolojik nedenler:** Şiddeti uygulayan bireylerin zekâ gerilikleri, doğuştan gelen sinir hastalıkları ve ruhi bozukluklar biyolojik nedenler arasında gösterilebilir. Bu inceleme kapsamında olan kitaplarda, şiddet nedenleri

---

<sup>70</sup> Tuğcu, Kemalettin; Miras Yediler, Ünlü Yay., s. 49.

<sup>71</sup> Tuğcu, Kemalettin; Çocuk İhtiyar, Damla Yay., s. 39.

<sup>72</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 17.

<sup>73</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 39.

içinde biyolojik unsurlar yer almaz. Çünkü eserlerdeki karakterler, şiddete başvursalar da dengeli bir kişiliğe sahiptir.

**3.1.2.2. Psikolojik nedenler:** Şiddetin büyük bir çoğunluğu, psikolojik faktörlerden kaynaklanır. Bu şiddet türünün uygulayıcıları genelde erkektir. Erkeğin uyguladığı şiddetin başlıca nedenleri, baskı altından kurtulmak; şiddeti, yaşadığı hayal kırıklıklarından bir çıkış noktası olarak görmek; istediklerini bu yolla gerçekleştirebileceğine inanması ve kadının ona karşı üstünlüklerini bu yolla alt edebileceğini düşünmesi yer alır. “Yapraklar Dökülürken” adlı eserdeki evin hanımı, kocasının uyguladığı baskıya dayanamayarak evi terk etmiştir. “Hakaret gören, ezilen de annem, babam değil.”<sup>74</sup> sözleri bu duygusal yıpranmayı anlatmaktadır. Evliliğinin ilk gününden itibaren eşinden fiziksel ve psikolojik baskı gören kadın, bunlardan bıkarak kocasından ayrılmıştır. Her yönden eşinden üstün olan bu kişi, bunu hiçbir zaman kullanmasa da bu özellikler erkekte kompleks oluşturmuştur. Adamın eşine karşı uyguladığı şiddetin sebebi de kadının üstün taraflarını yok etmektir. Erkek “Hicri ben sana çok eziyet ettim, seni ezmek istedim, sen daima benden daha yukarıda, daha bilgiliydin, daha iyiydin.”<sup>75</sup> sözleriyle bunu itiraf etmektedir.

“Köylü Çocuk” romanındaki erkeğin kadına karşı uyguladığı şiddetin nedenini, psikolojik etmenler oluşturmaktadır. Köyde tanıştığı kızla evlenen adam, onu kendine para kazandıran bir meta olarak görmektedir. Evlere temizliğe gitmesini ve değişik işlerde çalışmasını, egosunu tatmin etmek için istemektedir. Bu sayede kısa sürede zengin olacağını düşünür. Kadın, bu isteğe karşı geldiğinde de fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. “Zavallı ablamı, bu eniştem olacak para canlısı Remzi el kapılarında çalıştırmış, zora alışık olmayan ablam gurbet elde ölüp gitmişti.”<sup>76</sup> cümlesi bunu ispatlamaktadır.

Büyük ailelerde birlikte yaşamak zorunda olan gelin-kaynana, çoğu zaman birbiri ile iyi geçinemezler. Türk toplumunda sıkça karşılaşılan bu olgunun nedenleri, kaynanaların gelinlerinin tecrübesiz olduklarını düşünerek onları eğitmek istemeleri, kuşak çatışması, kültür farklılığı, paylaşamayan

---

<sup>74</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., s. 36.

<sup>75</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s.57.

<sup>76</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köylü Çocuk, Ünlü Yay., s.7.

koca/oğuldur. Özellikle son söylenen gerekçe, tarafların birbirleri üzerinde hakimiyet kurma çabalarını da beraberinde getirir. Bunun bir örneği, ele alınan “Mehmetçik” adlı kitapta vardır. Fakat burada kaynana, tek taraflı olarak gelinini yıpratmak için elinden gelen her türlü fenalığı yapmaktadır. Özellikle fiziksel ve duygusal baskıya başvuran kaynana, oğlunu da yanına alarak genç kadını yıldırmaya ve boyun eğdirmeye çalışmaktadır. Evin reisi olan kocasının hacca gitmesini fırsat bilen yaşlı kadın, genç kadını tarlada, bahçede ve evde çalıştırmaktadır. Bunun yanı sıra fiziki yönden de baskı uygulamaktadır. “Hacemmi çıkınca Zülfiye de odadan çıkmıştı. Gelinine saldıracaktı.”<sup>77</sup> cümlesi bunun kanıtıdır.

Şiddetten en çok etkilenen şüphesiz çocuklardır. Eşlerin birbirleriyle olan geçimsizlikleri ve çatışmaları, gelişim aşamasındaki çocuğu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çatışmalarda bazen çocuklar da yer alır. Özellikle erkeğin aile fertlerine karşı uyguladığı şiddetten fiziksel, duygusal veya ekonomik açıdan zarar görürler.

Şiddeti incelerken verilen “Yapraklar Dökülürken” örneğinde, çocuklara karşı şiddet de söz konusudur. Eşinin kendinden kültürlü ve bilgili olmasını hazmedemeyen adam, bunu bir paranoya hâline getirmiştir. Her fırsatta çocuklarına ve eşine karşı şiddet uygulamaktan kaçınmaz. “Geldiğin zaman da bir canavar gibi gelirdin. Zavallı kadın. Kaç defa ‘hep seni mi karşımda göreceğim.’ diye bağırırdın. Ablamı da sık sık kovardın”<sup>78</sup> sözleri onun çocuklarına uyguladığı psikolojik baskının göstergesidir. Kızını sürekli evden kovan adam oğluna karşı da soğuk davranmaktadır. Her iki çocuğunu, konuşmalarının hemen hepsinde terslemektedir. Bu yanlış davranışlar, çocukların öz güvenlerini kazanmasında bir engeldir.

**3.1.2.3. Sosyal nedenler:** Çocuk için en iyi model anne-babadır. Bu nedenle ebeveynlerin tutum ve davranışları çok önemlidir. Ev içerisinde anne ve babasının davranışlarını gören çocuk, ileriki dönemlerde onu kendine mal edecek ve sergileyecektir. Aile bireyleri ne ise çocuk da o olacaktır. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde, aile içi şiddetin uygulandığı bir ortamda yetişenlerin, şiddet

<sup>77</sup> Tuğcu, Kemalettin; Mehmetçik, Ünlü Yay., s. 9.

<sup>78</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., s.19.

gösterme eğilimine sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca şiddetin, toplum tarafından bir paradigma olarak kabul edilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması da sosyal bir neden olarak kabul edilmektedir.

Erkek çocuklar ailede model alma yoluyla edindiği kazanımları, gelecekte uygulamaya geçirmektedir. Bu nedenle özellikle babaların, davranışlarına çok dikkat etmesi gerekir. “Sokak Köpeği” isimli eserde geçen “Dedem yaptırdı bana. Şu camı kırarsan sana bir lira var dedi.”<sup>79</sup> cümlesi, büyüklerin nasıl kötü örnek olduklarını göstermesi açısından son derece önemlidir. Komşularıyla anlaşamayan yaşlı adam, onlardan intikam almak için torununu kullanmaktadır. Yaşlı adam, küçük çocuktan çevredeki evlerin camlarını kırmasını ister. Fakat ona çok büyük bir kötülük yaptığının farkında değildir. Üstelik yaptırdığı kötü davranışı para ile ödüllendirerek şiddet eylemini iyi bir yöntem olarak göstermektedir. Bu kişileri örnek alarak yetişecek bireyler, şiddeti bir araç ve amaca götüren yol olarak kabullenecektir.

Kadınlara ve kız çocuklarına uygulanan şiddetin belki de en büyük nedeni, sosyal faktörlerdir. Özellikle kırsal kesimde kadınlar ve kız çocukları, ikinci sınıf insan muamelesi görmektedir. Onları evde çocuklardan sorumlu ve eşinin tüm isteklerini yerine getirmekle yükümlü gören düşünce yapısı, paradigma olarak varlığını korumaktadır. Üstelik bu yanlış inanış, nesillerden nesillere aktarılarak devam etmektedir. Bu da şiddetin sosyal yönlü bir olgu olduğunu göstermektedir.

Tuğcu’nun eserleri, köy hayatını ve oralardaki insan ilişkilerini anlatan önemli bir kaynaktır. Eserlerindeki kahramanlar, genellikle köyde yetişmiş kişilerdir. Yazar, onlar aracılığı ile buralardaki hayatı çok güzel tasvir etmektedir. Kadınlara ve kız çocuklarına bakış açısı ve onların toplum içindeki yerleri, bu eserler aracılığı ile rahatlıkla anlaşılabilir. “Can Yoldaşları” adlı eserde geçen “Ağaç yaşken eğilir kaidesine göre davranan Pakize Hanım, alt katta kıza yüklendikçe yükleniyor, dilinden davranışlarına kadar her hâlini tenkit ediyor, bir söylediğini bir daha söylemiyor ama ocak maşası ile vuruyordu.”<sup>80</sup> cümlesi, kızlara karşı şiddetin eğitim anlayışından kaynaklandığını göstermektedir. Kadın, kızların küçüklükten itibaren baskı ve zorlamalarla istenilen kalıba, belirlenen

<sup>79</sup> Tuğcu, Kemalettin; Sokak Köpeği, Damla Yay., s. 48.

<sup>80</sup> Tuğcu, Kemalettin; Can Yoldaşları, Damla Yay., s. 18.

şekle sokulacağına inanmaktadır. Bu düşüncenin temelinde de aldığı eğitim yatmaktadır. Yine aynı kitapta geçen “Bubam onu koyuvirmez. Tarlada çalıştırır. Köyde kız çocuk oldu mu kulak asmak istemezler. İlle oğlan olsun ki işe yarasın.”<sup>81</sup> cümlesi kızların toplumdaki rollerini çok güzel belirtmektedir. Erkek karakter, kızları ve kadınları erkeklerin dediklerini yapmaya mecbur kişiler olarak tanımlamaktadır. Bu fikir yapısının o kişide oluşum nedeni ise ailedir.

“Köyden Gelen Kız”da da sosyal nedenlerden kaynaklanan şiddet türüne örnek kullanımlar bulunmaktadır. Romanda, üstte verilenin devamı niteliğinde bir fikrîsel yapı vardır. Kadınlar ve kızlar, alınıp satılabilen bir eşya gibi görülmektedir. İstenilen parayı veren kişiyle evlendirilebilir. Hem de evlenecek bayanın rızasının alınmasına gerek yoktur. Kitaptaki “Babalar kızlarını başlık parası diye aldıkları bir para karşılığında satar.”<sup>82</sup> ifadesi durumun vehametini ve boyutunu tüm yönleriyle göstermektedir. Kahramanın annesi de bu yanlış tutumdan etkilenmiştir. Kız “Resmini bile görmedim. Annemi para ile satın almışlar.”<sup>83</sup> diyerek olgunun o yörede yaşayanlar için kaçınılmaz bir realite olduğunu vurgulamıştır. “Yapraklar Dökülürken”, “Babam ve Ben”, “Annemin Hikâyesi” adlı eserler sosyal nedenlerden kaynaklanan şiddet örneklerinin bulunduğu kitaplardan bazılarıdır.

İncelenen elli kitapta şiddete vurgu yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

---

<sup>81</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 22.

<sup>82</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 17.

<sup>83</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 17.

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | 10              | 20        |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 58              | 59        |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | 6               | 5         |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | 16              | 23        |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | -               | -         |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | 22              | 20        |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | 4               | 6         |
| 8    | Kayıkcı Güzeli       | 45           | 2               | 4         |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | 28              | 41        |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | 12              | 16        |
| 11   | Kuklacı              | 70           | 34              | 50        |
| 12   | Bir Garip Kızcağız   | 105          | 46              | 44        |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | 50              | 31        |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | 18              | 20        |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 11              | 8         |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | 9               | 23        |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | 81              | 50        |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | 35              | 44        |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | 80              | 55        |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 125             | 62        |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | 78              | 55        |
| 22   | Benim Annem          | 130          | 30              | 23        |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | 99              | 60        |
| 24   | Şeytan Çocuk         | 125          | 73              | 58        |
| 25   | Yılanlı Bağ          | 191          | 100             | 52        |
| 26   | Cambazın Kızı        | 210          | 111             | 53        |
| 27   | Toprak Adamları      | 157          | 99              | 63        |
| 28   | Köyde Unutulanlar    | 144          | 75              | 52        |
| 29   | Süt Annem Nazlı      | 93           | 28              | 30        |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | 25                          | 15        |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | 92                          | 59        |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | 111                         | 66        |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | 76                          | 47        |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | 53                          | 41        |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | 113                         | 59        |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | 49                          | 39        |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | 74                          | 56        |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | 80                          | 45        |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | 48                          | 35        |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | 80                          | 38        |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | 40                          | 31        |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | 65                          | 46        |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | 73                          | 67        |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | 94                          | 70        |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | 74                          | 50        |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | 33                          | 35        |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | 127                         | 54        |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | 43                          | 36        |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | 118                         | 68        |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | 120                         | 65        |

Tablo 1. Eserlerde şiddete gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Tabloya bakıldığında ilk göze çarpan eserler “Balıkçının Kızı” (%70), “Doğduğum Ev” (%68), “Adam ve Çocuk”tur.(%67) Bu romanlarda şiddet

unsurunun yoğun olarak kullanılma nedeni, karakterlerin karşılaştıkları olaylar ve şiddetin algılanış biçimidir.

“Balıkçının Kızı”, babası vefat ettiği için çalışmak zorunda olan bir kız çocuğunun yaşadıklarını ve tatile gelen ailelerle ilişkisini anlatmaktadır. Kız yöreye gelen yazlıkçılarla çatışmakta ve bazı kesimler onu aşağılamak istemektedir. Bu davranışlar eserde şiddetin yoğun olarak kullanılmasına neden olmuştur.

“Doğduğum Ev” adlı eserde, geniş bir aile içerisinde yaşanan kırıcı olaylar ve kız çocuğunun yaşadıkları konu edilir. Aile fertleri, birbirleri üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışmaktadır. Durumdan en çok etkilenen kişi ise evin büyüğüdür. Şiddete gönderme yapan cümlelerin büyük bir kısmı da psikolojik şiddettir.

“Adam ve Çocuk”ta, küçük bir kız çocuğunun kaçırılışı ve yaşadıkları anlatılmaktadır. Şiddet içeren cümlelerin büyük bir kısmı, fiili şiddet örnekleridir. Kızın kaçırılışı, kaçırın adamın günlük hayattaki serseriliği ve çevrede olan olaylar şiddetin başlıca kaynaklarıdır. Fakat adam kızın sevgisi sayesinde bu kötü yaşantısından kurtulacak ve yeni bir dünyaya adım atacaktır.

**3.2. Hastalık:** Hastalık, “Çevresel negatifler veya kişisel negatiflerin ya da bunların her ikisinin birlikte toplam etkilerinin, insan vücudunda yol açtıkları sistem bozukluklarıdır.”<sup>84</sup> Hastalık, incelenen konular içerisinde önemli bir yer tutar.

Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarının temel karakteristik özelliklerinden biri, karakterlerinin maddi imkânsızlıklardan bunalmasıdır. Bunun doğal sonucu olarak da hastalıklar meydana gelecektir. Çünkü çalışmak zorunda olan karakterler, maddi yetersizlik yüzünden kendisine yeterince bakamazlar, er ya da geç hasta olurlar. “Annem evlere gündeliğe gidiyordu, dedi. Bir yerde üşütmüş, tam iki ay yattı evde.”<sup>85</sup> ve “Paltosuz, başı açık geziyordu. Sokaklar onun sağlığını elinden almıştı. Daima nezleydi”<sup>86</sup> cümleleri çalışmak zorunda olan karakterlerin durumunu gösterir. Bu kişiler genellikle anne veya erkek

<sup>84</sup> [www.bioenerji.org/hastalik.html](http://www.bioenerji.org/hastalik.html) sitesinden 14.03.2006 tarihinde alınmıştır.

<sup>85</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dilenci Baba, Damla Yay., s. 10.

<sup>86</sup> Tuğcu, Kemalettin; Annelerin Çilesi, Damla Yay., s. 26.

çocuklardır. Çünkü Tuğcu'nun eserlerindeki kahramanların birçoğunun babası ölmüştür. Evi geçindirmek kadına ya da çocuğa kalmıştır. İlk örnekte, hastalanan kadın karakterin kocası ölmüştür. Evini geçindirmek ve oğluna bakabilmek için çalışmak mecburiyetindedir. Tabii bu durum, hastalıkları da beraberinde getirmiştir. Kadın temizlik için gittiği evlerde hastalanmıştır. İkinci örnekte ise aynı durumları yaşayan kişi çocuktur. Eve para getirebilmek için okula gitmeyen çocuk, kısa sürede hasta olmuştur. Sokaklar ve havaların değişimi onu bu hâle getirmiştir. “Bu karda kışta arabayı ite kaka para kazanmaya çalışırken hastalanıp pisi pisine ölmek de var.”<sup>87</sup> cümlesinde, genç yaşta ev geçindirme uğruna sokaklarda binbir zorlukla karşılaşan ve hastalanan birey söz konusudur.

Araştırmada hastalık sadece vücudun bedeni fonksiyonlarından birini yerine getirememesi durumu olarak düşünülmemiştir. Ruhsal açıdan insanların içine düştüğü bunalımlar da hastalık kapsamına alınmıştır. Yalnız, durumun hastalık olarak adlandırılabilmesi için bireyin doğru düşünebilme ve karar verebilme yetilerini olumsuz yönde etkilemesi gerekir.

“Sinirli, hastalıklı bir adamdı. Her şeyi tasa ederdi kendisine.”<sup>88</sup> örneğinde yukarıdaki tanıma uygun bir kullanım vardır. Adı geçen şahıs, fiziksel açıdan sağlıklı olduğu hâlde ruhsal açıdan kötüdür. Her şeyi sorun yapma takıntısı, kişinin doğru düşünebilmesini ve karar verebilmesini negatif yönde etkilemektedir. “Hekimlikte çalışmam ancak iki yıl sürdü. Bir sinir hastalığına yakalandım.”<sup>89</sup> cümlesindeki doktor ise yaşadığı şehirde yakalandığı hastalık yüzünden insanlardan kaçma isteği duymaktadır. Kişisel ilişkilerini doğrudan etkileyen bu durum, onun bir köye yerleşmesine neden olmuştur. Çünkü şehrin yoğunluğu ve kalabalığı onun için olumsuz etkenlerdendir.

Bazen kişiler, meydana gelen olayların etkisiyle psikolojik olarak yıpranabilirler. “Süt Kardeşler” kitabındaki kızın öz annesi de bu karakterlerden biridir. Genç kadın, kocasının ve çocuklarının ölümüyle çökmüştür ve doktorların yardımına ihtiyacı vardır. “Eşi de ölünce bir akıl hastanesine yatırılması

---

<sup>87</sup> Tuğcu, Kemalettin; Benim Annem, Damla Yay., s. 28.

<sup>88</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Sersemi, Damla Yay., s. 9.

<sup>89</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dağdaki Yabancı, Damla Yay., s. 41.

gerektiği.”<sup>90</sup> ibaresi, gelişen olayların kadını nasıl yıpratıldığını ve yaşadığı ruhsal çöküntüyü göstermektedir.

Tuğcu’nun eserlerinde, ruhi yönden sorunlu kişilere pek rastlanmaz. “Dağdaki Yabancı”, “Süt Kardeşler” ve “Annemin Hikâyesi” bu tip karakterlerin yer aldığı eserlerin bazılarıdır.

Hastalık başlığında yalnız insanların yaşadıkları değil, hayvanların ve bitkilerin durumları da ele alınmıştır. “Örneğin bir kedi karnı ağrıdığı veya çok et yiyip de midesi bozulduğu zaman bakarsın bir ot, bir çimen parçası bulup kemirir.”<sup>91</sup> cümlesi, hayvanların yaşadığı sağlık sorunlarını anlatmasına rağmen araştırmaya dahil edilmiştir. “Eylül’ün sonuna doğru İdris Bey’in sığırlarından bir kısmı da hastalandı.”<sup>92</sup> ibaresi de, hastalık kapsamına alınmıştır. Her iki cümlede de hayvanların sağlığını olumsuz yönde etkileyen durumlar söz konusudur. “Toprak Adamları” kitabındaki “Adamcağız bitkilerin hastalığından da iyi anlıyordu.”<sup>93</sup> cümlesi ise bitkilerin gelişmesine engel olan hastalıkları anlatmaktadır.

İncelenen kitaplarda hastalığa gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

---

<sup>90</sup> Tuğcu, Kemalettin; Süt Kardeşler, Damla Yay., s. 63.

<sup>91</sup> Tuğcu, Kemalettin; Sokak Köpeği, Damla Yay., s. 18.

<sup>92</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yılanlı Bağ, Damla Yay., s. 72.

<sup>93</sup> Tuğcu, Kemalettin; Toprak Adamları, Damla Yay., s. 42.

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oran (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|----------|
|      |                      | Sayısı       | yapan c. sayısı |          |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | -               | -        |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 3               | 3        |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | 21              | 17       |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | 17              | 25       |
| 5    | Miras Yediler        | 67           | 7               | 10       |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | 16              | 14       |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | 4               | 6        |
| 8    | Kayıkcı Güzeli       | 45           | 7               | 16       |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | 11              | 16       |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | 5               | 6        |
| 11   | Kuklacı              | 70           | 8               | 11       |
| 12   | Bir Garip Kızcağz    | 105          | 7               | 7        |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | 10              | 16       |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | 5               | 18       |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 11              | 8        |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | 6               | 15       |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | 24              | 15       |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | 9               | 11       |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | 10              | 15       |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 12              | 6        |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | 8               | 6        |
| 22   | Benim Annem          | 130          | 24              | 18       |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | 11              | 7        |
| 24   | Şeytan Çocuk         | 125          | 17              | 14       |
| 25   | Yılanlı Bağ          | 191          | 14              | 7        |
| 26   | Cambazın Kızı        | 210          | 7               | 3        |
| 27   | Toprak Adamları      | 157          | 19              | 12       |

|    |                   |     |    |    |
|----|-------------------|-----|----|----|
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | 13 | 9  |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | 9  | 10 |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>Sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | 21                          | 12        |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | 20                          | 13        |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | 3                           | 2         |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | 18                          | 11        |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | 10                          | 13        |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | 17                          | 9         |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | 27                          | 21        |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | 5                           | 4         |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | 15                          | 8         |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | 3                           | 2         |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | 7                           | 3         |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | 18                          | 14        |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | 9                           | 6         |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | 7                           | 6         |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | 3                           | 2         |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | 8                           | 5         |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | 14                          | 15        |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | 12                          | 5         |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | 8                           | 7         |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | 10                          | 17        |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | 14                          | 8         |

Tablo 2. Eserlerde hastalığa gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Hastalık unsurunun en fazla yer aldığı kitap, %25’lik oranla “Yapraklar Dökülürken”dir. Kitapta, hastalıkla ilgili cümle sayısının fazla olma nedeni, kahramanın babasıdır. Tuğcu’nun kitaplarında hastalık nedenleri genel olarak kötü beslenme, zor hayat şartları ve yoksulluk olmasına rağmen bu kitaptaki hastalık sebebi, kötü alışkanlıklardır. Kahramanın babası ömrünü içki, kumar ve zevk içinde geçirmiş birisidir. Edindiği kötü alışkanlıklar, kansere yakalanmasına neden olmuştur. Anne ve babasının ayrılmasıyla babasının yanında kalan çocuk, bu hastalığın seyrine tanık olmuştur.

İkinci sırada yer alan kitap ise “Köydeki Arkadaşım”dır. Tüm yakınları öldüğü için kimsesiz ve korumasız kalan çocuk, kötü yaşam koşullarından etkilenerek hasta olmuştur. Eserde hastalık ögesine vurgu yapan cümlelerin hemen hepsi bu çocuğun durumunu işaret etmektedir.

**3.3. Başa Gelen Talihsiz Olaylar:** Başa gelen talihsiz olaylar, beklenmedik bir anda kişinin başına gelen, bireye zarar veren, bazen de ölüme götüren kazaların tarifi için kullanılmaktadır. İnsanı hazırlıksız bir anda yakalayan bu kötü olaylar, kişide derin yaralar açabilir. İnsanları çok zor hâllere düşüren durumlar da bu başlık altında incelenmiştir. İnsanın acı çekmesine ve üzülmesine neden olan hâller, uzun bir zaman dilimi içerisinde etkisini gösterir.

Yazınsal türlerden masallarda ve öykülerde sıkça karşılaşılan bu talihsiz serüvenler, kahramanın o ana kadarki hayatını tümüyle alt üst etmekte ve onu bambaşka bir dünyanın içine sokmaktadır. Masallarda sık rastlanan durumlardan birisi, çocuğun annesinin ölmesi ve babasının bir başka kadınla evlenmesidir. (üvey anne motifi) O güne kadar mutlu bir ailede rahat bir hayat süren çocuk, şiddet ve azap dolu durumlarla karşılaşacaktır. “Külkedisi”, “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” ile “Hansel ve Gretel” üvey anne motifinin sergilendiği masallardır. Türk edebiyatında ise “Bir Göze Bir Gül”, “Yılan Bey ile Peltan Bey” ve “Kuğular” üvey anne motifinin bulunduğu eserlerdir. Bu eserlerdeki çocuk kahramanlar, üvey annesi ve kardeşleri tarafından sürekli fiziksel ve duygusal şiddete maruz bırakılır. Üvey anne dışında, maddi imkânsızlıklar, babanın erken yaşta vefat etmesi, ebeveynlerin ayrılması sonucu çocukların duygusal olarak

yıpranması, üvey baba, yanlış evlilikler vb. talihsiz olaylar grubuna dahil edilebilir.

Kemalettin Tuğcu'nun incelenen kitaplarında, talihsiz olaylar zengin bir şekilde bulunmaktadır. Üvey baba, üvey anne, yalnız kalmış çocukların yaşadıkları olaylar, çeşitli sebeplerle dağılan aileler, çocukların maddi imkânsızlıklar sonucunda bazı haklardan mahrum kalması eserlerde en çok karşılaşılan durumlardır. Başa gelen talihsiz olaya en iyi örnekler, “Bir trafik kazasına kurban giden bir adamın yokluğundan faydalanıp suçu üstünden atmaya çalışma Halit Efendi.”<sup>94</sup>, “Evet, dedi Mergup. Beni dünyaya getirirken ölmüş.”<sup>95</sup> ve “Evde yeni yürüyen oğlancık var. Düşmez mi kuyuya?”<sup>96</sup> ifadeleridir. Bu üç cümlede de, beklenmedik bir anda oluşan ve kötü sonuçlar doğuran olaylar vardır. Hepsi kısa süre içerisinde oluşumunu tamamlamıştır.

“Biz bu süre içinde epeyce sıkıntı çektik. Bir emekli aylığına kalmıştık. Daha hesaplı, daha sıkıntılı yaşıyorduk.”<sup>97</sup>, “Kimsem kalmadı benim. Bana emek vermiş olan siz öğretmenim varsınız.”<sup>98</sup> ve “Peder merhumdan kalan bazı kıymetli kitapları zaruret yüzünden yok pahasına satmak zorunda kaldım.”<sup>99</sup> cümleleri yaşanan talihsiz durumlara örnektir. Her üç durum da uzun bir zaman dilimi içinde oluşumunu tamamlar ve etkisini gösterir. “Köyden İndim Şehre” kitabındaki örnekte, yaşanan maddi sıkıntı epey bir süre kendisini göstermiş ve eserdeki karakterlerin günlük hayatlarını tüm yönleriyle etkilemiştir. İkinci örnekte ise hayatta öğretmeninden başka kendisine sahip çıkacak kimsesi kalmayan bir çocuğun içler acısı durumundan bahsedilmektedir. Çocuğun yaşadığı duygusal buhran ve yalnızlık hissi, bir insan için en üzücü ve korkutan durumlar arasındadır. Üçüncü örnekte de yine ilk örnekteki benzer bir durum söz konusudur. Çünkü parasal sorunlar yüzünden değer verdiği eşyalarını satmak zorunda kalan adamın korkunç durumu ve sahip olduğu ruh hâli yansıtılmaya çalışılmıştır.

İncelenen kitaplardaki talihsiz olaylara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

<sup>94</sup>Tuğcu, Kemalettin; Adam ve Çocuk, Ünlü Yay., s. 52.

<sup>95</sup> Tuğcu, Kemalettin; Boş Beşik, Ünlü Yay. s. 56.

<sup>96</sup> Tuğcu, Kemalettin; Mehmetçik, Ünlü Yay., s. 14.

<sup>97</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden İndim Şehre, Ünlü Yay. s. 39.

<sup>98</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay. s. 56.

<sup>99</sup> Tuğcu, Kemalettin; Miras Yediler, Ünlü Yay. s. 36.

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | 25              | 51        |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 27              | 28        |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | 28              | 23        |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | 18              | 26        |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | 20              | 30        |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | 38              | 34        |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | 27              | 40        |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | 12              | 27        |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | 15              | 22        |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | 33              | 43        |
| 11   | Kuklacı              | 70           | 15              | 21        |
| 12   | Bir Garip Kızcağz    | 105          | 22              | 21        |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | 44              | 28        |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | 29              | 32        |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 53              | 38        |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | 16              | 40        |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | 25              | 16        |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | 18              | 23        |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | 29              | 20        |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 46              | 23        |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | 35              | 25        |
| 22   | Benim Annem          | 130          | 47              | 36        |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | 35              | 21        |
| 24   | Şeytan Çocuk         | 125          | 30              | 24        |
| 25   | Yılanlı Bağ          | 191          | 54              | 28        |

|    |                   |     |    |    |
|----|-------------------|-----|----|----|
| 26 | Cambazın Kızı     | 210 | 50 | 24 |
| 27 | Toprak Adamları   | 157 | 19 | 12 |
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | 35 | 24 |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | 22 | 24 |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | 33                          | 19        |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | 26                          | 17        |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | 38                          | 23        |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | 40                          | 25        |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | 37                          | 29        |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | 41                          | 21        |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | 33                          | 26        |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | 41                          | 31        |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | 43                          | 24        |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | 59                          | 45        |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | 26                          | 12        |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | 43                          | 33        |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | 62                          | 44        |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | 15                          | 14        |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | 35                          | 26        |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | 41                          | 28        |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | 42                          | 44        |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | 53                          | 22        |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | 42                          | 35        |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | 29                          | 17        |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | 22                          | 12        |

Tablo 3. Eserlerde talihsiz olaylara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Tabloda dikkat çeken eser, “Köyden İndim Şehre”dir. Köylerinden kalkarak şehre yerleşen bir ailenin karşılaştığı uyum sorununun anlatıldığı eserde, başa gelen talihsiz olaylar zengin bir şekilde yer almaktadır. Aile fertlerinin bireysel olarak karşılaştığı zorluklar ve değişim süreci, onlar için birçok talihsiz durumu beraberinde getirmiştir. Özellikle erkek, şehrin kozmopolit yapısı içinde sorunlarla karşılaşmıştır. Karşısına çıkan ve maddi imkânlarından faydalanmak isteyen kötü niyetli kadınlar, aile düzenini derinden sarsmıştır. İşlerini idame ettirmesi için vekil olarak bıraktığı insanların ihaneti ve kentte edindiği kötü alışkanlıklar, diğer darbelerdir. “Sen nasıl bu kente gelince şaşkınlığa uğramışsan, Halil Efendi’de şaşırp kaldı. Onun yoluna çıktılar, onu aldattılar.”<sup>100</sup> örneği, adamın düştüğü zor hâlleri anlatması bakımından önemlidir.

Yüzdelik oran olarak ikinci sırada yer alan “Güllü Bahçe”, işlediği suç yüzünden şehirdeki hayatını terk etmek zorunda kalan bir babanın ve oğlunun yaşam mücadelesini anlatmaktadır. Rahat bir hayattan farklı bir dünyaya adım atan kişilerin karşısına çıkanlar ve karakterlerin yaşadığı talihsizlikler, bu başlığın sıkça vurgulanmasına neden olmuştur.

**3.4. İntihar:** Halbwachs’a göre, “<sup>101</sup>kendisini öldürmek niyetiyle olayın kurbanı tarafından yapılan bir aksiyonun sonucu olan her tür ölüm intihardır.” Günümüzde büyük bir sorun hâlini almaya başlayan intiharın en büyük nedeni depresyon ve ruhsal bozukluklardır. Diğer bir ifade ile ölümün bir insan için çıkış veya kurtuluş olması, o insanın içinde bulunduğu duygusal ve ruhsal çöküntünün harekete geçmesidir. “Yapılan araştırmalarda 30 yaş altındaki intihar vakalarında en sık rastlanan intihar nedeninin anti-sosyal kişilik bozukluğu ve alkol-madde bağımlılığı olurken, 30 yaş ve üzerindeki kişilerde ise depresyon gibi duygusal bozuklukların olduğu görülmektedir. İntihara yol açan önemli yaşam olayları ise 30 yaş altında boşanma, reddedilme, işten çıkarılma-işsizlik ve yasal sorunlar; 30 yaş üzerinde ise fiziksel hastalıklar olarak belirlenmiştir. İntiharın oluşmasına neden olan faktörler kısaca şunlardır:

---

<sup>100</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden İndim Şehre, Ünlü Yay., s. 49.

<sup>101</sup> <http://www.intihar.de/nedir.htm> sitesinden 18.05.2007 tarihinde alınmıştır.

- Psikiyatrik hastalıklar
- Sosyal nedenler
- Psikolojik nedenler
- Biyolojik yatkınlık
- Genetik yatkınlık
- Fiziksel hastalıklar

En önemli neden bilindiği üzere psikiyatr hastalıklardır. İntihara yol açan en önemli sorun depresyondur. Bu konuda yapılan değişik araştırmalarda intihar eden kişilerin %30–64’ünde depresyon tespit edilmiştir. İntihar sonucu ölenlerin %90’ında depresyon tespit edilmiştir. Diğer nedenlerden olan sosyal yapı ise kültürün insan üzerindeki etkisini gösterir. Aile yapısının zayıf olduğu toplumlarda intihar oranı daha yüksektir. Örneğin Japonlar herhangi bir alanda başarısız olduklarında bunu gurur meselesi yaparak intihar (hara-kiri) yolunu seçerler. Bu da toplumların intiharı algılayışı bakımından son derece önemlidir.”<sup>102</sup>

İntihar edebiyatta sıkça karşılaşılan bir olgudur. Eserlerdeki karakterlerin kendi hayatlarına son verme isteği, hem dünya edebiyatında hem de Türk edebiyatında geniş bir şekilde kullanılmaktadır. Bu ölüm şeklinin kullanılma nedeni, genellikle kişilerin sosyal ve psikolojik sorunlarıdır.

Dünya edebiyatında intihar olgusunu en iyi şekilde işleyen eserler “Genç Werter’in Acıları” (Goethe), “Madam Bovary” (Gustave Flaubert), “Anna Karenina” (Tolstoy), “Sefiller” (Victor Hugo) ve “Amok Koşucusu”dur. (Stefan Zweig)

Yukarıda verilen eserler içinde özellikle “Genç Werter’in Acıları”, intiharı işleyiş biçimi ve etkileriyle bir başyapıttır. Werter’in Lotte’ye olan aşkının neden olduğu buhranlar ve yıkım, genci ölüme sürüklemiştir. İçine kapanık, duygusal, dış dünyadan kendini tecrit eden genç, acılarından kurtulmak için ölümü seçmiş ve hayatına son vermiştir. Gencin psikolojik sorunları onun bu dünyadan ayrılmasına neden olmuştur. Kitabın bu sonla bitmesi, o dönem insanını o kadar etkilemiştir ki birçok intihar vakası meydana gelmiştir. Üstelik ölüm şekli

---

<sup>102</sup> www.populermedikal.com/intihar.asp sitesinden 11/03/2006 tarihinde alınmıştır.

de Werter’inki gibidir. Goethe bir röportajında “Werter’i öldürmeseydim kendimi öldürecektim.” demiştir. Bu da onun dahi kitaptan ne kadar etkilendiğini göstermektedir.

Flaubert’in “Madam Bovary”si içinde intihar geçen ve intiharın algılanış biçiminin verildiği bir eserdir. Orta sınıfta yer alan Emma, bir üst sınıfa çıkabilmek için o grubun erkekleriyle iletişim yolunu seçer. Girdiği yasak ilişki onun sonunu hazırlamıştır. Toplumun değer yargıları ve hayalleri arasında sıkışan Emma, sonunda intihar ederek kurtulmuştur. “Genç Werter’in Acıları”nda psikolojik etmenler sonucu meydana gelen intihar olgusu, burada sosyal nedenlere kaymıştır. Toplum ve ahlak kuralları ile çelişen düşünceleri yüzünden genç kadın intihar yolunu seçmiştir.

Bu iki eser dışında, “Anna Karenina (Tolstoy), Sefiller” (Victor Hugo) ve “Amok Koşucusu”nda (Stefan Zweig) intihar yer almaktadır. Türk edebiyatında ise Necip Fazıl Kısakürek’in “Bir Adam Yaratmak”, Reşat Nuri Güntekin’in “Dudaktan Kalbe”, Ömer Seyfettin’in “Beyaz Lale” ve Buket Uzuner’in “İki Yeşil Susamuru” intiharı işleyen eserlerdir. Bunlar içinde “Bir Adam Yaratmak” ve “İki Yeşil Susamuru” intihar ve ölüm kavramı üzerinde uzun uzadıya durmuştur.

Necip Fazıl’ın çok beğenilen ve sahnelenen eseri; ölüm, intihar ve Allah kavramları arasındaki ilişkiyi etkileyici biçimde ele almıştır. Hüsrev, yazdığı eserle meşhur olmuştur. Eserindeki kahraman kendini bahçedeki incir ağacına asarak öldürür. Fakat eserindeki kahramanın durumuyla babasının hayatlarının benzerliği dikkat çeker. Bu aşamadan sonra Hüsrev’in yaşadığı duygusal çöküntü, karşılaştığı iki yüzlülükler onu çok yıpratır. Sonunda eserindeki kahramanı gibi kendini incir ağacına asmaya karar verir. Hüsrev’in ölüm, ölüm karşısındaki insan ve Allah üzerine düşünceleri, eserin odak noktasını oluşturmaktadır. Fakat zihinsel olarak yıpranmışlık ve çevresel etkiler onun delirmesine neden olur. Eserde, intihar olgusu geniş biçimde ele alınmıştır. Babasının, eserindeki kahramanın ve kendisinin intiharı seçmesi, bunun en güzel kanıtıdır. Babası ve kendisi ölümü bir kurtuluş olarak görmektedir. İntihar sebepleri psikolojiktir. Fakat Hüsrev ölümü tasavvufi olarak ele almaktadır.

Buket Uzuner'in "İki Yeşil Susamuru" da, içindeki karakterlerin intihara başvurusu ve intihar olgusunun sorgulanması bakımından önemlidir. Eserde ana karakter Nilsu'nun eski sevgilisi ve Cahide Hanım, intihar eden karakterlerdir. Mike ölüme hayran olduğu için bu yolu seçmiştir. Ölümün her şeyin en güzel şeklini getireceğini düşünmektedir. Teoman'ın annesi ise bastırılmış duygularına artık hâkim olamamaktadır. Hayatta isteklerini bir türlü gerçekleştiremeyen kadın, bunlardan kurtulmanın yolu olarak intiharı görmüştür. Eserde Nilsu'nun annesinin de intiharından bahsedilir. Fakat bu sadece kızının yanlış bir düşüncesidir. Görüldüğü gibi eserde, intihar ve ölüm kavramları üzerinde yoğun olarak durulmuştur. Eserdeki temel intihar nedeni bozuk psikolojidir.

Ömer Seyfettin'in "Beyaz Lale"sindeki Lale Hanım, namusu uğruna kendini feda etmiştir. Reşat Nuri Güntekin'in "Dudaktan Kalbe"de Hüseyin Kenan, aşkı uğruna ölümü seçmiştir. Bu eserler dışındaki birçok eserde de intihar konusu yer almıştır.

Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında intihar konusuna çok fazla rastlanmaz. Çünkü onun eserlerinde yer alan karakterler her ne kadar maddi imkânsızlıklara, toplumsal baskılara, kişisel şiddete maruz kalsalar da Ömer Seyfettin'in kitaplarındaki kahramanlar gibi hayata sıkı sıkıya bağlı, azimli ve güçlü tiplerdir. Böyle bir kişilik yapısına sahip bireylerin intiharı düşünmeleri söz konusu değildir. Fakat bazen aşırı derecede yalnız kalan ve hayatının bütün yükünü omuzlamak zorunda kalan karakterler, bazı dönemlerde ölümü bir kurtuluş olarak düşünmektedir. "Soğuktan titriyordum. Kendimi öldürmek istiyordum."<sup>103</sup> örneği bu fikir yapısının ürünüdür. Savaşta esir olarak Korelilerin eline düşen adam, yaşadığı çok kötü hayat şartlarından kurtulmak için ölümü düşünmektedir. Üstelik tek ayağını da kaybeden adam, her şeye rağmen yaşama sınırsız sarılmıştır. Onlar için intihar, tercih edilmeyecek fakat var olan bir yoldur.

"Güllü Bahçe"deki çocuğun babası, hayatta tüm varlığını kaybetmiş birisidir. Sahip olduğu tüm nimetler elinden uçup gitmiştir. Fakat oğlunun varlığı intiharına engel olmuştur. "Dediği gibi kendisini öldürüp her şeye son verirdi. Ama işte beni yalnız bırakmak istemiyor."<sup>104</sup> cümlesi onun bu düşüncesinin kanıtıdır. "Evet, babam cezaevinden çıkıp geldiği zaman beni eskiciye artık

<sup>103</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dilenci Baba, Damla Yay., s. 19.

<sup>104</sup> Tuğcu, Kemalettin; Güllü Bahçe, Damla Yay., s. 25.

kullanılmayacak bir eşya gibi verip, arkamızdan kapıyı kapatan sizler bir insanın kendisini öldürmesine engel oldunuz.”<sup>105</sup> ibaresi adamın varlık sebebini daha net bir şekilde göstermektedir.

Bazen de intihar, olayın ciddiyetini göstermek için tehdit unsuru olarak kullanılabilir. “Benimle evlenmezsen kendimi öldürürüm.”<sup>106</sup> örneğinde olduğu gibi, adam evlilik teklifini kabul ettirmek için intiharı bir silah olarak seçmiştir. Kadını evliliğe ikna edebilmek için, son çare olarak intihar düşünülmüştür. İntihar tehdidi, kadının fikrini değiştirmiştir.

“Küçük Hanım” adlı kitapta da bu şekilde kullanımlar bulunmaktadır. Eserin kahramanı küçük kız “Siz beni teyzeme göndermezseniz kendimi denize atarım.”<sup>107</sup> diyerek amacına ulaşmayı düşünmektedir. Kendisine tokat atan kadına ceza verilmesini isteyen kız, bu olayın ciddiyetini göstermek için böyle bir yola başvurmuştur. Onun bu şekilde davranması olumlu sonuç vermiş ve tokat atan kadın cezalandırılmıştır.

İntihar, bazen vicdan azabından kurtulmak için bir seçenek olarak görülebilmektedir. “Cambazın Kızı” adlı eserdeki “Tabii cambaz hemen bıçaklardan birini kendi kalbine saplamış, kızın ölüsünün üzerine yıkılmış. İkisini birden gömmüşler.”<sup>108</sup> cümlesinde adı geçen cambaz, bıçak atarken yanlışlıkla kızın ölümüne sebep olmuştur. Bu vicdan azabı onu intihara sürüklemiştir.

İncelenen elli kitapta intihara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

---

<sup>105</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 48.

<sup>106</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., s. 16.

<sup>107</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Hanım, Damla Yay., s. 39.

<sup>108</sup> Tuğcu, Kemalettin; Cambazın Kızı, Damla Yay., s. 35.

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | -               | -         |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | -               | -         |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | -               | -         |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | 2               |           |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | -               | -         |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | -               | -         |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | -               | -         |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | -               | -         |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | -               | -         |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | -               | -         |
| 11   | Kuklacı              | 70           | -               | -         |
| 12   | Bir Garip Kızcağız   | 105          | 1               | 1         |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | -               | -         |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | -               | -         |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 2               | 1         |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | -               | -         |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | 2               | 1         |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | -               | -         |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | -               | -         |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 4               | 2         |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | -               | -         |
| 22   | Benim Annem          | 130          | -               | -         |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | -               | -         |
| 24   | Şeytan Çocuk         | 125          | 1               | 1         |

|    |                   |     |   |   |
|----|-------------------|-----|---|---|
| 25 | Yılanlı Bağ       | 191 | - | - |
| 26 | Cambazın Kızı     | 210 | 2 | 1 |
| 27 | Toprak Adamları   | 157 | - | - |
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | - | - |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | - | - |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | -                           | -         |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | -                           | -         |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | -                           | --        |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | -                           | -         |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | -                           | -         |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | 2                           | 1         |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | -                           | -         |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | -                           | -         |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | -                           | -         |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | 3                           | 2         |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | -                           | -         |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | -                           | -         |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | -                           | -         |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | -                           | -         |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | 1                           | 1         |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | 1                           | 1         |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | -                           | -         |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | 1                           | 0,4       |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | -                           | -         |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | -                           | -         |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | 3                           | 2         |

Tablo 4. Eserlerde intihara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Görüldüğü gibi intihar olgusu Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinde pek fazla yer almamaktadır. Olanların da çok büyük bir kısmı ölümle sonuçlanmamıştır. Yukarıda belirtildiği gibi intihar fikri, zorlu yaşam koşullarından kurtulmanın uygulanmayan yolu veya içinde bulunulan şartların ciddiyetini göstermek için yöntem olarak algılanmıştır. Tuğcu'nun eserlerinde ölümle biten iki tane intihar vakası vardır. Bunlardan ilki “Cambazın Kızı” kitabında verilen “Tabii cambaz hemen bıçaklardan birini kendi kalbine saplamış, kızın ölüsünün üzerine yıkılmış. İkisini birden gömmüşler.”<sup>109</sup> cümlesidir. Diğeri ise “Kaçakçı Ali Rıza'ya gelince, o daha evvel bir cinayet işlediği için asılacağını anlamış, mahkemeye getirilirken kendisini bir kamyonun altına atarak parçalanıp ölmüştü.”<sup>110</sup> ifadesidir. İdam edileceğini anlayan adam, bunlardan kurtulmak için kendini kamyonun altına atarak ölümü seçmiştir.

25 tane intihar vakasından sadece ikisinin ölümle sonuçlanması bile çocuk kitapları için normal olmadığı görülecektir.

**3.5. İdam:** İdam kişinin işlediği suçtan dolayı öldürülmesidir. Suçun karşılığı olarak devlet tarafından verilen bu ceza, Türkiye’de 1984’ten beri uygulanmamaktadır.

Tuğcu'nun incelenen elli kitabında idam, sadece beş yerde geçmektedir. İdamın geçtiği cümlelerde idamın gerçekleşmesi söz konusu değildir. Sadece idama vurgu yapılmaktadır.

Elli kitaptaki idam ve idama gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

---

<sup>109</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 35.

<sup>110</sup> Tuğcu, Kemalettin; Annelerin Çilesi, Damla Yay., s. 79.

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | -               | -         |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 1               | 1         |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | -               | -         |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | -               | -         |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | -               | -         |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | -               | -         |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | -               | -         |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | -               | -         |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | -               | -         |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | -               | -         |
| 11   | Kuklacı              | 70           | -               | -         |
| 12   | Bir Garip Kızcağz    | 105          | -               | -         |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | -               | -         |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | -               | -         |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | -               | -         |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | -               | -         |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | 1               | 1         |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | -               | -         |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | -               | -         |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | -               | -         |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | -               | -         |
| 22   | Benim Annem          | 130          | -               | -         |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | 3               | 2         |

|    |                   |     |   |
|----|-------------------|-----|---|
| 24 | Şeytan Çocuk      | 125 | - |
| 25 | Yılanlı Bağ       | 191 | - |
| 26 | Cambazın Kızı     | 210 | - |
| 27 | Toprak Adamları   | 157 | - |
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | - |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | - |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | -                           | -         |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | -                           | -         |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | -                           | -         |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | -                           | -         |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | -                           | -         |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | -                           | -         |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | -                           | -         |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | -                           | -         |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | -                           | -         |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | -                           | -         |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | -                           | -         |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | -                           | -         |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | -                           | -         |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | -                           | -         |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | -                           | -         |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | -                           | -         |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | -                           | -         |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | -                           | -         |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | -                           | -         |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | -                           | -         |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | -                           | -         |

Tablo 5. Eserlerde idama gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Tablodaki idama gönderme yapan cümlelerin hiçbirinde idam gerçekleşmemiştir. Hepsinde idama vurgu yapılmıştır. “Hayri Bey beni görecek: Halit diyecek, sen uslanmayacaksın. Bu işin sonu ipe kadar götürür. Yazık ettin kendine.”<sup>111</sup> cümlesi idama gönderme yapan cümlelerden birisidir. Suça meyilli bir arkadaşına öğüt veren kişinin, idamı hatırlatması söz konusudur. Diğer cümlelerde de işlenen suça mukabil verilecek cezanın türünün idam olacağından bahsedilmektedir. “Öldürenleri asarlar.”<sup>112</sup> ve “Yani, senin anlıyacağın, eğer yolunu bekleyerek bir adamı soymak için filan öldürürsen insanı sallandırırılar.”<sup>113</sup> cümleleri yapılan davranışın karşılığını belirterek idama vurgu yapmaktadır.

**3.6. Savaş:** Clausewitz’e göre savaş, politikanın değişik araçlarla ve esas olarak da zor kullanım araçlarıyla sürdürülmesidir. “Savaş ekonomik ve siyasal bir olgudur. Bu anlamda savaşın kendisi politik bir eylemdir. Bu yüzden bütün savaşlar kendilerini doğuran ekonomik ve siyasal nedenlerden, toplumsal sistemlerden ve egemen sınıfların çıkarlarından ayrılamazlar. Savaş, devletlerin ya da sosyal sınıfların, ekonomik ve politik amaçlar uğrunda kendi aralarında yaptıkları silahlı çatışmadır. Ülkeler arasında yapılan savaşlar ekonomik nedenle yapılan silahlı bir çatışmadır ve her biri o andaki egemenlik ilişkilerinden kaynaklanan biçimler almaktadır.”<sup>114</sup>

Türk edebiyatında, özellikle cumhuriyet sonrasında Millî mücadeleyi konu alan birçok roman ve hikâye yazılmıştır. Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun “Yaban”ı, Tarık Buğra’nın “Küçük Ağa”sı, Halide Edip Adivar’ın “Ateşten Gömlek” ve “Türk’ün Ateşle İmtihani” ile Ömer Seyfettin’in “Primo Türk Çocuğu” ilk akla gelenlerdir. Türk askerinin ve halkının mücadeleye katkısı, o dönemde çekilen sıkıntılar ve gösterilen kahramanlık örnekleri bu dönemin eserlerinde geniş bir şekilde anlatılmıştır. O süreç içinde halkın durumuna ayna tutan bu edebi metinler, Millî mücadelenin hangi şartlarda nasıl kazanıldığının sergilenmesi açısından önemlidir.

<sup>111</sup> Tuğcu, Kemalettin; Adam ve Çocuk, Ünlü Yay., s. 45.

<sup>112</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Serseri, Damla Yay., s. 28.

<sup>113</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 28.

<sup>114</sup> www.sosyalistdemokrasi.org/sosdem/05/6savas.htm sitesinden 24/04/2006 tarihinde alınmıştır.

Ömer Seyfettin, eserlerinde savaşları ve bunların Türk toplumu üzerinde yaptığı etkiyi göstermesi açısından dikkat çekmektedir. Özellikle Balkan savaşlarında, oradaki Türklerin yaşadığı kötü hayat şartlarını çok güzel bir şekilde yansıtmıştır. “Primo Türk Çocuğu”, Yunanistan’da yaşayan Türklerin sıkıntılarını, tanık oldukları olayları ve hissettiklerini etkili biçimde anlatmıştır. Yine “Beyaz Lale”, Bulgaristan’da savaşla beraber Türklere karşı girişilen harekâtın izlerini ve sonuçlarını çok iyi yansıtmıştır. İki eserde de Türk aileler aşırı derecede mağdur edilmiş ve düşman askerlerinin tutumu birçok kişinin ölümüne neden olmuştur.

Tuğcu’nun incelenen eserlerinde savaşa ve savaş olgusuna gönderme yapan cümlelere pek fazla rastlanmaz. Sadece beş kitapta savaş ögesine yer verilmiştir.

Kitaplarda savaşa gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdeler oranları şu şekildedir:

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | -               | -         |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | -               | -         |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | -               | -         |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | -               | -         |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | -               | -         |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | 2               | 2         |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | -               | -         |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | -               | -         |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | -               | -         |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | -               | -         |
| 11   | Kuklacı              | 70           | -               | -         |
| 12   | Bir Garip Kızcağz    | 105          | -               | -         |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | -               | -         |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | -               | -         |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 23              | 17        |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | -               | -         |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | -               | -         |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | -               | -         |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | -               | -         |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 3               | 1         |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | -               | -         |
| 22   | Benim Annem          | 130          | -               | -         |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | -               | -         |
| 24   | Şeytan Çocuk         | 125          | -               | -         |

| 25   | Yılanlı Bağ          | 191                       | 2                           | 2         |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 26   | Cambazın Kızı        | 210                       | -                           | -         |
| 27   | Toprak Adamları      | 157                       | -                           | -         |
| 28   | Köyde Unutulanlar    | 144                       | -                           | -         |
| 29   | Süt Annem Nazlı      | 93                        | -                           | -         |
|      |                      |                           |                             |           |
| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | -                           | -         |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | -                           | -         |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | -                           | --        |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | -                           | -         |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | -                           | -         |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | -                           | -         |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | -                           | -         |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | -                           | -         |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | -                           | -         |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | -                           | -         |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | 54                          | 26        |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | -                           | -         |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | -                           | -         |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | -                           | -         |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | -                           | -         |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | -                           | -         |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | -                           | -         |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | -                           | -         |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | -                           | -         |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | -                           | -         |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | -                           | -         |

Tablo 6. Eserlerde savaşa gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Tabloya bakıldığında “Çocuk İhtiyar” ve “Dilenci Baba” diğerlerinden bariz bir şekilde ayrılmaktadır. Çünkü “Çocuk İhtiyar”, yıllarca Türk ordusuna hizmet vermiş başarılı bir subayın, emeklilik sonrası hayatından bahsetmektedir. Doğal olarak Kurtuluş Savaşı’na birçok gönderme yapmaktadır. Kahramanın ağzından verilen savaş sahneleri, okuyucuyu o günlere götürmektedir. “Anadolu’ya sanki ateş yağıyordu çocuklar, dedi. Yurttaşlarımız yorgun, fakir, yaralı, bitkindi. Düşmanlarımız bir yangın gibi Anadolu içlerine doğru sokuluyordu.”<sup>115</sup> cümlesi bunlardan biridir. Türk ordusuyla beraber savaşan halkın mücadelesi ve o günlerde yaşanan zorluklar eserde geniş bir şekilde anlatılmıştır.

“Dilenci Baba” ise Kore Savaşı’na giderek esir düşen bir askerin çile dolu hayatını konu etmektedir. Yardıma muhtaç insanları korumayı kendine ilke edinmiş kişi, sık sık anılarından ve Kore Savaşı’ndan bahseder. Savaşın seyri, Türk ordusunun savaşa katkısı ve savaş içerisinde yaşananlar geniş biçimde ele alınmıştır. “Yanımda memleketlilerim, yurttaşlarım bir bir eksiliyor, o aslan gibi dövüşen yiğitler yerlere seriliyordu.”<sup>116</sup> cümlesinde de savaşın beraberinde getirdiği acı ve ölümlerden bahsedilmektedir.

**3.7. Cinsellik:** Cinsellik Türk toplumu için önemli bir tabudur. Cinsellik başlığı, kişinin (kadın veya erkek) ergenlik nedeniyle vücudundaki değişimleri açıklaması ve kadın-erkek münasebetlerinde cinsel ilişkiyi belirtecek ya da onu dolaylı yollardan hatırlatacak kullanımları içermektedir. Anne-babanın çocuğuna ergenlik sürecinde oluşacak vücutsal değişimini anlatması cinsellik kapsamına alınmıştır. “Senin neler yaptığını, kimlerle düşüp kalktığını herkes biliyor.”<sup>117</sup> cümlesindeki gibi cinsel ilişkiyi ima eden veya doğrudan söyleyen ibareler bu kapsama dâhil edilmiştir.

Kemalettin Tuğcu’nun incelenen elli eserinde cinsellikle alakalı çok fazla cümle yer almaz. Kitapların çocuklara yönelik olduğu göz önünde bulundurulursa bu olumlu bir davranıştır. Gelişim evresini tamamlama aşamasındaki gençlerin okuduğu kitapların, onların ruh sağlığını olumsuz şekilde etkilememesi gerekir.

---

<sup>115</sup> Tuğcu, Kemalettin; Çocuk İhtiyar, Damla Yay., s. 10.

<sup>116</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dilenci Baba, Damla Yay., s. 25.

<sup>117</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden İndim Şehre, Damla Yay., s. 35.

İncelenen elli eserde cinselliğe gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | 9               | 18        |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 1               | 1         |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | -               | -         |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | -               | -         |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | 4               | 6         |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | -               | -         |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | 3               | 4         |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | 9               | 20        |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | -               | -         |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | -               | -         |
| 11   | Kuklacı              | 70           | -               | -         |
| 12   | Bir Garip Kızcağız   | 105          | 1               | 1         |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | 1               | 1         |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | -               | -         |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 1               | 1         |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | -               | -         |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | 5               | 3         |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | -               | -         |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | -               | -         |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          |                 |           |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | -               | -         |
| 22   | Benim Annem          | 130          | 1               | 1         |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | -               | -         |

|    |                   |     |   |   |
|----|-------------------|-----|---|---|
| 24 | Şeytan Çocuk      | 125 | - | - |
| 25 | Yılanlı Bağ       | 191 |   |   |
| 26 | Cambazın Kızı     | 210 | - | - |
| 27 | Toprak Adamları   | 157 | - | - |
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | 2 | 1 |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | 1 | 1 |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oran (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | -                           | -        |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | 2                           | 1        |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | 1                           | 1        |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | 2                           | 1        |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | 2                           | 2        |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | 9                           | 5        |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | 1                           | 1        |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | -                           | -        |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | -                           | -        |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | 1                           | 1        |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | -                           |          |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | -                           | -        |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | 2                           | 1        |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | 6                           | 6        |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | -                           | -        |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | 2                           | 1        |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | -                           | -        |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | -                           | -        |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | -                           | -        |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | -                           | -        |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | 1                           | 1        |

Tablo 7. Eserlerde cinselliğe gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Cinsellik ögesinin en çok işlendiği kitaplar “Köyden İndim Şehre” ve “Kayıkçı Güzeli”dir. Başa gelen talihsiz olaylar başlığında da incelenen “Köyden İndim Şehre” romanı, kente giden adamın karşısına çıkan kötü kadınlarla yaşadıklarını anlatmaktadır. Ailesini yıkmak pahasına bu kötü davranışlardan vazgeçmeyen kişi, bunun cezasını çok ağır ödemiştir. “Bu adamın bir takım aç gözlü kadınlarla düşüp kalktığı, bazı gözü açık kimselerle olduğunu biliyorduk.”<sup>118</sup> cümlesi onun nasıl bir hayat sürdüğünü göstermektedir. Kitapta kadın-erkek ilişkilerinde cinselliğe doğrudan ve dolaylı yollardan yapılan göndermeler cinsellik konusunun yoğun olarak işlenmesine sebep olmuştur.

“Kayıkçı güzeli”nde babası olmadığı için çalışmak zorunda kalan kızın yaşamı anlatılmaktadır. Yalnız kız, çevredeki insanların cinsel istismarına açıktır. “Kızım neye gelip almıyordun paranı? Şaka ettim yahu. Hem ne olur gel de yüzünü görelim. İnsanın içi açılıyor.”<sup>119</sup> ve “Ağır ol, diyordu. Niyetimizi bozmayalım. Köyün kızı bu.”<sup>120</sup> cümleleri, bu istismarı sergilemektedir. Bu örnekler, kadınların ve kızların düştükleri zor hâlleri gözler önüne sermektedir.

**3.8. Nedeni Belli Olmayan Ölüm:** Şimdiye kadar incelenen konu başlıkları insan veya diğer canlıların günlük hayatta sıkça karşılaştığı durumları ele almaktadır. Fakat bu başlık doğrudan ölümle ilgilidir. Ölüm, canlı bir varlık olan insanın çeşitli nedenlerden dolayı vücut fonksiyonlarının durmasıdır. Kaçınılmaz bir son olan ölüm, bireyin her an içinde hissettiği ve onun hayatını düzenleyen realitedir.

Araştırmada sadece hayata gözlerini yuman canlıların durumu değil, ölüme gönderme yapan cümleler de araştırmaya dâhil edilmiştir. İncelenen “Recep, geçinmelerine yardım olur diye, dedemin kendisine bağışladığı ineği, dedem ölünce, geçinmeleri için kızına vermişti.”<sup>121</sup> cümlesinde adı geçen şahsın dedesinin ölümünden bahsedilir. Fakat onun ne zaman, nasıl öldüğü hakkında bir bilgi verilmemiştir. Buna karşın ölümü dolaylı yollardan anlatan cümleler araştırma kapsamına alınmamıştır. İncelemeye alınmayan “Rahmetli eşim Murat’ı

<sup>118</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 34.

<sup>119</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kayıkçı Güzeli, Ünlü Yay., s. 49.

<sup>120</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age. s.54.

<sup>121</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay., s. 55.

en son üç yıl önce görmüştüm.” cümlesinde adı geçen Murat’ın üç sene evvel vefat ettiği direkt olarak değil de cümle arası bir bilgi olarak sezinletilmektedir. Bu ve buna emsal teşkil edecek kullanımlar üst tarafta belirtildiği üzere araştırmaya konu edilmemiştir.

İncelenen elli eserde ölüme vurgu yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | 5               | 10        |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 5               | 5         |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | 68              | 55        |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | 16              | 23        |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | 35              | 53        |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | 32              | 29        |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | 31              | 46        |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | 15              | 33        |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | 15              | 22        |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | 27              | 35        |
| 11   | Kuklacı              | 70           | 12              | 17        |
| 12   | Bir Garip Kızcağız   | 105          | 26              | 25        |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | 54              | 34        |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | 38              | 42        |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 31              | 22        |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | 9               | 23        |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | -               | -         |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | 8               | 10        |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | 24              | 16        |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 11              | 5         |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | 21              | 15        |
| 22   | Benim Annem          | 130          | 27              | 21        |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | 16              | 10        |
| 24   | Şeytan Çocuk         | 125          | 4               | 3         |

|    |                   |     |    |    |
|----|-------------------|-----|----|----|
| 25 | Yılanlı Bağ       | 191 | 15 | 8  |
| 26 | Cambazın Kızı     | 210 | 36 | 17 |
| 27 | Toprak Adamları   | 157 | 19 | 12 |
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | 19 | 13 |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | 32 | 34 |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | 92                          | 54        |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | 16                          | 10        |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | 14                          | 8         |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | 24                          | 15        |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | 26                          | 20        |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | 9                           | 5         |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | 13                          | 10        |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | 12                          | 9         |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | 36                          | 20        |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | 16                          | 12        |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | 22                          | 11        |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | 28                          | 22        |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | 3                           | 2         |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | 7                           | 6         |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | 3                           | 2         |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | 23                          | 15        |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | 6                           | 6         |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | 27                          | 11        |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | 24                          | 20        |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | 16                          | 9         |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | 24                          | 13        |

Tablo 8. Eserlerde ölüme gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Nedeni belli olmayan ölümler, kitaplarda en çok işlenen konulardan birisidir. Genellikle maddi sıkıntılar içerisinde yetişen karakterlerin yer aldığı Kemalettin Tuğcu'nun eserleri, ölümü işlemesi ve ölümü çeşitli yollarla hatırlatan cümleleri içermesi bakımından oldukça zengin bir kaynaktır.

“Miras Yediler”, “Göçmen Kızı” ve “Süt Kardeşler” eserleri ölüme vurgu yapmasıyla hemen fark edilmektedir. “Miras Yediler”de, amcalarından kalan miras sayesinde düzenli bir hayata kavuşan ailenin yaşadıkları anlatılmaktadır. Ölen kişilere ve ölüme yapılan göndermeler, ölüm konusunun yoğun bir şekilde işlenmesine neden olmuştur.

“Göçmen Kızı”nda ise Gürcistan'dan baskı ve zulüm yüzünden gelen ailenin son ferdi olan küçük bir çocuğun yaşam mücadelesi konu edilmektedir. Akrabalarını birer birer yitiren çocuk, tek başına yoluna devam etmek zorunda kalmıştır. Kitaptaki ölüme vurgu yapan cümlelerin büyük bir kısmı, kahramanın aile fertlerinin vefatını anlatmaktadır.

“Süt Kardeşler”de de başka bir ailenin yanına bırakılan bir kız çocuğunun yaşadıkları aktarılmaktadır. Kitapta, kızın babasının ve kardeşlerinin ölümüne sık sık göndermeler yapılmaktadır. Bu da ölüm konusunun geniş bir biçimde işlenilmesine neden olmuştur.

**3.9. Yaralanma:** Beklenmedik bir anda meydana gelen ve bireye fiziksel yönden zarar veren eylemler sonucunda kişide oluşan bedensel rahatsızlıkların genel adına yaralanma denir. Yaralanma, şiddet eylemleri sonucunda, savaş sırasında veya beklenmeyen anlarda gerçekleşebilir. “Aslında bir bomba bacağını koparmış. Kanım yaradan boşanmış. Göğsümden künyemi almışlar, beni de şehitler sırasına koymuşlar.”<sup>122</sup> cümlesindeki kişi, savaşta yaralanarak bacağını kaybetmiştir. Patlama anında oluşan yaralanma, kişinin sakat kalmasına neden olmuştur.

Bu konu hayvanların yaralanmalarını da içermektedir. Çeşitli nedenlerle yaralanan veya sakatlanan canlılar bu kapsama sokulmuş ve tablolarda yer

---

<sup>122</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dilenci Baba, Damla Yay., s. 26.

almıştır. “Ama hayvancık kirlenmiş, tüyelerine saman, diken kırıntıları karışmış, omuz başında da bir yara açılmıştı.”<sup>123</sup> cümlesi, bu kullanım şeklinin örneğidir.

İncelenen eserlerde yaralanmalara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları şu şekildedir:

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam cümle | Gönderme        | Oranı (%) |
|------|----------------------|--------------|-----------------|-----------|
|      |                      | sayısı       | yapan c. sayısı |           |
| 1    | Köyden İndim Şehre   | 49           | -               | -         |
| 2    | Adam ve Çocuk        | 97           | 2               | 2         |
| 3    | Göçmen Kızı          | 123          | -               | -         |
| 4    | Yapraklar Dökülürken | 69           | -               | -         |
| 5    | Miras Yediler        | 66           | -               | -         |
| 6    | Köylü Çocuk          | 112          | 2               | 2         |
| 7    | Boş Beşik            | 68           | -               | -         |
| 8    | Kayıkçı Güzeli       | 45           | -               | -         |
| 9    | Mehmetçik            | 69           | -               | -         |
| 10   | Bir Ocak Söndü       | 77           | -               | -         |
| 11   | Kuklacı              | 70           | 1               | 1         |
| 12   | Bir Garip Kızcağız   | 105          | 2               | 2         |
| 13   | Babam ve Ben         | 159          | -               | -         |
| 14   | Yetimler Güzeli      | 90           | -               | -         |
| 15   | Dilenci Baba         | 138          | 6               | 4         |
| 16   | Kuyulu Bahçe         | 40           | -               | -         |
| 17   | Annelerin Çilesi     | 161          | -               | -         |
| 18   | Yetim Ali            | 79           | 9               | 11        |
| 19   | Sokak Köpeği         | 146          | 3               | 2         |
| 20   | Dağdaki Yabancı      | 203          | 4               | 2         |
| 21   | Küçük İşportacı      | 142          | -               | -         |
| 22   | Benim Annem          | 130          | 1               | 1         |
| 23   | Küçük Serseri        | 164          | -               | -         |

<sup>123</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yetim Ali, Damla Yay., s. 30.

|    |                   |     |   |   |
|----|-------------------|-----|---|---|
| 24 | Şeytan Çocuk      | 125 | - | - |
| 25 | Yılanlı Bağ       | 191 | 6 | 3 |
| 26 | Cambazın Kızı     | 210 | 4 | 2 |
| 27 | Toprak Adamları   | 157 | 1 | 1 |
| 28 | Köyde Unutulanlar | 144 | - | - |
| 29 | Süt Annem Nazlı   | 93  | 1 | 1 |

| Sıra | Kitabın Adı          | Toplam<br>cümle<br>sayısı | Gönderme<br>yapan c. sayısı | Oranı (%) |
|------|----------------------|---------------------------|-----------------------------|-----------|
| 30   | Süt Kardeşler        | 171                       | -                           | -         |
| 31   | Babasızlar           | 156                       | -                           | -         |
| 32   | Köyden Gelen Kız     | 167                       | -                           | -         |
| 33   | Kız Evlat            | 162                       | 2                           | 1         |
| 34   | Annemin Hikâyesi     | 128                       | -                           | -         |
| 35   | El Kapısı            | 191                       | -                           | -         |
| 36   | Köydeki Arkadaşım    | 126                       | 3                           | 2         |
| 37   | Sokaktan Gelen Çocuk | 132                       | -                           | -         |
| 38   | Can Yoldaşları       | 178                       | 2                           | 1         |
| 39   | Güllü Bahçe          | 130                       | -                           | -         |
| 40   | Çocuk İhtiyar        | 209                       | 20                          | 10        |
| 41   | Hacıbaba             | 129                       | -                           | -         |
| 42   | Büyüklerin Günahı    | 142                       | 1                           | 1         |
| 43   | Küçük Bey            | 109                       | 1                           | 1         |
| 44   | Balıkçının Kızı      | 135                       | -                           | -         |
| 45   | Küçük Hanım          | 149                       | -                           | -         |
| 46   | Tanrı Misafiri       | 95                        | -                           | -         |
| 47   | Bir Dağ Masalı       | 236                       | 16                          | 7         |
| 48   | Küçük Erkek          | 119                       | 2                           | 2         |
| 49   | Doğduğum Ev          | 173                       | 1                           | 1         |
| 50   | Satılan Çocuk        | 184                       | -                           | -         |

Tablo 9. İncelenen eserlerdeki yaralanmalara gönderme yapan cümle sayısı ve yüzdelik oranları

Yaralanma olaylarının en fazla bulunduğu eserler “Yetim Ali” ve “Çocuk İhtiyar”dır. “Yetim Ali”de meydana gelen yaralanmaların nedeni şiddettir. Yol keserek haraç almak isteyen çete, sergilediği fiziksel şiddetle birçok kişinin yaralanmasına neden olmuştur. İsteklerine karşı gelenler, feci şekilde dövülmüş ve yaralanmıştır. Eserdeki yaralanma olaylarının tamamı fiziksel şiddet kaynaklıdır.

“Çocuk İhtiyar” kitabı da birçok yaralanma eylemini bünyesinde barındırmaktadır. Bu eserdeki yaralanmaların hemen hepsi savaşta meydana gelmiştir. Çünkü eski bir subayın karşılaştığı zorlukları anlatan eser, kahramanın savaş anılarını ve orada yaşananları aktarır. “Hayrettin ancak Sakarya Meydan Savaşı’na yetişmiş, orada, canla başla çarpışmış ve yaralanmıştı.”<sup>124</sup> cümlesi Kurtuluş Savaşı’nda yaşananlardan sadece biridir. Bunun gibi pek çok olay eserde anlatılmıştır.

---

<sup>124</sup> Tuğcu, Kemalettin; Çocuk İhtiyar, Damla Yay., s. 19.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **4. İNCELENEN ROMANLARIN OLAY ÖRGÜLERİ**

Bu bölümde çeşitli unsurlar bakımından ele alınan ölüm ve şiddet konusunun incelenen kitaplardaki somut yansımaları üzerinde durulacak ve eserlerin olay örgüleri hakkında kısa bilgiler sunulacaktır.

#### **4.1. Köyden İndim Şehre**

Kitapta, köyden kente göçün sonucunda oluşan uyum sorunu ve bunun bir aileyi nasıl yıkılmanın eşiğine getirdiği anlatılmaktadır. Eserde en çok bulunan başlıklar, başa gelen talihsiz olaylar, şiddet ve cinselliktir. Başa gelen talihsiz olayların oluşum nedeninin büyük bir kısmı, köyden kente göçün beraberinde getirdiği değişim sürecidir. Şiddetin başlıca nedeni de, köyde vekil olarak bırakılan adamın köylüye baskısı ve aile içinde erkeklerin kadınlara karşı kötü davranışlarıdır. Özellikle kırsal kesimde, erkeklerin kadınlara bakış açısının ve davranış biçimlerinin sergilendiği cümleler şiddet içermektedir.

#### **4.2. Adam ve Çocuk**

“Adam ve Çocuk”ta küçük bir kız çocuğunun para için kaçırılması ve bundan sonra meydana gelen enteresan olaylar anlatılmaktadır. Çocuğu kaçıran kişi, kızın sevgisinden etkilenerek yaşadığı kötü hayatı bırakmıştır. Romanda rastlanılan olumsuzlukların başında, şiddet ve başa gelen talihsiz olaylar gelmektedir. Şiddete vurgu yapan cümlelerin büyük bir kısmı, kızı kaçıran kişilerin yaşantılarına aittir. Adam kaçırma, gasp, yaralama ve cinayet gibi bütün fiili şiddet örnekleri, kızı alıkoyanların hayatlarının bir parçasıdır ve kitapta bunlardan sıkça bahsedilmiştir. Yaşanan talihsiz olaylar ise, kızın kaçırılışından sonra yaşanmıştır.

#### **4.3. Yapraklar Dökülürken**

“Yapraklar Dökülürken”, babanın kötü davranışları yüzünden parçalanmış bir ailede, yalnız kalmış bir çocuğun yaşadıklarını ve babanın aile fertlerine baskısını anlatmaktadır. Romanda hastalık, şiddet, başa gelen talihsiz olaylar ve nedeni belli olmayan ölümler zengin bir biçimde ele alınmıştır. Ölüme gönderme yapan cümleler, aile reisinin babasının ve annesinin vefatına dairdir. Hastalığa gönderme yapan cümlelerde ise, içki ve diğer kötü alışkanlıkların neden olduğu felç ile babanın ölümüne kadar yaşananlar ifade edilmiştir. Başa gelen talihsiz olayların bulunduğu ifadelerde, başta kadın olmak üzere tüm aile fertlerinin yaşadıkları konu edilir. Kadın ve çocukların yaşadığı duygusal yıkım ile babanın düştüğü hâl, insan için gerçekleşmemesi umulan durumlardır. Şiddet içeren cümlelerin hemen hepsi, babanın çocuklarına ve eşine karşı yıpratıcı karakterini sergileyen ifadelerdir. Psikolojik şiddet, eserde yoğun bir biçimde bulunmaktadır.

#### **4.4.Mehmetçik**

“Mehmetçik” adlı roman, küçük yaşta babası ölen, dedesi ile büyümüş bir çocuğun ve annesinin yaşadıklarını anlatmaktadır. En çok kullanılan öğeler şiddet, başa gelen talihsiz olaylar ve nedeni belli olmaya ölümlerdir. Şiddete gönderme yapan cümlelerin büyük bir kısmı, gelin-kaynana çatışmasında kaynana rolündeki kadının davranışlarına aittir. Erken yaşta hayata gözlerini yuman babanın ölüm nedeni belirtilmemiştir. Talihsiz olaylarla en fazla karşılaşan kişi şüphesiz kahramanın annesidir. Gelinin gittiği evde yaşadıkları, yalnızlığı ve tanık oldukları bütün kadınlar için korkulan bir hâldir.

#### **4.5. Boş Beşik**

Eser, annesini ve babasını hayatında hiç görememiş Sudanlı bir çocuğun başından geçenleri anlatmaktadır. Ten rengi ve milleti yüzünden, arkadaşları ve çevresi tarafından dışlanan Mergup, toplumsal ve psikolojik şiddetin bütün yönlerini tanımıştır. Bu nedenle, eserde şiddete vurgu yapan cümleler zengin bir biçimde kullanılmıştır. Ayrıca babasının, annesinin ve kendisinin başına gelen ilginç ve bir o kadar da acıklı durumlar, başa gelen talihsiz olaylara örnek teşkil etmektedir. Bundan ötürü kitapta en sık rastlanan öğeler şiddet ve başa gelen talihsiz olaylardır.

#### **4.6. Bir Ocak Söndü**

Romanda, anne ve babası şehre giden ve bir daha dönmeyen çocuğun hayat hikâyesi anlatılmaktadır. Şehre gittikten sonra ayrılan ve köylerine dönmeyen çift, birçok talihsizlikle karşılaşmıştır. Eserde sıkça görülen başa gelen talihsiz olaylar, “Köyden İndim Şehre”deki gibi uyum sorununun bir sonucudur. Ayrıca annesiz ve babasız yaşamak zorunda kalan kahraman, yalnızlığı ve kimsesizliği dolayısıyla talihsiz olayları yakından tanımıştır. Ölüme gönderme yapan cümlelerin birçoğu, kahramanın şehirde vefat eden babasına atıfta bulunmaktadır. Bunlara ilaveten ölümü işaret ederek verilen öğütlerle de sıkça karşılaşmaktadır.

#### **4.7. Miras Yediler**

Yoksulluk ve perişanlığın en acı hâllerinin anlatıldığı “Miras Yediler”de, maddi olanakların insan yaşamını nasıl etkilediği anlatılmaktadır. Ekonomik sıkıntı yüzünden, bakkalla evlenmek zorunda kalan kız ve çıraklık için okuldan ayrılacak genç, amcalarından kalan miras sayesinde farklı bir dünyaya adım atmışlardır. Kitapta, nedeni belli olmayan ölümler ve talihsiz olaylar sıkça kullanılmıştır. Ölüme işaret eden cümlelerin büyük bir kısmı, onlara miras bırakan amcaları ve onun oğlunun vefatına dairdir. Başa gelen talihsiz olaylar ise maddi sıkıntılar yüzünden bunalmışlığı ve yoksulluğu sergilemektedir.

#### **4.8. Göçmen Kızı**

“Göçmen Kızı” adlı romanda, Gürcistan’dan gelen bir ailenin yaşadıkları ve bu ailenin en küçük ferdi olan çocuğun başından geçenler anlatılmaktadır. Çocuğun ailesindeki bütün bireyler, o çok küçükken ölmüştür. Hayatta yalnız kalan ve bütün sorumlulukları tek başına taşımak zorunda kalan çocuk, çok çeşitli talihsizlikler yaşamıştır. Ölüme gönderme yapan cümlelerin birçoğu da, kahramanın aile fertlerinin vefatıyla ilgilidir.

#### **4.9. Kayıkçı Güzeli**

“Kayıkçı Güzeli”nde, babası öldüğü için evini geçindirmek zorunda kalan küçük bir kız anlatılmaktadır. En fazla karşılaşılan öğeler nedeni belli olmayan ölümler ve talihsiz olaylardır. Küçük yaşına rağmen ev geçindirmek mecburiyetindeki kızın yaşadıkları ve yoksullukla boğuşması, başa gelen talihsiz

olayların en bilinen örnekleridir. Ölüm konusunda yapılan göndermeler çocuğun babasının ölümüyle ilgilidir.

#### **4.10. Köylü Çocuk**

Eserde, okumak uğruna köyünden kalkarak şehre giden bir çocuğun hayat mücadelesi anlatılmaktadır. Ablasının kocasının şiddetine maruz kalan ve bütün yakınlarını kaybeden çocuk, birçok talihsizliği acı bir şekilde yaşamıştır. Kahramanın ablası da, eşi tarafından gördüğü kötü muamele sonucu hastalanarak hayatını kaybetmiştir. Bu olaylar dizisi, talihsiz olayların en kötü biçimleridir. Ablasının, ona iyi bir gelecek hazırlamak için didinen ustasının ve o askerdeyken vefat eden annesinin hatırlatıldığı cümleler, ölüm temasının yoğun olarak işlenmesine neden olmuştur.

#### **4.11. Kuklacı**

Kitap, yetmiş beş yaşındaki bilgili, olgun bir insanın aile içi çatışmalardan bıkararak bir kuklacı dükkânı açmasını ve torunu Yıldız ile iletişimini anlatmaktadır. Eserde şiddet öğeleri bolca bulunmaktadır. Nedeni de, aile halkının yaşlı insana uyguladığı baskı ve onun imkânlarından faydalanma isteğidir. Yakınlarının bu tutum ve davranışlarından bıkan karakter, ayrı bir eve çıkarak bu psikolojik ve ekonomik şiddetten kurtulmuştur.

#### **4.12. Bir Garip Kızcağz**

Eserde, fidye için kaçırılan İnci'nin, evlatlık olarak verildiği ailede yaşadıkları anlatılmaktadır. Kızın kaçırılışı ve yaşadıkları, fiziksel ve duygusal şiddetin en ağır biçimleridir. Şiddet unsurlarının geniş bir şekilde kullanılma nedeni budur. Küçük bir kızın ailesinden uzakta olması ve kötü şeylere maruz kalması, yaşanan en talihsiz olaylardandır. Romanda, yürütülen kaçırma oyununda aktif rol oynayanların ölümüne dair çokça gönderme bulunmaktadır.

#### **4.13. Babam ve Ben**

Kitapta babası ve Arap yardımcısıyla yaşayan bir çocuğun hayatı anlatılmaktadır. Kahramanın annesi sadece kendini düşünmüş, çocuğu ve ailesiyle hiç ilgilenmemiştir. Kadının; çocuğuna, kocasına ve kaynanasına uyguladığı duygusal şiddet; halasının, evinde kalan kız çocuğu üzerinde kurmaya çalıştığı

hâkimiyet, şiddet öğelerinin artmasına neden olmuştur. Yine ailedekilerin ölümlerinin (çocuğun annesi, babası, bakıcısı) sık sık hatırlatılması, romandaki ölümle ilgili göndermelerin sayısını arttırıcı bir eylemdir.

#### **4.14. Yetimler Güzeli**

Eserde, babası öldüğü için onun şefkatinden ve koruyuculuğundan mahrum kalan çocukların (özellikle kız çocukları) yaşam mücadelesi aktarılmaktadır. Kızın babasına ihtiyacı ve onun ölümüne yapılan göndermelerle ölüm başlığı geniş bir yer tutmaktadır. Çok küçük yaşlardan itibaren baba sevgisinden, ilgisinden yoksun büyüyen çocukların tanık olduklarını da, başa gelen talihsiz olaylar arasında değerlendirmek mümkündür.

#### **4.15. Dilenci Baba**

Romanda, hayatını yardıma muhtaç kimselere adayan bir dilencinin yaşam öyküsü anlatılmaktadır. Kore Savaşı'nda esir düşen ve binbir zorlukla mücadele eden kahraman, yurda döndüğünde de hayatın zorluklarıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Kişinin başına gelebilecek zorlukları tüm ağırlığıyla yaşayan adamın hayatı, başa gelen talihsiz olaylar konusunun geniş bir şekilde işlenmesine neden olmuştur. Kahramanın, yakınlarının ölümüne atıfta bulunması ve savaşla ilgili anılarını anlattığı kısımlar, ölüm ve savaş temalarının yoğun olarak kullanılmasına neden olmuştur.

#### **4.16. Kuyulu Bahçe**

Susuz, ıssız bir köyde yaşayan tek çocuklu bir ailenin, köye gelen mühendis ile değişen hayatını konu etmektedir. Mühendisin köy için yaptıkları ve köyün buna tepkisi güzel bir şekilde aktarılmıştır. Köyün birçok imkândan mahrum olması ve köylülerin yaşadığı ilkel hayat, talihsiz olaylar başlığının sıkça kullanılmasına neden olmuştur.

#### **4.17. Annelerin Çilesi**

Eserde, anne-babasının ayrılmasıyla annesinde kalan, fakat miras için üvey anne tarafından kandırılmak için çabalanan bir çocuğun mücadelesi verilmektedir. Romanda özellikle şiddete vurgu yapan cümleler ön plândadır. İkili ilişkilerde şiddetin etkili bir yol olarak görüldüğü kitapta; erkeğin kadına, öğretmenin öğrenciye uyguladığı şiddet dikkat çekmektedir.

#### **4.18. Yetim Ali**

Romanda, annesi ve babası ölmüş Ali'nin yaşadığı talihsiz olaylar anlatılmaktadır. Hayvanlara uygulanan şiddetin dikkat çektiği eserde, Ali'nin dünyada yalnız başına kalması ve bütün zorluklara tek başına göğüs germesi göze batmaktadır. Bu nedenle şiddet ve talihsiz olaylar öğeleri eserde geniş yer tutar.

#### **4.19. Sokak Köpeği**

Yıllarca yoksulluk çeken aileye, büyük bir miras kalır. Bu parayla rahat bir şekilde yaşamlarını sürdürürler. Fakat aldıkları yeni evlerinde komşuları onlara bir türlü rahat vermez. Çocuk karakterin babasının ölümü her şeyi değiştirir. Annelerinin evlenmeyi düşündüğü kişi, iki kardeşin eğitimle ilgili haklarını elinden almaya çalışmaktadır. Çocukların bu zor mücadelesini ve komşuluk ilişkilerini anlatan eserde, şiddetin sosyal boyutu ön plâna çıkmaktadır. Torununa şiddet eğilimlerini aşılayan dede, bunun en somut örneğini davranışlarıyla verir. Kadınla parası yüzünden ilişki kurmak isteyen adamın kadına ve çocuklara karşı davranışları da, ekonomik ve duygusal şiddete sık sık göndermeler yapmaktadır.

#### **4.20. Dağdaki Yabancı**

Eser, bir dağ köyüne yerleşen doktorun halk tarafından dışlanışını, onun köyden uzaklaşması için girişilen fiziksel, duygusal ve ekonomik şiddeti anlatmaktadır. Köylüler, yabancıyı uzaklaştırmak için akla gelebilecek tüm şiddet içeren tutum ve davranışları sergilemektedir. Ailesi öldüğü için dayısının yanında kalan kıza karşı girişilen psikolojik hareket da göze çarpmaktadır. Bu nedenle kitapta şiddet unsurlarına bolca başvurulmuştur.

#### **4.21. Küçük İşportacı**

Romanda, babası öldüğü için çalışmak ve ev geçindirmek zorunda kalan küçük bir çocuğun mücadelesi, sıkıntıları başarılı bir şekilde anlatılmaktadır. Çok küçük yaşta hayatın ağır yüzü ile tanışan çocuğun makûs talihi ve para kazanmak uğruna maruz kaldığı şiddet, hayatın nice zorluklarla dolu olduğunu göstermektedir. Şiddete vurgu yapan cümlelerin ve yaşanan talihsiz olayların çokluğu eserde dikkat çekmektedir.

#### **4.22. Benim Annem**

Eserde, hayata sıkı sıkıya sarılan çocuğun ve annesinin, verdikleri çetin mücadele sergilenmektedir. Annenin sergilediği fedakârlık büyük takdir toplamıştır. Çocuğun ve annesinin yaşadıkları, gerçekleşmemesi ümit edilen durumların başında yer almaktadır. Ayrıca genç kadın, iş hayatında birçok zorlukla karşılaşmış ve ezilmeye çalışılmıştır.

#### **4.23. Küçük Serseri**

Üvey babasının uyguladığı şiddet ve baskı yüzünden sokaklara düşen, edindiği kötü arkadaşlarla hapse giren bir çocuğun çileli hayatı anlatılmaktadır. Üvey babanın çocuğa davranışlarında, sokakta yaşamak zorunda kalan çocuğun çetelerle mücadelesinde şiddet her zaman ön plândadır. Özellikle sokakta, şiddet hiyerarşiyi belirleyen faktör konumundadır. Küçük yaşta yetim kalan, kötü insanlarla yaşamak durumunda olan ve sokakları kendine mesken edinen çocuğun yaşadıkları da oldukça kötüdür.

#### **4.24.Şeytan Çocuk**

Eser, kendini kanıtlamak ve iş bulabilmek için köyden şehre tek başına giden bir çocuğun mücadelesini anlatmaktadır. Ailede babanın bireylere karşı tutumu, köydeki ağanın ırgatları ezme çabası ve bakıcı kadının onu evden attırmak için hazırladığı komplolar, şiddet içeriğini arttıran durumlardır. Ayrıca çocuğun tek başına giriştiği mücadelede yaşadığı talihsiz olaylar oldukça fazladır.

#### **4.25. Yılanlı Bağ**

Eser, ağa baskısı yüzünden geri kalmış bir köye atanan öğretmenin cahillikle mücadelesini konu almaktadır. Şahin adındaki ağa, köylünün elindeki tüm maddi varlıkları almıştır. Onun insanlara davranışı orta çağın derebeyliklerini hatırlatmaktadır. Susuz ve tüm teknolojik gelişmelerden yoksun yaşayan köylüler de, acınacak hâldedir.

#### **4.26. Cambazın Kızı**

Eserde, cambazlık yaparak geçimlerini sağlayan iki çocuğun giriştikleri zorlu hayat sınavı işlenmektedir. Kız, bakıcılık yaparken erkek çocuk da marangozluk ve cambazlık yapmaktadır. Gittikleri her ortamdan dışlanan çocuklara sahip çıkan yaşlı adam, onların bambaşka bir hayata adım atmalarını

sağlamıştır. Çocuklara karşı uygulanan psikolojik şiddet eserde belirgin olarak görülmektedir.

#### **4.27. Toprak Adamları**

Eser, ağılık sisteminin getirdiği ağır sonuçları, aile içindeki ayrımcılığı ve ezilen ırgatların durumunu dile getirmekte oldukça başarılıdır. Ağanın, ağa vekilinin köylülere karşı tutumları, çocuğun şehirdeki bakıcı tarafından dışlanması şiddet ögesinin yoğun olarak işlenme sebebidir.

#### **4.28. Köyde Unutulanlar**

Roman, eşi tarafından terk edilen bir kadının ve oğlunun, şehre giderek hayatlarını orada sürdürmelerini anlatmaktadır. Kadına, toplum ve eşinin ailesi tarafından uygulanan psikolojik ve ekonomik şiddet, şiddetin eserde geniş bir şekilde yer tutmasına yol açmıştır.

#### **4.29. Süt Annem Nazlı**

Bu romanda, annesi ve babası öldüğü için köylüler tarafından büyütülen bir çocuğun yaşadıklarını anlatılmaktadır. Eserde, çocuğun vefat eden anne-babasına yapılan göndermeler ölümün sıkça vurgulanmasına neden olmuştur.

#### **4.30. Süt Kardeşler**

Roman, annesinin hastalığı nedeniyle fakir bir aileye bırakılan kız çocuğunun, bu ailede yaşadıklarını ve öz annesine kavuşmasını konu almaktadır. Kızın vefat eden babasına ve öldüğü zannedilen annesine yapılan göndermelerle ölüm konusu eserde yoğun olarak işlenmiştir.

#### **4.31. Babasızlar**

Üvey babasının elinde büyüyen Murat, hem çalışmakta hem de okumaktadır. Çocuk, babasının baskısından bıkmıştır. Kendisi gibi babasız büyüyen Gülçin'le de çok yakın bir ilişki yaşamaktadır. Kitapta, üvey babanın uyguladığı şiddet ön plâna çıkmıştır. Ayrıca romanda babasız büyüyen iki çocuğun yaşadığı talihsizlikler gözler önüne serilir.

#### **4.32. Köyden Gelen Kız**

Köyden eğitim uğruna gelen kız, kaldığı ailede hizmetçi olarak kullanılmak istenmektedir. Kaldığı evdeki kadının ve kızlarının, onu sürekli olarak aşağılamaya ve hizmetçi olarak kullanmaya çalışmaları, psikolojik ve ekonomik şiddetin geniş olarak işlenmesine neden olmuştur. Ayrıca bu roman, toplumda kadınların ve kızların yaşadığı zorlukları, maruz kaldıkları şiddeti işlemesi açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Roman kahramanının tüm kadınlar ve kızlar adına giriştiği mücadele takdire şayandır.

#### **4.33. Kız Evlat**

Kız olduğu için başta annesi olmak üzere herkes tarafından dışlanan Cahit'in acı dolu hayatını anlatan eser, kızların ve kadınların yerlerini sorgulaması yönüyle son derece önemlidir. Annesi ve diğer akrabaları tarafından dışlanan Cahit'in maruz kaldığı şiddet ve sevgisiz, kimsesiz, yalnız büyüyen kızın durumu eserde hemen dikkati çekmektedir.

#### **4.34. Annemin Hikâyesi**

Eser, köye gelen mühendis ile evlenen kadının kocası için yaptıklarını, sıkıntılarını ve toplumdan gördüğü baskıyı anlatmaktadır. Şiddetin sosyal ve psikolojik boyutuna romanda sıkça gönderme yapılmaktadır.

#### **4.35. El Kapısı**

Ailesini geçindirmek ve eğitime devam edebilmek için bakıcılık yapan kız çocuğunun yaşam mücadelesinin konu edildiği eserde, kıza uygulanan duygusal şiddet belirgin bir şekilde görülmektedir. Küçük yaştan itibaren çalışmak zorunda kalan ve kimsesiz olan çocuğun durumu da talihsiz olaylarla doludur. Bu da talihsiz olaylar başlığının sıkça vurgulanmasına neden olmuştur.

#### **4.36. Köydeki Arkadaşım**

Doktor ve ailesi kısa süreliğine köye gitmiştir. Burada hasta olarak getirilen çocuğun durumu herkesi şaşırtmıştır. Bütün yakınlarını kaybeden çocuk, muhtarın işlerini gören bir ırgat gibi çalıştırılmıştır. Çocuğa uygulanan fiziksel, ekonomik ve duygusal şiddet, eserde hemen göze çarpmaktadır. Ayrıca kimsesiz kalan çocuğun başına gelenler de talihsizliklerle doludur.

#### **4.37. Sokaktan Gelen Çocuk**

Eserde, anne-babasının gururu yüzünden hayatları mahvolan iki çocuğun sokaklarda verdiği yaşam mücadelesi ve başlarından geçen tehlikeli olaylar konu edilmektedir. Anne-babası arasında sıkışan çocuklar, korumasız ve kimsesiz kalmıştır. Kız ve erkek çocuğun ebeveynlerinden gördüğü şiddet ve düştükleri kötü hâl, bütün yönleriyle tasvir edilmeye çalışılır.

#### **4.38. Can Yoldaşları**

Üvey anne baskısı yüzünden hizmetçi olarak bir aileye verilen kız, orada bambaşka bir hayata adım atmıştır. Tüm cahilliğini ve ürkekliğini üzerinden atan kız, köyde kadınların ve kızların yerini sorgulamaktadır. Üvey annesi ve gittiği evdeki kadının ona karşı şiddet dolu davranışları, bütün boyutlarıyla anlatılmaya çalışılır. Kızların yaşadığı birçok talihsizlik de dikkat çekici boyuttadır.

#### **4.39. Güllü Bahçe**

Köye yerleşmek zorunda kalan babanın ve oğlunun, burada hayata sıfırdan başlamalarını konu edinen eserde, çocuk ile babanın yaşadıkları bütün yönleriyle anlatılmaktadır. Lüks bir yaşantıdan yokluklarla dolu bir hayata düşen kişilerin ruh hâlleri, mücadeleleri ve çektikleri sıkıntılar ayrıntılarla anlatılmıştır.

#### **4.40. Çocuk İhtiyar**

Eserde, albaylığa kadar yükselmiş Hayrettin Bey'in, görevinden ayrıldıktan sonraki hayatı anlatılmaktadır. Kahramanın askerlik anılarının genişçe yer alması, romanda savaş öğelerinin büyük yer tutmasına neden olmuştur. Eşi tarafından psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalan Hayrettin Bey'in bu durumu da şiddet ögesinin sıkça vurgulanmasına yol açmıştır.

#### **4.41. Hacıbaba**

Para kazanmak için babasıyla şehre gelen çocuk, hastalıklar ve üzücü olaylar yüzünden çok zor şartlarda yaşamak zorunda kalmıştır. Yalnızlığın yanında, onu ezmek ve ondan faydalanmak isteyen kişilerin sert tutumları, genç kahramanı oldukça yıpratmıştır. Çocuğun maruz kaldığı kötü davranışlar ve yaşadıkları, şiddet ve talihsiz olaylar başlığının, metin içerisinde geniş yer tutmasının sebebidir.

#### **4.42. Büyüklerin Günahı**

Anne-babalarının gururları ve iç çekişmeleri yüzünden hayatı kararan iki kardeşin başından geçen olaylar, etkileyici bir biçimde anlatılmıştır. Bu roman, ebeveynlerin, tutum ve davranışlarıyla çocukların yaşamlarını nasıl etkilediğine önemli bir örnektir. İki kardeşin karşılaştığı aile içi şiddet ve hayatta yapayalnız kalmalarından doğan talihsiz olaylar dizisi eserde hemen göze çarpmaktadır.

#### **4.43. Küçük Bey**

Eserde, iyi bir eğitim alması için başka bir ailenin yanına verilen çocuğun yaşadıkları konu edilmektedir. Yetiştirildiği aileyi benimseyen, onları çok seven çocuk; gerçek ailesiyle sorunlar yaşamaktadır. Özellikle üvey annesi tarafından dışlanan Küçük Bey'in karşılaştığı psikolojik şiddet ve kitabın tamamında sıkça görülen fiziksel şiddet, bu romanda hakim unsurdur.

#### **4.44. Balıkçının Kızı**

Babası o küçükken ölen Feride, hayatın bütün yükünü omuzlamak zorunda kalmıştır. Ailesinin geçimini sağlamak için balıkçılık ve kayıkçılık yapan kız, çoğu kez duygusal, fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalır. Özellikle köylerine gelen yazlıkçılar, ona ve köylülere karşı sert bir tutum içerisine girmiştir. Romanda şiddetin hemen her boyutu yoğun olarak bulunmaktadır.

#### **4.45. Küçük Hanım**

Annesi ve babasını çok küçük yaşlarda kaybeden Serpil'in, teyzesinden başka kimsesi kalmamıştır. Onlar da ekonomik kaygılarla Serpil'i emekli bir paşaya evlatlık olarak vermiştir. Bambaşka bir dünyaya adım atan Serpil, dedesinin maddi imkanlarından faydalanmak isteyenler ve onu ezmeye çalışanlarla mücadele etmektedir. Eserde ekonomik ve psikolojik şiddet örnekleri yoğun olarak yer almaktadır. Ayrıca çocuğun hayatta karşılaştığı olaylar ve durumlar da, birçok talihsizliği beraberinde getirmiştir.

#### **4.46. Tanrı Misafiri**

Geçim sıkıntısıyla boğuşan aile, yardıma muhtaç yaşlı adamı evlerine kabul etmiş ve ona kol kanat germiştir. O andan itibaren ailenin durumu iyileşmeye başlamıştır. İhtiyar adam, rehberlik ederek onların doğru yolu

bulmalarını sağlamıştır. Romanda, ailenin maddi nedenlerden ötürü düştüğü kötü hâller ve çektikleri sıkıntılar detaylıca anlatılmıştır.

#### **4.47. Bir Dağ Masalı**

Doktor Kenan Bey, Toroslar'da kan davası yüzünden perişan olmuş halka yardım etmeye çalışmaktadır. Kan davası nedeniyle birçok aile mahvolmuş ve erkeklerin tümü ölmüştür. Kenan Bey, bu insanlara yardım eli uzatmış ve onları refaha kavuşturmuştur. Köyde ağa sıfatını taşıyan kişi köylüye fiziksel, duygusal ve ekonomik şiddet uygular. Ayrıca çıkan çatışmalar, kavgalar ve cinayetler fiziksel şiddetin boyutları hakkında önemli veriler sunmaktadır.

#### **4.48. Küçük Erkek**

Babasının ölümüyle ortada kalan genç adam, kendisi gibi yetim olan arkadaşı ile hayat mücadelesi vermektedir. Hem kahramanın hem de arkadaşının kötü talihi ve yaşadıkları talihsizlikler, onların hayatlarına başka bir boyut katmıştır. Bu sebeple şiddet ve başa gelen talihsiz olaylara bu romanda da bolca rastlamak mümkündür.

#### **4.49. Doğduğum Ev**

Ekrem Bey, kendini ve tüm varlığını çocukları için harcamış bir kişidir. Fakat çocuklarının ona karşı davranışları son derece kötüdür. Yaşlı adama değer verilmemektedir. Onun maddiyatını ele geçirmek için her türlü yola başvurulmakta ve ihtiyara evde şiddet uygulanmaktadır. Ekonomik ve psikolojik şiddetin yoğun olarak işlendiği eserde, aile içi şiddet de geniş yer tutmaktadır.

#### **4.50. Satılan Çocuk**

Eser, annesi, babası ölen ve dayısı tarafından başka birine satılan çocuğun hayat hikayesini anlatmaktadır. Kimsesi olmayan çocuk, tüm köylü tarafından dışlanmış ve her fırsatta şiddete maruz bırakılmıştır. Fakat evlatlık olarak verildiği adam, ona sahip çıkmıştır. Bu kişinin evlendiği kadın da çocuğu aileden atmaya çalışmıştır. Çocuğun hayatı boyunca karşılaştığı duygusal şiddet içeren davranışlar, romanda ayrıntılarıyla tasvir edilmektedir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### KİTAPLARDA SIKÇA RASTLANAN DİĞER OLUMSUZLUKLAR

Kemalettin Tuğcu; eserlerinin konusu, olay örgüsü, karakterlerinin yapısı ve verdiği toplumsal mesajlarla bir dönem insanının vazgeçilmezidir. Özellikle çocuklar, onun kitaplarını ilgiyle takip etmektedir. Fakat Tuğcu'nun eserleri, içerdiği ölüm ve şiddet unsurlarıyla çok eleştirilmektedir. Çocuklara okuma alışkanlığı edindirmesine rağmen sezinlettiği bilgilerle çocukları psikolojik ve sosyal açıdan olumsuz etkilediği dile getirilmektedir. Birçok araştırmacı ve akademisyen bu eserlerin çocuklar için uygun olmadığını iddia etmektedir. Bu araştırmada da aynı düşünce desteklenmektedir. İncelenen eserlerde belirlenen temalar bu düşüncenin doğruluğunu teyit etmektedir.

Kitaplardaki ölüm ve şiddet öğelerini daha net görebilmek için örnek olarak “Köylü Çocuk” kitabı incelenmelidir. Romandaki ana kahraman bir çocuktur. Babası Almanya’ya çalışmak üzere gitmiş ve bir daha dönmemiştir. Annesi ise köylü bir kadındır. Zorluğun her çeşidini tanımış olan bu kadın, evlatlarını okutabilmek için binbir güçlüğe göğüs germiş fedakâr bir annedir. Kızı, şehirden bir erkekle onun rızası olmadan evlenmiştir. Bu izdivaç, bir bakıma kızın sonu olmuştur. Eşi olacak adam, onu sağlıklı-hasta demeden çalıştırmış ve hastalanıp ölmesine neden olmuştur. Eşi en yalnız anlarında bile ona destek olmak yerine kendi menfaati için köle gibi kullanmaya çalışmıştır. Bu kısımlar hemen her kitapta karşılaşılabilecek cefakâr kadın tipine örnektir.

Azimli, istekli, yetenekli, geniş bir dünya görüşüne sahip kahraman, eğitim uğruna kasabasındaki evinden kalkarak ablasının yanına gitmiştir. Umutlarla gittiği bu ev bir cehenneme dönüşmüştür. Eniştesi kendisini okutmak maksadıyla getirtmiş, ama kendi çıkarları için başta eğitim olmak üzere onu bütün haklarından mahrum etmiştir. Bunları yaparken de her an şiddet uygulamıştır. Çocuk, hayatında görmediği kadar şiddete maruz kalmıştır. Bu yaşanan olaylar

dizisi aşığıda geniş bir şekilde incelenilecek, “Erken yaşıta sorumluluk ve hayatın ağır yüzü” başlığı ile “Yalnız kalmış çocuk profili” başlığının bu kitaptaki karşılığıdır. Çevredeki insanların yardımıyla eniştesinin elinden kurtulan çocuk, kendisine sahip çıkan ve mesleki alanda ilerlemesini sağlayan ustasının yanına yerleşmiştir. Tam her şey yoluna girdi derken askerden döndüğünde hayalini kurduğu bütün güzelliklerin mahvolduğunu ve biricik annesinin öldüğünü görecektir. Ustasının eşi ve etrafındakiler, onu köylü diye hor görecek ve kabullenmeyecektir. O da, bu şehirli-köylü çatışmasına mağlup olarak geldiği yere, köyüne gidecek hayatını burada idame ettirecektir.

“Çocuklar, bilişsel yapısı itibarıyla gerçek olaylarda yetişkinler gibi mantıksal ilişkiler kuramaz. Bu nedenle çevresindeki bütün olayları kendi mantığıyla değerlendirip kendine göre sonuçlar çıkartır. Dahası düş ile gerçek yer yer çocukların yaşamında iç içedir. Bu nedenle çocuklar izledikleri, okudukları şeylerle kolayca özdeşleşip gerçeklik boyutunu bir anda yitiriverirler.”<sup>125</sup> Hayata henüz ayak basan, yetişkinlerin dünyasına yeni giren ve bu dünyadaki yerini sorgulamaya çalışan çocuk, okuduğu kitaplarda kendini bulur. Çocuklar, okuduğu veya dinlediği kitap kahramanlarının yerine kendilerini o kadar iyi yerleştirirler ki o karakterle kendi kişiliği arasında sarsılmaz bir köprü oluşturur. Her kitap çocuk için yeni bir dünya, farklı bir oyun, değişik evrenlere gezi, mükemmel bir arkadaş ve aynı zamanda hayatın bir tanıtımıdır. Böyle bir düşünce yapısına sahip küçük bireylerin okuduğu kitaplar da konu, olay örgüsü, karakterlerin özellikleri ve tema bakımından eksiksiz olmalıdır. İyi bir çocuk kitabında bulunması gereken özellikler şunlardır:

- “Yazarlar, okurlarıyla bir duygu ve düşünce alışverişinde olurken, eserlerinde politik ve ideolojik güdümlülüğe yönelmemelidir.
- Okunan kitaplar, çocuklardaki güven duygusunu artırmalıdır.
- Okunan eser aile, yurt, ulus, doğa ve hayvan sevgisini; iyiye, güzele duyarlılığı, kahramanlığa saygıyı, hayatı sevmeyi ve yaşama zevkini işlemelidir.
- Ulusal değerlere ve demokratik yaşayış biçimine saygınlığı arttırmalıdır.

---

<sup>125</sup> [www.egitim.aku.edu.tr/diliduzgun.htm](http://www.egitim.aku.edu.tr/diliduzgun.htm) sitesinden 25/04/2006 tarihinde alınmıştır.

- Masal ve masalımsı türlerin dışındaki kitaplarda, kahramanların özellikleri gerçek ya da gerçeğe yakın olmalı; abartıdan kaçınılmalıdır.
- Çocuğa, içinde yaşadığı çevreyi, ülkeyi, dünyayı gerçekçi açıdan (çocuğun gelişim düzeyine uygun biçimde) tanıtmalı; çocuğun bunlarla bütünleşmesini sağlamalıdır.
- Her türlü ön yargıdan arındırılmış olmalıdır.
- Yaşamın gerçekleriyle ilişkili olmalıdır.
- Şiddet öğeleri içermemeli; çocukta estetik bir duyarlık sağlamalıdır.
- Çocuğun kişiliğini geliştirerek, yaşama uyumunu sağlamalıdır.
- Çocuğa, toplumun bir bireyi olduğu ve ondan soyutlanamayacağı bilincini vermelidir. Onları, kendine ve topluma yabancılaştırmaktan korumalıdır.”<sup>126</sup>

İncelenen elli kitapta yukarıda sayılan unsurların pek çoğuna rastlayamayız. Aşağıda Tuğcu’nun elli kitabında rastladığımız ve maddeler hâlinde sıralanacak öğeler onların psikolojisini, düşünce yapısını olumsuz etkileyecektir:

- Köylü-Şehirli Çatışması
- Yalnız Kalmış Çocuk Profili
- Aile İçi Şiddet
- Erken Yaşta Sorumluluk ve Hayatın Ağır Yüzü
- Başa Gelen Talihsizliklerin Çokluğu
- Kız Çocuklarına Karşı Şiddet
- Fedakâr Anneler
- Ebeveynlerden Birinin Üvey Olması
- Maddi İmkânsızlıklar
- Koca Dayağı ve Cefakâr Kadın
- Eserlerdeki Fiziksel Şiddet İçeren Davranışlar

<sup>126</sup> www.egitim.aku.edu.tr/ssever.htm sitesinden 24/04/2006 tarihinde alınmıştır.

- Maddi Çıkar İlişkisi
- Uyum Sorunu (köy-kent Arası):
- Köy Hayatı

Bu başlıklar aşağıda teker teker ele alınacaktır:

### 5. 1. Köylü-Şehirli Çatışması

Çocukların kitap okurken nasıl özdeşim kurarak kendilerini ana karakterin yerine koyduğu bilinmektedir. Kahramanlarla özdeşim kuran çocuklar, farkında olmadan oradaki düşünceleri zihnine kazır. Sunulan fikirler, çocuk tarafından doğrudan kabul görmektedir. Bu nedenle oluşturulacak eserler, büyük bir özenle hazırlanmalıdır. Eserler, toplumsal bütünleşmeyi sağlayıcı, şiddeti dışlayıcı ve demokratik yaşama kültürünü benimsetici tarzda olmalıdır. Sedat Sever de, çocuk kitaplarının çocuğu demokratik değerlerle uzlaştırması gerektiğini düşünür:

“Çocukların görsel ve dilsel kültürle iletişimini sağlayan, gelişim süreçlerinde yaşantı kazandırmaya dönük özellikleriyle çocukların kişilik gelişiminde de etkili birer uyarıcı olan çocuk kitaplarının, yarattığı kahramanlar ve sunduğu iletilerle, çocukları demokratik kültürün değerleriyle uzlaştırması gerekir.”<sup>127</sup>

Özellikle 1950’den sonra başlayan göç hareketleri hep köyden kentlere doğru olmuştur. Bunun başlıca nedenleri; hızlı nüfus artışı, işsizliğin çoğalması, eğitim-sağlık ve altyapı hizmetlerinin yetersizliğidir. Fakat bu iç göçler beraberinde bir sorunu da doğuracaktır: köylü-şehirli çatışması. Köydeki halk şehirlilerin kendi evlatlarını onlardan çaldıklarını, alışmış olduğu bütün hayat standartlarını yerle bir ettiğini, şehirdeki insanların kibirli olduklarını düşünmektedir. Şehirlere giden çocuklarını rengârenk ışıklara, eğlenceye ve paraya kaptırdıkları hissine kapılırlar. Kentlerde yaşayanlar ise onları geri kafalı, yenilik düşmanı ve cahil olarak nitelemektedir. Hâlbuki bir bütünün iki parçası olan bu insanlar, boş yere birbirlerine cephe almaktadır.

---

<sup>127</sup> S. SEVER, “Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s.37–38.

Tuğcu'nun eserleri, toplumdaki sınıf çatışmalarını ele alması yönünden çok dikkat çekmektedir. Onun eserlerinde kişiler, köylü ve şehirli diye ikiye ayrılmaktadır. Köylüler şehirlileri, şehirliler de köylüleri hayatlarında görmek istememektedir. İki taraf arasında düşünce bazında yaşanan farklılıklar, yaşam standartlarında da devam etmektedir. Nitekim “Bir Ocak Söndü” adlı romanda geçen: “Dedemin ‘oğlum köyde ağa sayılırsın, ama şehre varırsın kapı uşağı olursun, horlanırsın.’ dimesi miydi?”<sup>128</sup> cümlesi köy hayatı ile şehir hayatının, yaşayış ve düşünce açısından ne kadar farklı olduğunu göstermektedir. Fakat bu ayrım onun eserlerinde, çatışma ve sinir harbine dönüşerek toplumdaki birlik ve bütünlüğü zedeleyici bir şekil almaktadır. Özellikle “Şeytan Çocuk”, “Köyden Gelen Kız” ve “Köylü Çocuk” bu çatışmayı körükleyecek tarzda konulara ve ifadelerle sahiptir.

Yukarıda özeti verilen “Köylü Çocuk” köyden gelerek şehirde başarılı olmuş bir çocuğun şehre, şehirdekilere uyum sağlayamamasını, kentte yaşayanların kendisini hor görmesini ve bu iki kesim arasındaki anlaşmazlığı anlatmaktadır. Eserin kahramanı iş hayatında aranan ve yetkin bir kişi olmasına rağmen, duygusal nedenlerden ötürü köyüne dönmeye ve yaşamını orada sürdürmeye karar vermiştir. Bu kararı almasının ana sebebi ise, ustasının eşinin ve kızının onu köylü olduğu için dışlaması, hakir görmesi ve alay etmesidir. Yıllarca yanında kaldığı, anne gözüyle baktığı ustasının eşinin söylediği, “Ben bütün gençliğimi mahrumiyet içinde geçirdim. Kızımı kalkıp bir köylü çocukla evlendiremem”<sup>129</sup> sözü kahramanı çok derinden etkilemiştir. Bu hissiyat o kadar ağır basmıştır ki, çocuk köyüne dönmekte karar kılmıştır. Bu sonuç bir bakıma toplumun iki kesimi arasında var olduğu düşünülen çatışmanın ne kadar baskın olduğunu göstermektedir. Çocukluğundan itibaren kentte yaşayan, orayı benimsemiş bir şahsın yıllar sonra köylü diye tecrit edilmesi ve bunun sonucunda köyüne gitmeye kendini mecbur hissetmesi, gerilimin ve ikircikli yapının zaferidir.

“Şeytan Çocuk” köyden çıkarak başarılı olmuş bir çocuğun hikâyesini anlatmaktadır. Eserdeki kahraman “Köylü Çocuk”ta olduğu gibi, birçok yerde köyden geldiği ve oranın kültürünü taşıdığı için dışlanmıştır. Evin hizmetçisinin

<sup>128</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay., s. 15.

<sup>129</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köylü Çocuk, Ünlü Yay., s. 52.

“Ama köylü milletidir bu, iyilik bilmez. Olup bitenlerden senin haberin yok. Ben ekmek yediğim kapıyı korurum. Bu oğlan senin kızını ayartmaya kalkar, bilmiş olasin.”<sup>130</sup> sözleri, hizmetçi-çocuk arasındaki çekişmenin kişisel bir sorun olmadığını, toplumsal bir problem olduğunu göstermektedir. Hizmetçiye ve onun gibi düşünenlere göre köylüler, yapılan iyiliklerin değerini bilmeyen, yemeğini yediği, yardımını gördüğü insanlara ihanet eden varlıklardır. Eserin kahramanı yalnız evde değil okulda da birçok zorlukla karşılaşmıştır. Hiçbir öğrenci onu arkadaş grubuna dâhil etmek istememekte, dahası varlığını bile kabullenememektedir. Kahramanın “Yemekten, bir bardak sudan geçtim, burada benim gibi bir köylü çocuğunu kınıyorlar. Beni bu şehre, bu okula yakıştıramıyorlar.”<sup>131</sup> ve “Çocuklar, arkadaşlarım beni çekemiyorlar. Köylü olduğum için kınıyorlar.”<sup>132</sup> ibareleri yaşanan şiddeti tüm boyutlarıyla ortaya koymaktadır. Köylü olduğu için itilen çocuğun yaşadığı şiddet, sosyal nedenlerden kaynaklanmaktadır. Anne-babalarının taşıdığı husumet, çocukların da zihninde yer etmiştir. Bu sonuç köylü-şehirli çatışmasının, yaş ayırt etmeksizin toplumun tüm kesimlerine, kendini kabul ettirdiğini ispatlamaktadır. Çünkü ebeveynlerinden etkilenecek düşünce dünyalarını oluşturan çocukların, küçücük yaşlarda bile bireyleri şehirli-köylü diye gruplandırmaya çalışmaları, şiddetin toplumsal boyutunu gösteren en iyi misaldir.

“Köyden Gelen Kız” adlı eser, eğitim uğruna geldiği şehirde baskı ve zorlamalara rağmen çok başarılı olmuş bir kız çocuğunun hayatını anlatmaktadır. İlköğretimin birinci kısmını köyünde tamamlayan kız, eğitim hayatına devam edebilmek için kentteki yakınlarının yanına yerleşmiştir. Fakat hiç kimse köylü bir kızın başarılı olacağına inanmamaktadır. Evin hanımının “Dağ başında büyümüş, görgüsüz bir kız bunu başaramaz. Şehirlilerin alaylarına bile dayanamazsın.”<sup>133</sup> sözleri, bu güvensizliği ve aşağılamayı daha en başından belli etmektedir. Onlara göre bir köylü kızının işi hizmetçilik olmalıdır. Bunu gerçekleştirmek için de evdeki kişiler büyük çaba harcamaktadır. Kıza yapılan onca fenalığın tek nedeni, köylü bir kızın başarısını kabullenememektir. Sadece evdeki yaşlı kadın tarafından kollanan kıza yapılan eziyetleri, aynı kişinin ” Bu

---

<sup>130</sup> Tuğcu, Kemalettin; Şeytan Çocuk, Damla Yay., s. 26.

<sup>131</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 44.

<sup>132</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 46.

<sup>133</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 6.

çocuğu lekelemek, hırpalamak için neden bu kadar kafa yoruyorsunuz, bunu düşüneneğinize derslerinize çalışsanız diyordu.”<sup>134</sup> ifadesi aşıkarak izah etmektedir.

Köylere giden insanlar için de durum yukarıda tasvir edilenden farklı değildir. Köyde yaşayan ahali kente ve onun getirdiği hayat düzenine karşı olan kinini, gelen yabancılara kismaktadır. Gülçiçek’in annesinin ona verdiği “Anam beni büyük şehirlere düşman etti. Büyük şehirler köylerin düşmanıdır derdi anam.”<sup>135</sup> öğüdü, bu kutuplaşmanın karşı tarafıdır. Özellikle öğretmen, doktor gibi köye ve köylüye hizmet için gelmiş kişiler, bu ikilem arasında kalmış ve bunun sonuçlarını en acı şekilde yaşamıştır. Gülçiçek’in köyünde görev yapan öğretmenler, çok sıkıntı çekmiştir. Köye geldiklerinde köylü tarafından aç ve susuz bırakılmıştır. Yine “Dağdaki Yabancı” adlı eserdeki “Ama zavallı öğretmen şaşır kaldı. İçecek su vermediler. Yiyecek vermediler, yatacak yer vermediler.”<sup>136</sup> cümlesi bu anlaşmazlığın hangi boyutlara ulaştığını göstermiştir. Aynı eserdeki doktor da, köylüler tarafından psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalmakta ve her fırsatta köyden atılmaya çalışılmaktadır. Doktor “Ama ben yabancı bir adamım, burada, dağ başında yaşadığımı bile istemezler. Kaç defa beni şikâyet ettiler.”<sup>137</sup> sözleriyle maruz kaldığı kötü muameleden artık bıkmaya başladığını ifade etmiştir.

Kemalettin Tuğcu’nun eserlerinin hemen hepsinde köylü-şehirli çatışması yoğun bir şekilde yer almaktadır. Örnekler diğer kitaplarda da rahatlıkla bulunabilir. Bu eserleri okuyan çocuklar, en başta köylü ile kentli arasında bir çatışmanın var olduğunu zannedecek ve yaşadığı yere göre karşı tarafta olana bir husumet oluşturmaya başlayacaktır. “Ben bütün gençliğimi mahrumiyet içinde geçirdim. Kızımı kalkıp bir köylü çocukla evlendiremem.”<sup>138</sup> sözleri bu kutuplaşmada onun da bir yer edinmesine neden olacaktır.

Görüldüğü gibi incelemeye tabi tutulan elli kitap, içinde barındırdıklarıyla yukarıda maddeler hâlinde sıralanan, iyi bir kitapta bulunması gereken özelliklere sahip değildir. Çocuğa, içinde bulunduğu toplumda

---

<sup>134</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 12.

<sup>135</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 22.

<sup>136</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dağdaki Yabancı, Damla Yay., s. 31.

<sup>137</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 19.

<sup>138</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köylü Çocuk, Ünlü Yay., s. 52.

demokratik biçimde yaşamayı öğütlemek yerine, köylüler ve şehirliler diye insanları ikiye bölen, kişinin toplumla bütünleşmesine engel olan ve toplumsal mutabakatı ortadan kaldıracak fikirleri sunmaktadır.

## **5. 2. Yalnız Kalmış Çocuk Profili**

Ana-baba ve çocuklardan oluşan birliğe aile denir. Aile toplumun en küçük yapı birimi ve temel taşıdır. “Aile; nüfusu yenileme, Millî kültürü taşıma, terbiye kazandırma, çocukları sosyalleştirme, eğitim imkânı sunma gibi ekonomik, biyolojik ve psikolojik faaliyetleri yerine getirir.”<sup>139</sup> Milletleri oluşturan aile kurumu, ne kadar sağlıklı ve düzenli işlerse toplumlar da o seviyede gelişir.

Çocuk ilk eğitimini ailede alır. Her şeyden önce anne-baba birer modeldir. Çocuk, onların yaptıklarını doğru olarak kabul eder ve gelecekte aynı davranışları kendisi sergiler. Bir bitkinin tohumu ne kadar kaliteli olursa olsun önemli olan onun yetişeceği ortamdır. Çocuklar da böyledir. Doğuştan gelen genetik özelliklerinden ziyade onun yetişeceği aile ortamı ve anne-babasından alacağı eğitim, onun şekillenmesini sağlayacaktır. Çocuğu koruyan, kollayan ve temel kazanımları veren anne-baba, onun kişisel ve toplumsal değerleri edinmesinden de sorumludur. Çünkü çocuğun toplumsallaşma sürecinde, kişiliğinin oturmasında ve bireysel özelliklerin kazanılmasında doğrudan etkilidir. Özellikle öz güvenin kazanılmasında, sağlam bir karakterin oluşmasında ve toplumla uyum içinde yaşamasında aile bireylerine büyük görevler düşmektedir.

Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Kemalettin Tuğcu’nun eserleri, özellikle çocuklar tarafından büyük bir zevkle okunmakta ve takip edilmektedir. Bunun en büyük nedenlerinden birisi, kitaplarının çoğunun kahramanlarını çocukların oluşturmasıdır. Yaş ve kişilik özellikleri bakımından kendisine yakın olan bu karakterlerin, çocuklar tarafından benimsenmesi daha kolaydır. Fakat bu eserlerdeki çocuk kahramanlar aile yapısı ve aldığı eğitim itibarıyla yukarıda maddeler hâlinde sıralanan iyi bir çocuk kitabında bulunması gereken özelliklere uygunluk göstermemektedir. Onun romanlarındaki küçük kahramanlar, annesini veya babasını, bazen de ikisini birden kaybetmiş kişilerdir.

---

<sup>139</sup> <http://ailehayati.blogcu.com/1501363/> sitesinden 14.05.2007 tarihinde alınmıştır.

Hayatta kendilerine sahip çıkacak, koruyup kollayacak kimseleri yoktur. Bu da onlar için hayatın büyük zorluklarla dolu olduğunu, yalnızlığın ve kimsesizliğin en ileri boyutlarında bulunduklarını göstermektedir. “Babam ölmüş komutanım. Ben üç yaşında varmışım.”<sup>140</sup> ile “Nazlı küçük yaştayken babasını kaybetmişti.”<sup>141</sup> cümleleri bu özelliğin kitaplardaki karşılığıdır. “Mehmetçik” adlı romanda, babası çok küçük yaşta ölen ve annesi tarafından büyütülen bir çocuk anlatılmaktadır. Eserdeki çocuk karakter, baba şefkatinden ve model alacağı kişiden yoksun olarak büyümüştür. Dedesi ve annesi tarafından yetiştirilen kahraman, hayatının her döneminde baba eksikliğini derin bir şekilde hissetmiştir. Kişiliğinde bu izler bariz olarak görülmektedir.

“Kayıkçı Güzeli”ndeki Nazlı da aynı biçimde babasız olarak yetişmiştir. O da yıllarca baba sevgisinin ve koruyuculuğunun özlemini çekmiştir. Çevredekilerin bakışı ve babasızlığın verdiği acı, onu mutsuz bir kız yapmıştır. “Köylü Çocuk”taki kahraman da baba sevgisinden uzaktır. O çok küçükken Almanya’ya giden babası, bir daha dönmemiştir. Annesi onun hayatındaki bütün boşlukları doldurmaya çalışmıştır. Okumak uğruna gittiği büyük şehirde ikisinin de yokluğunu çok acı bir şekilde hissetmiştir. Çünkü yanına sığındığı eniştesi onu çok hırpalamış ve ona kendi işlerini gördürmek istemiştir.

Cambazlık yaparak geçimlerini sağlayan çocukların hikâyesini anlatan “Cambazın Kızı” adlı kitaptaki karakterler de, yapayalnızdır. “O da bizim gibi kimsesiz bir çocuk. On üç yaşında. Ana yok, baba yok, akraba yok.”<sup>142</sup> sözleri kimsesizliklerini, sahipsizliklerini anlatmaktadır. Onlara yol gösterecek, rehberlik edecek ve koruyacak hiçbir insan yoktur. Canları pahasına gerçekleştirdikleri akrobatik hareketler, onların tek geçim kaynağıdır.

“Sokak Köpeği” adlı eserdeki kahramanın “Düşün bir kere, evin yok, yiyeceğin yok, sana sahip çıkan yok. Başiboş, ne olacağını ve ne yapacağını bilmeden dolaşıyorsun. Akşam olunca bitkin perişan bir yere sığınıyorsun. Sonra haydi yine sokaklar.”<sup>143</sup> sözleri yalnız kalmış bir çocuğun yaşadıklarını ve hissettiklerini çok güzel özetlemektedir. Rotası olmayan bir gemi gibi oradan oraya gitmektedir. Fakat bu, bir çocuğun yaşamaması gereken şeylerdendir.

---

<sup>140</sup> Tuğcu, Kemalettin; Mehmetçik, Ünlü Yay., s.49.

<sup>141</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kayıkçı Güzeli, Ünlü Yay., s.36.

<sup>142</sup> Tuğcu, Kemalettin; Cambazın Kızı, Damla Yay., s. 16.

<sup>143</sup> Tuğcu, Kemalettin; Sokak Köpeği, Damla Yay., s. 71.

Kalacak yeri olmayan çocuk, suç odaklarının temel hedefi olacaktır. Onun bu şartlara itilmesinin nedeni de ona sahip çıkmayan anne-babasıdır.

Yalnızlık, sadece anne veya babanın ölümü olarak algılanmamalıdır. Bazen de ebeveynler, sağ oldukları hâlde çocuklarıyla ilgilenmeyerek onların hayatta yalnız başına kalmalarına sebep olmaktadır. “Dağdaki Yabancı” adlı eserdeki karakter, anne-babası hayatta olduğu hâlde onların hiçbir faydasını görmemiştir. Yaşamı zevk ve eğlence için fırsat olarak gören çift, çocuklarını tüm konularda tek başına bırakmış ve onda kalıcı izlerin oluşmasına neden olmuştur. Çocuk, anne ve babasını “Babam mirasyedi bir insandı. Kumar oynar, içer, canı istediği gibi yaşardı. Annem de ona uymuş bir kadındı.”<sup>144</sup> diye tanımlayarak, soyutlanma nedenini göstermiştir. Çok küçük denilebilecek yaşlarda bile kendisiyle ilgilenmeyen anne-babası; çocuğa ağladığı, hasta olduğu zamanlarda bile yakınlık göstermemiştir. “Ben uyanıp ağlarsam, kapımı açan olmaz, yoklayan bulunmazdı. Anam babam aradıktan sonra hizmetçiler mi arasın?”<sup>145</sup> ibaresi, çocuğun sevgiden yoksunluğunu sergileyen en iyi örnektir. Bu kimsesizlik, karakterde onarılamaz bir psikolojik rahatsızlığı ortaya çıkarmıştır. İnsanlardan kaçan, kimseyle iletişim kurmak istemeyen ve her şeyden çabucak sıkılan kişi, çareyi bir dağ başına yerleşmekte bulmuştur.

“Sokaktan Gelen Çocuk”, “Can Yoldaşları”, “Büyüklerin Günahı” ve “Doğduğum Ev” adlı kitaplar bu şekilde yalnız kalmış karakterlerin yer aldığı eserlerin bazılarıdır. Adı geçen eserlerde, anne-babanın sorumsuzluğu ve boş vermişliği yüzünden yalnızlık çeken çocuklar mevcuttur.

İncelenen eserlerin çok büyük bir kısmında çeşitli nedenlerle yalnız kalmış çocuk karakterler vardır. Bu karakterlerle özdeşim kuracak çocuklar, onların duyduğu rahatsızlıklardan, hissettikleri derin boşluktan ve yaşadıkları yalnızlıktan olumsuz etkileneceklerdir.

### **5. 3. Erken Yaşta Sorumluluk ve Hayatın Ağır Yüzü**

Aile; sevgi, saygı ve bütünlük ilkesine dayalı bir kurumdur. Bu yuvada herkesin bir görevi vardır. Annenin görevlerinden bazıları çocukların bakımını üstlenmek ve ailenin düzenini sağlamaktır. Babaya da ailenin geçimini sağlamada

<sup>144</sup> Tuğcu, Kemalettin; Dağdaki Yabancı, Damla Yay., s. 21.

<sup>145</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s.22.

ve birliğini korumada önemli görevler düşmektedir. Fakat babanın ölümü ya da çeşitli nedenlerden dolayı sorumluluğunu yerine getirememesi hâlinde bu işleri, anne ve çocuklar üstlenmektedir. Aile düzeninin devamı için gerekli maddi kaynakların temini, anne ve çocuklar açısından büyük sıkıntılar yaratmaktadır. Ergenlik çağına ulaşmış erkek çocuklar, bu görevi yerine getirmek için en çok fedakârlık yapan kişilerdir. Bu çocuklar, ailenin dirliğini sağlarken kendilerini feda etmektedir. Erken yaşta giriştikleri hayat mücadelesi onların çocukluklarını yaşamalarına engel olmaktadır. Kendi yaşatları oyunlar oynarken onlar eve ekmek getirebilmek için ter dökmektedir.

Çocukları çalışmaya iten ana neden yoksulluktur. Yoksulluğun altında ise; ebeveynlerin işsizliği, bozuk gelir dağılımı, ekonomik krizler, ülke kaynaklarının verimli kullanılamaması, hızlı nüfus artışı, göç, plânsız şehirleşme, kayıt dışı ekonomi gibi nedenler bulunmaktadır.

“1999 verilerine göre Türkiye genelinde 6–17 yaş grubundaki çocukların çalışma nedenlerinde ilk sırayı %38,4 ile aile gelirine katkıda bulunma, ikinci sırayı %19,8 ile ailenin ekonomik faaliyetlerine yardımcı olma, üçünü sırayı ise %15,9 ile ailesi istediği için çalışma alıyor. Bunları %10,4 ile iş öğrenme ve meslek sahibi olma gerekçesi izlemektedir.”<sup>146</sup>

Diğer bir kaynakta ise “çalışan çocuklar” istatistiksel bilgiyle şu şekilde sunulmuştur. “Şu an Türkiye’de çalışan yaklaşık 3 milyon 850 bin çocuk var. 1999 DİE verilerine göre çalışan çocukların yüzde 59’u ücretsiz aile işçisi olarak görünüyor. Çocuk emeğinin en çok kullanıldığı sektör ise tarım. 6–17 yaş grubunda çalışan çocukların yaklaşık %58’i tarımda, %22’si sanayide, %10’u ticarete, %10’a da hizmet sektöründedir.”<sup>147</sup> Çocukların Çalıştırılmasına Karşı Çalışma Programı’nın (IPEC) verdiği bilgilere göre, dünya genelinde çoğunluğu 5–17 yaş arasında olan 200 milyon çocuk işçi vardır. Bunların çoğunluğunu yaşı 16’nın altında olan kız çocukları oluşturmaktadır.

Kemalettin Tuğcu’nun eserlerindeki kahramanlar genellikle çocuktur. Yukarıdaki başlıkta da belirtildiği gibi çocuk karakterler yalnız büyümüştür. Birçoğu anne ve babasından uzaktadır ve çalışmak zorundadır. Bu küçük kahramanlar, hayatın zorluklarını çok iyi bilen, çalışmak ve ev geçindirmek

<sup>146</sup> www.cnnturk.com/OZEL\_DOSYALAR/haber\_detay sitesinden 28/03/2006 tarihinde alınmıştır.

<sup>147</sup> Devlet İstatistik Enstitüsü, 1999 verileri

zorunda kalan kişilerdir. “Kayıkçı Güzeli” adlı eserdeki kız çocuğu, evinin masraflarını karşılamak için boğazın karşı tarafına yolcu taşımaktadır. Bu kitaptaki “Boğaz’ın akıntısı kızın sandalını aşağı doğru sürüklüyor, sandal hem uzaklaşıyor hem de akıntı ile kayıyordu.”<sup>148</sup> cümlesi onun ne tür zorluklarla başa çıktığını göstermektedir. Çoğu zaman düşme tehlikesi geçiren kız, her an ölümle iç içedir. Fakat ölüm pahasına da olsa bu işi yapmak zorunda olduğunun bilincindedir. Çünkü ona yardımcı olabilecek hiçbir yakını yoktur. Ailesinin geçim yükünü çekmektedir. Bu mesuliyet duygusu altında şekillenen ruh hâli, onu farklı bir kişilik yapacaktır.

“Miras Yediler” adlı eserdeki çocuk karakterler de “Kayıkçı Güzeli”ndeki kız gibi, ailesine maddi açıdan destek olmak mecburiyetindedir. “Fakirlik ablamı elimizden alacağı gibi beni de bir usta yanına çırak olarak atayacaktı.”<sup>149</sup> ifadesi, çocukların aile bütçesine katkıda bulunabilmek için giriştikleri hayat mücadelesini ve onların alacağı rolleri göstermektedir. Günün maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bugünlerinden ve yarınlarından feragat eden genç kız ve erkek, ağır yükler altına girmişlerdir. Erkek çocuk eğitim hayatı bitirilerek çırak olarak bir yerde işe başlatılmak, kız çocuğu ise zengin bir gençle evlendirilmek istenmektedir. Belki de çok başarılı olacak bu iki insan, en elzem haklarından olan eğitimi yarıda bırakarak çalışmaya başlayacaklardır. Kız çocuğunun durumu daha fecidir. Bir insanın tüm hayatını etkileyecek çok önemli bir kararın, evliliğin, sadece parasal nedenlerden ötürü alınması; üstelik bu aşamada kızın rızasının aranmaması da son derece vahimdir. İki kitapta görülen ağır sorumluluklar altında ezilmiş karakterler, DİE’nin istatistiklerinde geçen aileye yardım amaçlı çalışmanın karşılığıdır.

“Küçük İşportacı”daki Nazmi adlı karakterin, yukarıdaki çocuklardan farkı yoktur. O da evine ekmek götürebilmek için didinmektedir. Diğerlerinden farklı olarak o, küçük yaşta evin geçimini tek başına sağlamaya çabalamaktadır. Babasının vefatından sonra üstlendiği bu sorumluluk, onun tüm hayatını allak bullak etmiştir. Artık okula gitmemekte ve para kazanmak için tüm gün sokakta satıcılık yapmaktadır. İşini yaparken de binbir zorlukla mücadele etmek zorunda kalmaktadır. “Nazmi okul çantasının içine yerleştirdiği satılık eşyası ile dükkân

<sup>148</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kayıkçı Güzeli, Ünlü Yay., s. 12.

<sup>149</sup> Tuğcu, Kemalettin; Miras Yediler, Ünlü Yay., s. 49.

kapılarında, köşe başlarında satış yapmaya çalışırken, kaç defa onu azarlamışlar, kalbini kırmışlardı.”<sup>150</sup> cümlesi, onun bu mücadelesinin ne kadar çetin ve zahmetli geçtiğini açıklamaktadır. Fakat tüm güçlüklerle rağmen çalışmak zorundadır. Niçin okula devam etmediğini soran öğretmenine verdiği “Bir yerden bir gelirimiz yok. Çalışmak zorundayım.”<sup>151</sup> cevabı, onun küçük yaşına rağmen giriştiği geçim derdini ve omuzlarındaki ağır sorumluluğu özetler niteliktedir. Bu üç eser dışında “Cambazın Kızı”ndaki Sevim ve Selim, “Kız Evlat”taki Cahit, “El Kapısı”ndaki Yıldız, “Sokaktan Gelen Çocuk”taki Murat, küçük yaşlarına rağmen kendilerinden beklenmeyecek olgunlukta davranışlarda bulunan ve büyük mesuliyet taşıyan karakterlerden bazılarıdır.

Erken yaşta girişilen hayatın ve alınan ağır sorumluluğun diğer bir yüzü genç yaşta yapılan evliliklerdir. Genellikle 18 yaşın altında yapılan izdivaçlar olarak tanımlanan erken yaşta evlilikler sonucunda, “2003 yılında 15 yaşın altındaki bayanlardan 85, 15–19 yaş arası bayanlardan da 73.841 çocuk meydana gelmiştir.”<sup>152</sup> Erken yaşta evlilik, maddi ve kültürel sebeplerden kaynaklanmaktadır.

Küçük yaşta aile oluşturan insanlar eğitim, otonomi, sağlık açısından; ekonomik, fiziksel, psikolojik yönden büyük zararlar görmektedir. Çocuk denilebilecek yaşlarda, altından kalkamayacakları sorumluluklar verilmesi, onların çabucak yıpranmalarına ve zarar görmelerine neden olacaktır. Kırsal kesimde çok sık karşılaşılan bu uygulamada en büyük zararı kız çocukları görmektedir. Bir yandan anneliğin yükünü kaldırmaya çalışırken diğer taraftan da tarlada, bağda, bahçede çalışmaktadırlar. “Bir Ocak Söndü” adlı eserde geçen “Körpecik kızları ziyan ediyorlar. Yaşamın ne olduğunu anlamaya bırakmadan, bir iş güç sahibi olmadan delikanlılara yükünü yüklüyorlar.”<sup>153</sup> ibaresi, onlar için hayatın ne kadar eziyetli bir süreç olduğunu göstermektedir. Yine aynı eserdeki “Hanife ana uzaktan bakıp duruyordu. Büyümemişlerdi. Bunların ana olmaları hem ömürlerini hem de hayatlarını karartır.”<sup>154</sup> cümlesi de gelenek hâlini almış bu davranışın zararlarının artık anlaşılmaya başladığının göstergesidir. Fakat her şey

<sup>150</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük İşportacı, Damla Yay., s. 6.

<sup>151</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 32.

<sup>152</sup> [http://www.nvi.gov.tr/content/attached/nvi/istatistik\\_2003/dogum\\_ist/dogum\\_pdf/2003sonbiryilcandogyap\\_kadyasgruturkiye.pdf](http://www.nvi.gov.tr/content/attached/nvi/istatistik_2003/dogum_ist/dogum_pdf/2003sonbiryilcandogyap_kadyasgruturkiye.pdf) sitesinden 04.04.2007 tarihinde alınmıştır.

<sup>153</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay., s.43.

<sup>154</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 43.

rağmen bu yanlışlığın varlığını koruduğu, kitabın devamında net bir şekilde belirtilmektedir.

Erken yaşta sorumluluk üstlenmek zorunda kalan diğer karakterler genç yaşta dul kalan kadınlardır. Birçoğu ev hanımı olan bu kişiler, eşlerinin ölümünden sonra küçük yaştaki çocuklarına bakabilmek ve evini geçindirebilmek için çalışmak zorunda kalmıştır. Bu karakterlerin büyük bir kısmının mesleği yoktur. Bu yüzden fiziksel beceri gerektiren meşgalelerle ilgilenmek mecburiyetindedirler. “Çilekeş Anneler” başlığı altında geniş bir biçimde incelenecek bu konu, bir insanın (annelerin) ne kadar fedakâr olabileceğini gözler önüne sermektedir.

“Babasızlar” adlı eserdeki anne, eşinin ölümünden sonra çocuklarını rahat ettirebilmek için tüm hayatını onlara adamıştır. Henüz çok genç ve güzel olmasına rağmen, evlilik ısrarlarının hepsini hiç düşünmeden reddetmiştir. Bu teklifleri geri çevirme nedenini ise “Teyze nasıl evlenebilirim demişti. Murat asabi, içli bir çocuk. Zıyan olur.”<sup>155</sup> diyerek açıklamıştır. Çocukları için açlığı, sefaleti ve kederi göze alan kadın, bunların hepsini zamanla yenmiştir. Fakat maziye dönüp baktığında ise bitip tükenmek bilmeyen bir mücadele görmüştür. Geçmişini özetleyen “Evin hem kadını hem erkeği ol, ne gezme var ne eğlence. Gençliğim bunlar yüzünden sıkıntı içinde geçti.”<sup>156</sup> ifadesi, onun tüm yaşamının çocuklarına hizmetle geçtiğini, kendisine zaman ayıramadığını vurgulamaktadır.

“Göçmen Kızı” isimli kitaptaki kadın karakter de, genç yaşta dul kalmıştır. O da tıpkı “Babasızlar”daki anne gibi oğlunu okutabilmek için çok büyük fedakârlıklar yapmıştır. Oğlu için tarlalarda ve bahçelerde ırgatlık yapmaya başlamıştır. “Dedem ve ninem öldükten sonra evi geçindirebilmek için şunun bunun tarlasında çalışmaya başlamıştı.”<sup>157</sup> cümlesi onun bu üstün gayretini çok güzel göstermektedir. Üstelik bunları yaparken çevrenin psikolojik baskısına göğüs germiştir. Bütün zorluklara karşın, doğru bildiği yolda sonuna kadar ilerlemiştir. Oğlunun iyi bir eğitim almasını sağlamıştır. Lakin onun mezuniyetini göremeden hayata gözlerini yummuştur. Bu iki eser dışında “Yetimler Güzeli”, “Küçük İşportacı”, “Köyde Unutulanlar” ve “Köyden Gelen Kız” gencecik

---

<sup>155</sup> Tuğcu, Kemalettin; Babasızlar, Damla Yay., s.9.

<sup>156</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s.16.

<sup>157</sup> Tuğcu, Kemalettin; Göçmen Kızı, Ünlü Yay., s.6.

yaşlarda çalışmak, çocuklarına bakmak ve onların maddi-manevi tüm ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalan kadın karakterlerin yer aldığı kitaplardır.

Görüldüğü gibi incelenen kitaplarda yer alan çocuk kahramanlar, kızlar ve kadınlar ağır sorumluluklar altına girmiş ve küçük yaşlardan itibaren hayatın zorluklarını en ileri boyutlarda yaşamışlardır. Bu durum, onların hayatı yaşanmaz bir süreç olarak algılamalarına neden olmaktadır. Çünkü bu kahramanların hemen hepsi, üstlendiği zor görevler altında duygusal olarak çok yıpranmıştır.

Yukarıda belirtilen psikolojiye sahip karakterlerin yer aldığı kitapların okunmasının, çocuklar için iyi olmayacağı düşünülmektedir. Çünkü hiç tanımadığı hayat hakkında bazı ön yargılara sahip olabilir. Yaşamın zorluklarla ve sınavlarla dolu olduğunu zannedecektir. Psikolojik olarak olumsuz etkilenecek ve yaşama sevincini yitirmeye başlayacaktır.

#### **5. 4. Aile İçi Şiddet**

Şiddet; bireyin fiziksel, ruhsal veya ekonomik açıdan zarar görmesine, neden olan her türlü eylemdir. Aile içi şiddet ise bu tür eylemlerin aile içerisinde gerçekleşmesidir.

“Kişilerin beslenme ve bakım gereksinimlerini karşılayan, aile fertlerine güven duygusu veren, onların beden ve akıl sağlığını koruyan ve geliştiren bir birim olması gereken aile, çoğu kez, her çeşit şiddetin beslendiği ve uygulandığı tek odak olmaktadır. Aile dışında gerçekleşen şiddet için toplum sorumlu tutulurken, aile içinde oluşan şiddet gizli kalmakta, özel hayat olarak kabul edilmekte, çoğu kez de olağan ve yasal olarak karşılanmaktadır.”<sup>158</sup>

Aile içi şiddet konusu, aile mahremiyetine müdahale olarak algılandığından sorgulanmamaktadır. Birçok fert, bu olayın aile içinde saklı tutulması ve sorunların bu kurum dâhilinde halledilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu nedenle karşılaşılan şiddet, gizli tutulmaktadır. Özellikle kadınlar, aile içinde yaşanan bu durumdan en çok etkilenen bireylerdir. Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) 2002 yılı raporlarında belirtilen tahminlere göre her üç kadından biri hayatının çeşitli dönemlerinde şiddete maruz kalmaktadır. Bu şiddeti uygulayan ise yalnız eş veya baba değildir. Aile bünyesindeki diğer kişiler

---

<sup>158</sup> www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html sitesinden 03.03.2006 tarihinde alınmıştır.

de, kadınlar da, şiddetin uygulayıcıları olabilmektedir. Aile içi şiddet yalnız Türkiye'nin değil tüm dünyanın bir problemi hâline gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre:

- “Japonya'da, istismar yaşamış 613 kadının % 57'sinin fiziksel, duygusal ve cinsel şiddetin hepsine
- Koreli kadınların üçte ikisi eşlerinden düzenli olarak dayak yedikleri
- “Kenya'da 1990 yılında yapılan bir araştırmada kadınların % 41'inin kocalarından düzenli olarak dayak yediği saptanmıştır.”<sup>159</sup>

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun yaptığı araştırma sonuçlarına göre aile içi şiddet ülkemizde de yaygındır. Fiziksel şiddete ailelerin % 34'ünde, sözlü şiddete ise % 53'ünde rastlanmaktadır. Çocuklara yönelik fiziksel şiddete rastlanma oranı da % 46'dır. Üstelik şiddete maruz kalanların % 80'i yapacak fazla bir şey olmadığına inanmaktadır. Bu durum çaresizliğin kabulü anlamına gelmekte ve şiddete maruz kalanın pasif tutumuna yol açmaktadır.<sup>160</sup>

Kemalettin Tuğcu'nun kitapları da aile içi şiddet konusuna vurgu yapması ve bu tür eylemlere maruz kalan karakterleri içermesi yönüyle dikkat çekmektedir. Özellikle kadınlara ve kız çocuklarına karşı şiddet, geniş biçimde işlenmiştir. Şiddet içeren davranışların büyük bir kısmı, psikolojik etmenlerden kaynaklanır. Şiddeti uygulayan kişi ise genellikle erkektir. “Yapraklar Dökülürken” adlı eser, kadına karşı uygulanan duygusal şiddeti çok güzel bir şekilde yansıtmaktadır. Eşinin kendinden bilgili ve kültürlü olmasını kabullenemeyen erkek, kadına sürekli baskı yapmaktadır. “Ben babandan çok hakaret gördüm. Her fırsatta benimle alay ederdi.”<sup>161</sup> cümlesi bunun en güzel kanıtıdır. Bilgi, kültür olarak kendisinden üst seviyede olan karısını, aşağılamak ve pasivize edebilmek için tüm fenalıklara başvurmaktadır. Elindeki otoriteyi bu hedef doğrultusunda kötüye kullanan erkek, eşine yaptığı tüm eziyetlerin nedeninin aşağılık kompleksinden kaynaklandığını “Hicri ben sana çok eziyet ettim, seni ezmek istedim, sen daima benden daha yukarıda, daha bilgiliydin, daha

<sup>159</sup> <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet2.asp> sitesinden 03.07.2007 tarihinde alınmıştır.

<sup>160</sup> T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995.

<sup>161</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., s. 51.

iyiydin.”<sup>162</sup> cümlesi ile itiraf etmiştir. Ancak bu ifade, ölüm döşeğinde söylenmiştir. Yaşamının muhasebesini yapan adam, hayatının son zamanlarında iç huzura erişebilmek için herkesten özür dilemiştir. Ne var ki, çile içinde geçen bir ömre hiçbir faydası olmayacaktır.

Kadına karşı şiddetin olduğu bir başka eser “Yılanlı Bağ”dır. Fadime eşine ve onun ailesine karşı hep sevgi ve saygı dolu olmasına rağmen her zaman dışlanmış ve itilmiştir. Fadime’nin aile içinde uğradığı şiddeti “Fadime hep yılanlı dağda. Eri olacak İdris yüzüne bakmaz. Evlerinde kim varsa horlar, zora koşar bu garip gelini.”<sup>163</sup> cümlesi tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir. Ailede gördüğü psikolojik şiddete son zamanlarda fiziksel şiddet de eklenmiştir. Artık eşi İdris, onu dövmektedir. Bu kadar haksızlığın ve kötülüğün tek nedeni de İdris’in Fadime’den ayrılmak istemesidir.

Kadına karşı şiddeti uygulayan her zaman eşi değildir. Bazen kayınvalide ve kayınpeder de şiddeti uygulayanlar arasında olabilmektedir. Geniş ailelerde sıklıkla karşımıza çıkan bu durum, bir bakıma iktidar kavgasıdır. Bu tip ailelerde söz hakkı evin en büyük erkeğinde bulunmaktadır. Erkekler arasında pek fazla görülmeyen çatışmaya gelin-kaynana arasında sıkça rastlanır. Paylaşılamayan oğul/koca, kültür farklılığı, nesil çatışması gibi faktörler bu çatışmanın nedenleri arasındadır. Kayınvalidenin veya kayınpederin gelinlerini ezme çabası birçok eserde bulunmasına karşın, gelinlerin onlara karşı şiddet içeren davranışlarına ve büyüklerini ezme çabasına eserlerde rastlamamaktadır. Bu durum, Tuğcu’nun anne karakterlerine yüklediği olumlu özelliklerden biridir.

“Mehmetçik” adlı roman, bu tür bir çatışmayı ele alması yönünden önemlidir. Oğluyla birlikte hareket eden kaynana, gelinine karşı fiziksel ve psikolojik baskı uygulamaktadır. “Hacemmi çıkınca Zülfiye de odadan çıkmıştı. Geline saldıracaktı.”<sup>164</sup> cümlesi genç kadının maruz kaldığı fiili şiddetin göstergelerindendir. İleride ayrı bir başlık altında işlenecek “Kadına Karşı Şiddet” konusuna, yer veren diğer eserlerden bazıları da; “Köyden Gelen Kız”, “El Kapısı”, “Köylü Çocuk” ve “Annelerin Çilesi”dir.

---

<sup>162</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 57.

<sup>163</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 37.

<sup>164</sup> Tuğcu, Kemalettin; Mehmetçik, Ünlü Yay., s.9.

Çocuklar ana-babaya sadece maddi yönden değil, manevi yönden de bağımlıdır. Onlardan alacağı sevgi, saygı ve güven sayesinde kişiliklerini oluşturacaklardır. Bu nedenle aile içinde yaşanan sorunlardan en çok etkilenecek şüphesiz ki çocuklar olacaktır. Şiddete maruz kalan çocukların öz güven, toplumsal mutabakat ve kişilik gelişiminde çok geride oldukları bilinen bir gerçektir. Fakat çocukların şiddetle karşılaşması önlenemez bir sorun hâlini almıştır. Tuğcu'nun eserleri de şiddete maruz kalan çocuk karakterleri içermesi yönüyle karşımıza çıkmaktadır. Üstelik bu konu onun kitaplarında yoğun olarak yer almaktadır. Özellikle fiziksel ve psikolojik şiddet sıkça kullanılmıştır. “Toprak Adamları”ndaki Ahmet ve Bekir, bu karakterlerdendir.

İki kardeşten Tahir korunup kollanmasına rağmen Bekir’le hiç ilgilenilmemiştir. Ahmet de aynı şekilde muameleye maruz bırakılmıştır. Kitapta geçen “Ahmet çok sıkıntı içinde büyüyor. Tahir Efendi bu oğlan kendisinin değilmiş gibi, ağlamasına, anasının peşinden koşmasına dayanamaz, bağırıp çağırırdı.”<sup>165</sup> sözleri, bu ikircikli anlayışın resmidir. Bu ayırım sadece davranışlarda kalmamış, sunulan fırsatlarda da sürüp gitmiştir. Babası Tahir’i okula yollarken Bekir’i tarlaya sürmüştür. Üstelik bu anlayış, miras gibi babadan oğula aktarılmıştır. Tahir de oğullarına farklı muamele etmektedir. Bekir ve Ahmet’in, babalarından gördüğü fiziksel ve psikolojik şiddet yüzünden tüm hayatı etkilenmiş ve düzensizlik kişiliklerine işlemiştir.

“Kız Evlat”taki Cahit karakterinin maruz kaldığı davranışlar, çocuklara karşı şiddet konusuna bambaşka bir bakış açısı getirmiştir. Fakat bu eserdeki şiddet cinsiyet kaynaklıdır. “Kız Çocuklarına Karşı Şiddet” başlığı altında geniş biçimde işlenecek olan bu konu, yıllarca üzerinde durulan ve bazı yerlerde hâlâ çözümlenemeyen bir insanlık ayıbı olarak varlığını muhafaza etmektedir. Cahit kız olduğu için başta annesi olmak üzere tüm aile fertlerinin nefret ettiği, her fırsatta dışladığı ve dövdüğü bir karakterdir. Annesinden sevgi, saygı ve ilgi göremeyen Cahit, kimsesiz büyümüştür. Bu nedenle üzerinden atamadığı bir ürkeklik ve çekingenlik vardır. Yıllarca hasretini çektiği şeyleri “Ana kucağının tadını ben tatmadım. Bana vermediğiniz şeylerin hasretini çektim bu yaşa

---

<sup>165</sup> Tuğcu, Kemalettin; Toprak Adamları, Damla Yay., s. 14.

kadar.”<sup>166</sup> diyerek anlatmıştır. Annesi ise hayatındaki mutsuzluğun nedenini Cahit olarak görmektedir. Bundan dolayı ona hiçbir yakınlık göstermemekte ve her fırsatta kendinden uzaklaştırmaktadır. Annesinin “Her şeye sebep sensin, bir de soruyorsun. Dünyaya benim yuvamı yıkmak için mi geldin?”<sup>167</sup> sözleri, Cahit’in uğradığı şiddeti göstermektedir. Bu tür ayrımlar başka eserlerde de karşılaşılmaktadır.

Tuğcu'nun eserlerinin birçoğunda çocuklara karşı şiddete vurgu yapılmaktadır. Yukarıda verilen iki eser dışında “Sokaktan Gelen Çocuk”, “Can Yoldaşları”, “Büyüklerin Günahı” ve “Şeytan Çocuk”, bu konuya işaret eden kitapların bazılarıdır.

Aile içinde şiddetle karşılaşan bir diğer grup yaşlılardır. Büyüklerin maruz kaldığı şiddetin en yaygın tipi ihmalidir. (Psikolojik şiddet) Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında yaşlılara karşı şiddet konusuna sıkça vurgu yapılmaktadır. Birçok eserinde şiddetle karşılaşan yaşlılar mevcuttur. Bunların nedeni genelde ekonomiktir.

100 temel eser listesine alınan “Kuklacı” isimli eserdeki Recai Bey, ailesine karşı gösterdiği sevgi, şefkat ve fedakârlıklara rağmen her zaman ihmal edilen, dikkate alınmayan bir kişi olmuştur. Onu sadece maddi bir kaynak olarak gören aile bireyleri, hak ettiği değeri ona hiçbir zaman vermemiştir. Bu tür muameleler yaşlı adamı artık isyan ettirmiştir. “Bugüne kadar beni anlamak hiç birinizin aklına gelmedi. Beni sadece sizlere para yetiştirmekle görevli bir insan saydınız.”<sup>168</sup> sözleri, yaşlı adamın yıllarca muhatap olduğu ihmali ve psikolojik şiddeti çok güzel ifade etmektedir. Bütün bunlara ilaveten eşi de Recai Bey’e karşı aşırı ilgisizdir. Herkes gibi o da eşinin mirasını ele geçirmek için ölümünü beklemektedir. Kitapta geçen “Recai Bey, eşi Sahire Hanım’ın ölümünü beklediklerini biliyordu.”<sup>169</sup> ifadesi, bu bekleyişin ve ikiyüzlülüğün tüm insanlar tarafından bilindiğini göstermektedir.

“Doğduğum Ev” kitabındaki yaşlı karakter de, en yakın akrabaları tarafından ihmal edilmekte ve hakarete uğramaktadır. Ev halkı şu an sahip oldukları tüm mal varlığını babalarına borçlu olmalarına karşın “Baktığı,

---

<sup>166</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kız Evlat, Damla Yay., s. 46.

<sup>167</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 14.

<sup>168</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kuklacı, Damla Yay., s. 30

<sup>169</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 39.

beslediği, yaşattığı bu insanların ağzından: O pinpon, o moruk, gibi aşağılayıcı sözler çıkıyordu.”<sup>170</sup> gibi ifadelerle, babalarını rencide etmektedir. Bütün bunların üstüne yaşlı adama, kocaman bir yalıda bir odayı fazla görmüşlerdir.

“Can Yoldaşları” kitabında ise anne-kız çatışması vardır. Fakat burada tek taraflı bir yıpratma çabası söz konusudur. Annenin tüm iyi niyetine karşılık kız, annesinin üzerine gitmektedir. Kızın bu girişimleri anneyi derinden etkilemiştir. Annenin ruh hâlini anlatan “Kocasının ölümünden sonra kızının hıyanetliği kadını çok sarsmıştı.”<sup>171</sup> ifadesi, büyüklere uygulanan şiddetin bu kitaptaki karşılığıdır. Bu konuya işaret eden diğer eserlerden bazıları da: “Küçük Bey”, “Çocuk İhtiyar” ve “El Kapısı”dır.

Görüldüğü gibi incelenen elli kitap, içerisinde bulundurduğu ibarelerle aile kurumu içindeki saygı ve sevgi ilkesini yıpratmaktadır. Özellikle babanın, eşine ve çocuklarına uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddet, insanların aileye karşı güvenlerini azaltacaktır. Çocuğun aile içinde iyi bir eğitim alması gerekirken sergilenen bu kötü modeller, çocuğun ebeveynlerine karşı tutumunu değiştirebilir.

Şiddetin sosyal boyutlu bir sorun olduğu göz önüne alınırsa, aile içinde sergilenen baskıcı tutum okuyucu kitlesi için kötü bir örnektir. Bu eserleri okuyan çocuk, buradaki davranışların kabul edilebilir ve normal olduğunu düşünecektir. Eserlerdeki baba tipini kendine örnek alacak bir çocuk ise, gelecekte aynı davranışları sergileyecektir.

Okuduğu kitaptaki kahramanı kendisine örnek alan, ona öykünen çocuklar için, bu durum kötü sonuçlar doğurabilir.

### **5. 5. Başa Gelen Talihsizliklerin Çokluğu**

Öz güven, bireyin kendine olan inancıdır. Diğer bir deyişle kendine saygısıdır. Tam bir kişilik için gerekli olan öz güvenin kazanımında anne-babanın rolü çok önemlidir. Onlar sayesinde geliştirilecek davranışlar ve edinilecek kazanımlar, çocukların kişilik gelişimini tamamlayacaktır.

Ebeveynler, çocuklara ayrı bir kişiliğe sahip oldukları fikrini vermeli, karşılıklı konuşmalarla da bunu desteklemelidir. Onlara güçleri ölçüsünde sorumluluklar vermelidir. Bu ödevler onlar için iyi bir deneyim olacaktır.

---

<sup>170</sup> Tuğcu, Kemalettin; Doğduğum Ev, Damla Yay., s. 12.

<sup>171</sup> Tuğcu, Kemalettin; Can Yoldaşları, Damla Yay., s. 37.

Çocuklar bu sayede, kendi başlarına iş yapabilecekleri düşüncesini edinecek ve güvenlerini artıracaklardır. Öz güvenin gelişmesinde ailevi faktörlerin dışında, o kişinin hayatta karşılaştığı olaylar da etkilidir. Kişilerin yaşadıkları, hayata bakış açılarını ve yaşama bağlılıklarını değiştirecektir. İyi bir ailede yetişmiş ve kaldırılabileceği sorumlulukları üstlenen birey, geleceğe güvenle bakacaktır. Bunun aksi bir durumda ise, hayatında değer verdiği kişileri birer birer kaybeden, bütün yükü tek başına omuzlamak durumunda kalan kişi, karamsar olacaktır. Bu iki ayrı insanın öz güvenleri elbette farklıdır.

Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarındaki kahramanlar, hayatta yalnız kalmış, karşılaştığı talihsiz olaylar yüzünden mutsuz kişilerdir. Birçoğu, ailesinden en az bir kişiyi kaybetmiştir. Küçük yaştaki kahramanların yakın çevresindeki vefatlar, onların hayatlarını değiştirmiştir. İyi bir eğitim alıp doktor, öğretmen veya başka bir mesleğin hayalini kurarken yaşam kaygısına düşmüşlerdir. Birçoğu, zihinlerinde canlandırdıkları ve olmak istedikleri yerlerden vazgeçerek elindekilerle yetinmek zorunda kalmıştır. Çünkü tekrar savaşıma, yeni bir mücadelenin içinde yer almaya cesaretleri yoktur.

İncelenen konu başlıkları arasında en sık rastlananlardan biri başa gelen talihsiz olaylardır. Başa gelen talihsiz olay başlığının en çok işlendiği kitaplar 59 cümle, %45 oranla “Güllü Bahçe” ve 62 cümle, %44'lük oranla “Büyüklerin Günahı”dır.

“Güllü Bahçe”, şehirde dört dörtlük bir hayat sürerken babasının kumar tutkusu yüzünden ailesi parçalanmış ve köyde babasıyla birlikte sefalet içinde yaşamaya çalışan bir çocuğun hayatını anlatmaktadır. Çocuğun hissettikleri, başından geçenler ve verdiği mücadele çok acıdır. Çünkü hayatındaki değişimler ve uyum sağlamaya başladığı düzen, üzerinde çok derin izler bırakmıştır. “İlkokulda en bakımlı, en şık bir öğrenci olan ben, bu küçük kasabanın ortaokulunda en fakir, en perişan öğrenci olmuştum. Ellerim nasırlı ve kaskatıydı.”<sup>172</sup> cümlesi, onun eski ve yeni hâli arasındaki farkı çok güzel betimlemektedir. Değişen sadece şartlar olmamıştır. Kahraman, psikolojik olarak da sarsılmıştır. Bu ruhsal yapının oluşmasında, yalnızca çevresel şartlar etkili olmamıştır. Babasının suçundan dolayı insanların ona yüklediği suçluluk duygusu

---

<sup>172</sup> Tuğcu, Kemalettin; Güllü Bahçe, Damla Yay., s. 30.

ve ortaya çıkan yalnızlık hissi, olumsuz sonuçta direkt etkilidir. Çocuğun “Ben babam cezaevine girdi gireli çocukluğu bıraktım ve toplumun içinde suçlu duruma düştüm.”<sup>173</sup> sözleri, bu savı destekleyici niteliktedir. Metinde bu kadar çok talihsiz olay ve durumların olmasının bir diğer nedeni de yokluk ve sefalet içerisinde verilen büyük mücadelelerdir. “Gece başlayınca çardağın altında oturuyor, sonra taş ocağına girerek yatıyorduk. İnsanın bu kadar kötü bir hayata alışması kolay değildi.”<sup>174</sup> cümlesinde görüldüğü gibi, baba-oğlun yatacak yerleri dahi yoktur.

62 cümle, %44'lük oranla ikinci sırada yer alan “Büyüklerin Günahı” adlı kitap ise anne-babalarının çekişmesi yüzünden heba olan iki kardeşi anlatmaktadır. Aralarındaki sorunu çocuklarına yansıtan ve birbirlerinden intikam alabilmek için çocuklarını kullanan ebeveynler, farkında olmadan yavrularının hayatlarını karartmıştır. Çocuklarının bakımlarını dahi birbirine atarak üzerindeki sorumluluktan kurtulmak isteyen çift, evlatlarının eğitim hayatının bitmesine ve çile dolu bir hayat geçirmelerine neden olmuşlardır. Erkek kardeş bir köy bakkalına sığınmak, kız kardeş ise evden kaçarak çalışmak zorunda kalmıştır. Küçük kardeşin söylediği “Artık bu işin dönülecek köşesi kalmamıştı. Biz iki kardeş ziyan olmuşuk.”<sup>175</sup> ibaresi, onların bugün geldikleri durumu gözler önüne sermektedir. Kız kardeş de çalışma nedenini “Baktım annemde beni korumaya heves yok, baktım ki babama inat beni harcamak istiyor, okula da yollamıyor, fakir bir arkadaşımın babalarının mağazalarında çalışmaya başladım.”<sup>176</sup> diyerek açıklamaktadır. Normalde çocuğunu korumak için elinden geleni yapması gereken anne, eski kocasına olan hırsını kızından almaya çalışmaktadır. Üvey babanın öz yavrusuna uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddete de göz yummaktadır.

“Boş Beşik” adlı eserde ana karakter Arap çocuk, doğmadan babasını kaybetmiştir. Annesi de onu doğururken hayata gözlerini yummuştur. Başka bir köye gelin götürülen insanlar köprünün çökmesi ile boğularak ölmüşlerdir. Mergup adındaki çocuk, bebeğini kaybeden bir kadın tarafından evlat edinilmiştir. Fakat kadının tekrar hamile kalmasıyla yine yuvasız kalacaktır. Yaşlı bir askerin onu himaye etmesiyle yalnızlıktan kurtulmuştur. İyi bir eğitim alan çocuk, doktor olmuştur. Kendisi gibi hayatta yalnız kalmış bir kadınla hayatını birleştirerek

---

<sup>173</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 46.

<sup>174</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 23.

<sup>175</sup> Tuğcu, Kemalettin; Büyüklerin Günahı, Damla Yay., s. 37.

<sup>176</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 44.

mutlu bir hayat sürmüştür. Mergup ve izdivaç yaptığı bayanın yaşadıkları, bir insanın başına gelebilecek en kötü hâllerdir. İkisi de bu kötü kaderi ve yenilgiyi kabul etmiştir. Yaşama sevincini yitiren ikili, ortak bir paydada birleşerek yeniden hayata dönmüştür. Görüldüğü gibi bu eserdeki karakterler de ömürlerini binbir acı içerisinde geçirmiş ve yalnızlığa gömülmüş kişilerdir. Onları bu psikolojiye iten nedenlerin başında yaşadıkları talihsiz olaylar gelmektedir.

Görüldüğü üzere her kitapta azımsanmayacak kadar bulunan bu başlık, okuyanların hayatla ilişkisini negatif yönde etkilemektedir. Eserlerdeki kahramanları öykünme ve özdeşim yolu ile benimseyen çocuklar, daha hayatı tanımadan onun hakkında ön yargılara sahip olacaktır. Çocuk; yaşamın zorluklarla dolu olacağını, mutlu giden şeylerin bir şekilde bozulacağını ve ne kadar çalışırsa çalışsın bazı konularda başarıya ulaşamayacağını sezinleyecektir. Hâlbuki yaşama sıkı sıkıya sarılması, heyecan ve sevinç dolu olması gereken insanlar, karamsar bir bakış açısıyla dünyayı ve çevreyi tanımaya başlayacaklardır.

## **5. 6. Kız Çocuklarına Karşı Şiddet**

Şiddet günümüzde bir çığ gibi büyümekte ve her geçen gün önü alınmaz bir sorun hâlini almaktadır. “Şiddet içgüdüsel olarak var olan ve çevre etkenlerden kaynaklanan bir davranış olarak görülür. Şiddete yol açan temel etkenler anne-baba, çocuk, aile ilişkisi, nesillerdir sürdürülen şiddet içeren davranışlardır. Sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler de şiddet oluşumunda rol oynarlar.”<sup>177</sup>

En yaygın şiddet türlerinden biri kız çocuklarına ve kadınlara yönelik şiddettir. Onlara psikolojik, fiziksel ve ekonomik yönden yapılan her türlü olumsuz eylem, davranış, tutum bu kapsam içerisinde incelenmektedir. Cinsiyete dayalı bu şiddet anlayışı, kadının toplumdaki edilgen rolünden kaynaklanmaktadır. Ayrıca birçok toplumda kızlara ve kadınlara karşı şiddeti haklı gösteren uygulamalar ve inanışlar bu şiddet türünü desteklemektedir.

Anne-baba, çocuk için sadece maddi ihtiyaçları karşılayan bir kaynak değil, aynı zamanda birer modeldir. Çocuk, onlardan gördüğü davranışları, içinde yaşadığı kültürü kendine mal edecek ve ileride uygulayacaktır. Bu da ebeveynlerin ve toplumun öğretici yanını göstermektedir. Şiddet nesilden nesile

---

<sup>177</sup> [ww.hazargrubu.org/dosya2s.htm](http://ww.hazargrubu.org/dosya2s.htm) sitesinden 29.11.2006 tarihinde alınmıştır.

aktarılabilen bir davranıştır. Yapılan araştırmalar aile içinde şiddete maruz kalan ya da tanık olan bireylerin, ileriki yaşlarda bunu uygulama ihtimalinin diğer insanlara göre çok daha fazla olduğunu göstermiştir. Kız çocuklarına karşı uygulanan şiddetin en büyük kaynağı sosyal öğrenme yoluyla edinilmiş kazanımlardır. Yani yaşadığı toplumda kızlara ve kadınlara uygulanan şiddetin cezalandırılmadığını gören aile ferdi, bu tür uygulamaların bir değer olduğuna inanacak ve onu kanıksayacaktır. Bugün ülkemizde birçok yerde karşımıza çıkan bu şiddet türünün önemli nedenlerinden biri de sosyo-ekonomik şartlardır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde sıkça rastlanan bu yapı; kadınları ve kızları sadece ev içinde kabul eden, onları toplum hayatından tecrit eden, kızların ve kadınların varlık nedenini erkeklere hizmet olarak gören ve fiziksel şiddetin erkek için bir hak olduğuna inanan bir düşünce şeklini doğurmaktadır. Maddi imkânsızlık ve cahilliğin doğurduğu bu fikirsel oluşum, kız çocuklarının başta eğitim olmak üzere birçok hakkını ellerinden almaktadır. Çocukların karşı karşıya kaldıkları bu tür baskılar onlarda şu sonuçları doğurmaktadır:

- “Fiziksel ceza gören çocuk kaygı yaşamakta ve içine kapanmaktadır. Bu çocukların benlik kavramlarının da olumsuz etkilendiği belirlenmiştir.
- Fiziksel ceza ile öz saygının azalması ve psikolojik sorunlar arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur.
- Fiziksel ceza çocukta saldırganlık ve şiddet davranışlarına yol açmaktadır.
- Şiddetli bir fiziksel ceza ile karşı karşıya kalan çocuk korkmakta ve kendisini çaresiz ve değersiz hissetmektedir.”<sup>178</sup>

Süregelen bu yanlış inanış, birçok kızın öz güvenini yitirmesine ve pasifleşmesine hatta silinmesine neden olacaktır. Kemalettin Tuğcu'nun eserleri de bu tür davranışlara maruz kalan karakterleri sergilemesi yönüyle dikkat çekmektedir. Eserlerinden “Kız Evlat” adlı kitap; konusu, ana karakterin yaşadıkları, toplumsal fikirler ve konuyu ele alış biçimi açısından başlı başına incelenmesi gereken bir kaynaktır. Eserde, kız çocuklarına bakış açısı ve yapılan

---

178 [www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.asp](http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.asp) sitesinden 24.04.2006 tarihinde alınmıştır.

cinsiyet ayrımı çok yönlü bir biçimde ele alınmıştır. Evlilikleri bile bitirebilecek bir unsur hâlini alan kızlar, ikinci sınıf insan muamelesi görmektedir.

Tek suçu kız olarak doğmak olan Cahit, başta öz annesi olmak üzere tüm çevre tarafından kenara itilmiş, tecrit edilmiş ve her türlü şiddete maruz bırakılmış bir karakterdir. Annesi onu, mutluluğunu engelleyen bir unsur olarak görmektedir. Eşinden boşanmasının tek nedeni de Cahit'in kız olmasıdır. Annesi ile ilişkisini anlatan Cahit, “Ben kız olarak dünyaya gelmeseymişim onu el üstünde tutacaklarımı. İşte bunun için ne zaman anne diye seslensem bana: karın ağrısı veya ne var başımın belası diyordu.”<sup>179</sup> diyerek, yaşadığı yalnızlığı, kimsesizliği ve çaresizliği aktarmaktadır. Cahit, sadece annesi değil tüm aile tarafından istenmeyen kişidir. Herkes onu ihmal etmektedir. “Bir kere bile büyükannemin Efendi Baba ile Necibe teyzenin beni kucaklarına aldıklarını, hatta elimi tuttuklarını bilmem.”<sup>180</sup> ifadesi, kıza uygulanan duygusal şiddeti gözler önüne sermektedir. Bu süreç Cahit'i annesinden o kadar uzaklaştırmıştır ki artık onu yabancı biri olarak görmektedir. Ona yardım eden, yanına alan ve sahip çıkan kadını, Besime Hanım'ı, annesi olarak hissetmektedir. Misafirliğe gelen öz annesine “Nezihe Hanımefendi geldiler efendim, diye cevap verdim.”<sup>181</sup> demiştir. Bu da Nezihe Hanım ile Cahit'in artık çok uzak iki insan olduklarını göstermektedir.

Hayatta ona sahip çıkacak, koruyup kollayacak, sevgi-saygı gösterecek kimsesi olmayan Cahit, cinsiyetten kaynaklanan şiddeti çok acı bir şekilde tatmıştır. Onca çile çekmesinin kaynağının da cinsiyet ayrımı olduğunu “Ben doğar doğmaz erkek olmadı diye kirli bir paçavra gibi hizmetçilerin merhametine verilmiş bir zavallıyım.”<sup>182</sup> sözleriyle açıklamaktadır.

Yaşanan şiddetin bir de anneyle ilgili boyutu vardır. Cahit'in annesi kız çocuk doğurduğu için evden kovulmuş ve ailesi parçalanmıştır. Doğumdan önce erkek çocuk doğuracağı ümidiyle el üstünde tutulan, elini sıcak sudan soğuk suya sokmayan kadın, doğan çocuk kız olunca kapı dışarı edilmiştir. Üstelik hasta, lohusa denilmeden gururu kırılmış, incitilmiş ve yıkılmış bir vaziyette evden atılmıştır.

---

<sup>179</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kız Evlat, Damla Yay., s. 11.

<sup>180</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 10.

<sup>181</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 45.

<sup>182</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 46.

Cahit, yıllar sonra karşılaştığı büyükbabasına kendisini tanıtırken “Kız olduğu için anasının kucağına verip Altınbaş Apartmanı’ndan kovduğunuz Nezihe’nin kızı.”<sup>183</sup> diyerek annesine yapılanların hırsını, hıncını almaya çalışmaktadır.

Kız çocuklarına karşı şiddetin geniş biçimde ele alındığı bir başka eser de “Köyden Gelen Kız”dır. Bu kitapta da tıpkı “Kız Evlat”taki gibi kız çocuklarına karşı bir ön yargı ve engelleyici bir tutum vardır. Kahramanın annesi, tıpkı Nesibe Hanım gibi aile büyükleri tarafından şiddete maruz bırakılmıştır. Gülçiçek çocukluğunu ve annesini anlatırken “Ben doğmuşum, dedem kız doğdum diye büyükbabam anamı loğusa yatağında tekmelemiş.”<sup>184</sup> diyerek yapılan ayrımcılığı göstermiştir.

Kız çocuklarına karşı şiddetin bariz bir şekilde uygulandığı yerlerden belki de en önemlisi kırsal kesimdir. Soyun devamı, miras, yaşam koşulları, kültür gibi sebeplerle kız-erkek ayrımı yapılmaktadır. Kızlar evlenene kadar babalarının, evlendikten sonra da eşlerinin esareti altındadır. Kız çocukları ve kadınlar, erkeklerin her türlü isteklerini yerine getirmekle yükümlü olarak görülmektedir. Ayrıca “Başlık parası” adı altında kızlar bir mal gibi satılmaktadır.

Tuğcu'nun eserleri taşra hayatını ve kültürünü anlatması yönüyle önemli kaynaklardandır. Bu kitaplarda kırsal kesimlerde kız çocuklarına bakış açısı da rahatlıkla görülebilir. “Köyden Gelen Kız” eserinde bu tür tespitler mevcuttur. Bunlardan biri köylünün ağzından çıkan “Kız ne yapacak, alıcı çıkıncaya kadar ırgat gibi çalıştırırsın, sonra başlık parası alır satarsın.”<sup>185</sup> sözleridir. Anlaşılacağı gibi kız çocukları bir ırgat olarak düşünülmektedir. Yine taşrada kız çocuklarına uygulanan şiddeti örneklendiren bir başka ifadede “Bubam onu koyuvirmez. Tarlada çalıştırır. Köyde kız çocuk oldu mu kulak asmak istemezler. İlle oğlan olsun ki işe yarasın.”<sup>186</sup> cümlesidir. Kızların köyde ikinci sınıf insan muamelesi gördüğü, isteklerinin dikkate alınmadığı ve her zaman ikinci plâna atıldıkları bilinen bir gerçektir. Bunlara ek olarak kız çocukları, ev ve tarla işlerine yardımcı olsun diye eğitim hakkından alıkonulmaktadır. Uygulanan en ağır şiddet de budur. Bir insanın geleceği, kişisel çıkarlar için heba edilmektedir. Durumun en vahim

---

<sup>183</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 70.

<sup>184</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 18.

<sup>185</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 47.

<sup>186</sup> Tuğcu, Kemalettin; Can Yoldaşları, Damla Yay., s. 22.

tarafı, bu ikircikli yapının bir kültür hâlini alması ve nesilden nesile aktarılmasıdır.

Kemalettin Tuğcu'nun kız çocuklarına şiddet konusuna vurgu yapan eserlerinden bazıları “Küçük Bey”, “Büyüklerin Günahı”, “Dağdaki Yabancı” ve “Babam ve Ben”dir.

Görüldüğü gibi incelenen kitaplarda kız çocuklarına karşı anlamsız, bir o kadar da önüne geçilmesi gereken bir durum söz konusudur. Hâlbuki insanlar arasında ayrımcılığın ve doğuştan gelen özelliklere dayalı üstünlüklerin günümüz dünyasında yeri yoktur. Üstelik masum, tertemiz duygulara sahip kızların hiçbir suçu bulunmamaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın düzenlediği “Haydi Kızlar Okula” kampanyası, yukarıda üzerinde durulan, inanış hâline gelmiş hatta bir kültür sayılabilecek bu tür şeylerle başa çıkmakta etkin bir rol oynamaktadır. Bu ve bunun gibi etkinlikler ülkenin daha iyi seviyelere gelmesi için çok gerekli projelerdir.

### **5. 7. Fedakâr Anneler**

Aile sağlam temellere dayanan örgütlü bir kurumdur. Burada herkesin birbirine karşı görevleri ve sorumlukları vardır. Bu yapının odak noktası çocuklardır. Aile içinde, anne-baba-çocuk arasında saygı ve sevgi esasına dayalı güçlü bir ilişki mevcuttur. Bu ilişkiler yumağı çocuğun hayatı boyunca kullanacağı davranışları edinmesinde çok önemlidir. Çocuk kazanacağı öz güven, bilgi ve beceriyle yaşamını şekillendirecektir.

Ebeveynler çocuklarının fiziksel, sosyal ve kişilik yönünden dengeli bir şekilde gelişimi için gerekli ortamları hazırlamalı ve ihtiyaç duyulan materyalleri karşılamalıdır. Bunların temini için de maddi-manevi birçok şeyi feda etmektedirler. Özellikle kadınlar, annelik duygusunun vermiş olduğu ruh hâliyle evlatlarının huzuru ve mutluluğu için her türlü özveriyi göstermekten kaçınmaz. Bu yönüyle onlara ayrı bir paragraf açmak gerekir. Çocukları için birçok haklarından ve zevklerinden feragat eden bu yüce insanlara, Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında da sıkça rastlanmaktadır. Onun eserleri annelere hak ettiği değeri vermede ve onları tanıtmada önemli kaynaklardır. Bu kitaplarda yer alan anne karakterlerinin çok büyük bir kısmı, yavruları için her türlü kötülüğe

baş kaldıran, özverili kişilerdir. “Benim Annem” adlı eser, başlı başına bu konuyu işlemesi yönüyle diğerlerinden hemen ayrılmaktadır.

“Benim Annem” adlı eserde kahramanın annesi genç yaşta dul kalmış bir kadındır. Oğlunun iyi bir eğitim alması için önüne çıkan engelleri aşmaya çalışan azimli bir bireydir. Oğlu uğruna evliliği bile düşünmemiştir. Oğluna hitaben yaptığı konuşmada “Ben sana üvey baba kahrı çektirmemek için yeniden evlenmedim.”<sup>187</sup> sözleri, onun ne kadar hassas bir anne olduğunun ispatıdır. Evladının huzuru için kendi mutluluğundan feragat etmiştir. Orta yaşların sonuna doğru evlendiği adamın annesi tıpkı onun gibidir. O da genç yaşta dul kalmasına rağmen evliliği aklından bile geçirmemiştir. Elinde herhangi bir mesleği olmamasına rağmen kişisel çabalarıyla çocuğuna iyi bir yaşam sağlamaya çalışmıştır. “Hafız Hanım hatim indiriyor, adak, Yasin okuyor ve bunlardan aldığı para ile geçiniyor ve oğlunu okutuyordu.”<sup>188</sup> ifadesi, onun hangi şartlarda geçimini sağladığını açıklamaktadır.

Anneler, çocukları için hayatını feda etmeyi göze alabilecek kadar kutsal insanlardır. Onların başına gelebilecek tüm kötülükleri engellemek için kendilerini siper etmekten kaçınmazlar. “Göçmen Kızı” adlı eserdeki anne karakteri de çocuğunu dünyaya getirebilmek uğruna kendi canını tehlikeye atmıştır. Doktorların tüm ikazlarına rağmen onu yaşatabilmek için canını ortaya koymaya hazırdır. Tercihini çocuğundan yana kullanmıştır. Eserdeki “Hekimler zaten zayıf olan Naile’nin bu doğuma dayanamayacağını söylediler. Çocuğu parçalayıp almak istediler. Naile buna razı olmadı. Çocuk dünyaya geldi, ama kızcağız da bitmişti.”<sup>189</sup> cümlesi, onun ne kadar sevgi dolu bir anne olduğunun göstergesidir. Sonuçta genç anne, hayata gözlerini yummuştur. Evladını yaşatabilmek için kendini feda etmiştir.

Tuğcu'nun “Bir Garip Kızcağız” eserinde ise kızının fiziksel şiddet görmesine dayanamayan anne, eşinin önüne geçerek çocuğunun zarar görmesine engel olmaya çalışmaktadır. Maruz kaldığı darbeler genç kadına zarar verse de o, kızını koruduğu için mutludur. Kızın karşı karşıya kaldığı şiddeti anlatırken kurduğu “Bilmiyorum, ama bana dayak atılırken koşar, kucağına alır, başımı

---

<sup>187</sup> Tuğcu, Kemalettin; Benim Annem, Damla Yay., s. 8.

<sup>188</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 78.

<sup>189</sup> Tuğcu, Kemalettin; Göçmen Kızı, Ünlü Yay., s. 58.

elleriyle korumaya çalışırdı.”<sup>190</sup> ibaresi, anne koruyuculuğunu ve özverisini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Tuğcu'nun fedakâr anne karakterinin yer aldığı eserlerinden bazıları “Yapraklar Dökülürken”, “Yetimler Güzeli”, “Dilenci Baba” ve “Annelerin Çilesi”dir.

Anneler yavrularının mutluluğu için elinden gelen her şeyi yapmaya hazırdır. Fakat bu şekilde hareket etmeyen, istisna sayılabilecek kişiler ve durumlar da günümüzde mevcuttur. Dünyayı eğlence ve rahatlık merkezi olarak gören, sadece kendi için çalışan kişilerle de bazen karşılaşmaktadır. Tuğcu'nun eserlerinden “Babam ve Ben”, bu tür davranışlar sergileyen bir kadın karakteri içermesi yönünden dikkat çekmektedir.

Eserde kahramanın annesi olan kadın, kendi öz evladına bile düşmanlık beslemektedir. Nedeni ise “Seni hastanede dünyaya getirdi. Bu sırada epeyce sıkıntı çektiği, canı yandığı için sana hemen hemen düşman olmuştu.”<sup>191</sup> cümlesinde söylendiği üzere çektiği doğum sancılarıdır. Yaşamı tek taraflı, yalnızca kendisi, olarak düşünen bu kişi, hiçbir zaman anneliğin gereklerini yerine getirmemiştir. Çocuğunu sevgi ve şefkatten mahrum bırakmıştır. Bu durum çocuğun tüm hayatını etkilemiştir. Annesinin bu tavrına karşı sitemkâr olan kahramanın “Beni bir kere bile kucağına almamış, bir damla sütünden emzirmemiş. Hâlbuki dünyaya gelmek benim suçum değildi.”<sup>192</sup> sözleri, gerçeği tüm yönleriyle tasvir etmektedir. Kadının şiddet dolu davranışları yalnızca çocuğuna karşı değildir. Tüm aile bireylerine karşı aynı tutumu sergilemektedir. Eşinin annesinin, kayınvalidesinin, evde durmasına tahammül edemeyecek kadar da kötü niyetlidir. Yaşlı bir kadını evden atmak için her türlü fenalığı reva görmektedir. Yapılanlara dayanamayan yaşlı kadın, evden kaçarak uzak bir akrabasının evinde hayata gözlerini yummuştur. Genç kadının bu olaya karşı “ben sana ananı başımdan al, kahrını çekemem dedim. Beni dinlemedin. Geberdiyse sen de kurtuldun ben de.”<sup>193</sup> yorumu da son derece fecidir.

Tuğcu'nun eserlerinde yer alan anne karakterleri -biri hariç- çalışkan ve özverili kimselerdir. Çocuklarının saadeti için ellerinden gelen tüm çabayı sarf

---

<sup>190</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Garip Kızcağz, Damla Yay., s. 41.

<sup>191</sup> Tuğcu, Kemalettin; Babam ve Ben, Damla Yay., s. 11.

<sup>192</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 64.

<sup>193</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 30.

etmektedir. Eserlerde karşılaşılan olay örgüleri ve akış da bunu bir bakıma mecbur kılmaktadır. Çünkü anne rolündeki kadınların büyük bir kısmı eşlerini erken yaşlarda kaybetmiş ve maddi imkânsızlıklarla boğuşmaktadır. Eşleri hayatta olan kadınlar ise kocalarından hiçbir şekilde yardım görmemektedir. Dışlanmış ve bir kenara itilmiş insanlardır. Dul kalan kadınların ona ve ailesine sahip çıkacak, himaye edecek birileri bulunmamaktadır. “Başa Gelen Talihsiz Olaylar ve Ümitlerin Kırılması” başlığında da incelenen bu konu, anne karakterlerini zor şartların içine itmektedir. Fakat onlar her şeye rağmen bunların üstesinden gelmiştir.

### **5. 8. Ebeveynlerden Birinin Üvey Olması**

İkinci kez evlilik, ebeveynlerin umutla girdikleri, olumlu, paylaşımcı, neşeli bir aile ortamına duyulan ihtiyacı gidermenin bir yoludur. “Bu durum gerek yalnızlığın giderilme ihtiyacından, gerekse de tek başına sorumlulukların altından kalkmanın zorluğundan kaynaklanmaktadır...

...İkinci evlilik bir önceki evliliğin bir benzeri olabilir ancak oluşan aile ortamı kesinlikle birinci evliliğin benzeri olamaz. İkinci evliliklerde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri çocuklardan gelen tepkiler ve üvey ebeveynler ile çocuğun çatışmasıdır.

...Çocuk kendi annesini ya da babasını her zaman istemektedir. Bu da üvey ebeveyn-çocuk çatışmasını tetikleyen bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır.”<sup>194</sup>

Evliliği gerçekleştiren üvey ebeveyn, her şeyden önce çocuklu ve geçmiş olan biriyle evlendiğini unutmamalıdır. Çocuğun, kendisi hemen sevmesini ve kabullenmesini beklememelidir. Çünkü bu, uzun bir zaman zarfında gerçekleşebilecek bir durumdur. Eğer hayatını birleştirdiği kişinin ilk eşi, ölmüşse durum biraz daha karmaşık olmaktadır. Çünkü vefat eden kişi çocuğun gözünde idolleşmektedir. Bu da çocuğun ikinci annenin ya da babanın varlığını kabul etmesini güçleştirmektedir.

Çeşitli nedenlerle meydana gelen çocuk-üvey ebeveyn çatışmaları, ailenin sağlam temeller üzerine kurulmasına engel olmakta ve kişilere büyük

---

<sup>194</sup> www.kocschool.k12.tr/cont/elementary/counseling/2nd\_marriage.pdf sitesinden 10.12.2006 tarihinde alınmıştır.

zararlar vermektedir. Özellikle çocuklar bu sonuçtan çok kötü etkilenmektedir. Yapılan araştırmalar, sorunlu ailelerde yetişen bireylerin diğerlerine göre psikolojik sorunlar yaşamada çok daha fazla risk altında olduğunu göstermektedir.

Tuğcu'nun eserleri, üvey anne-baba ile çocuk arasındaki ilişkilere sıkça yer vermesi yönüyle dikkat çekmektedir. Ölüm veya anlaşmazlıklar nedeniyle biten evlilikler, çocuklarda derin izler bırakmaktadır. Buna bir de yeni gelen ebeveynin çocuğa karşı ön yargısı ve onu etki altına alabilmek için giriştiği psikolojik harekât da etkilenince durum, çocuk açısından dayanılmaz bir hâl almaktadır. Duygusal baskının yanında fiziksel şiddete sıkça başvuran üvey ebeveynin davranışları, çocuğun yaşantısını çekilmez bir duruma sokmaktadır.

Üvey ebeveynlerle çocuklar arasındaki gerginlikleri geniş bir biçimde işleyerek konuyla paralellik gösteren “Büyüklerin Günahı”, bu özelliğiyle diğer eserlerden ayrılmaktadır. Birbirlerine olan kinleri için çocuklarını silah olarak kullanan ve onların çok büyük zararlar görmesine neden olan çift, intikam uğruna çok kısa bir süre içinde ikinci evliliklerini gerçekleştirmiştir. İki kardeşten kız, annenin yanında; erkek çocuk da babasında kalmıştır. Eve gelen ikinci anne ve baba, ağız birliği etmişçesine çocukları evde istememiştir. Onları, gerçekleştirdiği izdivaçta büyük bir engel olarak algılamaktadır. Babasıyla yaşayan erkek çocuk, üvey annesi tarafından evden uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. Çocuğun “Ben babamın yanına düştüm. Üvey anam beni istemedi.”<sup>195</sup> sözleri annenin davranışlarının amacını belirlemede yardımcı olmaktadır. Kadın ayrıca baba ile çocuğun arasını bozmak için yalanlara başvurmaktadır. Çocuğun “Üvey anam, annem gibi dürüst bir kadın değildi. Durmadan beni babama fitlerdi.”<sup>196</sup> itirafları bu girişimleri göstermektedir. Kadın, sonunda amacına ulaşmış ve çocuğun evden atılmasını başarmıştır.

Kızın yaşadıkları da en az erkek çocuğunki kadar kötüdür. O da üvey babasının maddi ve manevi baskılarıyla evden ayrılmıştır. Kardeşinin onu anlatırken kurduğu “Anlaşılıyorduk ki, kardeşim de başının çaresine bakmak zorunda kalmış. O akıllı ve çalışkan kız, el kapısında bir hizmetçi olup kalmıştı.”<sup>197</sup> cümlesi bu gerçeği su yüzüne çıkarmıştır. Fakat kız bütün

---

<sup>195</sup> Tuğcu, Kemalettin; Büyüklerin Günahı, Damla Yay., s. 9.

<sup>196</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 18.

<sup>197</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 27.

sıkıntılara rağmen şu anki durumundan memnundur. Çünkü üvey babasıyla aynı evde yaşarken fiziksel ve duygusal şiddete çok fazla maruz kalmıştır. Kızın geçmişin muhasebesini yaptığı “Annemin yanında üvey babadan çektiklerimi düşündükçe hizmetçilik yapmayı tercih ediyorum.”<sup>198</sup> ifadesi, bu durumu kanıtlar niteliktedir.

“Sokaktan Gelen Çocuk” kitabındaki ana karakter, yaşadıklarıyla, hissettikleriyle “Büyüklerin Günahı”nda yer alan çocuklara çok benzemektedir. Onun da annesi ve babası yeniden yuva kurmuştur. Fakat erkek çocuk, üvey anne ve üvey baba tepkisi yüzünden yaşamını sokaklarda sürdürmek zorunda kalmıştır. Başından geçenleri anlattığı “Karısı istemiyor beni. Babam da anana git diye beni sokağa salıverdi.”<sup>199</sup> cümlesi, onun dışlanışını göstermektedir. Aynı kötü sonuç, annesinin evinde karşısına çıkacaktır. Üvey babası da onu evde istemeyecektir.

Üveylik olgusunun yer aldığı kitapların bazıları “Bir Garip Kızcağız”, “Sokak Köpeği”, “Küçük Serseri”, “Babasızlar”, “Sokaktan Gelen Çocuk”, “El Kapısı” ve “Çocuk İhtiyar”dır.

Görüldüğü gibi Kemalettin Tuğcu kitaplarının büyük bir kısmında üveylik olgusu geniş biçimde işlenmektedir. Bu eserlerde bulunan üvey anne veya üvey babaların ilk işleri çocuğu dışlamak, ihmal etmek ve şiddet uygulamak olmuştur. Bu durum geleceğin umudu çocukların, birçok kazanımdan yoksun olması anlamına gelmektedir.

Tuğcu'nun kitapları içinde bulunduğu dönemin gerçeklerini, kişilerini eserlerinde başarıyla yansıtmıştır. Özellikle çocuklar onun eserlerini büyük bir heyecanla takip etmektedir. Fakat çocuklara hitap eden bu kitaplar çeşitli vasıfları bünyesinde barındırmalıdır. Eserler, yapılacak araştırmalar sonucunda tavsiye edilmelidir. Kitaplar değerlendirilirken çocuğun duygu ve düşünce dünyasına katacağı değerler iyi düşünülmelidir. Çocukların kahramanla özdeşim kurdukları gerçeği de göz önünde tutulduğunda yazarın eserlerinin psikolojik etkilerinden dolayı çocuklar için iyi olmayacağı düşünülmektedir. Eserlerin kahramanlarının çile dolu hayatı, ikinci ebeveynlerle çatışması ve onlardan kurtuluş için seçtiği yöntemler çocukları olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle anne-babasından birini kaybetmiş ya da üvey ebeveynle yaşayan çocuklar, onlara karşı ön yargı

---

<sup>198</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 47.

<sup>199</sup> Tuğcu, Kemalettin; Sokaktan Gelen Çocuk, Damla Yay., s. 7.

oluşturabilir. Hiç tanımadığı bir insana karşı oluşturabileceği kötü tavır ailenin saadetini dolayısıyla onu, negatif yönde etkileyecektir. Ayrıca eserlerin olay örgüsündeki talihsizlikler de küçük yaştaki bireylerin hayata bakış açısını değiştirebilir.

### **5. 9. Maddi İmkânsızlıklar**

Aile, ana-baba ve çocuklardan oluşan birliktir. Aile toplumun en küçük birimi ve temel taşıdır. Nüfusu yenileme, kültürün taşıyıcılığını yapma, çocukların fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılama gibi birçok önemli görevi de yerine getirmektedir. Milletlerin temelini oluşturan bu kurum, yetiştirdiği dengeli ve sağlıklı bireylerle ülkeye en büyük katkıyı yapmaktadır. Bu eğitim sürecinde etkin rol oynayan önemli değişkenlerden birisi maddi kaynaklardır. Ekonomik şartlar, aile içindeki ilişkilerden alınan hizmetlere kadar tüm yaşamı etkileyen bir faktördür.

Yapılan araştırmalar gelir seviyesi düşük ailelerde yetişen bireylerin, normal bir ailede yetişen ferde göre çok fazla aile içi şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Sadece ev içinde değil, bir nebze de olsa ailesine destek olabilmek için sokaklarda çalışmak zorunda kalan çocukların, dış dünyada karşılaştıkları fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddet de parasal sorunlardan kaynaklanmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1999 verilerine göre Türkiye genelinde 6–17 yaş grubundaki çocukların çalışma nedenlerinde ilk sırayı %38,4 ile aile gelirine katkıda bulunma, ikinci sırayı %19,8 ile ailenin ekonomik faaliyetlerine yardımcı olma, üçüncü sırayı ise % 15,9 ile ailesi istediği için çalışma almaktadır. Bunları %10,4 ile iş öğrenme ve meslek sahibi olma gerekçesi izlemektedir. Yine Devlet İstatistik Enstitüsü'nün bir başka verisine göre şu an ülkemizde çalışan yaklaşık 3 milyon 850 bin çocuk vardır. 1999 DİE bilgilerine göre çalışan çocukların yüzde 59'u ücretsiz aile işçisi olarak görünmektedir. Çocuk emeğinin en çok kullanıldığı sektör ise tarımdır. 6–17 yaş grubunda çalışan çocukların yaklaşık %58'i tarımda, % 22'si sanayide, %10'u ticarete, %10'a da hizmet sektöründedir. Çocukların Çalıştırılmasına Karşı Çalışma Programı'nın (IPEC) verdiği bilgilere göre, dünya genelinde çoğunluğu 5–17 yaş arasında olan 200 milyon çocuk işçi vardır. Bunların çoğunluğunu yaşı 16'nın altında olan kız

çocukları oluşturmaktadır. Çocukların aldığı eğitimden yetişme şartlarına kadar tüm aşamaları etkileyen olumsuzluklar, aşılması gereken önemli bir problemdir. Tuğcu'nun eserleri de maddi sıkıntılar içinde kıvranan karakterleri sıkça kullanması ve onların yürek sızlatan durumlarını yansıtması bakımından konuyla paralellik göstermektedir. Yazarın hemen hemen tüm eserlerinde fakirlik ve onun getirdiği acziyet, geniş bir biçimde işlenmektedir.

Küçük yaşta yetim kalan bir çocuğun verdiği hayat mücadelesinin anlatıldığı “Küçük İşportacı”, maddi sıkıntıların oluşturduğu boğucu atmosferi çok güzel betimlemektedir. Henüz ilkokul çağındaki çocuğun yaşayabilmek ve annesine bakabilmek uğruna çektiği maddi-manevi sıkıntılar onları yıldırılmaktadır. Özellikle içine düştükleri darboğaz onların elini kolunu bağlamaktadır. Annesinin “Fazla tahsilim yok Nazmi, çalışacak gündeliğe gidecek gücüm de yok. Satacak bir şeyimiz kalmadı. Ne olacak hâlimiz?”<sup>200</sup> sözleri, yaşanan krizi göstermektedir. Bu imkânsızlıklar, görüldüğü üzere geleceğe bakışlarını da olumsuz etkilemektedir. Kısa süreli çözümler üretebilmek için eğitim hayatına veda eden kahraman, bunun acısını bir ömür boyu çekecektir.

Açlık ve sefalet içinde kıvranan bir ailenin değişen hayatını konu alan “Tanrı Misafiri” adlı eser de, yoksulluğun getirdiği ezikliği ve çaresizliği başarılı bir şekilde aktarmaktadır. Aile reisinin günü birlik işlerde kazandığı parayla geçinen ev halkı, son zamanlarda büyük bir darlığa düşmüştür. Evin o anki durumunu tasvir eden “Kışın hep böyle sıkıntı çekeriz. Allah sizi inandırсын, tel dolaba sıçan düşse başı yarılr. Yiyecek bir ekmek bile yok bu akşam.”<sup>201</sup> ibaresi, yokluğu ve sıkıntıyı tüm yönleriyle sergilemektedir.

“Hacıbaba” adlı kitapta karakterin köyde yaşadığı kıtlık ve açlık tüm boyutlarıyla resmedilmektedir. Hayatta kalabilmek için verdiği mücadeleler ve çektiği sefalet işlenmektedir. “Köyde gün oldu, kırdı torbada kuruyup kalmış olan bir ekmek parçasını taşla kırdım da yedim. Taşı çiğnemişim gibi katılaştı. Dişlerim sökülecekti.”<sup>202</sup> cümlesi yaşananların özetidir.

Görüldüğü gibi Tuğcu'nun eserlerinin hemen hepsinde maddi imkânsızlıklar konusu geniş biçimde yer bulmaktadır. Onun eserlerindeki

---

<sup>200</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük İşportacı, Damla Yay., s. 38.

<sup>201</sup> Tuğcu, Kemalettin; Tanrı Misafiri, Damla Yay., s. 10.

<sup>202</sup> Tuğcu, Kemalettin; Hacıbaba, Damla Yay., s. 76.

karakterler, fakir bir ailede yetişen ve sürekli çalışmak zorunda kalan kişilerdir. Çektikleri ekonomik sıkıntılar, onların birçok haktan mahrum olmalarına neden olacaktır. Kimisi okulu yarıda bırakacak, kimisi iş hayatına atılarak işi ve okulu birlikte götürmeye çalışacak, daha şanslı olanların da babaları bu zor görevi üstlenecektir. Fakat değişmeyen şey, birilerinin parasal konulardan ötürü ezildiğidir. İnsanların, kendinden sonraki nesil için kendini feda etmesidir. Bu kişiler de genellikle erkek çocuklar ve anneler olmaktadır. “Erken Yaşta Sorumluluk ve Hayatın Ağır Yüzü” ile “Fedakâr Anneler” başlığı altında da geniş olarak işlenilen bu temalar, okuyucu pozisyonundaki çocukları, psikolojik olarak kötü yönde etkilemektedir. Amiyane tabirle eserlerdeki “Fakir edebiyatı”, tertemiz duygularla dünyaya bakan çocukların içine kurt düşürmektedir. Henüz tanımadıkları bir ömür hakkında ön yargılar oluşturmalarına neden olmaktadır.

### **5. 10. Koca Dayığı ve Cefakâr Kadın**

Şiddet günümüzde her alanda karşılaşılan ve her gün biraz daha artan önemli bir toplumsal sorundur. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti, “Fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması”<sup>203</sup> durumu olarak tanımlamaktadır. Şiddetin en fazla uygulanan biçimi de aile içinde çocuklara ve kadınlara karşı şiddettir. Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) 2002 verilerine göre şiddetle en çok karşılaşan kişiler kadınlardır.

“Kadına karşı şiddet, en yaygın ve sık olarak rastlanılan kadının insan hakları ihlallerindendir. Yakın zamanlara kadar, kadına karşı şiddet konusuna uluslararası insan hakları mücadelesi gündeminde fazlaca bir yer verilmemiştir.

...Kadına karşı şiddetin, özellikle de aile içi şiddetin, kadın erkek ilişkilerinde eşitliğin sağlanması, özel ve kamusal alanlar arasındaki uçurumun kapatılması için çözümlenmesi gereken temel konu olduğunu düşünüyoruz... Ankara’da yapılan bir araştırmada konuştuğumuz kadınların:

%90’ı kocalarının kendilerine psikolojik şiddet uygulayarak bağırdıklarını, hakaret ettiklerini, aşağıladıklarını, küfür ettiklerini;

---

<sup>203</sup> <http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/1104.pdf> sitesinden 17.05.2007 tarihinde alınmıştır.

%40'ı kocalarının kendilerine fiziksel şiddet uygulayarak tokat, tekme, dayak, bıçak veya silahla saldırdıklarını;

%15'i kocalarının kendilerini istemedikleri hâlde cinsel birleşmeye zorladıklarını belirttiler.”<sup>204</sup>

Diğer ülkelerde de durum farklı değildir. Kadına karşı şiddet coğrafya, eğitim seviyesi, kültür ayırt etmeksizin tüm dünyada yoğunluğunu her geçen gün arttırmaktadır. “Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda kadınların 1/3'ü ile 2/3'ünün eşi tarafından şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran daha yüksek olup %20–50 civarındadır.”<sup>205</sup> Örnek olarak “Japonya'da, istismar yaşamış 613 kadının % 57'sinin fiziksel, duygusal ve cinsel şiddetin hepsine maruz kaldığı görülmüştür. Koreli kadınların üçte ikisi eşlerinden düzenli olarak dayak yemektedir.”<sup>206</sup> Görüldüğü gibi ekonomik olarak çok üst seviyede olan ülkelerde de durum ülkemizdekinden farklı değildir.

Kadına karşı şiddetin en büyük nedeni, şiddetin algılanış biçimidir. Gerek aile içinde gerekse toplumun büyük bir kısmında kadınlara karşı uygulanan fiziksel, duygusal ve ekonomik baskının bir hak olarak görülmesi bu sonucu doğuran en büyük faktördür. Şiddetin bir öge olarak (terbiye aracı) kültürün içine girmesi ise bu kabullenmenin nedenidir. Ülkemizde özellikle kırsal kesimde kız çocuklarına ve kadınlara uygulanan şiddetin ana nedeni bu anlayıştır. Kız çocuklarının eğitim hayatını bitirmesinden, erken yaşta velilerinin istedikleri kişilerle evlenmesine dek tüm yaşamı etkisi altına alan, bu zihniyettir.

Kemalettin Tuğcu'nun eserleri bu toplumsal sorunu işlemesi ve bu şiddet türüne maruz kalan karakterlere yer vermesi yönüyle konuya paralellik göstermektedir. Eserlerinde şiddete maruz kalan kadınların büyük bir kısmı, şiddetin en çok görülen şeklini - aile içi şiddet – yaşamıştır. Bu temaya vurgu yapan eserlerin bazıları; “Büyüklerin Günahı”, “Köyden Gelen Kız”, “Yapraklar Dökülürken”, “Yılanlı Bağ”, “Köylü Çocuk” ve “Mehmetçik”tir.

“Büyüklerin Günahı” anne-babalarının iç çekişmeleri yüzünden hayatları mahvolan çocukları konu etmektedir. Şiddet, ana karakterin gözlemleri aracılığıyla verilmektedir. Köylü bir kişinin yanına sığınarak burada yaşamaya

<sup>204</sup> www.kadinininsanhaklari.org/id\_246 sitesinden 23/12/2006 tarihinde alınmıştır.

<sup>205</sup> www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/1104.pdf sitesinden 23/12/2006 tarihinde alınmıştır.

<sup>206</sup> dosya.hurriyetim.com.tr/aileici/aileicisiddet2.asp sitesinden 23/12/2006 tarihinde alınmıştır.

başlayan erkek kardeş, kadınların karşılaştıkları şiddet dolu davranışları aktarmaktadır. Bulunduğu yerde erkeklerin kadınlar üzerinde büyük bir hâkimiyet kurduklarını ve istedikleri her şeyi onlara yaptırmayı bir hak olarak gördüklerini anlatmaktadır. Karısını döven bir kişiye neden böyle yaptığını sorunca aldığı “Ne yaparsın gardaşlık derdi. Sorgu sual olmaz ki. Dayak erkeklerin şanındandır.”<sup>207</sup> cevabı şiddetin algılanış biçimini gözler önüne sermektedir. Dayağın evliliğin bir parçası gibi görülmesi kadınların gördüğü şiddetin yaygınlaşmasına neden olmuştur.

“Köyden Gelen Kız” adlı eser de kadınlara toplumsal rollerini ve şiddetin kabulleniş biçimini kavramada yardımcı olmaktadır. Kadınlara bakış açısını anlatan “Ben bir köy bilmem ki, kadınlar evde otursunlar erkekler tarla işine baksınlar. Bunların hepsi kadınların işidir.”<sup>208</sup> cümlesi, kadınların gerek aile içinde gerekse toplumsal hayatta nasıl bir misyon üstlendiklerini işlemektedir. Şiddetin (özellikle fiziksel şiddet), erkekler tarafından bir hak ve otorite aracı olarak görülmesi kadınların sosyal hayattaki rollerini yok eden en büyük etmendir. Köyünde kadınların çileli durumunu anlatan kadının “Rençperlik yapan, ezilen, dövülen kadınları, satılan kızları kurtaracağız.”<sup>209</sup> sözleri, onların bu duruma karşı isyanlarını dile getirmektedir.

“Yapraklar Dökülürken” adlı kitap, kadının aile içinde maruz kaldığı psikolojik şiddeti işlemesi yönüyle önemli bir yere sahiptir. “Hakaret gören, ezilen de annem, babam değil.”<sup>210</sup> sözleri de bu duygusal yıpranmayı anlatmaktadır. Evliliğinin ilk gününden itibaren eşinden fiziksel ve psikolojik baskı gören kadın, bunlardan bıkararak kocasından ayrılmıştır. Her yönden eşinden üstün olan bu kadın, bunu hiçbir zaman kullanmasa da bu özellikler erkekte kompleks oluşturmuştur. Adamın eşine karşı uyguladığı şiddetin sebebi de kadının üstün taraflarını yok etmektir. Erkek “Hicri ben sana çok eziyet ettim, seni ezmek istedim, sen daima benden daha yukarıda, daha bilgiliydin, daha iyiydin.”<sup>211</sup> sözleriyle bunu itiraf etmiştir.

---

<sup>207</sup> Tuğcu, Kemalettin; Büyüklerin Günahı, Damla Yay., s. 31.

<sup>208</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 39.

<sup>209</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 57.

<sup>210</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., s. 36.

<sup>211</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s.57.

Kadınlara karşı uygulanan psikolojik şiddetin bulunduğu bir diğer eser ise “Yılanlı Bağ”dır. Fadime karakteri, eşi ve onun ailesi tarafından yapayalnız bırakılmıştır. Çevresindeki tüm insanlar onu aşağılamakta ve dışlamaktadır. “Fadime hep yılanlı dağda. Eri olacak İdris yüzüne bakmaz. Evlerinde kim varsa horlar, zora koşar bu garip gelini.”<sup>212</sup> cümlesi de bu kimsesizliği ortaya koymaktadır. Dertleşecek, içini dökecek hatta konuşacak hiçbir kimseyi bulamayan Fadime, iyice sessizleşmiştir. Yaşadığı duygusal yıkım, Fadime’nin hayatla bağlarının kopma noktasına gelmesine neden olmuştur.

“Köylü Çocuk” adlı kitap da kadınların karşı karşıya kaldıkları ekonomik şiddeti içermesi yönüyle incelemeye değerdir. Eşini gelir getiren bir obje olarak düşünen adam, hasta-sağlıklı demeden onu çalıştırmıştır. Kazandığı tüm paraya da el koyarak genç kadını bir köle gibi kullanmıştır. Tutum ve davranışlarıyla onun ölümüne sebebiyet vermiştir. “Zavallı ablamı, bu eniştem olacak para canlısı Remzi el kapılarında çalıştırmış, zora alışık olmayan ablam gurbet elde ölüp gitmişti.”<sup>213</sup> sözleri, bu gerçeği gün yüzüne çıkarmaktadır. Adam, sadece eşini değil, kayınbiraderine de aynı mantıkla yaklaşmaktadır. Okumak için yanlarına gelen çocuğu, okula göndermemiş, onu apartmanın işlerinde kullanmıştır.

Babası tarafından terk edilen ve köyde annesiyle birlikte yaşayan çocuğun anlatıldığı “Mehmetçik”teki “Tanrı ile ben hesabımı görürüm. Tez ver altını, yoksa boğarım seni.”<sup>214</sup> cümlesi ekonomik şiddetin tipik bir emsalidir. Özellikle kırsal kesimde oldukça sık bir şekilde karşımıza çıkan gelin-kaynana anlaşmazlığına, bu kitapta bir başka boyut eklenmiştir. Eşi askerde olduğu için kayınvalidesi ve kayınbabası ile oturmak durumunda kalan kadının elindeki bütün maddi imkânlar, kocasının annesi yani kaynanası tarafından zorla alınmıştır. Kaynanası, yalnız günlük gelirlere değil, düğünde genç kadına hediye olarak gelen altınlara da el koymuştur. Kadın, hayatını idame ettirmek için muhtaç olduğu para ve diğer iradlar elinden alındığı için maddi açıdan zor duruma düşmüştür.

Kadınlara karşı şiddeti uygulayanlar her zaman eşleri değildir. Evdeki diğer kişiler de bu tür eğilimler içine girebilmektedir. Geniş ailelerde karşılaşılan

---

<sup>212</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yılanlı Bağ, Damla Yay., s. 37.

<sup>213</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köylü Çocuk, Ünlü Yay., s. 7.

<sup>214</sup> Tuğcu, Kemalettin; Mehmetçik, Ünlü Yay., s. 8.

bu durum, kadınları çok zor durumlara sokmaktadır. Yukarıda başka bir yönü incelenen “Mehmetçik”, “Yılanlı Bağ” ve “Köyde Unutulanlar” adlı eserler, bu tür bir şiddete maruz kalan kadınlara yer vermektedir. Özellikle “Köyde Unutulanlar”, bu konuyu geniş biçimde işlemektedir. Munise, eşi kendisini terk ettiği için kayınvalidesi ve kayınbabası ile kalmaktadır. Bu durum, onun her gün baskı görmesine, horlanmasına ve aşağılanmasına sebep olmuştur. Bir lokma ekmeği bile ona çok gören aile büyükleri, kadına hayatının en kötü dönemlerini yaşatmıştır. Munise tarlada, evde en ağır işlerde çalıştırılmakta, yine de dışlanmaktadır. Yaşadığı acı dolu hayatı özetleyen “Aç acına çalıştım. Söylemedikleri acı laf kalmadı. Bekir Efendi sonunda kamçı ile başıma da vurdu.”<sup>215</sup> ifadesi, onun içler acısı durumunu ortaya koymaktadır.

Görüldüğü gibi Tuğcu'nun eserleri ezilen, itilen, dışlanan ve şiddetle karşılaşan kadın karakterleri geniş bir şekilde ele almaktadır. Üstelik bu kadınların büyük bir kısmı annedir. Bu durum şiddet eyleminin, bireysel bir olay olmaktan çıkıp aileyi, dolayısıyla da toplumu ilgilendiren bir olgu hâlini almasına neden olacaktır. Çünkü geleceğin büyükleri çocuklar, babalarının ve diğer aile bireylerinin kadınlara bakış açısını benimseyecek, kendine mal edecek ve içselleştirecektir. İleriki dönemlerde de aynı davranışları sergileme eğilimine gireceklerdir. Şiddetin sosyal bir öğreti olduğu düşünüldüğünde bu sonuç kaçınılmazdır.

Eserlerin eleştiriye en açık yönü, zarar vermeyi amaçlayan davranışlardan ziyade şiddetin algılanış biçimidir. Aile içinde kızlara ve kadınlara karşı girilen insanlık dışı uygulamalar, erkek için bir terbiye ve otorite aracı olarak düşünülmektedir. Dayanın da evlilikte sıradan bir olay olduğu, erkeklerin istedikleri zaman kullanma yetkisine sahip oldukları bir silah olarak kabul edilmektedir. Tüm bunlar, şiddetin varlığını her yerde kabul ettirmesi ve yaygınlaşmasına yardımcı olacaktır.

### **5. 11. Eserlerdeki Fiziksel Şiddet İçeren Davranışlar**

Şiddet, günümüzde milletlerin en büyük sorunlarından biri hâline gelmiştir. Birçok bilim dalının da yakından ilgilendiği bir konu hâlini almıştır.

---

<sup>215</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyde Unutulanlar, Damla Yay., s. 22.

Yapılan tüm incelemelere ve alınan önlemlere rağmen şiddetin yaygınlaşması engellenememiştir. Her gün biraz daha büyüyen bir çığa dönüşmüştür.

Şiddetin tanımı ve hangi davranışların bu kavramın içine gireceği konusunda birçok çalışma yapılmıştır. Genel olarak fikirler “Bireyi olumsuz yönde etkileyen davranışların (fiziksel, psikolojik, ekonomik) ve eğilimlerin tümü” etrafında birleşmektedir. TDK, şiddeti 1- Bir hareketin, bir gücün derecesi, 2- Hız: Rüzgârın şiddeti, 3- Karşıt görüşte olanlara, inandırma veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma...<sup>216</sup> olarak açıklamıştır. Bu konularda önemli çalışmalar yapmış olan Galtung ise şiddeti çok boyutlu bir olgu ve uzun soluklu bir süreç olarak ele almıştır. Şiddeti “Temel insani gereksinimleri ya da daha genel bir ifadeyle yaşamı, gereksinimlerin real olarak karşılanma derecesini gizilgüç olarak var olan düzeyin altına düşürücü şekilde etkilemek”<sup>217</sup> şeklinde tasvir etmiştir. Fakat onun dışında birçok araştırmacı ve akademisyen şiddeti fiili bir eylem olarak ele almıştır. Örneğin Keane şiddeti “Daha önce huzur içinde yaşayan bir kişinin bedenini, bilerek ya da kısmen bilerek, o kişinin istenci dışında fiziksel olarak ihlal etme”<sup>218</sup> olarak tanımlamıştır. Gerçekten de şiddet denilince ilk akla gelen fiziksel saldırılardır.

Fiziksel şiddetle en çok karşı karşıya gelen grupların başında çocuklar gelmektedir. Günümüzde çocuklar sokakta, arkadaş gruplarında kısaca toplumun her yerinde şiddete maruz kalmaktadır. Özellikle aile içinde ebeveynlerin sergilediği şiddet dolu tutumlardan olumsuz etkilenen küçükler, geleceğe kötü şartlarda hazırlanmaktadır. Yapılan araştırmalar, şiddete maruz kalan bireylerin, gelecekte aynı davranışları sergileme olasılığının diğer kişilere göre fazla olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, şiddetin sosyal bir ürün olduğunu göstermektedir.

Fiziksel şiddetin çocuklar üzerindeki etkilerini ortaya koyan bir araştırma sonucuna göre:

---

<sup>216</sup> Türkçe sözlük, TDK Yay., 2006, Ankara, s. 1866.

<sup>217</sup> N. ÖZYER, “Çocuk Kitaplarında Olumlanan Şiddet”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu, 2002, s. 71.

<sup>218</sup> [http://www.donusumkonagi.net/haber.asp?id=163&baslik=saldirganlik\\_siddet\\_teror](http://www.donusumkonagi.net/haber.asp?id=163&baslik=saldirganlik_siddet_teror) sitesinden 14.05.2007 tarihinde alınmıştır.

- “Fiziksel ceza gören çocuk kaygı yaşamakta ve içine kapanmaktadır. Bu çocukların benlik kavramlarının da olumsuz etkilendiği belirlenmiştir.
- Fiziksel ceza ile öz saygının azalması ve psikolojik sorunlar arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur.
- Fiziksel ceza çocukta saldırganlık ve şiddet davranışlarına yol açmaktadır.
- Şiddetli bir fiziksel ceza ile karşı karşıya kalan çocuk korkmakta ve kendisini çaresiz ve değersiz hissetmektedir.
- Çocukluklarında fiziksel ceza görmüş üniversite öğrencilerinin yoğun kaygı ve depresyon yaşadıkları, sosyal ilişkilerinin olumsuz olduğu belirlenmiştir.
- Şiddetli fiziksel cezaya maruz kalan çocuk bunu ebeveynliğin normal bir parçası olduğunu öğrenmekte ve bir yetişkin olarak aynı davranış kalıplarını kendi çocukları üzerinde uygulamaktadır.
- Şiddetli cezaya maruz kalanların kendi çocuklarını istismar etme olasılığı, bu tür davranış görmemiş çocuklardan 5 kat daha fazladır.
- Aile içi şiddet araştırmaları, çocuk ve ergen yaşta dayığa maruz kalmanın yaşamın sonraki devirlerinde eşe yönelik şiddet olgusunun hazırlanmasında etken olduğunu göstermektedir.
- Çocuklukta şiddete maruz kalan çocuk ileriki yaşantısında bunu sadece kendi çocuğuna yönelik olarak değil başkalarına yönelik olarak da kullanmaktadır.
- Babanın anneye saldırgan davranışını gören çocuklar, şiddet kendilerine yönelmese bile kurban durumundadır.
- Davranış sorunu olan çocuğun, saldırgan davranışları ile ebeveynlerin tutarsız bir disiplin yaklaşımı ve çocuğa ilgi ve desteğin bulunmayışı arasında pozitif bir ilişki vardır.

- Çocuklukta karşılaşılan fiziksel ceza sonucunda ileriki yaşlarda ortaya çıkan saldırganlık davranışları erkeklerde kızlara oranla daha fazladır.”<sup>219</sup>

Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular, fiziksel şiddetin kötü etkilerini göstermektedir. Yukarıdaki şiddet verileri tüm kişilere (kadınlar, büyükler...) yayılabilir.

Tuğcu'nun eserlerinde de fiziksel şiddete sıkça vurgu yapılmıştır. Çocuklar, kadınlar ve yaşlılar bu tür şiddete maruz kalan kişilerdir. Çocuklara şiddet uygulayan kişiler genellikle anne ve babalarıdır. “Ebeveynlerden Birinin Üvey Olması” başlığında da değinildiği gibi ikinci ebeveynler otorite, istediklerini yaptırma gibi çeşitli amaçlarla çocuğa şiddet uygulamaktadır. “Bana öyle bir tokat vurdu ki hemen yere düştüm. Bunun üzerine beni tekmelemeye başladı. Hırsını alamadı. Odasına giderek bastonunu aldı. Başıma, bacaklarıma, yine başıma vuruyordu.”<sup>220</sup> cümlesinde, üvey babası tarafından fiziksel şiddet uygulanan bir çocuğun yaşadıkları anlatılmaktadır. Görüldüğü gibi baba, çocuğu kendi isteklerine göre yetiştirmek, onun üstünde hâkimiyet kurmak ve “yola getirmek” amacıyla şiddeti bir araç olarak kullanmaktadır. Üstelik yöntemin başarılı olacağından emindir. Diğer bir örneğe “Cemil Bey benim yakama yapıştı. Elini kaldırdı. Avucunu suratıma patlattı.”<sup>221</sup> cümlesidir. Burada da üvey baba tarafından istenmeyen, şiddetle karşı karşıya bırakılan bir çocuk söz konusudur.

Yazarın birçok eserinde parçalanmış aileler bulunmaktadır. Öz ebeveynler anlaşmazlık ya da ölüm gibi nedenlerle ayrılmıştır. Bu sonuç en çok çocukları etkilemektedir. Çünkü yeni gelen kişi, çoğu zaman doğrudan çocuğu hedef seçmekte, onu kuracağı aile düzenini bozacak bir unsur olarak görmektedir. Çözümü ise sorun kaynağı gördüğü çocuğu evden uzaklaştırmak veya şiddete başvurarak onu pasivize etmek olarak düşünmektedir. Her iki durumda da çocuk, perişan olacaktır ve şiddetle karşı karşıya kalacaktır. Tuğcu'nun eserlerinde baskı, zorlama veya dayak yüzünden evinden ayrılmak zorunda kalan ya da atılan birçok karakter vardır. Bu kişiler, sokaklarda yaşamak zorunda kalmakta ve her an istismara, şiddete açık hâle gelmektedir. “Küçük Serseri” adlı kitap bu tema

<sup>219</sup> [www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.asp](http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.asp) sitesinden 03.01.2007 tarihinde alınmıştır.

<sup>220</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Serseri, Damla Yay., s. 20.

<sup>221</sup> Tuğcu, Kemalettin; Babasızlar, Damla Yay., s. 50.

üzerine kurulmuştur. Üvey baba baskısı yüzünden evden uzaklaşan Erol, artık sokakları mesken tutmuştur. Fakat dış dünya tehlikelerle doludur. Edindiği kötü arkadaşlar yüzünden hapse düşmüştür. Ailesiyle bağını tamamen koparan karakter, gündelik işlerde çalışarak geçimini sağlamaya çalışmaktadır. Çocuk, bitmek bilmeyen bir mücadelenin ve fiziksel şiddetin söz sahibi olduğu ortamda yaşamak zorundadır. “Onlar Erol’un üstüne çullandılar. Ölesiye bir kavga başladı. Nihayet onu karanlıkta yere yıktılar. Suratına, boş böğürlerine kıyasıyla vurarak bayılttılar.”<sup>222</sup> cümlesi, içinde bulunduğu şartları ve çevreyi göstermektedir. Yaşanan bu gelişme münferit bir olay değildir. Erol’un her gün tanık olduğu, maruz kaldığı ve karşı koymak zorunda olduğu bir olgu hâlini almıştır. Eserin kahramanı, bir süre sonra şiddetin üstünlük kurmak veya hayatta kalmak için bir araç olduğunu kabullenenecek ve onu kullanmaya başlayacaktır. Eşyalarını geri almak için evine gittiğinde davranışlarını tasvir eden “Ayağı ile bir tekme vurarak uyandırdı. Onu sille tokat kulübeden attı.”<sup>223</sup> cümlesi, onun da bu çarkın içine girdiğini kanıtlar niteliktedir. “Küçük İşportacı” da sokaklarda yaşanan şiddet eylemlerini ve çalışmak zorunda kalan çocukların karşılaştığı fiziksel şiddeti anlatan bir diğer kitaptır.

Çocuklara (özellikle kız çocuklarına) ve kadınlara karşı uygulanan fiziksel şiddetin temel kaynağı şiddetin algılanış biçimidir. Dayağı ailenin bir parçası, erkeğin yasal bir hakkı ve kültür ögesi olarak gören kişiler, yeri geldiğinde bunu uygulamaktan kaçınmayacaktır. “Ne yaparsın gardaşlık derdi. Sorgu sual olmaz ki. Dayak erkeklerin şanındandır.”<sup>224</sup> ibaresi de bunun en somut kanıtıdır. Yoğun olarak kırsal kesimde yaşanan bu tür eylemler, kadınlar tarafından da kabullenilmiştir. Dayak yemeyi normal bir şey olarak görmektedirler.

Köyden şehre gelen bir ailenin yaşadığı uyum sorununun konu edildiği “Köyden İndim Şehre” kitabında yer alan “Sonra adamlar kızdı mı hiç bakmaz, karılarını döverlerdi”<sup>225</sup> cümlesi, erkeklerin dayağa bakış açısını göstermektedir.

Görüldüğü gibi, Tuğcu'nun eserleri içerdiği fiziksel şiddet ögesiyle büyük dikkat çekmektedir. Eserlerdeki kahramanların hepsi, bir şekilde fiziksel şiddetle

---

<sup>222</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Serseri, Damla Yay., s. 42.

<sup>223</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 43.

<sup>224</sup> Tuğcu, Kemalettin; Büyüklerin Günahı, Damla Yay., s. 31.

<sup>225</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden İndim Şehre, Ünlü Yay., s.58.

karşılaşmıştır. Kimisi aile içerisinde kimisi de yaşamak zorunda kaldığı sokaklarda tanışmıştır. Özellikle üvey ebeveynler tarafından uygulanan fiziki saldırılar, bu eserleri okuyan çocukların ebeveynlerinin ikinci evliliklerine ön yargı ile yaklaşmalarına neden olacaktır. Kitaplardan etkilenecek hiç tanımadığı bir insan hakkında olumsuz düşüncelere sahip olabilirler.

Eserlerin birçoğunda fiziki şiddet, etkili bir araç olarak göze batmaktadır. “Küçük Serseri” adlı kitaptaki karakterler, hedeflerine kişilere karşı fiziksel saldırılarda bulunarak ulaşmıştır. Hatta eserin kahramanı Erol bile bu şekilde davranarak elindekilere sahip olmuştur. Şiddetin bir değer olarak verilmesi, dünyayı yeni tanıyan çocuklar için son derece tehlikelidir. Çünkü geçerli olan gücün şiddet olduğunu sezinleyecek ve şiddeti içselleştirecektir. Gelecekte aynı davranışları sergileme eğilimine girecektir.

Kırsal kesimi ya da orada geçen olayları anlatan eserler, yöre hakkında birçok bilgiler sunmaktadır. Aile yapısından, kadın-erkek ilişkisine, yaşayış şekillerine kadar hemen her konuda ipuçları vermektedir. Bu bölgelerde aile içi ilişkilerde dayak ailenin bir parçası, erkeklerin her an kullanabilecekleri silah ve güç için araç olarak gösterilmektedir. Bu yargı hem o bölge insanı için yanlış bir tanıtım hem de okuyucu kitlesi için yanlış bir bilgi olacaktır. Özellikle de henüz sorgulama yetisini kazanmamış, verilenleri doğru olarak kabullenen bireyler için son derece feci sonuçlar doğurabilir. Çocuk, aile içinde dayanın bir ceza unsuru veya erkeğin doğal hakkı olduğunu kabullenebilir.

## **5. 12. Maddi Çıkar İlişkileri**

İletişim, insanın en önemli gereksinimlerinden biridir. “Kişilerin birbirlerine bilinçli veya bilinçsiz olarak iletmek istedikleri duygu ve düşüncelerini aktardıkları bir süreçtir. Bu sürecin etkinliği için gerekli etmenler vardır. Başarılı bir iletişimin temel koşulları şunlardır:

- Karşımızdaki kişilere saygı duymak; onların varlığını kabul etmek, önemli ve değerli olduklarını hissettirmek, olduğu gibi benimsemek anlamını taşır.
- Gerçekçi ve doğal davranmak; abartıdan uzak, olduğu gibi davranmaktır.

- İletişimin belki de en önemli ögesi empatidir. Empati kavramını, dış dünyayı karşımızdakinin penceresinden görmeye çalışmak olarak tanımlayabiliriz. Kurulan bu duygu ortaklığı, iletişimin gücünü artırır ve karşılıklı anlaşılma mesajlarının aktarılmasına olanak sağlar.”<sup>226</sup>

Görüldüğü gibi iletişimin ana gereklerinden biri “Kabul etme”dir. Karşıdaki kişiyi değerleriyle benimseme, olduğu gibi kabullenmedir. Onu doğal hâliyle sevmektir. Fakat karşı taraftaki bireye görüşünü kabul ettirmek veya ortaya konan fikirleri tereddütsüz almak, eleştiriye tabi tutmadan içselleştirmek şeklinde yorumlanmaktadır. Önemli olan kişilerin etkileşimlerinin pozitif yönde olmasıdır. Voltaire’nin “Söylediklerini kabul edemem ama konuşma hakkını ölene kadar desteklerim.”<sup>227</sup> sözü anlatılmak istenenleri özetler niteliktedir.

Günümüzde karşılaşılan önemli iletişim eksikliklerinden bir diğeri, ikinci maddede verilen doğallık kavramıdır. Bu sorun, yaygın bir şekilde varlığını sürdürmektedir. İnsanlar oldukları gibi görünmek yerine kişilere şirin görünmek için maskeler takmaktadır. Bazıları korktukları için bazıları ise rant sağlamak için yalanlara devam etmektedir. Özellikle ikinci madde bu tür davranışların temel müsebbibidir.

Tuğcu'nun eserleri, bu tür davranışlar sergileyen karakterleri içermesi yönüyle konuyla denk düşmektedir. Genellikle zengin kimseler etrafında toplanan bu kişiler, elde edilecek maddiyat uğruna birçok yanlış eğilimler içine girmektedir. “Cambazın Kızı”, “Köyde Unutulanlar”, “El Kapısı”, “Çocuk İhtiyar” ve “Küçük Bey” bu tür kişilerin bulunduğu kitaplardan bazılarıdır. Eserlerin bir diğer ortak yönü, güzel gözükerek menfaat sağlamaya çalışan kişilerin, genellikle sömürülen kişinin birinci dereceden akrabası ya da çok yakın bir dostu olmasıdır. İnsanın kendisine en yakın hissettiklerinin böyle bir çaba içine girmesi de ayrıca incelemeye değerdir. Birinci dereceden akrabaların gösterdiği ikiyüzlü tutum ve davranışlar, yukarıda geniş biçimde incelenen “Aile İçi Şiddet” konusuyla da yakından ilintilidir. Aile fertlerine uygulanan ekonomik şiddet içerisinde yer almaktadır. Fakat şiddetin uygulayıcıları sadece akrabalar değildir. Bu sebeple, ayrı bir başlık altında incelenmektedir.

<sup>226</sup> <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/basariliiletisim.htm> sitesinden 07.01.2007 tarihinde alınmıştır.

<sup>227</sup> <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/basariliiletisim.htm> sitesinden 14.03.2007 tarihinde alınmıştır.

Emekli bir paşaya evlatlık verilen Bilge'nin hayatından bir kesitin sunulduğu “Küçük Hanım”, bu tür kişileri içermesi ve onların sahte davranışlarına sıkça vurgu yapması yönüyle dikkat çekmektedir. Bilge'den başka hiç kimsesi olmayan adam, tüm duygu simsarlarının hedefindedir. Hatta torunu yaşında olmasına rağmen, onun mirasını ele geçirmek için evlenmeyi amaçlayanlar bile vardır. Bunlardan birisi de ona şirin görünerek kazanç elde etmeyi düşünen yirmili yaşlardaki Fatoş'tur. Evin hizmetçisinin, kızı tanımlarken kullandığı “Paşa efendime her gün gelir, kendisine acındırır, bir miktar para çarpmadan ayrılmaz.”<sup>228</sup> ifadesi, onun nasıl bir insan olduğunu ortaya koymaktadır. Üstelik bu fena kız yaşlı adamı kandırıp evlenmeyi düşünmektedir. Tek amacı da evdeki insanların “Tabi Paşa'yı beğendiği için değil, onun paralarına konmak için istiyordu.”<sup>229</sup> cümlesinde belirttiği gibi maddiyattır.

“Çocuk İhtiyar” adlı eser ise aile içinde yaşanan çarpık ilişkilere, çıkar çatışmalarına parmak basması yönüyle ayrı bir öneme sahiptir. Eşi ölen emekli albay, bir süre sonra Remziye adında bir kadınla evlenmiştir. Fakat bu kadının bütün derdi Hayrettin Bey'in geliridir. Yapılan bu izdivacın kötü sonuçları yıllar sonra dahi etkisini göstermektedir. Hayrettin Bey eşini anlatırken onun hakkında “Remziye de kötü huylarını sakladı. Yıllarca sakladı. Onda bir para hırsı vardı. Varsa para, yoksa para.”<sup>230</sup> ifadesini kullanmaktadır. Bu da kadının ne amaçla evlendiğini ve onun riyakârlığı göstermektedir. Kadın karakter, eşinin yaşlılık döneminde ona yardımcı olacağı yerde ölümünü büyük bir sabırsızlıkla beklemektedir. Hatta bu düşüncesini “Herkesin kocaları geberip gidiyor, dul maaşlarını alıp tıkr tıkr harcıyor, rahat ediyorlar. Ben daha ne kadar bekleyeceğim seni.”<sup>231</sup> sözleriyle ifade edecek kadar da ileri gitmektedir. Yıllarını vatani uğruna savaşarak geçiren emekli albayın bu duruma katlanması çok zordur.

Çıkar ilişkilerini gözler önüne seren bir diğer eser “Toprak Adamları"dır. Şehre giden Tahir Efendi, geride kalan tüm mal varlığının idaresini en yakın arkadaşı Hasan'a bırakmıştır. Fakat Kâhya Hasan, kendisine emanet edilen işleri kötüye kullanmaya, bütün serveti üzerine kaydırmaya başlamıştır. Kâhya, düzenlediği sahte evraklarla ve söylediği yalanlarla Tahir Efendi'yi o kadar

---

<sup>228</sup> Tuğcu, Kemalettin; Küçük Hanım, Damla Yay., s. 17.

<sup>229</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 30.

<sup>230</sup> Tuğcu, Kemalettin; Çocuk İhtiyar, Damla Yay., s. 22.

<sup>231</sup> Tuğcu, Kemalettin, Age., s. 33.

etkilemiştir ki Tahir Efendi köyünden giden tüm uyarı mektuplarına aldırış etmemiştir. Gerçek ise tüm insanlar tarafından bilinmektedir. Köylülerin tespitlerini gösteren “İki yüz bin liralık hayvanlar, yüz bine onun üstünde kalıyor ve bu inek hemen köyüne yollandığı gibi satış için de tutanak düzenleniyordu.”<sup>232</sup> sözleri ikiyüzlülüğü ve çıkarıcılığı sergilemektedir.

Görüldüğü gibi Tuğcu'nun eserlerinde saygı ve sevgi esasına dayalı olması gereken ilişkiler, maddi beklentilere ve duygusal sömürülere yenik düşmüştür. İncelenen eserlerdeki birçok karakter, kişilerin zaaflarından faydalanarak sonuç elde etmeyi hedeflemektedir. Özellikle parasal açıdan belli bir seviyenin üzerinde olan kişiler, ana hedeflerdir. Bu tür beklentilere maruz kalan kişiler, bunlardan o kadar sıkılmıştır ki kaçabilmek için türlü çarelere başvurmaktadır. “Cambazın Kızı” adlı eserdeki yaşlı adam, evde yaşadığı sıkıntılar ve aile içinde karşılaştığı kötü davranışlar yüzünden hastaneyi evi olarak algılamaya başlamıştır. Evdeki bozukluklardan, ikiyüzlü davranışlardan ve kendisini bir gelir kaynağı olarak gören ailesinden uzaklaşabilmek için hastaneye yatmaktadır. Adamın “Bir hastanede yatıp başımı dinliyorum. Gelir gelmez burnumdan getiriyorsunuz.”<sup>233</sup> ifadesi, ona bakış açısını gözler önüne sermektedir. Babasını, kardeşini, eşini dahi maddi bir kaynak olarak gören kişilerin varlığı insan ilişkilerine zarar vermektedir. Öğrencilerin okuması için önerilen 100 temel eser kapsamında yer alan “Kuklacı” adlı kitapta dahi bu tip insanlar mevcuttur. Eserin kahramanı Recai Bey, başta eşi Sahire Hanım olmak üzere tüm ailesi tarafından sadece gelir kaynağı olarak sayılmaktadır. Bir eş, baba ve kayınpeder olarak hak ettiği saygıyı ve sevgiyi hiçbir zaman görmemiştir. Uğradığı ihmale dayanamamaktadır. Tüm ev halkına ithafen söylediği “Bugüne kadar beni anlamak hiçbirinizin aklına gelmedi. Beni sadece sizlere para yetiştirmekle görevli bir insan saydınız.”<sup>234</sup> sözleri onun durumunu tüm çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.

### 5. 13. Uyum Sorunu (Köy-kent Arası)

---

<sup>232</sup> Tuğcu, Kemalettin; Toprak Adamları, Damla Yay., s. 26.

<sup>233</sup> Tuğcu, Kemalettin; Cambazın Kızı, Damla Yay., s. 24.

<sup>234</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kuklacı, Damla Yay., s. 30.

Demografik bir süreç olarak göç, coğrafi bölgeler ve/veya coğrafi alanlar arasındaki yerleşim yeri değişiklikleridir. Fakat bu olay sadece mekânsal bir değişim olarak ele alınmamalıdır. Çünkü insanlar göçle beraber kültürlerini, dillerini, inançlarını da beraberinde götürmektedir. Kısacası göç, bir toplumsal bir süreçtir.

Özellikle 1950’lerden sonra göç hareketleri büyük bir ivme kazanmıştır. Göçlerin yönü de kırsal kesimden kentlere doğru olmuştur. Kısa süre sonra köyler boşalacak şehirler ise dolacaktır. Aşağıdaki tabloda göçlerin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

| Yerleşim yerleri arasında göç eden nüfus, 1975–2000 |           |           |           |           |
|-----------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Yerleşim yeri                                       | 1975–1980 | 1980–1985 | 1985–1990 | 1995–2000 |
| Toplam                                              | 3 548 421 | 3 819 910 | 5 402 690 | 6 692 293 |
| %                                                   | 100       | 100       | 100       | 100       |
| Şehirden şehre                                      | 1 752 817 | 2 146 110 | 3 359 357 | 3 867 979 |
| %                                                   | 48,90     | 56,18     | 62,18     | 57,80     |
| Köyden şehre                                        | 610 067   | 860 438   | 969 871   | 1 168 285 |
| %                                                   | 17,02     | 22,53     | 17,95     | 17,46     |
| Şehirden köye                                       | 692 828   | 490 653   | 680 527   | 1 342 518 |
| %                                                   | 19,33     | 12,84     | 12,60     | 20,06     |
| Köyden köye                                         | 528 709   | 322 709   | 392 935   | 313 481   |
| %                                                   | 14,75     | 8,45      | 7,27      | 4,68      |

Tablo 10. Yerleşim yerleri arasında göç eden nüfus, 1975–2000<sup>235</sup>

<sup>235</sup> www.tuik.gov.tr sitesinden 13.01.2007 tarihinde alınmıştır.

Görüleceği gibi köylerden şehirlere ve şehirlerden şehirlere yapılan göçler sürekli bir artış içindedir. Bunun başlıca nedenleri; hızlı nüfus artışı, tarım alanlarının miras yoluyla küçük parçalara ayrılması, tarımda makineleşme ile işsizliğin oluşması, eğitim-sağlık hizmetlerindeki aksaklıklar, alt yapı hizmetlerinin yetersizliği ve kentlerde sanayinin gelişmiş olmasıdır.

Çeşitli sebeplerle şehirlere akın eden kırsal kesim insanların büyük bir çoğunluğu, umdukları ortamı bulamamış ve istediklerini elde edememiştir. Kentlere gelen birçok aile işsizlik, barınma sıkıntısı, kültür çatışması gibi sebeplerle dağılıp gitmiştir. “Gecekondu” adı verilen yapılar ortaya çıkmış ve kişiler kültür çatışması arsında ezilmeye başlamıştır. Köydeki alışkanlıklarından vazgeçemeyen insanlar, yeni yerleştiği şehrin kültürüne de uyum sağlayamamış ve “varoş” diye tabir edilen kesim ortaya çıkmıştır. İki farklı kültür arasında sıkışan ve işsizlikle boğuşan bu insanların durumu gerek edebiyatta gerekse sinemada sıkça işlenmiştir. Birçok esere konu, birçok filme de ilham kaynağı olmuştur. Halit Refiğ’in yönetmenliğini yaptığı “Gurbet Kuşları”, Metin Erksan’ın “Gecelerin Ötesi” ve nice eser bu tema üzerine kurulmuştur. Edebiyatımızda ise Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Fakir Baykurt, Kemal Tahir ve Kemalettin Tuğcu toplumsal gerçekçi yazarlarımızın bazılarıdır. Her biri halkın yaşadığı sorunları, onların duygularını ve ruh hâllerini büyük bir başarıyla yansıtmıştır.

Kemalettin Tuğcu da bir dönem Türk insanının çilelerini, mutluluklarını ve sıkıntılarını başarıyla anlatan bir yazardır. Kitaplarının bu özelliği yönetmenlerin de dikkatini çekmiştir. “Ayşecik” adlı eseri sinemaya uyarlanmış ve 1960 yılında izleyiciye sunulmuştur. Bu eserin dışında “Kolsuz Bebek”, “O Yolun Yolcusu”, “Köye Gelen Yabancı”, “Yüz Karası”, “İki Arkadaş”, “Küçük Besleme”, “Hırsızın Oğlu”, “Üvey Baba” ve “Canım Annem” romanları sinemaya aktarılmıştır. Bu eserler arasında özellikle “Ayşecik”, “Üvey Baba” ve “Küçük Besleme” büyük bir beğeni kazanmıştır.

Bu tür karakterlerin yer aldığı ve bu konunun ele alındığı eserlerden bazıları; “Mehmetçik”, “Bir Ocak Söndü”, “Şeytan Çocuk”, “Köydeki Arkadaşım”, “Toprak Adamları” ve “Köyden İndim Şehre”dir.

“Köyden İndim Şehre”, köyden kente taşındıktan sonra yaşanan sorunları, kişilerin kültürler arasında sıkışmasını ve bocalamalarını eleştirel bir bakış açısıyla ele almaktadır. Ailenin kısa bir süre içinde büyük değişimler geçirmesi, onları parçalanmanın eşiğine getirmiştir. Bireylerde kişilik olarak da birçok farklılaşmalar meydana gelmiştir. Hepsi şehre gelmenin verdiği şaşkınlığın bedelini ağır ödemiştir. Onlara rehberlik eden komşularının “Sen nasıl bu kente gelince şaşkınlığa uğramışsan, Halil Efendi’de şaşırıp kaldı. Onun yoluna çıktılar, onu aldattılar.”<sup>236</sup> ifadesi, adı geçen kişilerin durumlarını alenen göstermektedir. Şehirlilik ve köylülük arasında kalan, ne yapacaklarını bilemeyen aile efradı, birbirinden kopmaya başlamıştır. Edinilen kötü tecrübeler, onların doğru yolu bulmalarını sağlamıştır. Sonuçta kendi değerlerine sarılarak bu zor sınavı kazanmışlardır. Fakat tüm aileler onlar kadar şanslı değildir. Diğer eserlerdeki birçok aile, paramparça olmuştur.

“Bir Ocak Söndü”, anne-babası şehre giden, dedesiyle büyüyen çocuğun yaşamını konu etmektedir. Çalışmak için şehre giden ebeveynler, zorluklar ve farklılıklar karşısında yenilmiş, mahvolmuştur. Büyüklerinin tüm uyarılarına kulak asmamıştır. Hâlbuki ondan önce giden kişilerin başına gelenler, yaşanacakların ipucudur. Çift, zamanla birbirinden uzaklaşmış ve ayrılmıştır. En büyük etkisi de çocuklarına olmuştur. Şehirlerin yapısına uyum sağlamayan anne-babasını anlatan çocuğun “O İstanbul benim babamı yedi, anamı baştan çıkardı.”<sup>237</sup> sözleri, oldukça düşündürücüdür.

“Toprak Adamları” adlı eserde de köyünden şehre giden bir ağanın kültürel çözülme nedeniyle parçalanışı konu edilmektedir. Tahir Efendi, tıpkı “Köyden İndim Şehre”deki Halil Efendi gibi şehirde kötü kadınlarla ilişkileri yüzünden darmadağın olmuştur. Onlar için öz oğlundan bile vazgeçmiştir. Evlendiği kadın, oğlunu evde istemediği için onu köyüne yollamıştır. Üstelik bir daha aramamış, kimin yanında kalacağını bile düşünmemiştir. Köyünün en zengini olmasına rağmen benimsediği yaşama biçimi onun kısa sürede fakirleşmesine neden olmuştur. Borçlarını ödemek için yardım istedikleri kişiler sırtlarını çevirmiş ve daha da hızlı batmalarına yardımcı olmuşlardır. Onun perişan hâlini tasvir eden “Tahir Efendi yersiz yurtsuz kalmış, borçlanmış,

<sup>236</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden İndim Şehre, Ünlü Yay., s. 49.

<sup>237</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay., s. 58.

kimseden yardım görememiş, karısı da onu eve almamış.”<sup>238</sup> cümlesi, kısa süre içinde yaşanan değişimi göstermektedir.

Görüldüğü gibi Tuğcu, göç hareketleri ile başlayan toplumsal değişimleri ve bunun sonucundaki çözümleri, karakterler ve olay örgüsü aracılığı ile çok güzel göstermiştir. Köyden kalkarak tüm varlığıyla şehirde yer edinmeye çalışan insanlar, başta kültür olmak üzere birçok farklı konuda güçlüklerle karşılaşmıştır. Bazıları bu engeli aşmış, bazıları ise bu ikilem arasında kalıp dağılmıştır. Fakat eserlerde köylü ve şehirli arasında var olduğu düşünüle ayrım, kutuplaşma hâlini almıştır. Köylülerin yaşam biçimi, kültür ve diğer yönleriyle şehre uyum sağlayamayacağı sezdirilmeye çalışılmaktadır. Eserlerde Şehri benimseyen ve burada hedeflerine ulaşan karakterler ise köye karşı bir ön yargı oluşturacaktır. “Köylü-Şehirli Çatışması” başlığında da değinildiği gibi toplumsal bir bütünlük yerine ikircikli yapıyı ve ayrımı destekleyen ifadeler, eserlerde dikkat çekmektedir. Ayrıca şehre yerleşen köylülerin, (özellikle erkeklerin) yanlış eğilimler içine girmesi ve ailesinden kopmaya başlaması yanlış bir tanıtım olacaktır. Romanları okuyan bireyler, köylülerin bu şekilde olduğunu zannedebilir.

#### **5. 14. Köy Hayatı**

Anadolu ve bu coğrafyanın insanı, her dönem üzerinde durulan ve eserlerde ele alınan bir konudur. Köyler, köylerde yaşayan insanlar ve kırsal bölgelerin sorunları sıkça işlenmiştir. Hatta bu konuya “Köy romanı” başlığı altında incelenebilecek kadar yoğunlaşmıştır.

1949-1950’den itibaren köy enstitülerinden mezun kişilerin öncülük ettiği “Köy romancılığı” akımı, kısa sürede diğer yazarları da etkilemiştir. Bu kişiler arasında en meşhuru ve alanın ilk ürününü sunan Mahmut Makal’dır. (Bizim Köy) Yazın alanından ziyade siyasette derin etkiler yaratan eserde, köyüne dönen bir öğretmenin başından geçenler anlatılmaktadır. Çevrenin geniş bir tasvirinin yapıldığı ve köydeki yaşam koşullarının aktarıldığı kitap, bu yönüyle dikkat çekmiştir. Köy romancılığı alanındaki en önemli ve en popüler eseri kuşkusuz Yaşar Kemal oluşturmuştur. O da Türk romanının ve yazarlarının tüm

---

<sup>238</sup> Tuğcu, Kemalettin; Toprak Adamları, Ünlü Yay., s. 64.

dünyada tanınmasında büyük rol oynayan, birçok dile tercümesi yapılan “İnce Memed”dir. Sıradan bir köylü iken, ağa baskısı yüzünden dağa çıkan Memed’in mücadelesini anlatan roman, kısa sürede çok büyük kitlelere ulaşmıştır. Memed’in mücadelesi kişisel bir olaydan ziyade toplum düzenine karşı sivil bir başkaldırıdır. Feodal yapının getirdiği ilişkilerden sıkılan Memed, tüm Çukurova halkının sesidir. Karın tokluğuna çalışan ırgatların, köle gibi çalıştırılan işçilerin isyanı olmuştur. Berna Moran, “İnce Memed”in tahlilini yaparken “Hobsbawn’ın yasalara karşı suçlu oldukları hâlde halkın gözünde masum hatta kahraman addedilen toplumsal haydutlarla ilgili çalışmasına göndermeler yaparak Memed’in de dünya “soylu eşkıya” geleneğinin içinde mütalaa edilmesi gerektiğini vurgular. Ona göre İnce Memed, çeşitli ülkelerin -Robin Hood, Billy the Kid, Jesse James gibi- efsaneleştirilmiş haydutlarıyla akraba sayılmalıdır.”<sup>239</sup>

Özellikle 1950’lerden sonra Anadolu’yu ve köylüyü işleyen, toplumsal sorunlara değinen yazarın sayısı hızla artmıştır. Sabahattin Ali (Kuyucaklı Yusuf), Kemal Tahir (Sağırdere, Körduman, Rahmet Yolları Kesti), Orhan Kemal (Bereketli Topraklar Üzerinde, Kanlı Topraklar), Abbas Sayar (Yılkı Atı, Dik Bayır, Can Şenliği), Mahmut Şevket Esendal (Otlakçı) bu alanda başarılı eserler ortaya koyan kişilerden bazılarıdır.

Kemalettin Tuğcu da eserlerindeki konular, karakterler, olayların geçtiği yerler ve bu yerleri geniş biçimde ele almasıyla gruba dâhil edilebilir. Eserlerinde kırsal bölgelerin; insan ilişkileri, yaşam şartları, ekonomik durumu ve aile içi iletişimi hakkında tanıtıcı bilgiler sunmaktadır. Özellikle kadın-erkek ilişkileri, aile yapısı, bu bölgelerde çekilen sıkıntılar ve maddi imkânsızlıklar öne çıkan temel başlıklardır.

Kırsal bölge insanı, erken yaşta büyük mücadelelere girişirmektedir. Hayat kaygıları ve yükümlülükler onları ezmekte, yaşamlarının sürekli bir çaba içinde geçmesine neden olmaktadır. 13-14 yaşlarından itibaren ev geçindirme veya çocuk bakmak gibi kendi yaşlarından beklenmeyecek işlerle meşgul olmaktadır. Bu, çocukluklarını yaşamadan ergenliğe geçiş demektir. “Körpecik kızları ziyan ediyorlar. Yaşamın ne olduğunu anlamaya bırakmadan, bir iş güç

---

<sup>239</sup> <http://www.pandora.com.tr/sahaf/eski.asp?pid=111> adresinden 15.02.2006 tarihinde alınmıştır.

sahibi olmadan delikanlılara yükünü yüklüyorlar.”<sup>240</sup> ifadesi acı gerçeği ortaya koymaktadır. Hayatın en eğlenceli dönemlerini evlilik gibi ağır bir sorumluluğu taşıyarak geçirmek, hayatın bir yönünün eksik olmasıdır. Bu çekişme yalnız küçük yaşlarda değil tüm yaşamda devam etmektedir. Bu kişiler hayatlarının her dönemini böyle geçirmektedir. Eğitimi için şehre giden çocuğun köyünü ve buradakileri tasvir ederken kullandığı “Öylesine yorgun düşerler ki rüya bile göremezler. Eğlenceleri yoktur, okuyup yazmazlar, dünyaya geldiklerini bilmezler. Onlara kızmak değil acımak gerekir.”<sup>241</sup> cümlesi, bu düşünceyi kanıtlamaktadır. Yine onların zor şartlarda çalışmalarını ve hizmetlerden yeterince yararlanamamasını gösteren bir başka cümle “Köyde kadınlar da erkekler de erken yaşıyor ve ölüyorlardı. Yakıcı güneş hayatın ağırlığı, yeteri kadar gıda almama ve dinlenmeme insanları kırsal bölgelerde yıpratıyordu.” ifadesidir.

Kırsal kesimin şimdiye dek şüphesiz en büyük sıkıntısı ağalık sistemidir. (Feodalite) Bu yapıda kendini toprakların ve insanların sahibi olarak gören ağa, onlara hükmetmeyi bir vazife olarak görmektedir. Köyde yaşayanlar da, onun hâkimiyeti kabul etmiş, isteklerini yerine getirmekle yükümlü kişilerdir. Her şey ağanın istekleri doğrultusunda gerçekleşmektedir. Günümüzde dahi varlığını sürdürmeye çalışan sosyal yapı, insan hakları kavramıyla taban tabana zıtlık içermektedir. Sinemada ve edebiyatta da uzun süre üzerinde durulmuştur. Filmlere ve kitaplara konu olmuştur. Özellikle o bölgelerin yapısını etkili bir şekilde yansıtan filmler, bu çarpık düzenin ortaya çıkardığı sorunlar çok güzel resmetmiştir. Kemalettin Tuğcu da bu önemli konuya parmak basmıştır. Ağaların insanlar üzerindeki etkilerini, köylülerin yaşadıkları esareti ve geri kalmışlığı okuyucularına aktarmıştır. “Bir Dağ Masalı” ve “Yılanlı Bağ” feodal yapıyı eleştirel bir bakış açısıyla ele alan kitaplardır. Bu eserlerde ağa-köylü ilişkileri derinlemesine okuyucuya sunulmuştur. “Yılanlı Bağ”, devletin otorite boşluğundan faydalanan Şahin Bey’in Germece halkına yaptığı zulmü anlatmaktadır. Bütün köyü kendi şahsi isteklerine göre yönlendiren bu adam, hegemonyasını tehlikeye düşürebilecek tüm etkinliklere karşı çıkmaktadır. Çocukların eğitiminden insanların yaşayışına kadar tüm alanlarda köylüleri sınırlandırmaktadır. Fakat yöreye gelen öğretmenin çabası ve insanların desteğiyle

<sup>240</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Ocak Söndü, Ünlü Yay., s. 43.

<sup>241</sup> Tuğcu, Kemalettin; Annemin Hikâyesi, Damla Yay., s. 71.

bu kötü düzen yıkılmış ve insanlar özgürlüğe kavuşmuştur. Eserde geçen “Kara sapanla bu çorak toprakları sürüp azıklarını çıkarmaya çalışan bu adamlar ağanın kölesi gibidir. Hükümet sahip çıkmadığı için Şahin Bey’in eline düşmüşlerdir.”<sup>242</sup> cümlesi, köylülerin edilgen durumda olduklarını, bir köleden farksız olduklarını ortaya koymaktadır.

“Bir Dağ Masalı” adlı kitap da bir mücadele örneğidir. Toroslar’da kan davası ve ağalık düzeninin mahvettiği köylüye yardım eden bir doktorun çabası ele alınmaktadır. Köye istediği gibi yön veren ağa, buradaki tüm erkekleri güvenlik gerekçesiyle öldürmüş veya uzaklaştırmıştır. Kadınları bir ırgat gibi çalıştırmaktadır. Tarım, hayvancılık, ormancılık gibi yorucu işleri bile onlara gördürmektedir. Köylü, tüm yönleriyle ağanın kölesi gibidir. En acil ihtiyaçlarda dahi bin bir güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Onların durumlarını gösteren “Muhtar yalvartmadan bir avk ekin vermezdi kimseye. Hem de kahvede el içinde yalvartacak. Adam aç olsa, hastası olsa yine aldırılmaz.”<sup>243</sup> ifadesi insanların nasıl bir mücadele verdiklerini göstermektedir. Fakat doktor bu geleneği kaldırmak istemektedir. Bu uğurda birçok fedakârlık göstermiştir. Nihayet emekler sonuç vermiş ve insanlar rahata kavuşmuştur.

Yoksulluk da kırsal bölge insanı için yıllarca bir dert olmuştur. Fakirlik bazı yerlerde bir kültür şeklini almıştır. Yıllar geçmesine rağmen sonuç hep aynı kalmaktadır. İnsanlar sürekli bir çalışma içinde olmasına karşın huzur ve refah bir türlü gelmemiştir. “Kuyulu Bahçe”, “Hacıbaba”, “Toprak Adamları”, “Can Yoldaşları” ve “Annemin Hikâyesi” adlı kitaplar, yaşanan sıkıntıyı betimlemesi açısından iyi birer örnektir.

Köye gelen bir yabancının köy için yaptığı yenilikleri ve değişen hayatları konu alan “Kuyulu Bahçe”deki “Fakir köyde bizim etin kemiğini bile gördüğümüz yoktu. Sabahları da yağsız ayran içerdik.”<sup>244</sup> sözleri, köylülerin durumlarını ortaya çıkarmaktadır.

Para kazanmak için şehre gelen baba-oğlun mücadelesinin aktarıldığı “Hacıbaba”, geçim sıkıntısıyla ilgili birçok örneği barındırmaktadır. Fakirlik ve işsizlik yüzünden kente giden adam, köyde yaşadığı yokluğu “Köyde gün oldu,

---

<sup>242</sup> Tuğcu, Kemalettin; Yılanlı Bağ, Damla Yay., s. 8.

<sup>243</sup> Tuğcu, Kemalettin; Bir Dağ Masalı, Damla Yay., s. 16.

<sup>244</sup> Tuğcu, Kemalettin; Kuyulu Bahçe, Damla Yay., s. 13.

kırda torbada kuruyup kalmış olan bir ekmek parçasını taşla kırdım da yedim. Yaşı çiğnemişim gibi katılaşmıştı. Dişlerim sökülecekti.”<sup>245</sup> cümlesi ile açıklamaktadır. Kıtık ve zayıflığın en ileri aşamalarını yaşaya aile, o günleri kötü bir tecrübe ve çalışmaya teşvik eden bir olay olarak hatırında tutmaktadır.

Tuğcu’nun eserlerinde köy ile ilgili olarak öğrenilebilecek bir diğer bilgi de aile yapısı ve kadın-erkek ilişkileridir. Bu konuya “Kız Çocuklarına Karşı Şiddet” ve “Koca Dayağı ve Cefakâr Kadın” başlıklarında da değinilmiştir. Kırsal bölgelerde kadınlar ve kızlar ikinci sınıf insan muamelesi görmekte ve hor görülmektedir. Şiddet, onlara karşı bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır.

Görüldüğü gibi, Kemalettin Tuğcu, köyleri ve kırsal kesimi eserlerinde geniş biçimde işlemiştir. Romanlarının birçoğunda, kırsal kesimde yetişen karakterler vardır. Onlar aracılığı ile verilen köy gerçekleri, okuyucunun belirli bir fikir edinmesine yardımcı olmaktadır. Fakat aile içi ilişkiler ve insanlar arası iletişim konusundaki sezinletmeler, okuyucuların köylere karşı olumsuz bir tavır içine girmelerine neden olabilir.

Köylülerin dışarıdan gelen insanlara karşı sergilediği tutum, (Köylü Çocuk, Şeytan Çocuk, Köyden Gelen Kız...) kişilerin farkında olmaksızın bir tepki oluşturmalarını tetikleyebilir. Eserlerde özellikle öğretmen, doktor gibi hizmet için gelmiş kişilerin çektiği sıkıntılar ve onlara uygulanan şiddet dolu davranışlar ön plândadır. Bu durum okuyucuların köye ve köylüye karşı düşmanlık beslemelerine neden olacaktır. “Dağdaki Yabancı” adlı eserdeki doktorun ve “Köyden gelen Kız”daki öğretmenin yaşadıkları, onlara uygulanan baskı; köyü hiç tanımayan çocukların zihninde yanlış düşüncelerin oluşmasına sebep olacaktır. Onların zihninde köy, dış dünyaya kapalı ve gelişmemiş bir yer olarak kalacaktır.

Köy ile şehir kavramlarının birbirinden çok farklı olduğuna dair yapılan tanımlamalar ve çatışmayı körükleyecek tarzdaki ifadeler, insanlar arasındaki birlik ve beraberliği zedeleyecektir. “Yemekten, bir bardak sudan geçtim, burada benim gibi bir köylü çocuğunu kınıyorlar. Dağ başında büyümüş, görgüsüz bir kız bunu başaramaz. Şehirlilerin alaylarına bile dayanamazsın.”<sup>246</sup> ifadesini okuyan

---

<sup>245</sup> Tuğcu, Kemalettin; Hacıbaba, Damla Yay., s. 76.

<sup>246</sup> Tuğcu, Kemalettin; Köyden Gelen Kız, Damla Yay., s. 6.

bir çocuk, iki kesim arasında bir çekişme olduğunu düşünecek ve bu ikilemde kendine bir yer edinecektir.

Köyle ilgili edinilen bilgilerden biri de kadınların ve kızların köylerde ikinci sınıf insan muamelesi görmesidir. Eserlerde yer alan erkek karakterler, kadınlar üzerinde kesin hâkimiyet kurmuştur. Kadınların kendilerine hizmet için var olduklarını düşünmektedirler. Ayrıca onlara karşı dayağı ve baskıyı, bir hak olarak görmektedir. “Ne yaparsın gardaşlık derdi. Sorgu sual olmaz ki. Dayak erkeklerin şanındandır.”<sup>247</sup> cümlesi, köylü karakterinden ağzından verilen köy gerçeğidir. Bu tür ifadeler, kadınları ve kızları rencide eden, onların toplumdaki önemli rollerini hiçe sayan kötü örneklerdir.

Görüldüğü gibi Tuğcu’nun incelenen eserleri, köyü geri kalmış ve değişime kapalı bir yer olarak tanımlamaktadır. Eserlerde yer alan köylü karakterler de bu fikri destekleyen ifadeler de bulunmaktadır. Ayrıca kadın-erkek ilişkileri konusunda erkek hegemonyasına vurgu yapan cümlelerin çokluğu, eşitlik ilkesine ters düşmektedir. Kısacası eserler köyü ve köylüyü yanlış tanıtmakta ve insanların onlara karşı ön yargı oluşturmaya neden olmaktadır. Bu nedenlerden ötürü Tuğcu’nun eserlerinin çocuklar tarafından okunmasının sakıncalı olacağı düşünülmektedir.

---

<sup>247</sup> Tuğcu, Kemalettin; Büyüklerin Günahı, Damla Yay., s. 31.

## SONUÇ

Kemalettin Tuğcu bir dönemin önemli yazarıdır. Bir nesil onun yazdıklarıyla büyümüştür. Bulunduğu dönemin sosyal ve siyasal özelliklerini eserleri aracılığı ile çok güzel yansıtmıştır. Eserlerindeki karakterler de o günkü durumu en iyi yansıtan örneklerdir. Bu nedenle okuyucuları onun kitaplarında kendini bulmuştur. Yalnızlığı, sefaleti, acıyı, ümitsizliği, merhameti anlatışı ve etkileyici üslubu onu diğer yazarlardan ayırmıştır. Damla Yayınevi, Şenyıldız Yayınevi, Kurtuluş Yayınevi ve İtimat Basımevi gibi yerlerde defalarca basılan Kemalettin Tuğcu'nun kitapları bir dönem insanının vazgeçilmezi olmuştur. Bedensel özrü yüzünden dış dünya ile sağlıklı bir iletişim kuramayan Tuğcu, yazmayı kendini ifade etme şekli olarak düşünmüştür. Hayata küskünlüğü, babasına kızgınlığı, başarılı gözlem gücü ve geniş hayal dünyası onu yazarlığa itmiş ve apayrı bir yere koymuştur.

Yazarın çok büyük bir ilgiyle okunmasının en büyük nedenlerinden biri de yaşadığı dönemin toplumsal gelişmeleridir. Köyden kentlere hızlı göçün beraberinde getirdiği kültür çatışmaları, aile içi dağılmalar, ekonomik sıkıntılar, toplumda kanayan bir yara halini alan kadınlara ve kız çocuklarına karşı şiddet onun eserlerinde başarılı bir şekilde sunulmuştur. Yapılan tasvirler ve karakterlerin yaşadıkları, insanların yaşam kaygıları ile paralellik göstermiştir.

Kemalettin Tuğcu'nun eserleri, sürükleyiciliği ve olay örgüleriyle hemen fark edilmiştir. Romanları ile dikkat çeken Tuğcu'yu yazarlığa iten en büyük gerekçe, içinde bulunduğu kötü psikolojiden kurtuluş yolu olarak yazmayı görmesidir. “Kimlik kartım” adlı şiiri (Bkz: s. 12) onun dünyaya bakış açısını göstermesi bakımından önemlidir. Fakat bu geçici istek zamanla yerini bir zevk hâlini almıştır. Damla Yayınevi, Şenyıldız Yayınevi, Kurtuluş Yayınevi ve İtimat Basımevi gibi yerlerde defalarca basılan Kemalettin Tuğcu'nun kitapları bir dönem insanının vazgeçilmezi olmasına rağmen eserlerinde yer alan şiddet, ölüm ve psikolojik öğeler nedeniyle çok eleştirilmiştir. Özellikle de çocukların kişilik ve toplumsal gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği konusunda tereddütler vardır.

Tuğcu'nun eserleri, her ne kadar konusu ve anlatım tarzı açısından çocuklara okuma alışkanlığını kazandırmada önemli bir etken olsa da psikolojik olarak çocukları yıpratmaktadır. Hayatı tanımayan ve toplumla ilişkileri kişiler

bazında (anne-baba ve yakın çevre) olan çocuk, bu kitapta yer alan ve maddeler hâlinde sıralanan başlıklar yüzünden hayatı olduğu gibi değil de kitabın gerçekliğiyle tanıyacaktır. Eserlerde yer alan köylü-şehirli çatışması, toplumsal mutabakatın sağlanması açısından negatif bir etkidir. İnsanları köylü-şehirli, bilgili-cahil, doğulu-batılı vb. gibi alt gruplara ayırmak tehlikeli ve bütünlük ilkesine aykırıdır. Bu şekilde bir yapılanma, milletin temel niteliklerine ters düşmektedir.

Bir diğer başlık olan erken yaşta sorumluk, hayatın ağır yüzünü erken yaşlarda tanıma, çocukların yaşama bağlılıklarını ve insanlara güvenini azaltacaktır. Çünkü eserlerdeki çocuk karakterler, onlardan beklenmeyecek sorumlulukların altına girmişlerdir. Ev geçindirme, hem okuyup hem çalışma gibi onların görevleri olmayan; fakat şartların getirdiği zorunlulukla bunları üstlenmek durumunda kalan karakterler, ezilip giderler. Birçoğu, hayatı maddi yönü ile algılamaya başlamıştır. Yoksulluğun, ezikliğin ve hedeflere ulaşamamanın verdiği acı, onları hayata küstürür. Girdikleri iş hayatında karşılarına çıkan insanların da onlara karşı ezici tutumları, kişilere karşı güvenlerini de sarsacaktır. Özellikle değer verdikleri ve yakın bildikleri kişilerden gelen bu davranışlar onları daha da yıpratmıştır. Bu özelliklere sahip kahramanların yer aldığı eserleri okuyan çocuk, bundan nasibini alacaktır. O, henüz bilmediği hayata karşı bir ön yargı oluşturacaktır. Çok genç olmasına rağmen yaşamın zorluklarla dolu olduğunu varsayacaktır. Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında sıkça karşımıza çıkan yalnız kalmış çocuk karakterler, bu düşünceleri desteklemektedir. Annesini, babasını veya ikisini birden kaybeden çocuklar, başkası tarafında büyütülmek zorunda kalmışlardır. Aile ortamının çocuğa verdiği kazanımlardan yoksundurlar. Özellikle ailenin koruyuculuğu ve şefkati onlar için çok gerekli olduğu hâlde yoktur. Hayata eksik olarak başlamak onları yeterince üzmüştür. Bunun dışında başlarına gelen talihsiz olaylar ve durumlar da, onların bu bozuk psikolojilerini tetikler. Hayatta karşılaştıkları vakalar onların kendilerine inançlarını kırar. Öz güvenlerini yitirmeye başlarlar. Sürekli baskıya maruz kalan, yalnızlığın ve yoksulluğun en ileri boyutlarını yaşayarak öğrenen bu karakterler, okuyucuyu elbette etkileyecektir. Hem de kahramanla özdeşim kuran, onun yaptığı bütün mücadeleleri içinde yaşayan bu genç insanlar, onlar aracılığı ile hüznü

tanıyacaktır. Bütün bunlar, çocukların toplumdan kendilerini tecrit etmelerine neden olabilir.

Eserlerde aile içinde görülen şiddet ögesi, ailenin saygınlığını ve değerini düşürmektedir. Özellikle kadınlara ve kız çocuklarına karşı yapılan fiilî, psikolojik ve ekonomik baskı, çocuk-aile ilişkisine zarar verir. Çocukların aile kurumuna inancı kaybolmaya başlayacaktır. Özellikle kız çocukları, gelecekte kuracakları aileye şüphe ile yaklaşacaktır. Dahası, aile içi şiddeti gören bu bireyler, bunun doğru olduğunu zannedecek ve gelecekte uygulayacaktır. Çünkü anne-baba, çocuğun örnek aldığı kimselerdir. Aile içi şiddetin yanında, günlük hayata dair şiddet içeren birçok cümle Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında yer almaktadır. Bu kullanımlar şiddetin her yerde bulunduğunu ve normal bir şey olduğunu hissettirebilir. Gerek aile içinde gerekse dışarıda sürekli şiddetle karşılaşan çocuk, şiddetin varlığını kabul edecektir. Kişisel ilişkilerde onu bir çözüm yolu olarak kullanabilir. Daha çok kadınlara karşı uygulanan bu öge, onların toplum içindeki yerlerini ve kişilik haklarını zedeleyecektir. Bu durum da sosyal hayatta kadın-erkek ilişkilerine büyük darbe vuracaktır.

Romanlardaki “Üveylik Olgusu”, özellikle üvey ebeveynle yaşayan çocuklar için kötü örnek teşkil etmektedir. 1981 yılındaki Çocuk Yayınları Sempozyumu'nda da belirtildiği üzere, eserlerdeki üvey ebeveyn-çocuk arasındaki sağlıklı yapı, genç bireylerin farkında olmadan onlara karşı istenmedik bir tutum geliştirmelerine neden olabilir. Yine eserlerdeki baba karakterleri, bu eserleri okuyanların babalarına karşı negatif bir yaklaşım içine girmelerine yol açabilir. Çünkü Tuğcu'nun romanlarında baba karakterleri genellikle eşine ve çocuklarına karşı ilgisiz, şiddete meyilli ve sevgisiz kişilerdir. Çocukların öykünme ve özdeşim yolu ile karakterlerin bakış açılarını, doğrularını ve düşüncelerini içselleştirdikleri düşünüldüğünde bu sonucun ortaya çıkması muhtemeldir.

Tuğcu, yaşadığı dönemin sosyal yaralarını başarılı bir biçimde dile getirmiştir. 1950'li yıllardan itibaren toplum genelinde ortaya sorunları ( köylü-şehirli çatışması, maddi İmkansızlıklar, aile içi dağılmalar vb.) geniş biçimde ele almıştır. Romanları yaşadığı dönemlerin aynası gibidir. Tuğcu, bulunduğu dönemin genel özelliklerini okuyucuya verirken, sorunların çözümlerini de

göstermektedir. Eserlerindeki karakterleri ve kahramanlarıyla da eğitimin önemi, toplumun eğitim seviyesinin artırılması, kadınlara ve kız çocuklarına karşı yapılan haksızlıklara önlem alınması, gelir seviyesinin yükseltilmesi, toplumda uzlaşî kültürünün oluşturulması gibi toplumsal mesajlar vermektedir. Özellikle çocukların ve kadınların mutlaka iyi bir eğitim-öğretim sürecinden geçmesi gerektiğini yaptığı betimlerle ve karakterlerinin ağzından vermektedir. Romanlarına bakıldığında da kültürlü ve eğitim seviyesi yüksek kadınların hayatta karşılaştıkları zor durumlardan veya eşlerinin baskılarından kurtulmalarının çok daha kolay olduğu görülmektedir. Yine maddi imkânsızlıkların, kişilerin doğru düşünebilme ve karar verebilme yetilerini olumsuz şekilde etkilediği, bu sorunun düzeltilmesinde herkese önemli görevler düştüğü okuyucuya hissettirilmektedir.

Günümüzde çocuk edebiyatı alanında çocuklar için yazıldığı iddia edilen pek çok kitap, sadece çocuğun dilsel gelişimine uygunluğu açısından değerlendirilmektedir. Çocuğun anlayabileceği tarzda bir üsluba sahip eserler, çocukların okuması için yeterli görünmektedir. Fakat çocuklara hitap edecek ve onların dünyalarına girecek bir kitap tüm yönleriyle ele alınmalıdır. Çünkü çocuklar, kitap okurken tüm benliğiyle ona bağlanmakta, eserin kahramanının mücadelelerini içlerinde kıyasıya yaşamakta, onun değerlerini içselleştirmekte ve verdiği mesajları kabullenmektedir. Bu nedenle eserlerin verdiği mesajlar ve eğitimsel yönleri dikkatle incelenmelidir. Kitaplarda yer alan olgular ve örtülü olarak sunulan fikirler, iyice gözden geçirilmelidir.

Bu araştırmada, Tuğcu'nun elli romanından hareketle onun eserlerinin geniş bir tahlili ve çocuklar için uygunluğu ele alınmıştır. Elde edilen bulgulardan ve fişleme yoluyla istatistiksel olarak ortaya koyulan bilgilerden hareketle yazarın romanlarının, çocukların gelişimlerini ve psikolojik yapılarını olumsuz yönde etkileyeceğinin muhtemel olduğunu düşünmekteyiz.

## KAYNAKÇA:

### a) Kitaplar

- CÜCELOĞLU, Doğan. **İçimizdeki Çocuk**. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001
- DAYIOĞLU, Gülten. **Fadiş**. Altın Kitaplar Yay., İstanbul, 2000
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin. **Çağdaş Çocuk Yazını-Yazın Eğitime Atılan İlk Adım**. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996
- **İmla Kılavuzu**, TDK Yayınları. Ankara, 2000
- İZGÜ, Muzaffer. **Süslü Kızlar**. Bilgi Yay., Ankara, 2002
- KAFKA, Franz. **Babama Mektup**. Cem Yayınevi, Çev.: Kamuran Şipal, İstanbul, 1999
- KIBRIS, İbrahim. **Uygulamalı Çocuk Edebiyatı**. Eylül Yayınları, Ankara, 2000
- NEYDİM, Necdet. **Çocuk ve Edebiyat**. Bu Yayın Evi, İstanbul, 1998
- POLAT, Oğuz. **Çocuk ve Şiddet**. Der Yay., İstanbul, 2001
- SEVER, Sedat. **Çocuk ve Edebiyat**. Kök Yayıncılık, Ankara, 2003
- SEYFETTİN, Ömer. **Beyaz Lale**. Bilgi Yay., Ankara, 2003
- SEYFETTİN, Ömer. **Bomba**. İnkılâp Yay., İstanbul, 2003
- ŞİMŞEK, Şahin, **Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri**. ADÜE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, , 2005,
- ŞİMŞEK, Tacettin. **Çocuk Edebiyatı**. Suna Yayınları, Konya, 2005
- ŞİRİN, Mustafa Ruhi. **99 Soruda Çocuk Edebiyatı**. Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993
- TUĞCU, Kemalettin. **Adam ve Çocuk**. Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Annelerin Çilesi**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Annemin Hikayesi**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005

- TUĞCU, Kemalettin. **Babam ve Ben.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Babasızlar.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Balıkçının Kızı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Benim Annem.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Bir Dağ Masalı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Bir Garip Kızcağzı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Bir Ocak Söndü.** Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Boş Beşik.** Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Büyüklerin Günahı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Cambazın Kızı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Can Yoldaşları.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Çocuk İhtiyar.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Dağdaki Yabancı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Dilenci Baba.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Doğduğum Ev.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **El Kapısı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Göçmen Kızı.** Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004

- TUĞCU, Kemalettin. **Güllü Bahçe**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Hacıbaba**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Kayıkcı Güzeli**. Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Kız Evlat**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Köydeki Arkadaşım**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Köyden Gelen Kız**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Köyden İndim Şehre**. Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Köyde Unutulanlar**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Köylü Çocuk**. Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Kuklacı**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Kuyulu Bahçe**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Küçük Bey**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Küçük Erkek**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Küçük Hanım**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Küçük İşportacı**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Küçük Serseri**. Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Mehmetçik**. Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Miras Yediler**. Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004

- TUĞCU, Kemalettin. **Satılan Çocuk.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Sokak Köpeği.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Sokaktan Gelen Çocuk.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **SütAnnem Nazlı.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Süt Kardeşler.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Şeytan Çocuk.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Tanrı Misafiri.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Toprak Adamları.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Yapraklar Dökülürken.** Ünlü Yayınları, İstanbul, 2004
- TUĞCU, Kemalettin. **Yetim Ali.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Yetimler Güzeli.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Kemalettin. **Yılanlı Bağ.** Damla Yayınevi, İstanbul, 2005
- TUĞCU, Nemika. **Sırça Köşkün Masalcısı.** Can Yayınları, , İstanbul, 2004
- TURAN, Lokman; YILAR, Ömer, **Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı.** Pegema Yayıncılık, Ankara, 2007
- **Türkçe Sözlük.** TDK. Yay., Ankara, 2006
- YALÇIN, Alemdar; AYTAŞ, Gıyasettin. **Çocuk Edebiyatı.** Akçağ Yayınları, Ankara, 2005
- YAVUZER, Haluk. **Çocuk Psikolojisi.** Remzi Kitabevi, İstanbul, 2004

- YAVUZER, Haluk. **Çocuğu Tanımak ve Anlamak**. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003
- ZULLİGER, Hans. **Çocuklarımızın Korkuları**. Cem Yay., Çev.: Kamuran Şipal, İstanbul, 1987

#### **b) Bildiriler**

- DAYIOĞLU, Gülten, 5 Kasım 1996, **İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu**, İstanbul
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin; UZ, Nazlı Cihan, 2002, **Çocuk Kitaplarında Şiddet-Ama Hangi Şiddet, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu**, Eskişehir
- , **Kemalettin Tuğcu İçin Ne Dediler?**, Çocuk Vakfı Duyurusu, İstanbul
- KOŞMAK, Fesun, 2002, Jose Mauro De Vazconcelos'un Şeker Portakalı Adlı Eserinde Çocuğa Yönelik Şiddet, **Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu**, Eskişehir
- KUZU, Türkan, 2002, Masallarda Üvey Anne Şiddeti, **Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu**, Eskişehir
- ÖZYER, Nuran, 2002, Çocuk Kitaplarında Olumlanan Şiddet, **Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu**, Eskişehir
- SEVER, Sedat, 2002, Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet, **Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu**, Eskişehir
- YÜKSEL, Murat, 11-15 Kasım 1981, **Muhteva İtibarıyla Çocuk Yayınları ile Okul Çağı Çocuklarının Psikososyal Gelişimleri Arasındaki İlişkiler**, **Çocuk Yayınları Sempozyumu Bildiriler**, Ankara
- YÜKSEL, Turan, 5 Kasım 1996, **İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu**, İstanbul

### c) İnternet Kaynağı

- BELLİ, M., 2006. Savaş ve Barış.  
[www.sosyalistdemokrasi.org/sosdem/05/6savas.htm](http://www.sosyalistdemokrasi.org/sosdem/05/6savas.htm), 24.04.2006
- BİLGEL, N., 2006. Aile İçi Şiddet.  
[www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html](http://www20.uludag.edu.tr/~nazan/ders5.html), 24/04/2006
- DİLİDÜZGÜN, S., 2006. Masalın Eğitimdeki Yeri ve Önemi.  
[www.egitim.aku.edu.tr/diliduzgun.htm](http://www.egitim.aku.edu.tr/diliduzgun.htm), 25/04/2006
- KURTAY, D., 2006. Çocuk İhmal ve İstismarına Multidisipliner Yaklaşım.  
[www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.asp](http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/projeler/ProjeAydin/ProjeAydin.asp), 24.04.2006
- MERCAN, S., 2006. İntihar.  
[www.populermedikal.com/intihar.asp](http://www.populermedikal.com/intihar.asp), 11/03/2006
- SEVER, S., 2006. Çocuk Kitaplarının Özellikleri.  
[www.egitim.aku.edu.tr/ssever.htm](http://www.egitim.aku.edu.tr/ssever.htm), 25.04.2006
- SOYER, M., 2006. Hastalık. [www.bioenerji.org/hastalik.html](http://www.bioenerji.org/hastalik.html), 14.03.2006
- ŞENGÜL, B., 2006. AB Yolunda Zorlu Başlık: Çocuk İşçiler.  
[www.cnnturk.com/OZEL\\_DOSYALAR/haber\\_detay](http://www.cnnturk.com/OZEL_DOSYALAR/haber_detay), 28.03.2006
- ŞİDDET, <http://www.hazargrubu.org/dosya2s.htm>, 29.11.2006
- TUĞCU, K., <http://www.damlayayinevi.com.tr/yazar.asp?id=4>, 04.05.2007

### ÖZ GEÇMİŞ

13.09.1982'de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Ordu ve ilçelerindeki okullarda aldı. 1999 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim

Fakóltesi Türkçe Öğretmenliği Bölümüne kayıt yaptırdı ve buradan 2003 yılında mezun oldu. Lisansüstü eğitimine 2003 yılında Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde başladı.